

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Transformace a dostavba severní strany Masarykova náměstí ve Znojmě

autor: Tamara Dumková

akademický rok / semestr: 2013 - 2014 / LS

ústav: 15114 Ústav památkové péče

vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá

konzultant části SHP: doc. Ing. Michael Rykl, Ph.D.

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Tamara Dumková
AR 2013 - 2014 / LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:

(ČJ) Transformace a dostavba severní strany Masarykova náměstí ve Znojmě

(AJ) Transformation and Completion of the North Side of the Masaryk Square in Znojmo

JAZYK PRÁCE: český

Vedoucí práce:	prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá	Ústav: 15114 Ústav památkové péče
Oponent práce:	Ing. arch. Karel Kuča	

Klíčová slova
(česká):

Anotace
(česká):

Místo v srdci MPR prošlo po 2. světové válce radikální změnou. Došlo k demolici 4 měšťanských domů včetně špalíčku tvořícího severní hranu náměstí. Část tohoto území byla po dlouhé odmlce znovu zastavěna obchodním domem Dyje v 70. letech minulého století. I přes zvučné jméno autora vybočil obchodní dům svými dimenzemi i měřítkem z kontextu historické zástavby a narušil harmonický ráz celé MPR. Cílem práce je návrh vhodné metody revitalizace této lokality. Úkolem je posílit charakter místa, navrhnout korektivní úpravy nevhodné zástavby, určit komunikační vazby ve struktuře města a najít náplň, která posílí jeho obytnost, atraktivitu a děje odehrávající se v jeho středu.

Synopsis
(anglická):

Place in the heart of the protected urban unit underwent a radical change after World War 2. Four townhouses were demolished including small block, which formed the northern edge of the square. One part of this area was filled again with department store Thaya in the 70's of last century. The dimensions and scale of the building departed from the historical context despite the resounding name of the author and disrupted the harmonious character of the entire protected urban unit. The aim is to propose an appropriate method to revitalize this area. The challenge is to strengthen the character of the place, to propose corrective adjustments of improper architecture, determine the communication links in the structure of the city and find contents that will enhance the living environment, attractiveness and events taking place in the center.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

(Celý text metodického pokynu je na www.FA.studium/ke-stazeni)

V Praze dne 30. května 2014

podpis autora, diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: **Tamara Dumková**

datum narození: 28. 6. 1988

akademický rok / semestr: 2013 - 2014 / LS

ústav: 15114 Ústav památkové péče

vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Gírša**

téma diplomové práce: Transformace a dostavba severní strany Masarykova náměstí ve Znojmě

zadání diplomové práce:

1/ Část SHP:

- Inventarizace hodnotných stávajících prvků obchodního domu Dyje, zejména pak atypických výrobků, které svým provedením vybočují z typizované dobové produkce.
- Zmapování rozdílů mezi návrhem obchodního domu Dyje a jeho realizací, tedy porovnání dochovaného stavu a archivní dokumentace
- Prozkoumání a dokumentace památkového řízení výstavby obchodního domu Dyje z dobových archiválií.

Návrhová část:

Řešená lokalita se nachází na severní straně Masarykova náměstí ve Znojmě. Místo v srdci městské památkové rezervace prošlo po 2. světové válce radikální změnou. Došlo k demolici 4 měšťanských domů včetně špaličku tvořícího severní hranu náměstí, náměstí se tak rozšířilo až k budově radnice. Část tohoto území byla po dlouhé odmlce znovu zastavěna obchodním domem Dyje v 70. letech minulého století. I přes zvucné jméno autora vybočil obchodní dům svými dimenzemi i měřítkem z kontextu historické zástavby a narušil harmonický ráz celé MPR. Na základě analýz provedených v rámci diplomního semináře je cílem práce návrh vhodné metody revitalizace této lokality. Cílem je posílit charakter místa s ohledem na současnost a minulost, navrhnout korektivní úpravy nevhodné zástavby, definovat měřítko a prostorové změny zohledňující okolní hodnotné prostředí centra Znojma. Úkolem je určení komunikačních vazeb ve struktuře města a nalezení náplně, která posílí jeho obytnost, atraktivitu a děje odehrávající v jeho sídru. Navržené úpravy budou prostorově ověřeny ve vztahu k zástavbě náměstí, navazujících ulic a její významové hierarchii. V rámci řešení bude ověřena možnost využití konstrukcí obchodního domu a možnost etapizace procesu zanikání staré a růstu nové struktury.

2/ Stavební program: Výsledkem práce bude návrh transformace obchodního domu rozčleněním na více objektů a navrácení severní hrany Masarykova náměstí návrhem nového objektu muzea v místě dřívější zástavby. Navržené řešení vytváří na místě obchodního domu 4 samostatně fungující bytové domy s obchodním parterem. Původní prostřední trakt obchodního domu se schodištěm bude věnován obchodu s veřejnou pasáží a otevření vstupu do znojemského podzemí. Ve stopě dřívějších objektů bude navrženo muzeum historie tohoto místa, kde budou zřízeny také prostory pro zájemci tržů konajících se na náměstí. Stavební program návrhu má podpořit obytnost náměstí, jeho obchodní a reprezentační funkci, aby nezaniklo jako místo setkávání jeho obyvatel. Návrh bude vycházet z poznatků získávaných při inventarizačních pracích v obchodním domě. Bude kladen důraz na obnovení harmonického prostředí města, zároveň však bude brán ohled na současnou strukturu stavby obchodního domu a zachování stopy jeho téměř čtyřicetileté existence.

3/ Rozsah zpracování: Práce bude zpracována v těchto měřítcích:

a) výkres širších urbanistických vztahů v měřítku 1:500 - 1:2000,

b) navrhovaná situace v měřítku 1:200 - 1:500,

c) půdorysy, řezy a pohledy návrhu v měřítku 1:200 a

d) vybraný architektonický detail v měřítku cca 1:10.

Dále budou zpracovány nadhledové perspektivy střešní krajiny s vyznačením úprav perspektivy

ověřující měřítko návrhu ve vztahu na okolní zástavbu a důležité dominanty města a vizualizace

(celkové i dílčí) znázorňující začlenění objektu do historického prostředí

Práce bude mít tyto přílohy:

a) portfolio s průvodní zprávou ve standardním členění a rozsahu (teoretická část, orientační SHP, širší vztahy, provozní řešení, kapacity, objemy, architektonické řešení, konstrukční řešení, technická infrastruktura, specifikace venkovních úprav apod.)

b) výkresy dle požadavků FA ČVUT (2xA0 nebo 4xA1).

4/

Součástí práce bude fyzický model s návazností na nejbližší zástavbu v měřítku 1:200 - 1:500.

Odevzdány budou všechny části diplomního projektu (2 portfolio formátu A3 v předepsaném rozsahu, projekt na CD, prohlášení studenta, zadání diplomové práce, výkresy na výstavu diplomových prací).

Datum a podpis studenta 24. 2. 2014 Dumková

Datum a podpis vedoucího DP 24. 2. 2014

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

24. 2. 14

PRŮVODNÍ ZPRÁVA A ORIENTAČNÍ SHP

1 Identifikační údaje stavby

Název

Transformace obchodního domu Dyje a novostavba Muzea Masarykova náměstí

Místo obchodního domu Dyje

ulice: Obroková 93

parcelní číslo: 22/1

obec: Znojmo

katastrální území: Znojmo-město

kraj: Jihomoravský

2 Teoretická část

Úrodná krajina na hraně údolí Dyje a Gránice dala vzniknout bohaté pokladnici naší historie od dob nejstaršího osídlení českých zemí. Po dlouhá staletí zde lidé uplatňovali stavitelský um a měnící se estetické cítění daných slohových období. Navrstvili zde unikátní strukturu městské civilizace, zrcadlo kultur - nádherné a křehké. Dávno je pryč sláva a bohatství velkého královského města, my je však můžeme v jeho katedrálách, ulicích i zákoutích stále spatřit.

Výjimečně harmonický celek středověkého dějiště města určuje mnoho dílčích vztahů. Prostorová logika historického jádra svázaná prstencem hradeb dává lidem vědět, kde jsou a kam mají jít. Prostranství vznikla tam, kde tepal obchod, kudy lidé projížděli, kde se zdržovali, k nim se upnuly městské dominanty. Dominanty vznikaly jako symboly vznešenosti, symboly Boha, vrchnosti a vzdělanosti, k nim může člověk vzhlížet, s jejich pomocí se orientovat, z jejich věží můžeme pohlédnout na město dole, jejich siluetu poznáme na míle daleko. Důležitou roli v této spleti hrají proporce měřené paží, krokem a zrakem člověka. Těm lidé porozumí, tam jsou v bezpečí; kde člověk zapomněl na svoje tělo, tam se ztratí.

Stabilní strukturu rozrušovaly v průběhu dějin různé události. Více či méně rozsáhlé změny byly vyvolány požáry a ničivými válkami, rostoucím bohatstvím měšťanů a šlechty nebo přirozeným vývojem potřeb jeho obyvatel. Přesto nesou stěny města zvláštní atmosféru, rytmus okapů podél klikatých čar ulic, světla odrazů okenních tabulek na stinných zdech, zašlé sgrafito pod vrstvou štuky. Dlouhodobě platné stavební řády nedovolily popřít minulost a prostředí obohatily o další hodnoty. Meze byly dány. Až dodnes město dokázalo zachovat svoji jedinečnou tvář.

Po zásahu bomb byly s revoluční zaslepeností strženy domy u paty hlavní znojenské dominanty. Zmizela dlouho se vyvíjející kvalitní struktura severní strany Masarykova, dříve Dolního náměstí. Po léta zelo prázdné místo v srdci města, než bylo rozhodnuto o jeho dalším osudu. Náměstí bylo znovu uzavřeno, vygradovalo v podélnou tribunu, podnož radniční věže. Zvučné jméno autora přispělo k neuváženému kroku špatného zadání a rozbilo zrcadlo dějin. Vznikla stavba bez významu, který by člověku obhájil dimenze, jež na místě nemají důvodu. Stavba dodržující půdorysný otisk dob předešlých, však nevstřícná k mezím, které si žádá toto místo. Náměstí ztratilo kouzlo harmonie.

Jakou hodnotu má objekt odsuzovaný širokou veřejností, i tou odbornou?

Padne snaha omezovat jeho negativní působení pouhými úpravami na úrodnou půdu?

Je správné zde ponechat stavbu ekonomických a ideologických zájmů na úkor hodnot, jež ji obklopují?

Jaký má smysl uměle oživovat organismus, který nežije?

Jak se pod tlakem dnešní doby zachovat v prostředí tolik vzácném a složitým, abychom znovu neudělali chybu?

Přistoupím tedy k problému přísně, ale s pokorou, odvážně, ale s vědomím rizika, nezůstanu v letargii a popustím uzdu fantazii.

3 Historické souvislosti

3.1 Historie náměstí a stavební vývoj

Už zřejmě v době formování Dolního (dnes Masarykova) náměstí v dobách středověkého hrazeného města vznikl v místě horní části dnešního náměstí drobný kostel sv. Jana Křtitele. První zmínka o jeho existenci je doložena v listině Urbana IV. z roku 1261. V letech 1604 až 1634 sloužil kostel po svém odsvěcení jako kupecký dům a celnice, poté ho Ferdinand II. nechal vrátit opět církvi, tentokrát jezuitskému řádu. Po roce 1773, kdy byla jezuitská kolej zrušena, byla kaple svěřena do rukou fary u sv. Mikuláše. V roce 1786 byl kostel zrušen a prodán obci, která v něm zřídila obecní skladiště obilí. Po roce 1852 byl kostel přestavěn na trojpatrový dům měšťana Antona Jungnickla.

Až do 2. světové války se jižně od radnice formoval původní blok budov. Podle dochovaných popisů, ikonografie a fotografií z přelomu 19. a 20. století se jednalo o cenné gotické a renesanční měšťanské paláce, které tvořily spolu s budovou radnice jeden celek. V posledních dnech 2. světové války postihlo město Znojmo bombardování ruských letounů. Bomba svržená na radniční věž se odrazila od její zdi a poničila budovu radnice s navazujícím domovním blokem i solitérní dům uzavírající náměstí.

Po odsunu Němců z převážně německého města nastala komplikovaná situace, kterou řešili městští činitelé po svém. S vidinou vybudování nové české radnice v čele jednoho z nejvýznamnějších náměstí Znojma nechali prázdný blok historických domů zcela odstranit a to i přesto, že podle odborníků i dobových fotografií nebyly škody takového rozsahu, aby se muselo přistoupit k takto radikálnímu kroku. Tehdejší politická i společenská nálada a převrácení hodnot spíš podpořily zkázu a město bez povolení a unáhleně jednalo v duchu revoluční doby. Blok s částí radnice mezi ulicemi Obroková a Zelenářská spolu se solitérním nájemním domem odděleným od bloku ulicí Elsingerovou zmizely. Náměstí zůstalo bez charakteristické tváře své severní strany, nepřírozeně se prodloužilo až k nově upravenému jižnímu průčelí radnice. Plánována výstavba nové radnice skončila u několika architektonických návrhů monumentálních tendencí v historizujícím či moderním pojetí, nakonec se od stavby ale úplně opustilo a náměstí bylo ponecháno ve zvětšené podobě. Na volném prostranství fungovala v letech 1946 až 1971 provizorní parková úprava. Cenný pozemek uprostřed města se nedočkal svého naplnění dlouhých 30 let.

V roce 1961 začal podnik Drobné zboží Jihlava hledat vhodný pozemek pro stavbu nového obchodního domu, po příslibení pozemku na náměstí pod radnicí roku 1967 sestavil investiční záměr a záhy byla u Svazu architektů ČSSR Státním projektovým ústavem pro obnovu a rekonstrukci památkových měst a objektů zadána anonymní architektonická soutěž. V roce 1968 vybrala komise ze 6 soutěžních návrhů vítězný od architekta a národního umělce Bohuslava Fuchse a jeho syna Kamila Fuchse. Po vydání územního rozhodnutí začala v únoru 1970 výstavba obchodního domu, který byl slavnostně otevřen 25. února 1975. Jeho konečné kapacity oproti původnímu investičnímu záměru prudce nabyly. Po otevření

disponoval obchodní dům prodejní plochou 1 613 m², užitkovou plochou 4 333 m² a skutečné náklady dosáhly téměř 20 mil. Kč.

Po revoluci v květnu 1994 vstoupil státní podnik Drobné zboží Jihlava, který obchodní dům do té doby vlastnil, do likvidačního procesu a tím byla zahájena řada diskuzí o variantách jeho řešení. Navrhovány byly varianty jeho přestavby, stavba nového objektu v historickém duchu před obchodním domem nebo dokonce úplné zboření a návrh nového objektu. V obchodním domě byly realizovány dílčí úpravy vnější i interiérové, v současnosti probíhají úpravy ve dvou horních podlažích. Majitelé obchodního domu se snaží nemovitost zkulturnit, rozšířit služby a nabídku obchodů.

3.2. Archiválie

Podoba a přibližná poloha dnes již neexistujícího kostela svatého Jana Křtitele a měšťanských domů mezi ulicemi Obroková a Zelenářská se nám dochovala jen v útržcích.

Z dochované ikonografie, vedut a plánů města můžeme tušit polohu kostela a některé stavební proměny, kterými prošel v průběhu několika staletí. Na vedutách z 16. až 18. století je zachycena podoba vížky kostela s hodinami, která byla po odsvěcení kaple v roce 1790 snesena. Na axonometrickém plánu z období kolem roku 1728 je zachycena také podoba domovního bloku s radnicí. I. vojenské mapování josefské z let 1764 až 1768 a 1780 až 1783 (rektifikován) zakresluje schematickou polohu kostela a domovních bloků, v plán města Znojma z roku 1815 od Thomase Weebera je půdorys kostela jasnější s jasnou orientací jeho průčelí do ulice Velká Mikulášská. Císařský otisk a indikační skici z 19. století uvádí víceméně přesnou polohu objektů a zaznamenává přestavbu kostela na obytný dům s obchodním parterem v reambulované indikační skice z roku 1875. Demoliční plán kostela (v té době již obecního skladiště) nebyl nalezen. Dokumentace domů bouraných v roce 1946 je bohatší, chybí však jakékoli demoliční plány nebo archiválie dokumentující popis a stav demolovaných objektů. Dokumenty byly pravděpodobně ztraceny v rámci nezákonného bourání budov. Ve Státním okresním archivu Znojmo jsou uloženy neúplné spisové a plánové agendy pro domy Obroková č.or. 16 (č.p. 334), 20 (č.p. 336) a 22 (č.p. 523). Plány zobrazují dílčí úpravy z let 1852 až 1934. Zcela chybí dokumentace domu Obroková č. or. 18 (č.p. 335). Stavebně historický průzkum města Znojma byl vyhotoven v roce 1975, kdy již stál obchodní dům Dyje.

4 Orientační SHP

Pozn. Orientační SHP je doplněn grafickou přílohou v poslední části dokumentu.

4.1 Charakteristika obchodního domu Dyje

Obchodní dům Dyje stojí v čele Masarykova náměstí - jednoho z nejstarších a nejvýznamnějších veřejných prostorů města Znojma. Jeho konstrukce i vzhled zasáhly do prostředí velmi citlivého na velké změny. I přesto, že se stavba obchodního domu drží v půdorysné stopě historické zástavby, svými dimenzemi a strohým výrazem vyčnívá dodnes. Jedná se o třípodlažní stavbu s rovnou střechou a jedním podzemním podlažím na různých úrovních. V podzemí využívá obchodní dům tři původní sklepní prostory, které však odděluje od systému městských podzemních chodeb zadržkami. Další podzemní prostory byly pravděpodobně během výstavby zasypány nebo vybetonovány, jejich poloha zůstala zaznamenána ve starších plánech podzemních chodeb. První dvě nadzemní podlaží slouží z větší části pro prodejní plochy různých obchodů, původní velký prodejní prostor je v dnešní době rozdělen příčkami na několik menších. Další dvě nadzemní podlaží původně určená pro skladování se dnes adaptují pro další

obchody. Zadní převýšená část objektu slouží provoznímu zázemí, v přízemí je zásobovací rampa s přidruženými prostory, v patrech zázemí zaměstnanců jednotlivých obchodů a administrativa. Hlavní vstup ústí do ulice Obroková, ze které do domu vedou další vstupy do dílčích částí obchodního domu. Průčelí zde ustupuje a vytváří velké závětrří a rozšíření ulice pod betonovou konstrukcí obchodního domu. Do ulice Zelenářské ústí pouze zásobovací prostor a dnes uzavřený požární východ pod válcovou věží. Architekti pracovali s kompozičním záměrem doplnění vysoké radniční věže podnoží, horizontální hmotu usadili do proluky a jako vyvrcholení prostoru náměstí orientovali do jeho čela velký tribunový otvor s terasou pro delegace. Válcová schodišťová věž hlavní vertikální komunikace má spolu s barokním sloupem a radniční věží tvořit vyváženou jednotu při pohledu z náměstí.

4.2 Záchranný archeologický průzkum

Před vyhotovením projektové dokumentace bude proveden záchranný archeologický a geologický a statický průzkum. Bude zjištěna možná poloha základových prvků nájemního domu, popř. také kostela na náměstí a zaměření podzemních chodeb, které se zde prokazatelně nacházejí. Na základě jeho výsledků a zjištění se bude postupovat dále podle zásad památkové péče. Bude navržena obnova starých prostorů a jejich využití a vhodné založení nových objektů. Při průzkumu bude brán zřetel na existenci dnes nepřístupných podzemních prostorů, které zde zůstaly po dřívější zástavbě, přičemž známe přibližnou polohu, ale nemáme zprávy o jejich dnešním stavu.

4.3 Inventarizace hodnotných stávajících prvků obchodního domu Dyje

Pro obchodní dům je charakteristická velká válcová schodišťová věž, která vyplňuje jedno pole železobetonového skeletu a propisuje se jak na fasádě zaoblenou stěnou, tak výškově nejvyšší úrovní celé stavby. Řez schodištěm je nakreslen v původní dokumentaci ve výkrese č. 15 řez EE'. V horní části je věž doplněna železobetonovou hvězdicovou konstrukcí s válcovým prvkem uprostřed.

V zadní části obchodního domu u budovy staré radnice je přízemní zásobovací část lemována železobetonovou skořepinou. Původní dokumentace obsahuje výkresy její výztuže.

Kromě schodišťové věže byla pro obchodní dům zřejmě vyrobena řada atypických oken a dveří, např. výplně velkého otvoru na terasu k náměstí a výplně vstupních otvorů velkorysých rozměrů. Avšak v roce 2011 byly tyto výplně vyměněny za nové hliníkové profily SCHÜCO v celé šíři. V archivech ani v soukromých rukách nebyla nalezena ani detailní dokumentace žádného z výrobků vybočujících z typizované dobové produkce. Ve výkrese č. 15 řez EE' původní dokumentace je zakreslen odkaz na detail D 05, což dokazuje jejich existenci.

Nedochovalo se ani původní vybavení interiéru obchodního domu, můžeme však předpokládat, že bylo použito stejně jako u soudobých staveb obchodních domů.

Ostatní konstrukce a zařízení jsou podle dokumentace vyrobeny typizované a nemají tedy významné hodnoty.

4.4 Zmapování rozdílů mezi návrhem obchodního domu Dyje a jeho realizací

Autoři, kteří ho jako soukromé osoby nemohli vyhotovit, zadali jeho zpracování prováděcího projektu Státnímu projektovému ústavu obchodu v Brně, kde byl přiřazen projektové skupině architekta Josefa

Opatřila. Podle slov pana Opatřila zůstal prováděcí projekt věrný původnímu návrhu. V průběhu projektových prací Státní projektový ústav obchodu několikrát konzultoval s autory soutěžního návrhu.

V původní dokumentaci obchodního domu není vyřešeno zastřešení válcové schodišťové věže. Ve skutečnosti bylo realizováno betonovou deskou s osmi střešními světlíky. Tyto světlíky byly osazeny také na plochých střeších obchodního domu vždy uprostřed pole mezi žebry nosné konstrukce stropu. S tím související další odlišnost projektu a realizace se nachází také v horní části válcové věže, kde jsou navíc realizovány tři okenní otvory orientované na sever, které přivádí světlo do horní části věže.

V rámci úprav v roce 2011 byly kromě výměny výplní všech otvorů zaslepeny všechny střešní světlíky kromě třech, které byly nahrazeny novými. V patře byla část prostoru adaptována pro provoz kavárny s přístupem na velkou terasu otevřenou do náměstí. Zároveň bylo upraveno zábradlí terasy, původní betonové bylo vybouráno a bylo nahrazeno skleněnými panely v kovové konstrukci. Uvnitř obchodního domu byl v blízkosti válcového schodiště postaven nový osobní výtah pro zákazníky a kvůli změně systému prodeje byla velká prodejní plocha rozdělena přidáním vnitřních příček mezi jednotlivé obchody.

4.5 Prozkoumání a dokumentace památkového řízení výstavby obchodního domu Dyje z dobových archiválií

Archiválie provázející průběh památkové řízení a celou výstavbu obchodního domu jsou dostupné na Městském úřadě Znojmo v archivu Odboru výstavby, tamtéž v archivu Odboru památkové péče, ve Státním okresním archivu Znojmo, a také v archivu Národního památkového ústavu v Brně.

V roce 1961 začal podnik Drobné zboží Jihlava hledat vhodný pozemek pro stavbu nového obchodního domu. V roce 1965 nabídl Městský národní výbor podniku budovu staré radnice k adaptaci, v roce 1967 však nabídku změnil na pozemek na náměstí pod starou radnicí.

V roce 1966 byl vydán asanační plán města Znojma. Proluka na náměstí je zde řešena dvoupodlažní či vícepodlažní budovou uzavírající horní náměstí u radnice a úzkým přízemním ramenem v západní části pozemku vytvářejícím prostor atria s vodní plochou nebo sochou.

V roce 1967 sestavil podnik Drobné zboží Jihlava investiční záměr. Tehdy obsahoval prodejní plochu o výměře 400 m² a skladové prostory také o ploše 400 m². Předpokládané náklady na stavbu měly být 3 až 3,5 mil. Kč, zároveň bylo doporučeno zaměření výstavby k celkovému charakteru místa.

Téhož roku zadal Státní projektový ústav pro obnovu a rekonstrukci památkových měst a objektů anonymní architektonickou soutěž u Svazu architektů ČSSR. Stanovisko Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Brně zdůrazňuje v podmínkách pro výstavbu závažnost zásahu do MPR. Tyto podmínky nebyly podle vedoucího odboru brněnské památkové péče v průběhu soutěže dodrženy, protože vítězný návrh nevyšel z objemových a prostorových možností daného prostředí a nedodržel závazné stanovisko Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody. Připomínky památkového úřadu však nebyly brány v potaz a investor použil pro další řízení kladné vyjádření Krajského střediska památkové péče platící pouze pro objemovou studii. Památkový úřad byl přizván dodatečně na výzvu Krajského národního výboru v Brně k jednání až ve fázi rozestavěné stavby, kdy už toho nemohl mnoho ovlivnit.

Architektonickou soutěž následovala série článků týkajících se vítězného návrhu otištěná v regionálním týdeníku Znojemsko. Kritické dopisy Znojemských občanů i odborníků střídaly články s kladným hodnocením a obhajobou architektů. Autoři návrhu za svůj projekt obdrželi první cenu v kategorii Projekty v rámci Přehlídky architektonických prací 1968-9.

K vydání územního rozhodnutí pro stavbu budovy došlo 19. ledna 1970 s odůvodněním, že návrh budoucí podoby obchodního domu investor projednal se zainteresovanými složkami a že proti záměru nebylo podáno podstatných námitek.

Ve zprávě k problematice stavby obchodního domu z 1. března 1970 bylo upozorněno na skutečnost, že při výkopových pracích došlo k rozsáhlému narušení historických podzemních prostor. Škoda z části narušila turistickou trasu, která si poté vyžádala nezbytnou úpravu.

1. února 1971 byla zahájena stavba obchodního domu. K vyhlášení MPR Znojmo, zahrnující i Masarykovo náměstí, došlo jen několik měsíců po zahájení stavebních prací na obchodním domě výnosem ministra kultury ČSR, který nabyl účinnosti 9. května 1971. Ve vztahu k novodobým zásahům do obvodu rezervace stanoví, že „...nesmí porušovat daný historický a výtvarný charakter rezervace a musí být hodnotným výrazem soudobé architektonické tvorby.“

5 Návrh

5.1 Širší vztahy

Stavba se nachází v horní části svažitého Masarykova náměstí (dříve Dolního náměstí či náměstí Míru) ve Znojmě. Pozemek obklopuje z východu hlavní nákupní třída historického jádra ulice Obroková, ze které jsou přístupné také budovy radnice. Na západě vede ulice Zelenářská, na severu ulice nově pojmenovaná jako Za radnicí (dnes zde existuje bezejmenný průchod mezi obchodním domem a radnicí). V prostoru dnešního Masarykova náměstí je navrženo Muzeum Masarykova náměstí ve stopě zástavby nájemního domu z poloviny 19. století a dřívějšího kostela sv. Jana Křtitele. Muzeum má obsahovat expozici o osudech tohoto místa, které jsou důležitou součástí dějin celého města, a tím rozšířit povědomí o této historii mezi místními i návštěvníky. Solitérní hmota muzea vrací na seznam městských ulic uličku Elsingerova propojující významné spojení ulice Zámečnické směrem od bývalé Prostřední městské brány s ulicí Velkou Mikulášskou směřující k chrámu sv. Mikuláše.

Navrhovaná stavba je rozčleněna na samostatný objekt muzea a blok domů transformovaného obchodního domu. Namísto velké hmoty obchodního domu je stávající stavba přeměněna v pět samostatně fungujících domů. Tyto domy spolu samozřejmě stavebně souvisí, skrývají společnou konstrukci skeletu, každý je však řešen individuálně. Různým řešením nástaveb a přístaveb vniká domovní blok sledující výškovou úroveň terénu a také úroveň říms okolní zástavby. V části domovního bloku, která skrývá schodišťovou věž, je zachována funkce obchodního domu.

5.2 Provozní řešení

Každý bytový dům má vlastní adresu, je přístupný samostatným vstupem z ulice. V přízemí, případně ve využívaných podzemních prostorech, je umístěno společné zázemí (místnost pro kola a kočárky, technická místnost, prostor na nádoby s odpadem a místnost údržby), úložný prostor pro každý byt a

vstup do dvora. Zbývající části přízemí jsou využity pro obchody s vlastním zázemím přístupné z ulice nebo drobná stravovací zařízení. Vertikální komunikace po schodech jsou doplněny v každém domě bezbariérovým výtahem. Z chodeb v patrech se vstupuje jednotlivých bytů. Podkroví je využito jako zvýšený prostor bytů nebo pro kanceláře.

Střední část bloku s obchodním domem obsahuje v přízemí veřejnou pasáž propojující ulici Obrokovou a Zelenářskou. Bezbariérový přístup je z ulice Zelenářské. Pasáž se schody slouží jako variabilní prostor, kde se mohou konat společenské akce. Pro tyto příležitosti je pasáž propojena s vedlejším komerčním prostorem s hygienickým a provozním zázemím. Z pasáže je přístupné původní schodiště vedoucí do podzemí s vinárnou a napojením na systém podzemních chodeb. V horních podlažích obchodní části jsou otevřené prodejní plochy s veškerým zázemím kolem schodišťové věže. Dvě patra prodejních ploch mohou fungovat samostatně i společně, v případě potřeby mohou být opatřeny samostatným vstupem ze schodiště. V podkroví funguje provoz kavárny s venkovním atriem a administrativní zázemí obchodního domu.

Objekt muzea obsahuje v parteru kavárnu s možností posezení na zahrádce na náměstí. Hlavní vstup z náměstí je doplněn vstupem z ulice Obrokové. Při vstupu je umístěn pokladní pult, za ním návštěvníci sestoupí po schodišti do šatny ve sklepení. Dva stávající prostory sklepení jsou propojeny novou podzemní chodbou. Výstavní prostor spojuje všechna podlaží od suterénu až po střechu. Vertikální komunikace je umístěna v rohu objektu a únikovým východem ústí do ulice Elsingerova. V suterénu se kromě výstavní plochy nachází bezbariérové hygienické zázemí, sklad venkovního nábytku a místnost údržby. Druhé patro obsahuje dále kulturní sál s kapacitou 50 lidí s předsálím a hygienickým zázemím návštěvníků, třetí patro zázemí zaměstnanců a kanceláře vedení muzea, ve čtvrtém najdeme archiv se studovnou, technickou místnost a depozitáře přístupné přímo z výstavního prostoru. Část parteru u ústí ulice Zelenářská je věnována hygienickému zázemí pro trhovce na náměstí.

5.3 Kapacity a objemy

obestavěný prostor	27 660,5 m ³ + 3 281,6 m ³ pro parkovací systém v PP + původních 1 891,8 m ³ v PP celkem 32 833,9 m ³ (bez pilot)
zastavěná plocha původní	1 384,9 m ²
zastavěná plocha transformace	1 370,0 m ²
zastavěná plocha muzea	255,2 m ²
zastavěná plocha navrhovaná celkem	1 625,2 m ²
celková hrubá podlažní plocha	6 237,5 m ²
bydlení	2 873,6 m ² 18 bytů (10 < 100 m ² , 8 > 100 m ²)
muzeum	1 055,0 m ²
veřejná pasáž	271,5 m ²
pronajímatelné plochy	1 654,3 m ²
ostatní plochy	383,1 m ²
parkovací systém	538,6 m ² 50 stání (z toho 26 stání pro rezidenty) + 2 venkovní stání vyhrazené pro invalidy

6 Architektonické řešení

Transformace obchodního domu je navrhována po etapách. V první fázi je postaven nový objekt muzea, který uzavře severní stranu Masarykova náměstí. Jako městská instituce vyššího společenského významu vtiskne náměstí novou tvář, obchodní dům Dyje zůstane zastíněn v pozadí. Novostavba muzea může po archeologickém průzkumu využít dva existující sklepy, které zde zůstaly po dřívější zástavbě ukryty pod povrchem náměstí. Objekt muzea roste do výšky dřívějšího nájemního domu, jeho severní stěna navazuje na uliční čáry ulic Zámečnická a Velká Mikulášská, ostatní tři stěny sledují půdorys původního domu. Výstavní prostor prostupuje celou výškou objektu ze suterénu až do horního podlaží průhledy, ve střeše průhled pokračuje velkým střešním oknem orientovaným k radniční věži. Výstavní prostor v severní části objektu je oddělen od ostatních kulturních, administrativních a provozních částí muzea šikmou nosnou stěnou, její poloha připomíná jižní stěnu dřívějšího kostela sv. Jana Křtitele a také původní hranu středověkého náměstí. Převýšený prostor kavárny v parteru rovněž připomíná dávnou kapli sv. Jana Křtitele.

V dalších fázích návrhu je navržena přeměna obchodního domu. Objemově zahrnuje tato přeměna celý dnešní rozsah obchodního domu Dyje, v přízemní části u radnice navíc vyroste do výšky okolní zástavby a plochá střecha obchodního domu bude skryta pod nástavbou horních pater a sedlových střech. Velká hmota schodišťové věže obchodního domu bude výškově redukována. V podzemí budou využity stávající sklepní prostory pro provoz vinárny. Podzemní místnosti budou opět napojeny na síť podzemních chodeb propojujících sklepy městských domů. V místě, kde stavba nenaruší systém podzemních chodeb, bude vyhlouben nový podzemní prostor pro automatický parkovací systém. Jednotlivé fáze jsou popsány v následující kapitole Konstruktivní řešení.

Transformovaná stavba je rozčleněna na 6 traktů v rastru osového systému stávajícího nosného skeletu. Kvůli výškovému rozdílu terénu, který činí v celé délce obchodního domu asi 4 metry, jsou tyto trakty řešeny s různou výškou římsy i hřebene střechy. Zároveň výškou reagují na okolní zástavbu. Každý trakt obsahuje samostatně fungující dům. 2 jižní trakty tvoří společně jeden nepodsklepený bytový dům s koktejlovým barem a obchodem v parteru. Navazující trakt obsahuje další bytový dům. Uvnitř se oba bytové domy obrací do společného dvora s jednoduchou zahradní úpravou. Prostřední trakt si zachovává funkci obchodního domu s veřejnou pasáží, zároveň v interiéru odhaluje jeho původní konstrukci. Původní hvězdicová konstrukce se středním válcovým prvkem, je nahrazena navázáním nového schodiště do střešního patra obchodního domu. Zde je střešní kavárna s venkovním atriem a kancelář obchodního domu. Čtvrtý a pátý trakt obsahují opět bytové domy s vnitřním dvorem. V domě sousedícím s obchodním traktem je umístěn vjezd do výtahu podzemního parkovacího systému. V parteru se nachází dva obchody a vinárna s přístupem do původního sklepení a dvěma otvory do systému podzemních chodeb.

Na úrovni parteru se některé provozy proplétají kvůli komplikované situaci obchodního domu Dyje. Dohromady tvoří 5 domů srostlící se dvěma dvory a střešním atriem. Její fasády jsou prolamovány v návaznosti na členění traktů obchodního domu Dyje. Do ulic vystupují jednoduché arkýře bytových domů. Okna obytných místností se obrací do ulic. Římsa poskakuje z jedné střechy na druhou a rozehrává rytmus uliční hrany. Na místě přeměněného obchodního domu Dyje stojí kompaktní blok. V uličním parteru jednotlivých domů stěny ustupují a vytváří závětrí vchodů do bytových domů nebo stinné loubí pro posezení a odpočinek.

7 Konstrukční řešení

Druhou etapou návrhu začíná vlastní transformace obchodního domu Dyje. Po ukončení dnešního provozu v obchodním domě je odstrojen nosný skelet domu. Jedná se o demontáž všech nenosných prvků, výplní, přístřešků, rozebrání výplňového zdiva atd. Spolu s nenosnými prvky budou v této fázi ubourány také přečnivající nosné prvky velké horizontální tribuny.

Ve třetí fázi dochází k odstranění přízemní části se zásobováním obchodního domu u radnice a odstranění navazující obslužné a administrativní části v celé výšce. Nosný skelet obchodního domu zůstává zachován ve třech zbývajících devítimetrových traktech osového systému. Ze zbývajících konstrukce budou dále využity jen základové pasy nad původním sklepením, základové pasy a desky u novostavby muzea a podzemní piloty. Holá nosná konstrukce bude dále redukována šikmým seříznutím válcové věže tak, aby vhodně ustoupila do rámce navrhované střešní krajiny. Z prostoru válcového schodiště bude vyjmuta také hvězdicová konstrukce se středním válcovým prvkem. V místech navrženého dvora, průzorů a schodišť bude deska skeletu perforována. Budou také odstraněny menší části horizontálních konstrukcí mimo navržený objem domů.

Ve čtvrté fázi bude vyhloubena jáma v místě bez podzemních chodeb v severozápadním rohu pozemku u radnice. Do jámy bude vložen automatický parkovací systém s technickými místnostmi, který je v tomto případě vhodný svými minimálními nároky na prostor. Parkovací systém využije také část původních podzemních prostor obchodního domu pod válcovou věží. Do parkovacího systému bude příjezd z ulice Zelenářská, kde bude ústí výtahu pro automobily. Zároveň zde bude jeden z přístupů pro údržbu systému.

Čtvrtá etapa začíná rozčleněním celé stavby na 6 traktů v rastru osového systému nosného skeletu a stávajících základových konstrukcí. Tyto trakty budou postupně zaplňovány novou strukturou. Tento růst bude podle možností investora/-ů možné provést najednou nebo po dílčích částech (traktech, domech) s časovými odstupy. Jednotlivé domy budou technicky více či méně náročné díky jejich situování, návaznostem na konstrukce obchodního domu a různici se náplní každého z nich. Každý musí být řešen individuálně podle stávajících daností a podle stavu zachovávaných konstrukcí. Dva bytové domy u radnice budou stavěny od základů, přičemž musí navázat na podzemní piloty, stavba se musí se vyhnout vzácnému podzemnímu sklepení a vedle něj bude zabudována podzemní garáž. Ve středním traktu obchodního domu bude konstrukce zachována nejvíce, zvenku bude obalena novým pláštěm, ale v interiéru bude pohledově téměř kompletně odhalena a vystavena. Na jeho rovnou střechu bude nastavěno střešní podlaží do úrovně výškově redukované schodišťové věže. Dva domy v jižní části pozemku u muzea vyrostou mezi zachovanými konstrukcemi. Kvůli vedení podzemních chodeb pod nimi nesmí domy zasáhnout níže, než dovolí konstrukce obchodního domu. Domy se musí přizpůsobit úrovním původní zástavby, na rovnou střechu přidávají nástavbu sedlové střechy. Poslední trakt průčelí ulice Elsingerova vznikne přístavbou, která bude výškově navazovat na původní úroveň obchodního domu kromě hřebene sedlové střechy, která uskočí o metr níž.

Konstrukční systém je řešen kombinací stěnového a sloupového systému. Na nosné zdivo či železobetonové stávající sloupy je uložen železobetonový monolitický strop, vnitřní stěny ve vyšších podlažích fungují jako obrácené průvlaky usnadňující překonání velkých rozponů. Obvodový plášť muzea a obchodního traktu (stěny i střešní plášť) je z kamenného travertinového obkladu. Řešení kamenného obvodového pláště umožní optickou kompaktnost staveb. Obvodový zděný plášť bytových domů je omítaný, vybrány jsou zemité odstíny omítek doplňujících harmonické prostředí města. Sedlové střechy bytových domů pokrývají keramické bobrovky. Toto řešení zastřešení a pláště je dominantní v celé

struktuře MPR. Odvodnění je řešeno klasickými okapovými žlaby, v případě kamenné krytiny jsou žlaby skryté ve střeše pod vnější kamennou vrstvou u hrany římsy.

8 Technická infrastruktura

Objekty jsou napojeny na stávající inženýrské sítě procházející v blízkosti pozemku. Hlavní technické zázemí je umístěno v části podzemního podlaží, dílčí technické místnosti v 1. NP bytových domů a 4. NP muzea. Vytápění je řešeno plynovou kotelnou umístěnou v suterénu. Muzeum, obchodní dům a stravovací provozy jsou vybaveny samostatnými vzduchotechnickými případně klimatizačními jednotkami. Objekty jsou napojeny na veřejnou kanalizaci a vodovod.

9 Bezbariérové řešení

Všechny prostory muzea, obchodního domu a jednotlivých bytových domů jsou bezbariérově přístupné. Pouze technická místnost v suterénu a část dvou mezonetových bytů nejsou bezbariérové.

10 Specifikace venkovních úprav

Chodníky i povrch silnice v ulici Elsingerova navážou na řešení navazujících ulic žulovou dlažbou. Výškové úrovně průčelí a jednotlivých vstupů budou řešeny navýšením či ubráním výšky chodníku, v jednom místě vyvýšenou úrovní chodníku opatřené zábradlím nebo schody u vstupů do provozních zázemí. vyrovnanýObvod navrhovaných staveb bude lemován proužkem ze stejného materiálu drobnějších rozměrů kameňáku. Na stěně budovy muzea při ústí ulice Zelenářská bude zabudován žlab pro provoz tržnice na náměstí. Tamtéž napitější straně cesty budou zřízena dvě parkovací stání pro invalidy. V ulici Obroková na straně řešeného pozemku je ponechána řada drobných stromů.

11 Prameny

11.1 Teorie

Klíma, Petr (ed.): Kotvy Máje: české obchodní domy 1965-1975. VŠUP, Praha 2012.

Zatloukal, Pavel: Česká rep.: Architektura XX. století. Zlatý řez, Praha 2005, s. 322.

Kuča, Karel; Kučová, Věra; Kibic, Karel: Novostavby v památkově chráněných sídlech. Národní památkový ústav - ústřední pracoviště, Praha 2004.

Kuča, Karel; Kučová, Věra: Principy památkového urbanismu. Státní ústav památkové péče, Praha 2000, s. 26 - 32. In: Zprávy památkové péče.

Firbas, Karel: Novostavba v historickém prostředí. In: Architektura ČSR, 1974, s. 230 - 236.

Hlobil, Ivo: Teorie městských památkových rezervací (1900-1975). Ústav teorie a dějin umění ČSAV, Praha 1985.

Kibic, Karel: K problematice novostaveb v historických městech. In: Zprávy památkové péče 1977/37, s. 65–80, 78 - 79.

Kratochvíl, Petr: Kulturně estetické předpoklady soužití staré a nové architektury v rámci regenerace center měst. SÚPPOP, Praha 2986.

Štulc, Josef: Moderní urbanismus a památková péče. In: Památky a příroda 1987/47, s. 578 - 579.

Štulc, Josef: Vztah památkové péče k soudobé tvorbě. In: Zprávy památkové péče 1993/53, s. 257 - 263.

URL: <<http://beau.wgz.cz/rubriky/urbanismus/stara-mesta-v-nove-dobe>>. [2013-12-10]

URL: <<http://www.portalznojmo.cz/obchodni-dum-dyje--kontroverze-normalizacni-architektury>>. [2013-12-10]

Obchodní dům Dyje - Být či nebýt? Znojemské listy, 1993, roč. II. č. 38, s. 1.

Kárný, Michal: Socialistické stavby: všem vadí, ale stojí dál, Rovnost - Znojemský deník, 2009, roč. XX, č. 296, s. 4.

UNESCO: Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage. General Conference at its seventeenth session, Paris 1972.

Nový, Otakar: Česká architektonická avantgarda. Prostor, Praha 1998, s. 234 - 236.

URL: <<http://www.designboom.com/architecture/rem-koolhaas-oma-cronocaos-preservation-tour>>. [2013-12-10]

URL: <<http://cracpreservation.wordpress.com/category/alexs-posts/case-study-03-omaamo>>. [2013-12-10]

URL: <<http://znojemsky.denik.cz/z-regionu/anketa-vyberte-nejvetsi-ostudu-jihomoravskych-namesti-20130915.html>>. [2013-10-05]

11.2 Historie

Havlík, Lubomír Emil: Znojmo: z minulosti města a jeho památek. Brno 1956.

Kacetl, Jiří: Znojmo jako nejsilnější středověká hraniční pevnost jihu Moravy. In: Hranice na jižní Moravě a její obrana od doby římské. XXX. mikulovské sympozium. 22. - 23. října 2008. ČR-Moravský zemský archiv v Brně et al., Mikulov 2008.

Sborník Státního okresního archivu Znojmo 2009. Historický a vlastivědný sborník Znojemska a Moravskokrumlovska. Znojmo: MZA Brno, Státní okresní archiv Znojmo, 2010.

Peřinka, František Václav: Vlastivěda Moravská / Znojemský okres, Muzejní spolek v Brně, 1904., s. 115, 116.

Fialová, Eva: Vliv terénu na urbanistický vývoj města Znojma. [online: URL: <http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2008/2008-04/08_vliv.pdf>]. [2013-12-08]

Janků, Vlastimil a kol.: Historie Znojma v obrazech. K-public, Brno 2006.

Kuča, Karel: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku / 8. díl V-Ž. Libri, Praha 2011.

Líbal, Dobroslav: Znojmo - Městská památková rezervace. Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Brně. ČEDOK, Brno 1967.

Krob, Miroslav: Znojmo - město památek. Blok, Brno 1974.

Filip, Aleš; Kozdas, Jan; Krejčí, Jiří; Krejčová, Lenka: Znojmo - od středověku po moderní dobu. K-public, Brno 2012.

Konečný, Lubomír: Archaeologia historica 10/85: Geneze města Znojma a typy předlokační aglomerace. Separátní výtisk.

Znojensko:

Sedlák, Jan: Ještě jednou ke stavbě na náměstí Míru. 1968, roč. IX, č. 32, s. 3.

Kalaříková, Heda: Ke stavbě obch. domu. 1968, roč. IX, č. 26, s. 3.

Historické jádro Znojma - pam. rezervací. 1971, roč. XII, č. 38, s. 5.

Kronika města Znojma 1971. Znojmo: Státní okresní archiv Znojmo. 1946: s. 34 -38; 1971: s. 14.

Z vyjádření Národního památkového ústavu v Brně ze dne 27. srpna 2007. Uloženo ve spisovém archivu Národního památkového ústavu v Brně.

Oceněné práce. Československý architekt, 1970, roč. XVI., č. 15, 20. 8., s. 1.

Ze spisové složky Obchodního domu Dyje z archivu odboru výstavby MÚ Znojmo:

Investiční záměr podniku Drobné zboží Jihlava z 30. března 1967.

Vyjádření Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Brně ze dne 5. května 1967 a 25. června 1968.

Zpráva k problematice stavby obch. domu ve Znojmě z 1. března 1970.

Územní rozhodnutí č. 241 ke stavbě na náměstí Míru.

Výnos Ministerstva kultury ze dne 21. 12. 1987 č. j. 16.417/87-VI/1 o prohlášení historických jader měst Kutné Hory, Čes. Krumlova, Jin. Hradce, Slavonic, Tábora, Žatce, Hradce Král., Jičína, Josefova, Litomyšle, Pardubic, Znojma, Nov. Jičína, Olomouce, obce Kuks s přilehlým komplexem býv. hospitálu a souborem plastik v Betlémě, souboru tech. památek Stará huť v Josefovském údolí u Olomučan a archeologických lokalit Libodřický mohylník, Slavníkovská Libice, Třísov, Tašovice, Bílina, Čes. Lhotice, Staré zámky u Líšně a Břeclav-Pohansko za památkové rezervace.

URL: <<http://rejstrik.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=75986>>. [2013-10-02]

Dyje se mění v moderní obchodní dům. Znojemský týden, 2011, roč. XI, č. 19, s. 5.

URL: <http://znojemsky.denik.cz/zpravy_region/obchodni-dum-dyje-mel-byt-puvodne-divadlo20090918.html>. [2013-10-02]

Znojmo - průvodce po městě. K-Public, Brno 1994, s. 20 - 22.

Lacinová, Kateřina: Územní rozvoj města Znojmo. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Brno 2011. Ved. práce Mgr. Petr Tonev.

Veselý, Josef: Architektonický manuál pro Znojmo. Diplomová práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury, Brno 2012. Ved. práce doc. Ing. arch. Karel Havliš.

11.3 Ikonografie

Veduta Znojma, anonymní olejomalba z roku 1683. Sbírkový Jihomoravského muzea ve Znojmě.

Fotografie z archivu Odboru výstavby ve Znojmě (Obroková 10), archivu pana Josefa Vlasáka a archivu pana Bohuslava Švece.

Richter, Václav; Stehlík, Miloš; Samek, Bohumil: Znojmo. Odeon, Znojmo 1966.

Zábrodská, Zdena: Znojmo: asanační PÚP, 1966, Masarykovo náměstí, navrhované řešení, foto: Národní památkový ústav v Brně, inv. č. 4 5 10271/1.

Nákres obchodního domu Dyje, Bohuslav Fuchs – Kamil Fuchs, 1971-1975, foto: Městský úřad Znojmo.

Model obchodního domu Dyje dle návrhu Bohuslava a Kamila Fuchse. Znojemsko, 1971, roč. XII, č. 6.

Pohlednice: URL:

<<http://www.starepohledy.cz/index.php?action=ShowPicture&id=241646&kategorie=1027>>. [2013-10-08]

URL: <<http://www.znojnocity.cz/7-kostel-sv-jana-krtitele-s-kapucinskym-klasterem/d-2597/p1=4894>>. [2013-10-08]

11.4 Odborná literatura

Neufert, Ernst: Navrhování staveb. Consult invest, Praha 2000.

Norberg-Schulz, Christian: Genius loci. Odeon, Praha 1994.

Gehl, Jan: Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství. Nadace Partnerství, Brno 2000.

Day, Christopher: Duch a místo. Era, Brno 2004.

Související ČSN, EN, vyhlášky a předpisy.

11.5 Datové podklady

Odbor územního plánování a Odbor výstavby MÚ Znojmo.

SÚRPMO, a. s.: ÚP města Znojma: ÚP zóny MPR. Znojmo 1995.

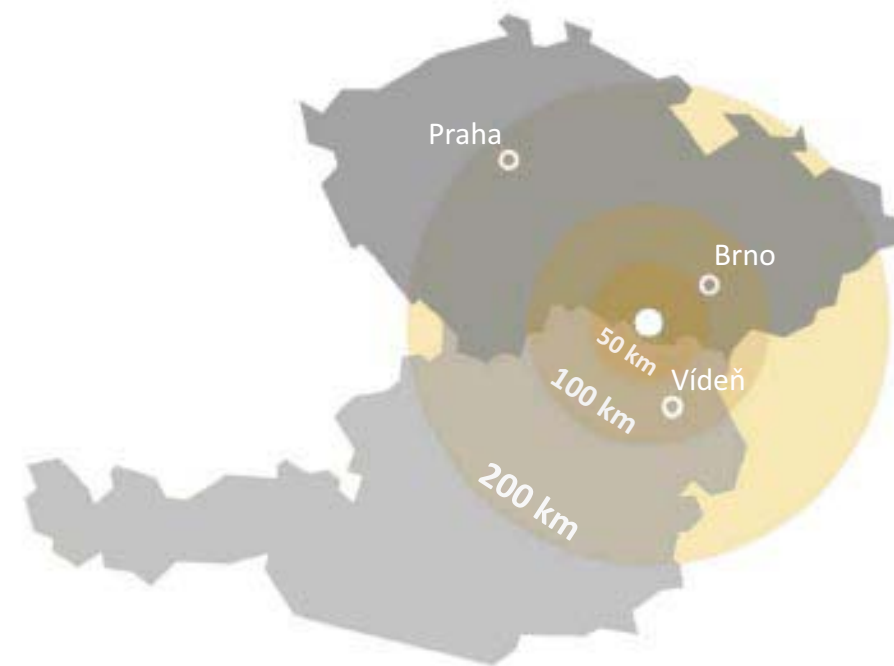
Raudenský, Miroslav; Petruška, Ondřej: letecké snímky města Znojma, 2013.

Google maps [online], 2011. URL: <<http://maps.google.com>>. [2013-10-10]

Mapy.cz [online], 2011. URL: <<http://maps.google.com>>. [2013-10-10]

Veduty [online]. URL: <<http://veduty.bach.cz/veduty>>. [2013-10-08]

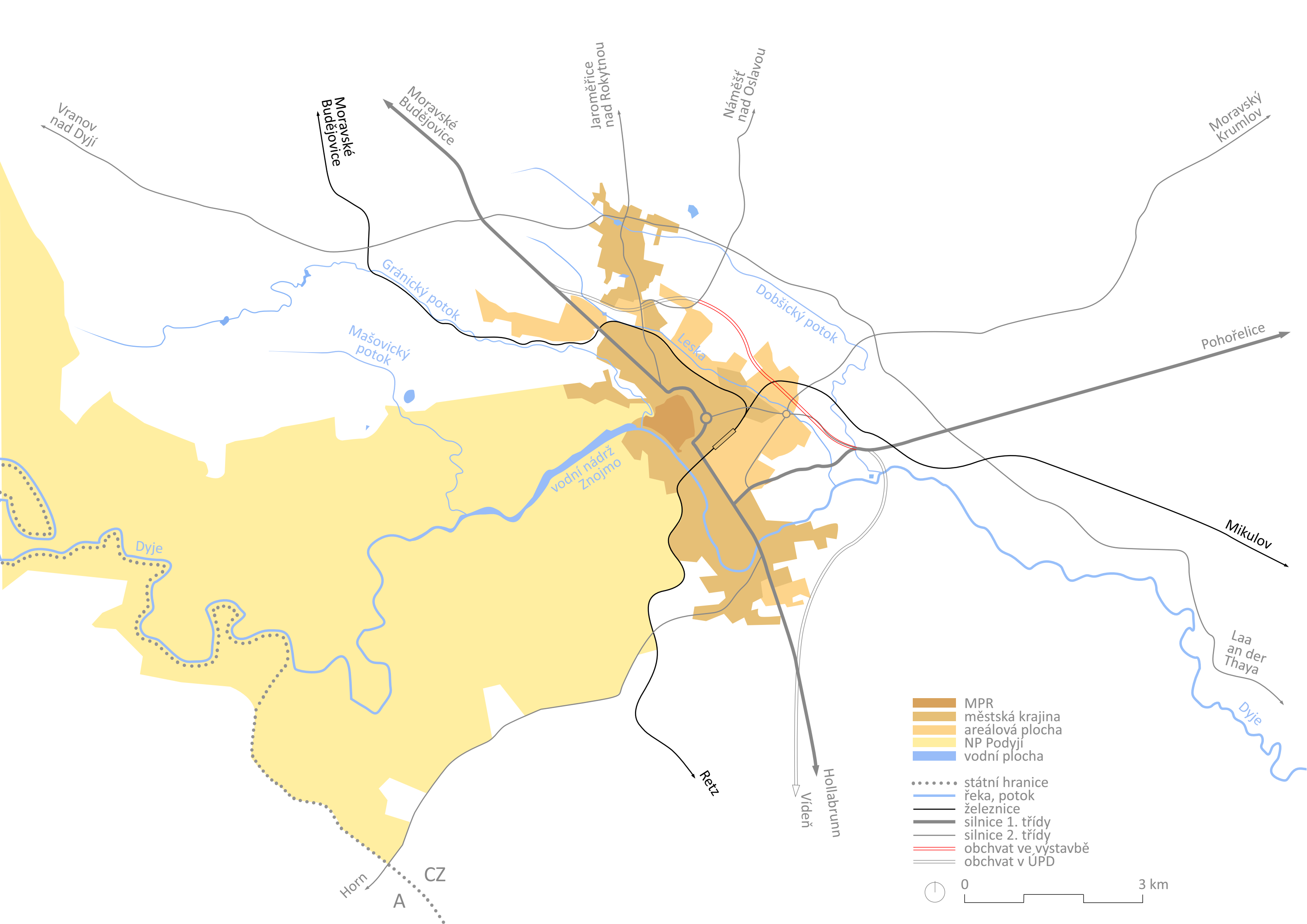
Archivní mapy [online]. URL: <<http://archivnimapy.cuzk.cz>>. [2013-10-05]

ZNOJMO

Znojmo patří mezi nejstarší česká města, je přirozeným kulturním i hospodářským centrem jihozápadní Moravy. Město se nachází na důležité trase z Vídně do Prahy nedaleko rakouských hranic. Sahrlo svou důležitou roli v dějinách českého národa, především v době velkomoravské. Příznivá nadmořská výška i vhodné klimatické podmínky určily zemědělské a potravinářské zaměření zdejšího průmyslu, tradiční je rovněž keramický průmysl. Velkou část obyvatel v prvním jihomoravském královském městě tvořila v minulosti německá i židovská komunita, které podstatně ovlivňovaly jeho vývoj. Kvůli 2. světové válce Znojmo hospodářsky utrpělo bombardováním a ztrátou obyvatelstva po odsunu sudetských Němců. Nepříznivé důsledky Znojmu přineslo také uzavření hranic tzv. železnou oponou, která jej vehnala na samý okraj Československé republiky.

rozloha 65,930 km² (MPR 0,501 km²)
 počet obyvatel 33 964 (r. 2013) (z toho v MPR asi 2 900)
 nadmořská výška 290 m n. m.
 9 městských částí obce

Vranov nad Dyjí

Moravské Budějovice

Moravské Budějovice

Jaroměřice nad Rokýtnou

Náměšť nad Oslavou

Moravský Krumlov

Gránický potok

Mašovický potok

Dobšický potok

Leska

vodní nádrž Znojmo

Dyje

Pohorelice

Mikulov

Laa an der Thaya

Dyje

Retz

Hollabrunn
Víděň

Horn

CZ

A

- MPR
- městská krajina
- areálová plocha
- NP Podyjí
- vodní plocha
- státní hranice
- řeka, potok
- železnice
- silnice 1. třídy
- silnice 2. třídy
- obchvat ve výstavbě
- obchvat v ÚPD

MĚSTSKÁ PAMÁTKOVÁ REZERVACE
M 1:10 000

0 250 m

— hranice MPR
- - - plánované rozšíření MPR

ORTOFOTO 2013
M 1:4 000

0 250 m

.jádro města zřetelně definováno městským opevněním a výraznou geomorfologií na severní a západní straně
.dochované části opevnění lemují hranici MPR
.uvnitř hradeb kompaktní zástavba městských bloků s drobnou parcelací
.výrazně větší hmotové objemy v MPR:

- 1 znojemský hrad (2. pol. 11. stol.)
- 2 budovy bývalého pivovaru (1720)
- 3 bývalý minoritský klášter (1239)
- 4 chrám sv. Mikuláše (kol. 1100)
- 5 kostel sv. Michala (1190)
- 6 klášter dominikánů s kostelem (kol. 1230)
- 7 obchodní dům Dyje (1975)
- 8 býv. Okresní klub mládeže/Tip klub (1989)

- obchodní dům Dyje
- zástavba
- dopravní plocha

STRUKTURA
M 1:4 000

0 250 m

0 500 m

VÝVOJ

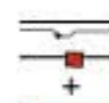
M 1:50 000

1 SITUACE PŘED ZALOŽENÍM MĚSTA
 pův. velkomoravské hradiště (vlevo) asi z 9. st.
 přemysl. hrad (vpravo) vybud. na konci 11. st.
 románská sakrální stavba
 předpokládaný průběh obchodních cest

2 REKONSTRUKCE PŘEDMĚSTSKÉ AGLOMERACE
 přemyslovský hrad s předhradím
 přibližná plocha osídlení
 podhradní trhov. ves/marka/újezdec
 Uherčice (*vicus Ungarorum*), později Sudovany
 okrsek michalského kostela
 osídlení v místech mikulášské ostrožny

3 SITUACE STŘEDOVĚKÉHO HRAZENÉHO MĚSTA
 opevnění
 brána
 sakrální stavba
 dějiště obchodu, tržiště
 předpokládaný průběh obchodních cest

VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI

ve vývoji města

doba předhistorická	opevněné halštatské hradiště	konec 17. stol.	morová epidemie
po 400 př. n. l.	příchod Keltů - úpadek	18. stol.	vrcholně barokní úpravy chrámu Nalezení sv. Kříže
8. - 9. stol.	největší rozkvět velkomoravského Hradiště	1710	Josef I. předává zpustlou pevnost pánům z Deblína
9. stol.	doložena existence kamenné církevní stavby	1710	rotunda s vnějším hradem připadá městu
kolem 950	Hradiště dobyto Maďary	1720	město buduje raně barokní měšťanský pivovar
asi 11. stol.	vzniká románská knížecí rotunda P. Marie a sv. Kateřiny	přelom 18. a 19. stol.	zbudovány císařské silnice do Brna, Prahy a Vídně
kolem 1029	české knížectví - Hradiště opěrným bodem Břetislava I.	počátek 19. stol.	válka poškodila venkovské obyvatelstvo a zemědělství
2. pol. 11. stol.	založen přemyslovský hrad - oslaben významu Hradiště	19. stol.	zbourány některé měst. brány a části hradeb pro dopr. rozvoj
konec 11. stol.	přesun osídlení k novému hradu, změna obchodních tras	1805	Napoleon Bonaparte nocuje ve městě před bitvou u Slavkova
nejpozději 1092	vznik samostatného úředního knížectví	1804	vysazeny první aleje jako základ pro dnešní parky za hradbou
kolem 1100	vzniká románský kostel sv. Mikuláše	1809	bitva u Znojma
12. stol.	počátek pěstování vinné révy ve znojemské oblasti	1843 - 1847	pseudopuristická přestavba přesunutě věže sv. Mikuláše
1162 - 1191	vláda Konráda II. Oty - také český kníže, ovládl Moravu	1850	přebudován raněgot. kostel sv. J. Křtitele - nájemní dům
asi kolem 1190	rotunda vyzdobena výmalbou, postaven kostel sv. Michala	od pol. 19. stol.	zavedena tradice pěstování okurek
1190	založen premonstrátský klášter v Louce	1852	nová oddělená věž se zvonící kostela sv. Michala
13. - 19. stol.	opevnění města - spolu s charakterem terénu vliv na vývoj	1864 - 1872	celková přestavba a rozšíření pivovaru - rodina Mauraů
13. stol.	Hradiště - románský kostel na starším základě rotundy	1870	vzniká žel. trať Vídeň - Retz - Znojmo - Jihlava - Čáslav - Ml. Bol.
13. stol.	Hradiště - proboštství řádu Křižovníků s červenou hvězdou předpokládané vytyčení	1871	1. úz. plánovací dok. „Rozšíření města a reg. plán města Znojma“
1. třetina 13. stol.	města královským lokátorem	1879	vznik 1. továrny na keramiku ve Znojmě
1222 - 1225	Znojmo královským městem - Přemysl Otakar I.	1888	zbourán kostel sv. Petra (později přebudován na divadlo)
1226 - 1239	založen minoritský klášter	1888	postavena synagoga na předměstí Horní brány v maurském stylu
kolem 1230	usídlení znojemských dominikánů za Prostřední branou	1892	zřízení Loupežnické věže
1260	vybudována radnice s věží - měšťané	přelom 19. a 20. stol.	budování veř. staveb a obytl. bloků za hranicí historického jádra
1271 - 1274	minoritský klášter ženské větve - klaristky	podzim 1918	Znojmo centrem separatistického regionu Německé jižní Moravy
1279	pohřben Přemysl Otakar II. v kostele Nanebevzetí P. Marie	zima 1918	vojenskou intervencí obsazeno jednotkami ČSR
14. stol.	rozkvět vinohradnictví a vinařství na Moravě - Karel IV.	po vzniku ČSR	odchod něm. inteligence, vznik celní hranice - omezení vývoz
1335	při požáru zničen kostel sv. Mikuláše, obnova do násl. stol.	podzim 1938	město připojeno Mnichovskou dohodou k Velkoněmecké říši
1444	při požáru zničena radnice, věž zřícena	9. listopadu 1938	Křišťálová noc - zpusťování synagogy fašisty
1445 - 1446	postavena pozdně got. radniční věž - Mikuláš ze Sedlešovic	jaro 1945	poškození částí města nálety sov. a amer. bombardérů
kolem 1520	stavba dvoupatrové Václavské kaple (sv. Martin, sv. Anna)	1945	Znojmo trvalou součástí ČSR
1534	františkáni zabírají bývalý minoritský klášter	1946	odsun 15 tisíc znoj. Němců - etnická proměna obyvatelstva
1555	požár zničil dominikánský chrám Nalezení sv. Kříže	1948	uzavření hranice s Rakouskem - Znojmo Hraničářským městem
1580	obnova chrámu Nalezení sv. Kříže - Rudolf II.	poválečné období	obnova - zejm. nádraží, průmyslová zóna, bytová výstavba
17. stol.	chrám Nalezení sv. Kříže postaven znovu po 30-tileté válce	1950	vyhlášena městská památková rezervace Znojmo
1624	barokní přestavba kostela sv. Mikuláše - jezuitský řád	1958	1. územní plán
1628	zemský sněm - Obnovení zřízení zemské pro Moravu	1974	2. územní plán
1628	založen kapucínský kostel sv. J. Křtitele s klášterem - Ferd. II.	70. léta 20. stol.	zásahy socialistickou výstavbou v centru města
po 1642	pobořena loď kostela sv. Michala, poté nově postavena	1989	3. územní plán
1645	třicetiletá válka - Znojmo dobyto Švédy	2000	4. územní plán
2. pol. 15. stol.	znovu postaven kostel sv. Michala po husitském ničení	2010	5. územní plán

HISTORICKÉ MAPY

- 1 Komenského mapa Moravy z roku 1680 podle rytiny z roku 1627
- 2 Müllerova mapa Moravy z roku 1716
- 3 I. vojenské mapování – josefské z let 1764 - 1768 a 1780 - 1783 (rektifikace)
- 4 plán města Znojma z roku 1815 od Thomase Weebera
- 5 císařský povinný otisk stabilního katastru z roku 1824
- 6 II. vojenské mapování - Františkovo z let 1836-1852
- 7 regulační plán města Znojma z roku 1870
- 8 indikační skica stabilního katastru z roku 1875
- 9 III. vojenské mapování - Františko-josefské z let 1876-1878

1	2	3
4	5	6
7	8	9

HISTORICKÁ ZOBRAZENÍ

1 veduta z právní knihy města Znojma písaře Štěpána z Vyškova z roku 1527

2 veduta z roku 1679

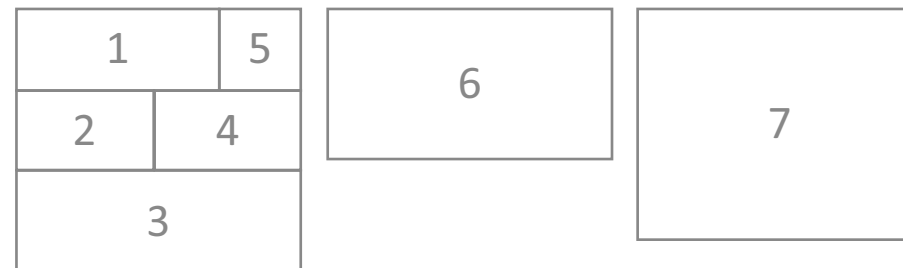
3 kresba *Znojmo od jihu* od F. B. Wenera z roku 1752

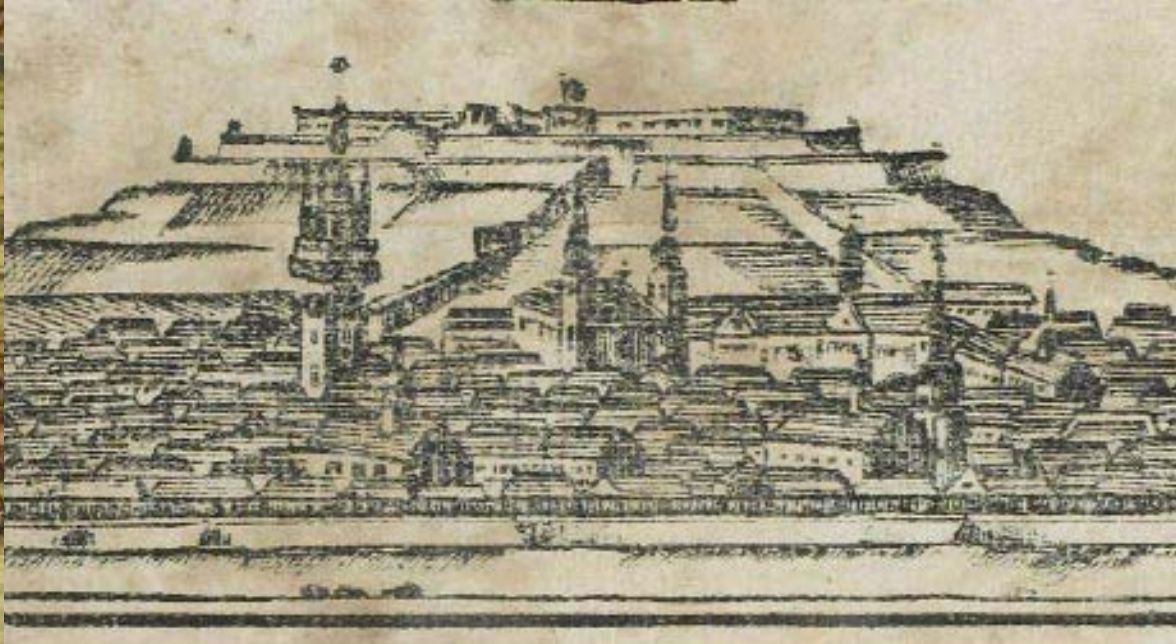
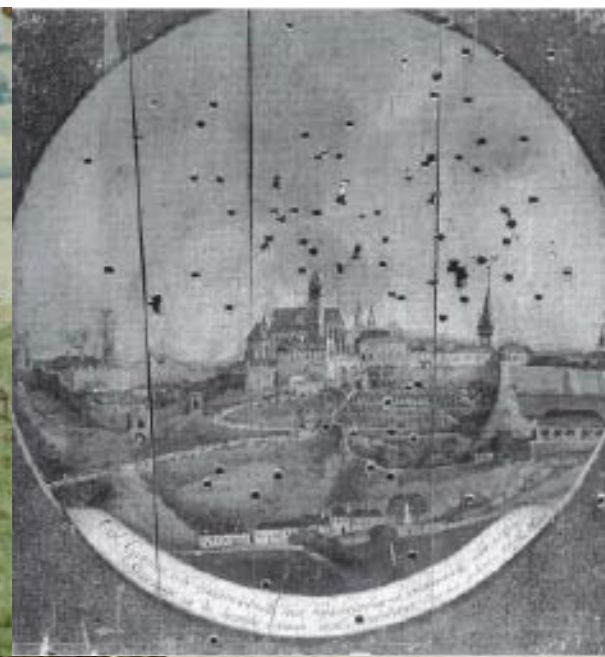
4 veduta z období let 1780 - 1790

5 malba na střeleckém terči od V. Krebšinského z roku 1826

6 veduta z roku 1680

7 axonometrický plán z období kolem 1728

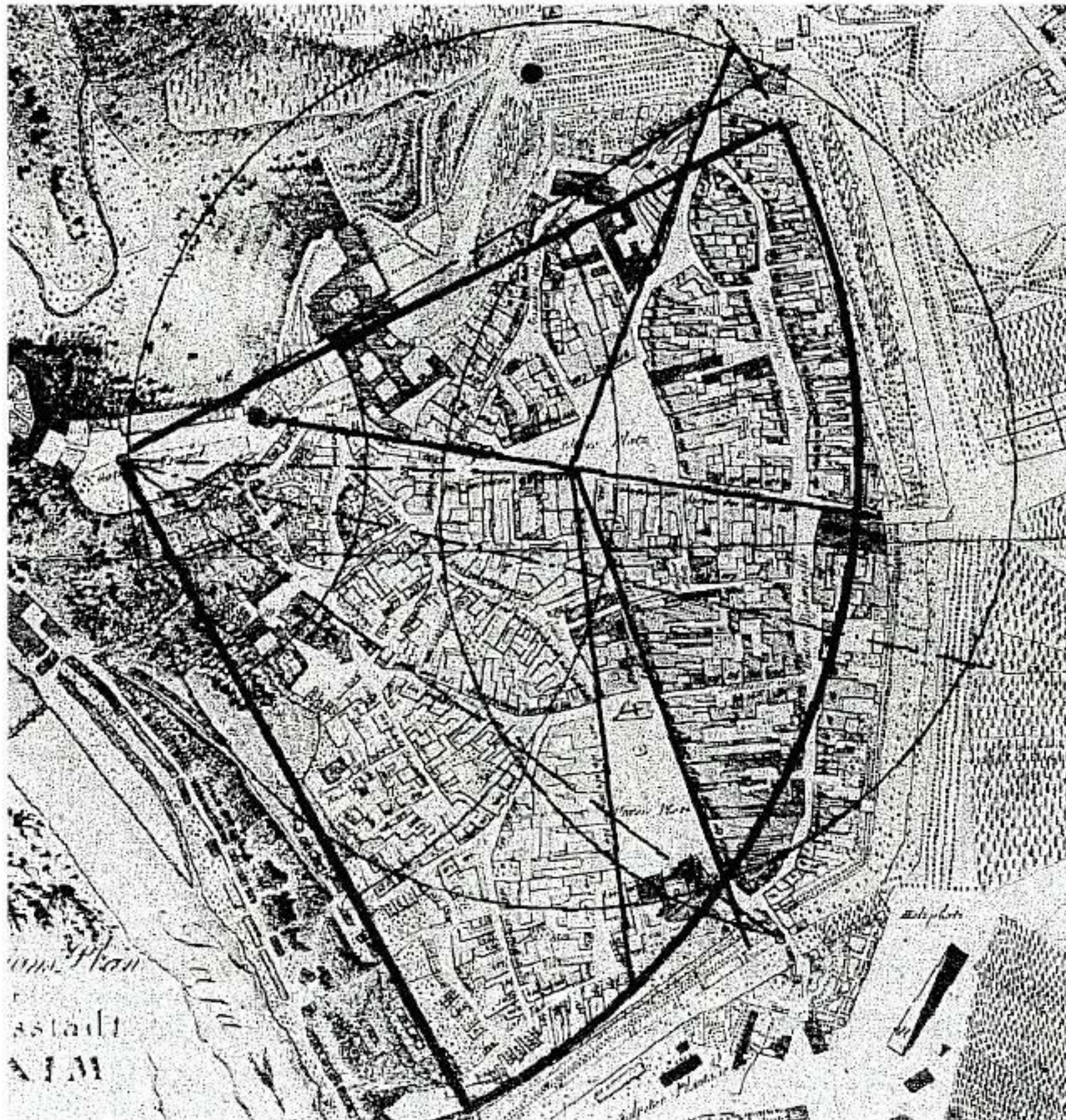

veduta města na obraze z roku 1680

axonometrický plán z období kolem 1728

.topografické souvislosti městské lokace
 .západní hranici středověkého města tvoří přirozená konfigurace terénu - hluboká údolí, srázy, skály
 .vějířovitě se rozšiřující ostrožna - vymezení údolními Dyje a Gránice
 .obvod městských hradeb
 .poloha dominant, lokačních prvků
 .uspořádání zástavby a rozmístění kostelů
 .geometrie

.teorie čtvrtkruhové výseče s rotundou ve vrcholu - v ose výseče radniční věž
 .teorie 3 stadií výseče - scholastika 12. stol.
 3 zákl. sféry mikrokosmu - řád - *civitas*
 3 zákl. sociální třídy měst. komunity

- *ordines*:

1 šlechta - *bellatores*

2 klérus - *oratores*

3 pracující obyvatelé - *laboratores*

- aplikace na lokaci města:

1 románský hrad s předpolím

2 farní kostel, škola, kláštery minoritů a klaristek, radnice

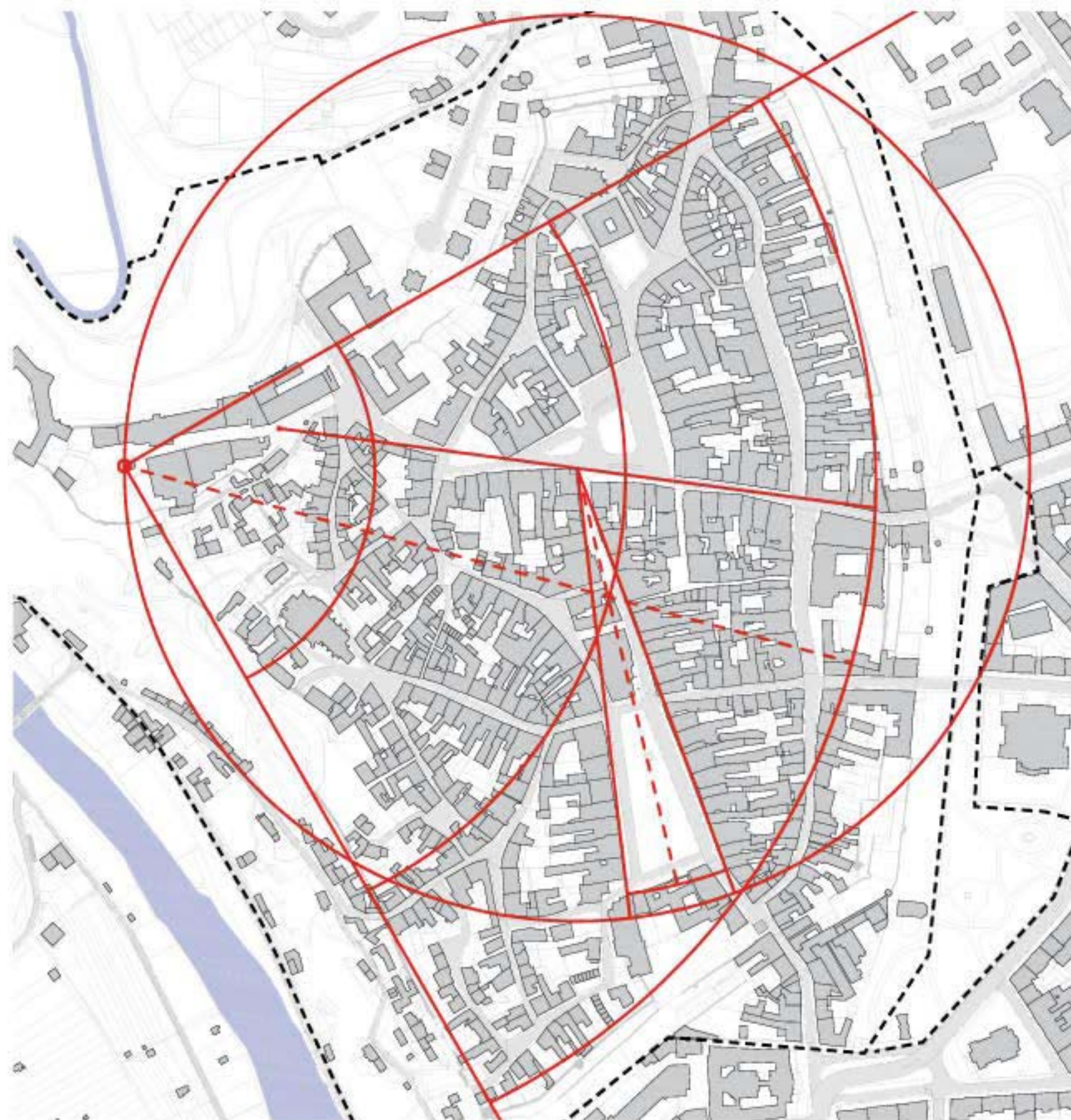
3 řemesla, kupci, tržiště, Kaufhaus

.teorie apotropajního situování sakrálních staveb - cíl odvrácení zlých vlivů božstev nebo zlých bytostí, ochranný účel - řadový a dostředný systém - merovejské a karolinské komunity - analogie raně středověké představy *Kirchenfamilie* - známo už ve staroslovanských sídlech

.teorie dostředného bodu, z nějž je vyměřena základní osnova města (hlavní komunikační osy, brány a mladší Dolní náměstí, později Masarykovo) - Horní náměstí - předměstská trhově osada/marka/újezdec - dnes již neexistující věžovitý románský dům (snad „*domus pratorii*“ z 1. městské pozemkové knihy z poloviny 14. stol.) - bod geometrickým středem osy z bergfritu (Loupežnická věž) na východní bránu, kde vzniká středověký kostel sv. Petra a Pavla - rozmístění bran, rotundy a jednotlivých kostelů - apotropajní situování sakrálních staveb u městských bran - orientace kostelů

pokus o rekonstrukci základního schématu městské lokace na plánu z roku 1815
 Lubomír Konečný: *Archaeologia historica* 10/85

LOKACE MASARYKOVA NÁMĚSTÍ

teorie bodu přibližně na nároží měšťanského domu,
kde dnes stojí obchodní dům Baťa
úhel východní a západní hrany Masarykova, dříve
Dolního náměstí - osa úhlu
teorie osy bod - radniční věž - sanktusník bývalého
kostela sv. Jana Křtitele - morový sloup - kašna - sousoší
Olivetské hory

pokus o rekonstrukci základního schématu městské lokace v dnešní situaci
podle teorie Lubomíra Konečného

LOKACE MASARYKOVA NÁMĚSTÍ

- jeden z nejlépe zachovalých městských obranných systémů
- výstavba byla započata před rokem 1226
- funkční nejpozději ve 2. polovině 13. století
- bourání bran od poloviny 19. století
- kvůli nedostatku financí výjimka při bourání hradeb v 19. století - město se rozšiřuje až za prstencem hradeb
- hluboký příkop (š. 15 - 20 m)
- vnější val
- strana k řece Dyji a kolem hradu bez příkopu díky svažitě konfiguraci terénu
- vnitřní hrana příkopu lemována nižší kamennou hradbou bez věží
- chráněný komunik. prostor - parkán (š. 10 m)
- široká vnitřní hradební zeď (v. 7 - 8 m), zesílena v intervalu každých 80 - 90 m hranolovou či válcovou věží
- prostupnost na 4 místech (Horní, Prostřední, Dolní a Napajedelská brána)
- hláska a velitelské stanoviště - Loupežnická věž

- 1 soustava hradebních zdí a tarasů zpevňujících ostroh areálu hradu a minoritského kláštera
- 2 hranolová věž za domem čp. 81
- 3 Výpádová, později gotická branka v hradební zdi zvaná V jámě
- 4 Karolínina brána
- 5 hranolová věž za domem čp. 495
- 6 hranolová věž součástí domu čp. 508, dříve Napajedelská branka
- 7 hranolová věž za domem čp. 555
- 8 hranolová věž za domem čp. 405
- 9 válcová věž za domem čp. 398
- 10 Vlkova věž za domem čp. 385, dříve navazovala na Dolní bránu
- 11 hranolová věž za domy čp. 361 a 362
- 12 zbytky válcové věže zvané Křížová - Branka za dominikánským klášterem
- 13 prostor dřívější Prostřední brány
- 14 válcová věž za domy čp. 231 a 232
- 15 hranolová věž za domem čp. 225
- 16 Horní - Pražská, dříve Tlustá brána
- 17 válcová věž za domem čp. 175
- 18 velká válcová věž čp. 1554
- 19 válcová věž za domem čp. 152 zvaná Tábor
- 20 prostor býv. Zámecké brány, Loupežnická věž

- dochované části hradby
- - - hranice MPR s plánovaným rozšířením
- zástavba
- dopravní plocha
- vodní tok

DOCHOVANÉ OPEVNĚNÍ

M 1:4 000

0 250 m

.město stojí na mírně se svažující pláni k jihu
.uvnitř městských hradeb uzavírá kompaktní struktura domů
síť úzkých ulic

.síť ulic se otevírá na několika významných prostranstvích
uvnitř města, na hranách údolí se otevírá do krajiny
.veřejný prostor plyne směrem k západu - kulminuje
na ostrožně s hradem a rotundou

.dominanty se uplatňují v průhledech

.Horní náměstí - stopa po nejstarší sídelní struktuře

.prostor mezi dvojitou hradbou na východní straně města
slouží dnes pro volný čas

.hlavní veřejná prostranství:

- 1 nádvoří znojemského hradu
- 2 předpolí hradu s rotundou sv. Kateřiny
- 3 prostor bývalého předhradí
- 4 Mikulášské náměstí
- 5 Václavské náměstí
- 6 Horní náměstí
- 7 Divišovo náměstí
- 8 Jezuitské náměstí
- 9 Slepíčí trh
- 10 Masarykovo náměstí
- 11 Na Káři

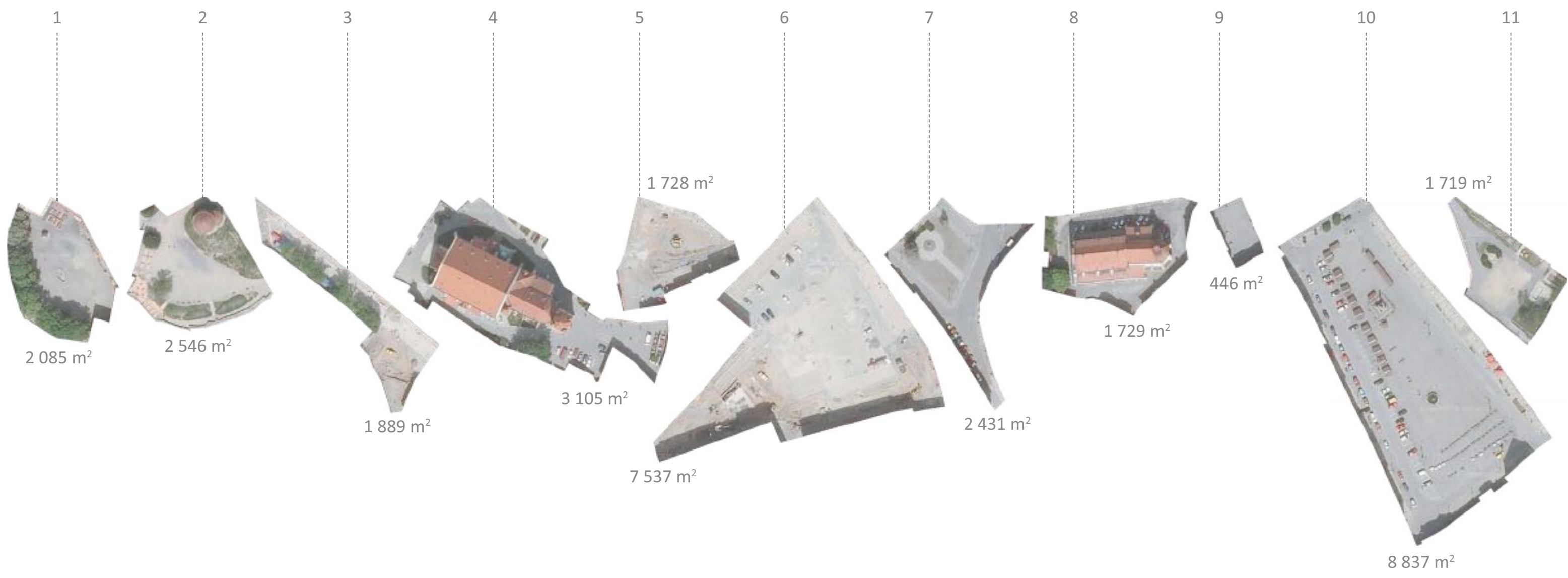
veřejný prostor
bloková zástavba, neveřejný prostor

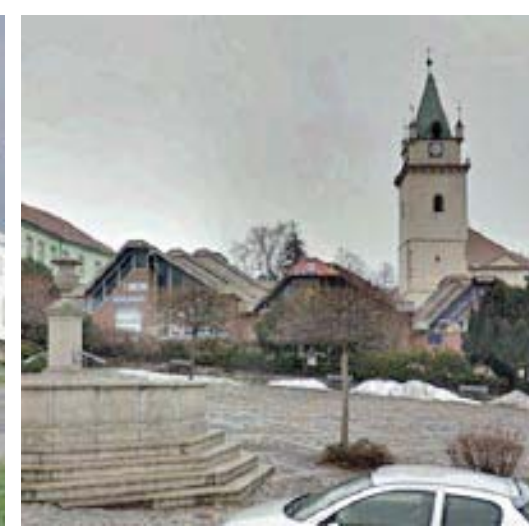
VEŘEJNÝ PROSTOR

M 1:4 000

0 250 m

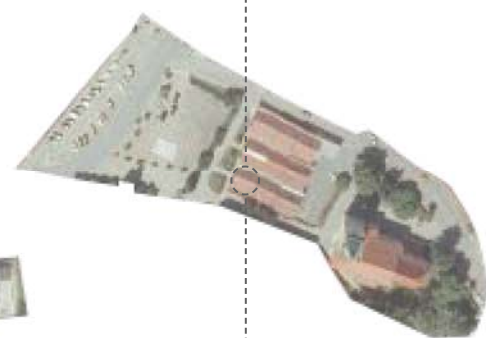

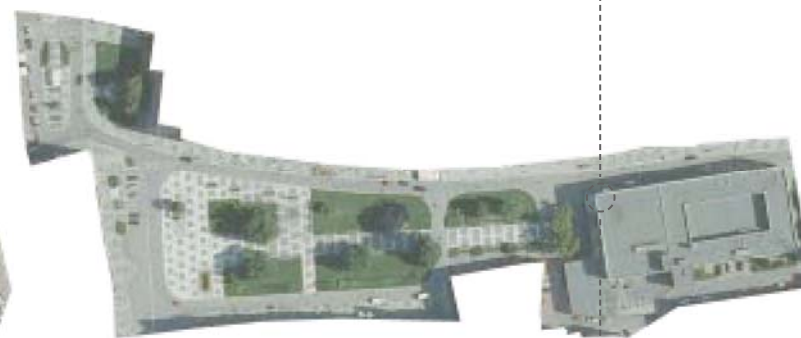
Brno
náměstí Svobody
Komerční banka

Žďár nad Sázavou
náměstí Republiky
celá východní strana náměstí

Tišnov
náměstí Míru
obchodní centrum

Prostějov
náměstí T. G. Masaryka
Prior

Olomouc
ulice 8. května
bývalý Prior

Znojmo
Masarykovo náměstí
obchodní dům Dyje

Jihlava
Masarykovo náměstí
Prior

- .historické jádro města přístupné vozidlům - provoz zklidněn řadou opatření
- .zóna s omezenou rychlostí, jednosměrný provoz většiny ulic, zákazy vjezdu, pěší zóny
- .příjezdové trasy od původních městských bran
- .zajištěna obslužnost většiny domů
- .některé uliční profily příliš úzké pro průjezd větších aut
- .většina domů s dvorem přístupným průjezdem
- .parkování v ulici, průjezdech a na dvorech
- .i přes přebujelé parkování na mnoha místech centra stále nedostatek parkovacích stání v ulicích
- .parkování na náměstích a v ulicích poníží prostorové působení prostoru
- .placená parkoviště na jihu u cesty z Vídně a na severu u cesty na Prahu
- .celková kapacita stání pro veřejnost v blízkosti centra pro přibližně 400 míst

- jednosměrný provoz
- zákaz vjezdu
- parkovací plocha
- silnice
- slepá silnice
- hranice MPR s plánovaným rozšířením
- zástavba
- dopravní plocha
- vodní tok

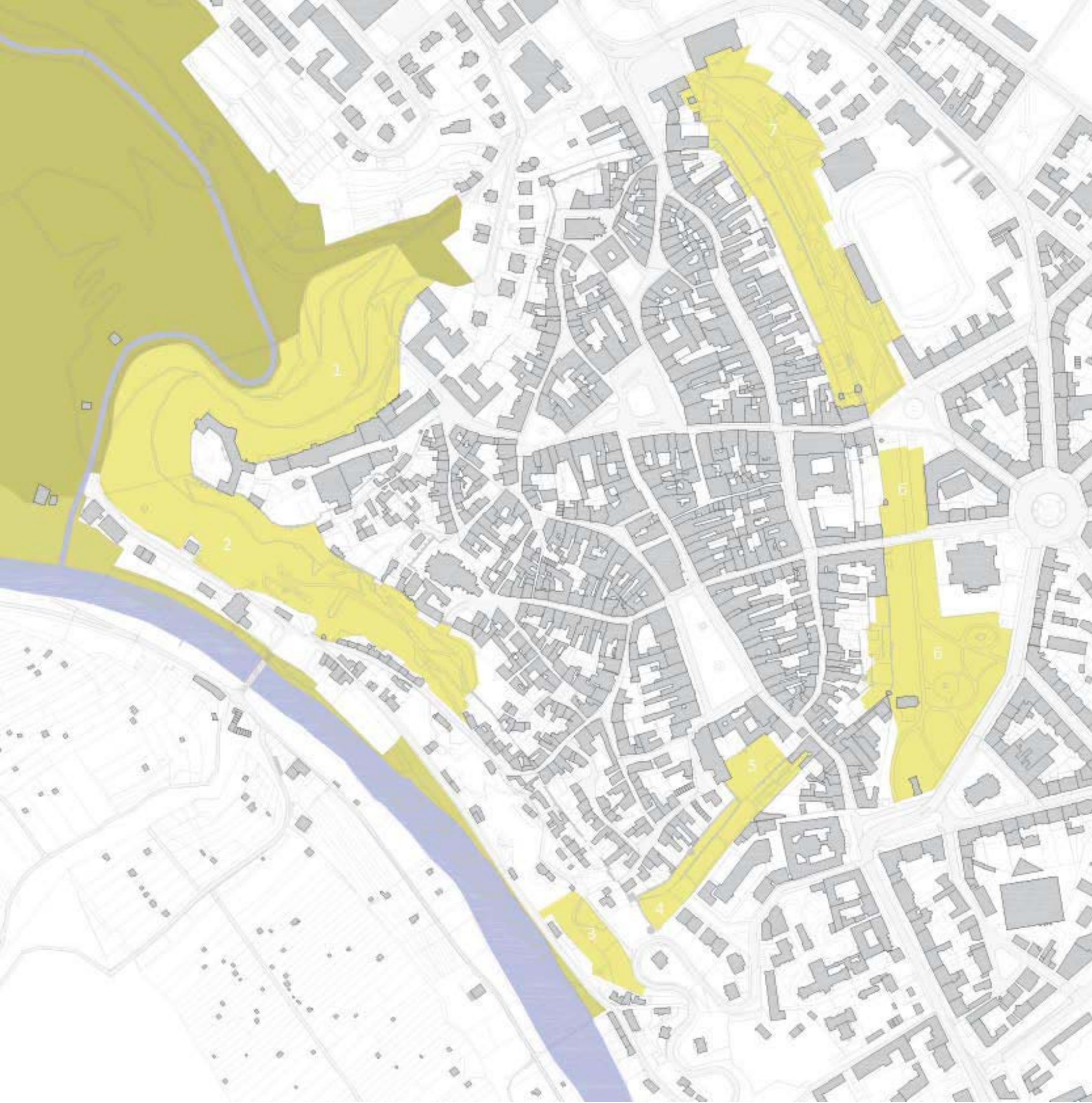
DOPRAVA V MPR

M 1:4 000

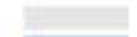

0

250 m

- 1 Gránický park
- 2 Karolíniny sady, městská vinice
- 3 Podskalí
- 4 zahrada na hradbách
- 5 kapucínská zahrada
- 6 městský park
- 7 Husovy sady

- NP Podyjí
- nábreží Dyje
- vegetace veřejného prostoru
- zástavba
- dopravní plocha
- vodní tok

PŘÍRODNÍ SLOŽKA

M 1:4 000

0

250 m

1 Horní - Pražská brána

2 kostel sv. Michala

3 Minoritský klášter - Jihomoravské muzeum ve Znojmě

4 Pivovar Hostan

5 znojemský hrad - Deblínký zámek

6 dominikánský klášter s kostelem Nalezení sv. Kříže

7 rotunda sv. Kateřiny

8 radnice

9 děkanský chrám sv. Mikuláše

10 Svatovaclavská dvojkaple

11 Daunův palác

12 Znojemská beseda

13 kapucinský klášter s kostelem sv. Jana Křtitele

14 Vlčkova - Vlčí věž

15 Okresní soud ve Znojmě

16 kostel sv. Alžběty a bývalý měšťanský špitál

VÝZNAMNÉ OBJEKTY

M 1:4 000

0 250 m

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

.1971 vyhlášena Městská památková rezervace
.v MPR zapsáno 167 kulturních památek
.vynikající urbanistický soubor
.dokládá rozvoj města již od 11. století
.uchovává architektonicky významné soubory monumentálních budov, měšťanských domů, církevních staveb a souvislá pásma hradeb městského opevnění

.město plánuje obnovu MPR a jejího okolí

.revitalizace historického jádra města:

Horní náměstí

Václavské náměstí

ulice Přemyslovců

ulice Vlkova

.revitalizace hradebního pásu

.oprava fasád kaple sv. Václava

.revitalizace Jámy

.hotel Lahofer

.Daunův palác

.Althanský palác

----- hranice MPR s plánovaným rozšířením

■ národní kulturní památka

■ nemovitá kulturní památka

■ památkově hodnotné objekty v MPR

■ další objekty v MPR

■ ostatní objekty a objekty mimo MPR

■ dopravní plocha

■ vodní tok

PAMÁTKOVÁ OCHRANA

M 1:4 000

0

250 m

Plošné záměry plánované městem Znojmem:

- 1 oblast hradni ostrožny - okolí rotundy sv. Kateřiny a areál bývalého pivovaru, který je nyní po více než třech stech letech v majetku města
- 2 bývalý klášter kapucínů na jižní straně Masarykova náměstí - majetek města - pustne
- 3 prostory klášterní zahrady a navazující parkán s hradebním příkopem
- 4 plochy související s hradebním okruhem - záměr vytvoření prostředí pro volný čas
- další zanedbané nebo dosud nezastavěné prostory uvnitř historického jádra města
- otázka dalšího růstu městské zástavby v kontextu historicky hodnotného prostředí

REGENERACE VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ
prostor k řešení urbanistickou studií
regenerace náměstí
revitalizace hradeb a areálu pivovaru
revitalizace parku

REGENERACE OBJEKTŮ
proluka
objekt v havarijním stavu
objekt vyžadující rekonstrukci
národní kulturní památka
nemovitá kulturní památka
památkově hodnotné objekty v MPR
další objekty v MPR
ostatní objekty a objekty mimo MPR
dopravní plocha
vodní tok

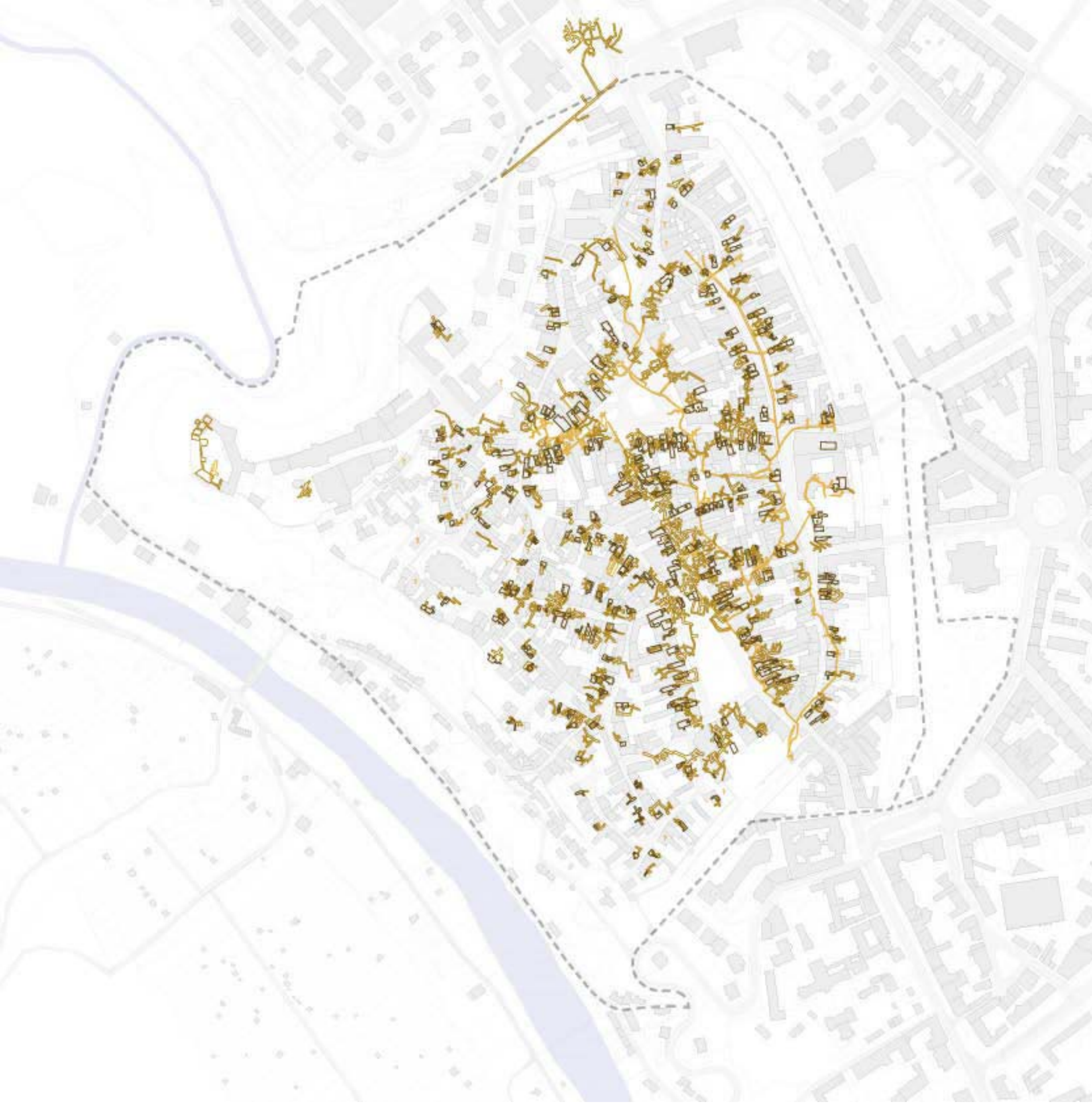
REGENERAČNÍ PROCES

M 1:4 000

0

250 m

- .labyrint podzemních chodeb a sklepů
- .nejrozsáhlejší systém v ČR
- .nejspíš strategický a obranný účel - tajné
- .celková délka chodeb přes 30 km
- .prokázáno až 5 podlaží pod sebou

- .hloubeno ve 13. - 17. století
- .na přelomu 13. a 14. století úložné prostory domů na zboží a zásoby ve zděném sklepech
- .úř. sklepa souvisí s přízemky, substrukcí domů
- .úložné prostory rozšiřovány, dům roste i dolů
- .v nižších podlažích se vytrácí orientace
- .sklepy propojovány chodbami vedoucími skálou
- .nádeníci, dělníci, městská čelď a jihlavští havíři odtěžili 50 - 55 tisíc m³ skály
- .4. podzemní horizont obsahuje trasu jezuitského vodovodu
- .do chodeb ústí studny, některé chodby jsou zatopené (zvláště 5. podzemní horizont)

- .po 2. světové válce zanášení podzemí
- .narušení odvodňovacího systému vede k pasivní sanaci v 60. letech 20. století, ne vždy potřebné
- .některé podzemní prostory znehodnoceny sanací nebo zakládkou
- .některé prostory čekají na geodetické zaměření
- .pravděpodobně existují další podzemní prostory dnes nepřístupné, doporučené k ověření
- .dnes zpřístupněn úsek dlouhý 1 km (klasická prohlídková trasa) a od roku 2013 3 nové adrenalinové trasy

- 1. podzemní horizont - sklepní patro
- 2. a 3. podzemní horizont
- 4. podzemní horizont - odvodňovací
- pravděpodobně existující podz. prostory
- hranice MPR s plánovaným rozšířením
- zástavba
- dopravní plocha
- vodní tok

PODZEMÍ

M 1:4 000

0

250 m

- 1. podzemní horizont - sklepní patro
- 2. a 3. podzemní horizont
- 4. podzemní horizont - odvodňovací

- hmota zástavby
- soukromý prostor
- veřejný prostor

PODZEMÍ
M 1:1 000

1 radniční věž
v pozdně gotickém slohu s přílehlou starou radnicí

2 obchodní dům Dyje
otevřen roku 1975

3 Daunův palác
s klasicistní fasádou a raně gotickým jádrem

4 morový sloup
s patrony proti epidemiím datovaný rokem 1682

5 Znojemská beseda
neorenesanční budova postavená roku 1881

6 kašna
raně barokní

7 socha sv. Jana Nepomuckého
po zrestaurování odhalena v roce 2010

8 Jihomoravské muzeum
ren. palác na základech gotického domu z roku 1549

9 kapucinský klášter s kostelem sv. Jana Křtitele
založený roku 1628

10 sousoší Olivetské hory

11 Vlkova - Vlčí věž
pozůstatek městského gotického opevnění

- hmoty zástavby
- soukromý prostor
- veřejný prostor
- strom v ulici

MASARYKOVO NÁMĚSTÍ
M 1:1 000

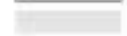
.náměstí obklopuje středně objemová vícepodlažní bloková zástavba - většina 3 podlaží
.renesanční měšťské domy a barokní paláce převážně historicky velmi cenné
.2 výjimky - obchodní dům Dyje (celá severní strana nám.)
- býv. Okresní klub mládeže/Tip klub (uplatňuje se jen nepatrně, v pohledech stíněno nárožním domem do ul. Lazebnické)

.původně v místě obchodního domu podlouhlý blok gotických a renesančních měšťanských domů - nájemní domy - jeden celek s budovou staré radnice až po ulici Radniční
.třípatrové nájemní domy stejně jako na dalších stranách náměstí
.Masarykovo náměstí bývalo výrazně kratší
.blok přerušen pouze ulicí na úrovni spojnice dnešní Velké Mikulášské a Zámečnické ulice

.horní část Masarykova náměstí - už v raném středověku kostel sv. Jana Křtitele - později sloužil jako obecní skladiště
- v roce 1852 přestavěn na trojpatrový měšťanský obytný dům

.na konci 2. světové války budovy na jih od budovy radnice zasaženy bombami - následně strženy
1946 - 1971 provizorní park - pro severní hranu náměstí upraveno odhalené průčelí staré radnice
.mezi radnicí a obchodním domem průchod bez tváře

.morový sloup a kašna - v pramenech různá poloha prvků náměstí - může být způsobena nepřesností plánu
.je možné, že kašna byla přesunuta níže na osu radniční věž
- morový sloup

- zástavba do r. 1946
- původní poloha prvků náměstí dle plánů
- hmota zástavby
- soukromý prostor
- veřejný prostor

PROMĚNY NÁMĚSTÍ

M 1:1 000

- .typické domovní průjezdy do dvora
- .hlavní obchodní třída - ul. Obroková - na ni navazuje východní strana náměstí
- .obsahují všechny domy východní strany náměstí obsahují v parteru obchody (s výjimkou Jihomoravského muzea, restaurace a banky) - ulice obohacena o zahrádky restaurací - otevřené průjezdy s dalšími vstupy
- .v západní části náměstí ne tolik zastoupená komerční náplň, některé části parteru obytné
- .jihozápadní, nejnižší položená část náměstí - obchody prosperují méně - dokladem prázdné komerční prostory k pronájmu nebo k prodeji - nevyužitý potenciál - chátrající stavby
- .specifická jižní strana náměstí - uzavřená zdi bývalého kláštera - dnes kromě kostela sv. Jana Křtitele bez funkce
- .klidnější Zelenářská ul. - parter komunikuje s ulicí méně - uzavřená kompaktní fasáda s ústím zásobování obchodního domu
- .obchodní dům - pasáž - přístupná pouze z Obrokové

- muzeum, radniční věž
- kulturní sál, centrum
- církevní objekt
- služby
- obchod
- restaurace, občerstvení
- kanceláře
- banka
- veřejné WC
- zázemí
- bydlení
- bez náplně
- pasáž
- oddělení provozů
- parter nezařazený
- soukromý prostor
- veřejný prostor
- strom v ulici

NÁPLŇ PARTERU
 M 1:1 000
 0 50 m

- 1 ústí obchodní ulice/frekventované trasy
- 2 radnice, správní centrum
- 3 turistické informace
- 4 venkovní tržové stánky
- 5 občerstvení
- 6 vstup do obchodního domu Dyje
- 7 bankomat
- 8 venkovní zahrádka restaurace
- 9 posezení ve stínu
- 10 pitko
- 11 místo setrvání, rozhled na náměstí

.patrná koncentrace aktivit osy - Horní náměstí - hlavní obchodní ul. Obroková - východní strana Masarykova nám. - ul. Kollárova - městský okruh

.křižení - východozápadní osa - chrám sv. Mikuláše - ul. Velká Mikulášská - severní strana Masarykova nám. - ul. Zámečnická - ul. Dolní Česká

.celá západní strana náměstí omezena parkovacím pruhem

.ul. Radniční - klidná

.průchod mezi radnicí a obchodním domem - ulice? - chybí impulz k setrvání - prázdno

.ul. Zelenářská - zásobování obchodního domu - obrácen zády - velké kompaktní plochy - člověku nesrozumitelné - negativní vliv na atmosféru ulice - prázdno

.zřejmý nedotatek aktivit v ulici Zelenářské a v jihozápadním koutu náměstí - doklad neprosperujících míst

- intenzita děje
- hmota zástavby
- soukromý prostor
- veřejný prostor
- strom v ulici

DĚJE
M 1:1 000

PROMĚNY NÁMĚSTÍ

zřejmě při formování Dolního nám. vznik kostela sv. Jana Křtitele v horní části náměstí

1261 1. zmínka o existenci kostela sv. Jana Křtitele v listině Urbana IV.

1604 kaple funguje jako kupecký dům a celnice

po 1634 Ferdinand II. nařizuje navrátit kostel do původní funkce

1786 kostel zrušen a prodán obci - obecní skladiště obilí

1790 snesena věž kostela

1852 kostel přestavěn na trojpatrový dům měšťana Antona Jungnickla
původní blok budov gotických a renesančních měšťanských paláců + radnice s věží

1945 bombardování v posledních dnech 2. světové války - cílem náletů radniční věž - jedna z leteckých bomb se odrazila ode zdi věže a sklouzla dolů - nepoškodila věž, ale radnici s domovním blokem převážně hodnotných historických domů na jižní straně věže - poškozen blok budov uzavírající Masarykovo náměstí

1946 blok renesančních a barokních domů odstraněn i přesto, že podle odborníků škody nejsou takového rozsahu, aby se musel zcela zbourat - město bez povolení a anáhleně jedná v duchu revoluční doby s vidinou volného prostoru pro novou českou radnici náměstí zůstává bez charakteristické tváře své severní strany

1946 - 1971 na volném prostranství funguje provizorní parková úprava - stará radnice částečně opravena - její jižní fasáda tvoří severní průčelí náměstí s parkem

1948 - 1989 Masarykovo náměstí nazýváno náměstí Míru

po 2. světové válce na místě plánována výstavba nové radnice - několik architektonických návrhů (monumentální tendence v historizujícím či moderním pojetí) - nakonec se od stavby nové radnice opustilo - náměstí ponecháno ve zvětšené podobě

1961 podnik Drobné zboží Jihlava hledá vhodný pozemek pro stavbu nového obchodního domu - snaha zlepšit obchodní síť pro vhodnou reprezentaci socialistického zásobování v očích turistů z kapitalistických zemí - národní výbor nabízí podniku pozemek na Masarykově náměstí pod radniční věží

1966 asanační plán města Znojma z r. 1966:
dvoupodlažní či vícepodlažní budova uzavírající horní část náměstí - doplňuje chybějící blok - v západní části úzké přízemní rameno - prostor atria - vodní plocha s kašnou - vysoké stromy

1967 sestaven investiční záměr investora:

prodejní plocha	400 m ²
skladové prostory	400 m ²
předp. náklady	3 - 3,5 mil. Kč

doporučení „zaměření výstavby k celkovému charakteru místa“

1967 Státní projektový ústav pro obnovu a rekonstrukci památkových měst a objektů zadává anonymní architektonickou soutěž u Svazu architektů Československé socialistické republiky

Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Brně stanovisko před soutěží - zdůrazňuje závažnost zásahu do MPR - výstavba jako doplněk historického náměstí - hmotná podnož staré radnice s věží - výškové respektování římsy domu na rohu ulice Zelenářské

„Zamýšlená stavba tvoří s radniční věží jeden celek a musí být řešena odpovědně. Je nutno uvést náměstí do původního stavu.“

Ing. arch. Novotný

1968 6 soutěžních návrhů - vítězný: národní umělec ing. arch. Bohuslav Fuchs a ing. arch. Kamil Fuchs

1968 Krajské středisko st. pam. péče a ochr. přírody v Brně - stížnost na nedodržení podmínek - návrh nevychází z objemových a prostorových možností daného prostředí - průčelí novostavby značně převyšeno vzhledem k okolním domům i s přihlédnutím k působení vlastního organismu novostavby s původní pozdně gotickou věží staré radnice

1970 architekti za projekt obdrželi 1. cenu v kategorii Projekty v rámci Přehlídky architektonických prací 1968-9

19. ledna 1970 vydání územního rozhodnutí s odůvodněním, že proti záměru nebyly podány podstatné námitky zainteresovaných složek - později bylo zjištěno, že k projednání nebylo přizváno brněnské středisko pro památkovou péči - k projektové dokumentaci vyjadřovalo až

v průběhu stavby - najevo vychází i na skutečnost, že při stavbě došlo k rozsáhlému narušení historických podzemních prostor, které si vyžádá nutné opravy

1. února 1971 zahájena stavba obchodního domu Dyje

proj. dok.	ing. arch. Josef Opatřil
gen. dod.	podnik Výstavba kamenouhelných dolů Kladno

9. května 1971 nabývá účinnosti výnos o prohlášení historického jádra města Znojma za městskou památkovou rezervaci - novodobé zásahy do obvodu rezervace - „nesmí porušovat daný historický a výtvarný charakter rezervace a musí být hodnotným výrazem soudobé architektonické tvorby“

25. února 1975 slavnostní otevření obchodního domu Dyje

užitková plocha	4 333 m ²
prodejní plocha	1 613 m ²
předp. náklady	20 729 000 Kč
skutečné náklady	19 277 000 Kč

po 1989 dům prodán v dražbě, otázka o. d. diskutována stále častěji

1994 obchodní společnost CENTOS kupuje dům za 35 200 000 Kč

1993 návrh 1. etapy pěší zóny - 3 varianty budoucnosti objektu:

1 rekonstrukce objektu doplněná vysázením vzrostlé zeleně před a po straně obchodního domu na ulici Obrokové

2 stavba nového objektu v historickém duchu před obchodním domem (návrh památkového ústavu)

3 demolice budovy a vznik nového objektu na základě architektonické soutěže

snaha o úpravu vnějšího vzhledu objektu, aby lépe zapadl do historického rázu náměstí

2006 tým architektů řeší otázku o. d. - rozchází se bez výsledku - skelet je tak mohutný, že jeho ořezání není technicky možné

2007 město koupilo uličku mezi starou radnicí a obchodním domem za 4,5 mil. Kč - podmínka pro majitele obchodního domu - milionová investice do úpravy fasády

2010 změna majitelů - cíl nemovitost zkulturnit a zvelebit, rozšířit služby a nabídku obchodů

2010 - probíhá rekonstrukce o. d. za provozu - interiéry se dočkaly řady změn - oddělení jednotlivých prodejních ploch - propojení všech podlaží výtahem - vybudování kavárny na terase s výhledem na Masarykovo náměstí - prostory bývalé vinárny by měly být obnoveny - výměna okenních výplní a prosklených výloh

PROMĚNY NÁMĚSTÍ

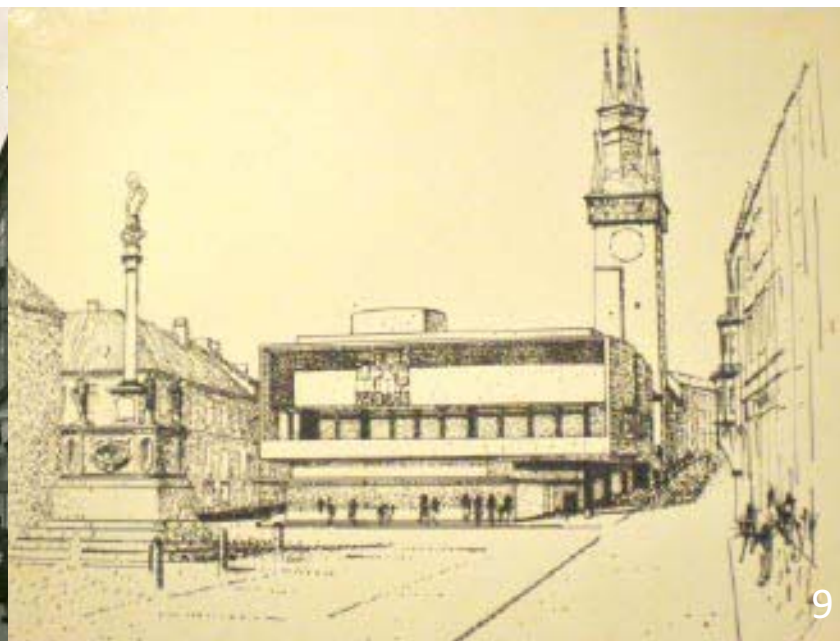
1	asi 1260 - 1600	kostel sv. Jana Křtitele
	1600 - 1634	kostel - kupecký a celní dům
	1634 - 1773	obnovení kostela
2	1682	popraviště - morový sloup - kašna
	1786	kostel zrušen
3	1786 - 1850	kostel - obecní skladiště obilí
	1790	snesená věž
4	1852 - 1945	Jungnicklův dům
5	1945	2. světová válka - bombardování
6	1945	škody po náletu
7	1946	bourání
8	1946 - 1971	provizorní park - průčelí radnice
9	1967	soutěž - vítězný návrh
10	od 1975	obchodní dům Dyje

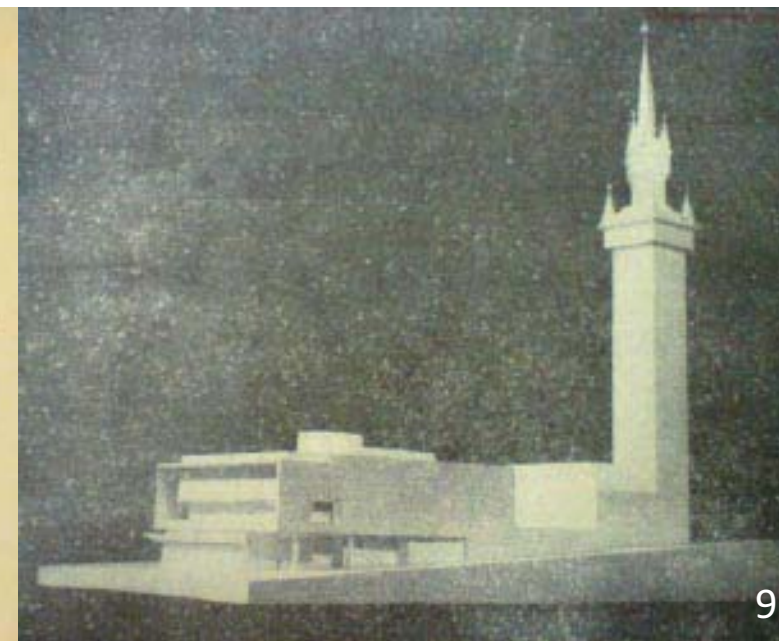

8

9

9

8

10

třípodlažní, částečně čtyřpodlažní objekt
 lichoběž. tvar půdorysu - hist. stopa - ulice mezi domem a radnicí
 výškový rozdíl úrovně římsy okolní zástavby
 horizontalita hlavního průčelí - vertikálnost radniční věže
 nad prosklenou podnoží deskami orámovaná terasa
kontrapost radniční věže a schodišťové válcovité věže
 skeletová žb konstrukce s plochou střechou
 vystavěn na husté síti historických chodeb
 suterén - tech. zázemí, kuchyně restaurace, spol. místnost
 historické podzemí - vinárna Znojemska Libuše - 190 míst
 1. a 2. podlaží - samoobslužný prodej
 3. podlaží - skladové účely, soc. zázemí pro zaměstnance
 zásobování rampou z ul. Zelenářská - systém nákl. výtahů

Jungnicklův dům 1852 - 1945

bourání najemních domů 1946

provizorní park 1946 - 1971

bourání 1945 - 1946

obchodní dům Dyje 1975

střešní krajina z radniční věže

Jungnicklův dům 1852 - 1945

1945

po zbourání 1946

stavba obch. domu 1971 - 1975

ulice Obroková

1909

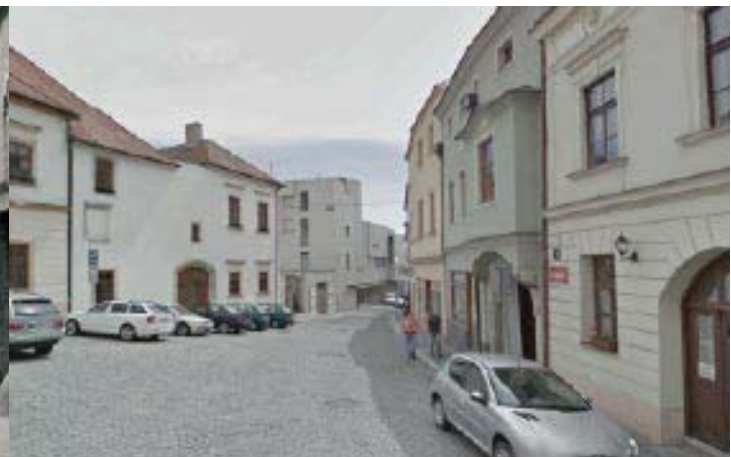
před 1945

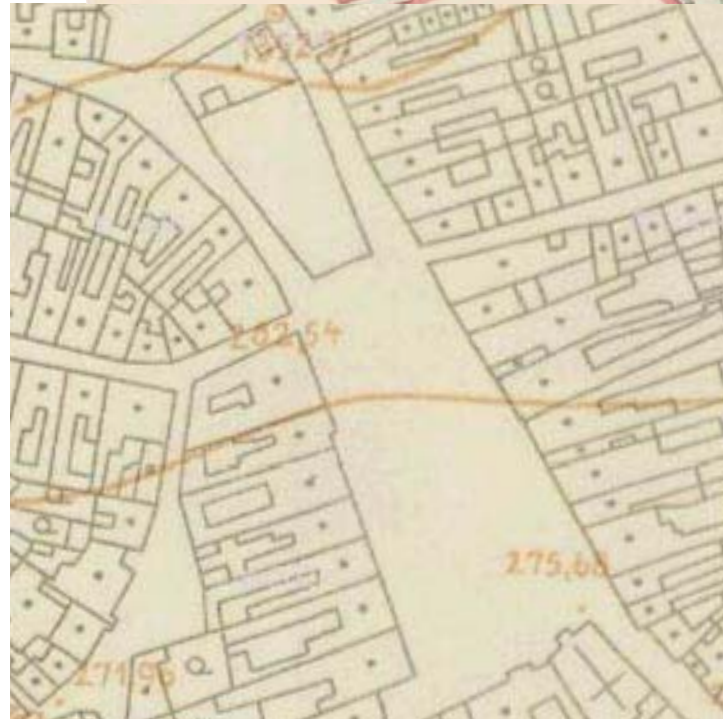
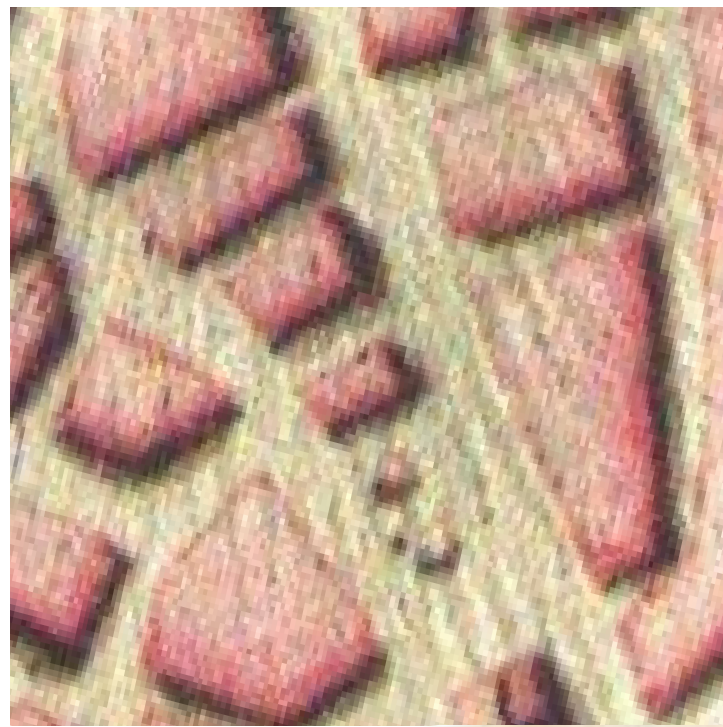
2013

bourání 1946

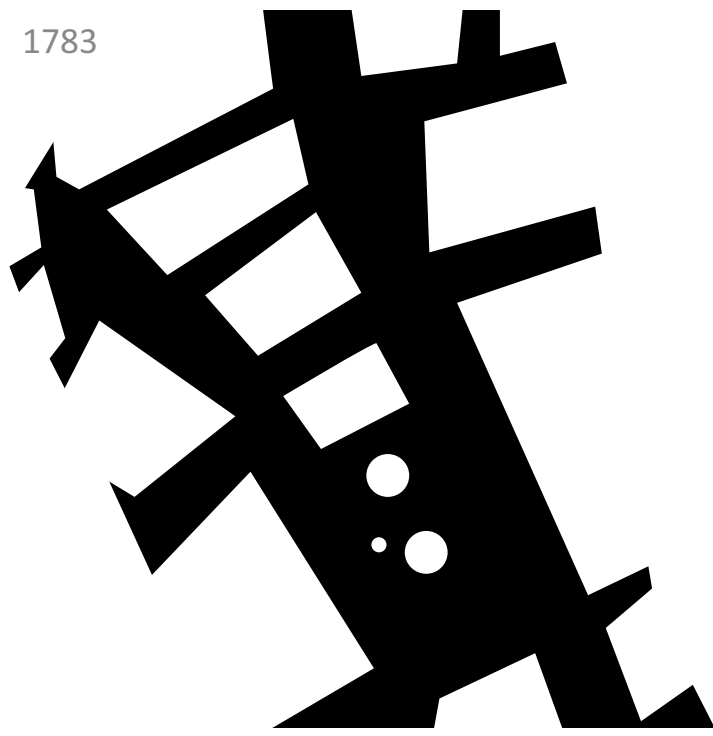

ulice Zelenářská

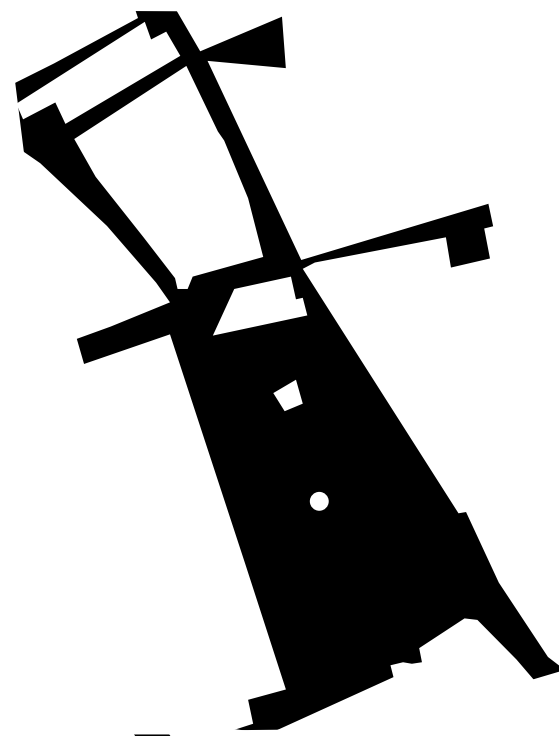

1783	1815	1824
+		+
1824	1870	1906
+		+
1952	1966	2013

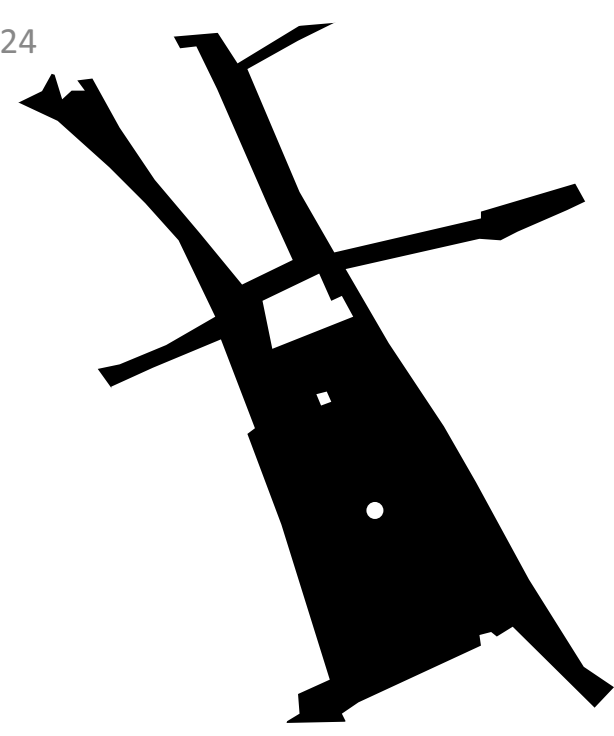
1783

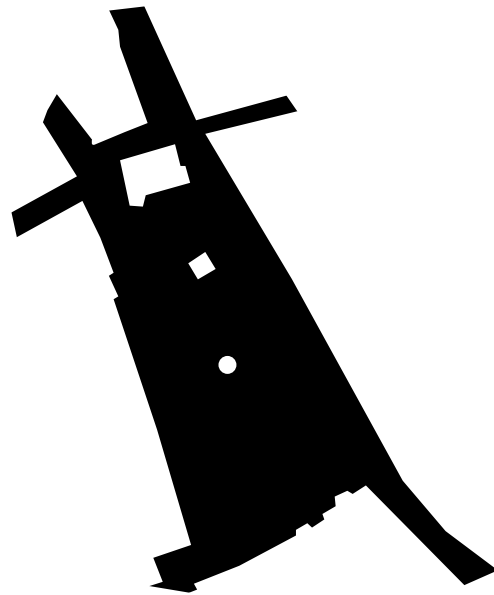
1815

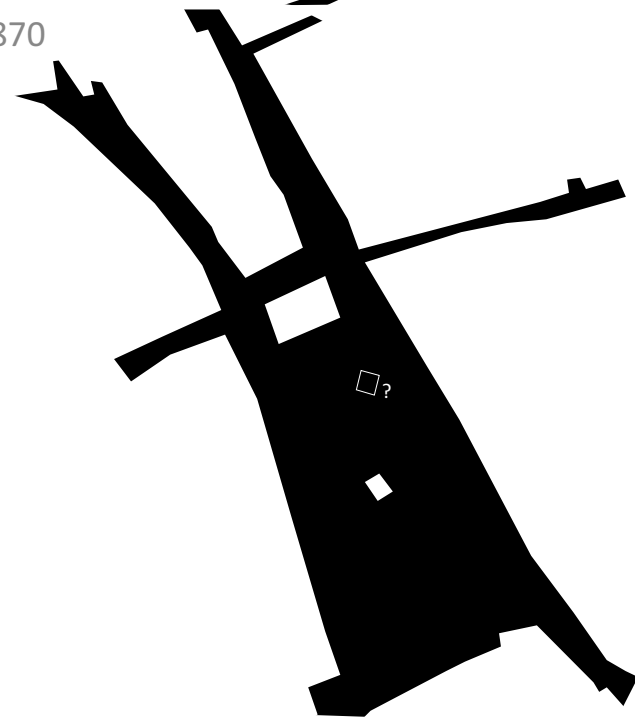
1824

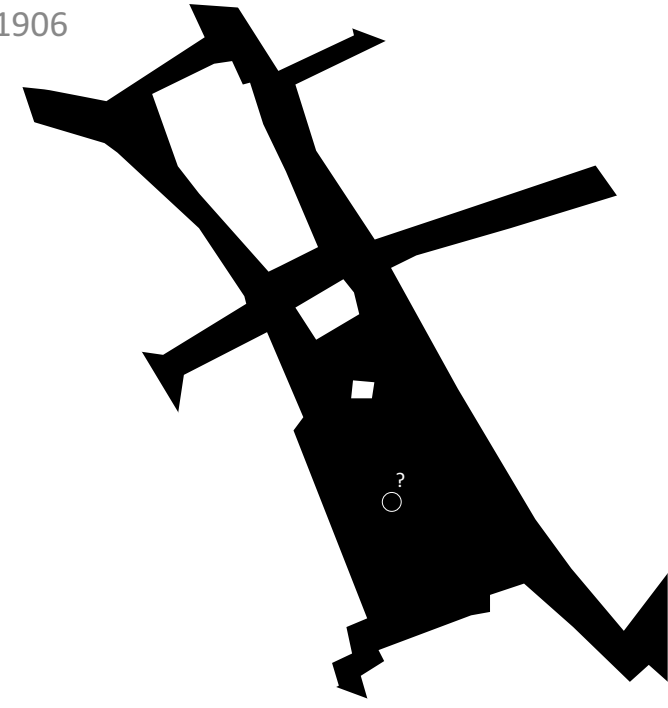
1824

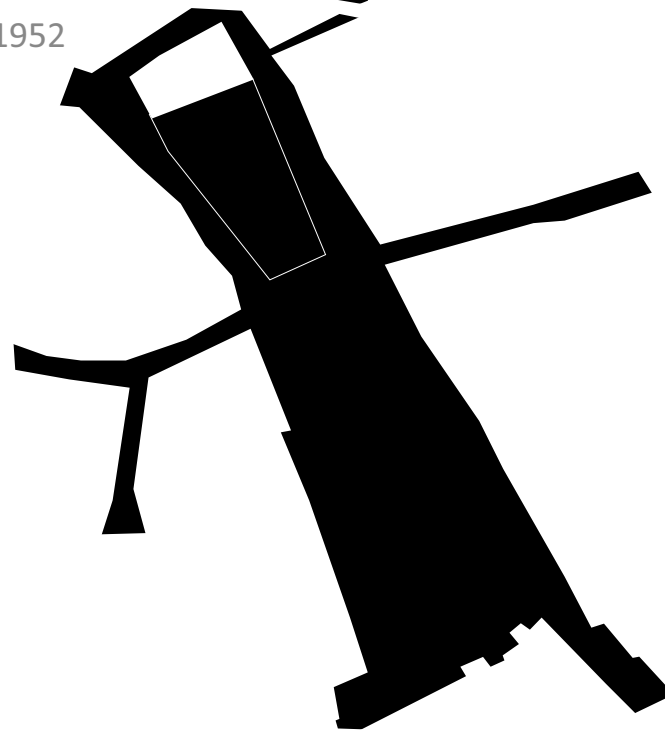
1870

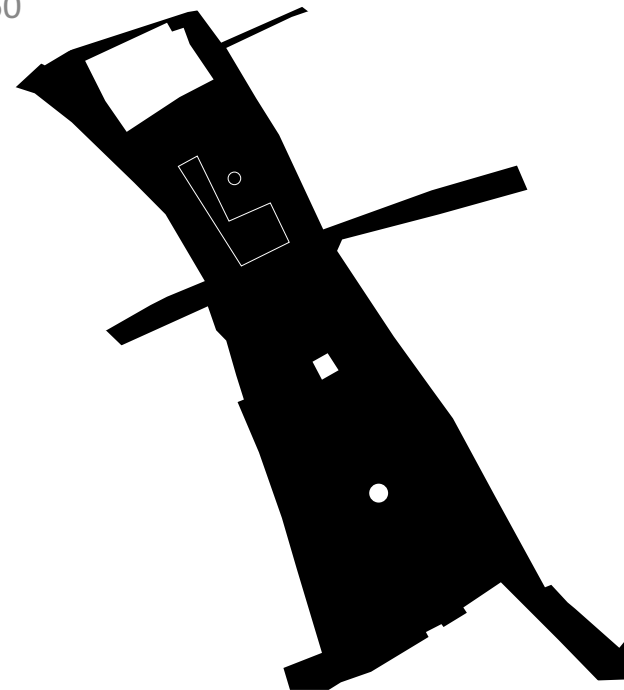
1906

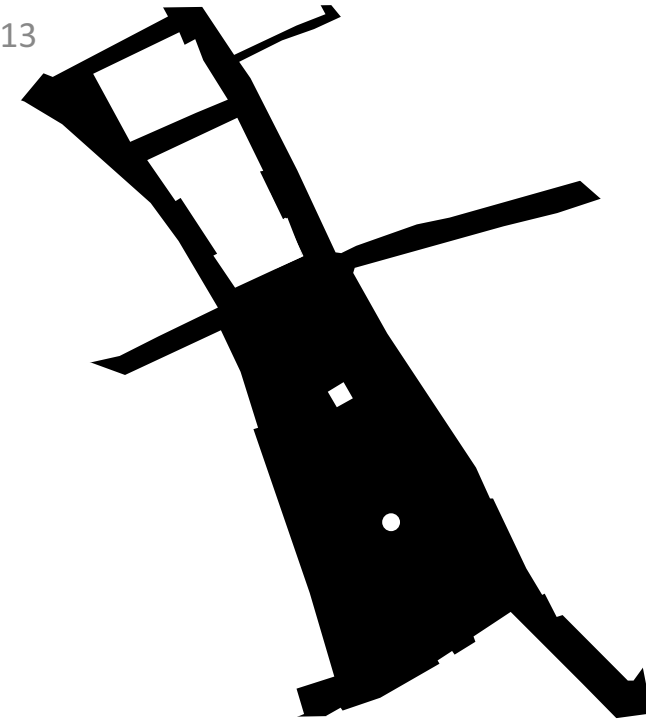
1952

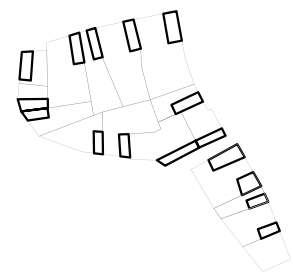
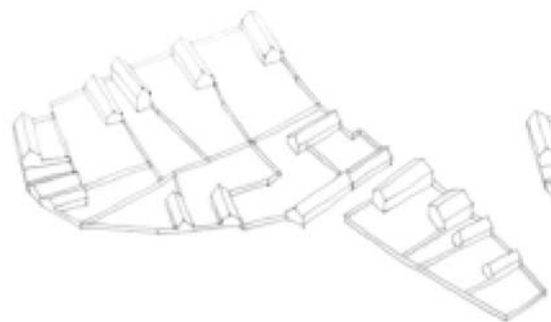

1960

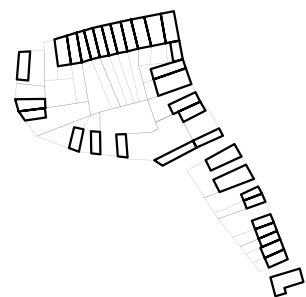
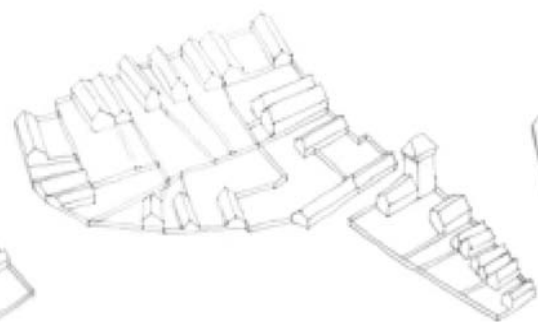

2013

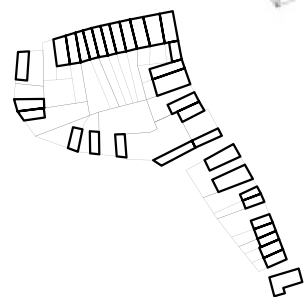
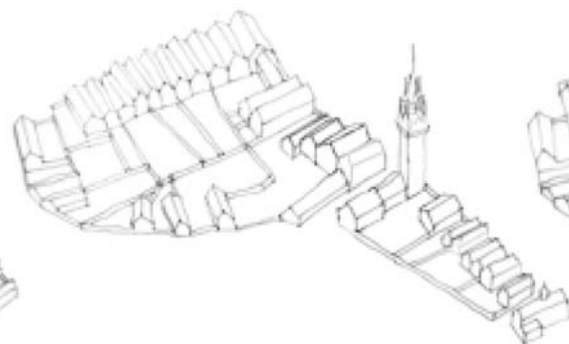

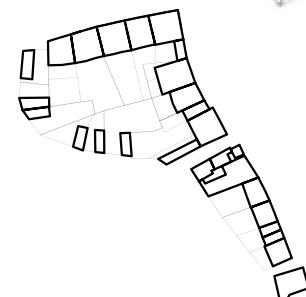
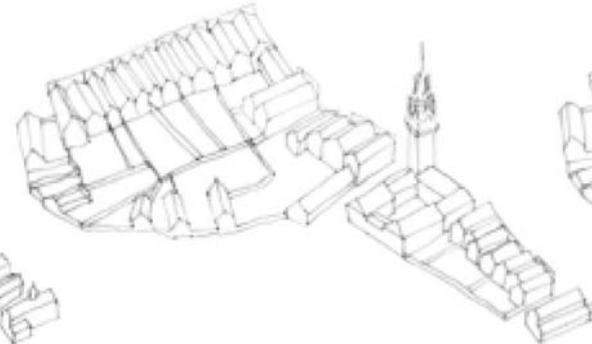
rekonstrukce předměstské aglomerace
osada - obchodní cesta - dvorec
hospodářství bohatne
domy postupně pře-/nastavovány
dřevo - kámen - cihla

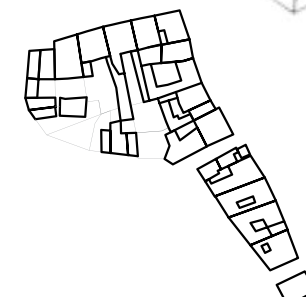
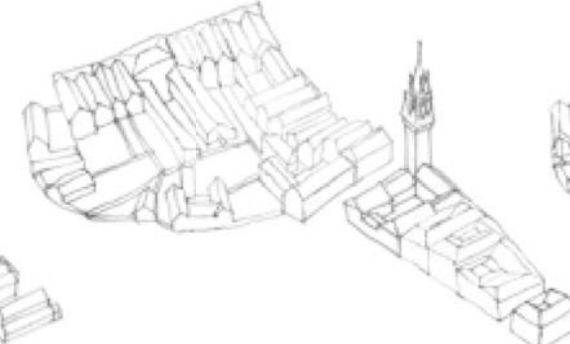
zástavba zhušťována - pozemky děleny
vzniká blok a ulice
vzniká městské opevnění
propojení domu s ulicí
průjezd - mázhaus

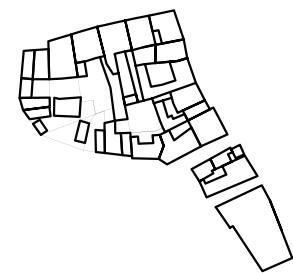
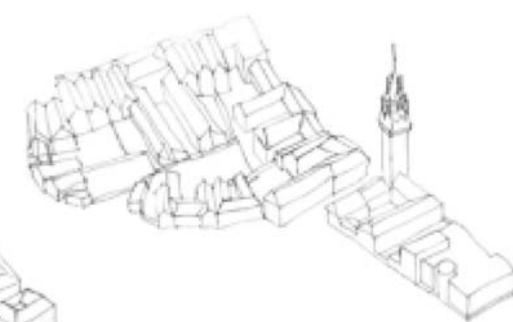
propojování struktury domů
vznik kompaktního města
stavba dominant vrcholné gotiky
symbol - identifikace - ustálení siluety

renesance - slučování domů a fasád
dekor - reprezentace majitele
atika ve formě faleš. patra kryje střechu
změna vzhledu uliční fronty

přelom renesance a baroka
městský palác - nahrazuje původní
klasicismus - 18. stol. - 19. stol.
úpravy stávajících domů - činžovní dům

20.stol. - moderna - válečné škody
obch. domy Baťa 1930
obch. dům Dyje 1975
Okresní klub mládeže 1989

syntéza - směsice forem navrstvených za uplynulá staletí - diverzita
struktura - proporce - hierarchie - symbolika - bezpečí - komunikace
zástavba - objem - uliční čára - výška - měřítko - rytmus - stabilita - standard

KONTEXT
architektonické a urbanistické principy plynoucí z vývoje města

učitelka
u morového sloupu

1 (odpověď na otázku 1 = odpověď na otázku 2)

2 No, obchodní dům je strašnej. Je to nejošklivější stavba ve městě. Víte, my tu máme stavby úplně od všech slohů až po 20. století, dokonce i manýrismus, ale tohle vážně nechápu. Rozhodně by se s tím mělo něco dělat. Já si vzpomínám, že těsně po převratu se na úřadě vedla diskuze, že by se to mohlo zbourat a postavit místo toho něco jiného nebo tam nechat jenom park s velkými stromy. Ale nakonec se samozřejmě vůbec nic nestalo a trčí to tu dál. Nejsou na to peníze. Já jsem se narodila v 68., ještě si pamatuju, jak se to stavělo, to jsem byla malá holka.

3 Chodím tam jenom pro klasické žárovky, protože Merkelová zařídila, že už je skoro nikde nemají. A já je mám ráda. A teď budu muset jít do té nové kavárny v patře, protože si ji tam zařídil kamarád.

4 Prý tu býval park.

5 Hlavně lidi. Ale zase je tu klid.

trenér
před Daunovým palácem

1 Tady to mám rád. Je to moc pěkné náměstí.

2 Tady je jenom Dyje. Ta to tady trochu kazí, nemyslíte?

3 Ano, někdy tam zajdu, když potřebuju něco koupit. Je pravda, že raději bych zašel do normálního krámu, ale stejně teď už jsou všude kousek od centra velké supermarkety, takže to nefunguje jako dřív. Asi to vůbec nemá velký potenciál do budoucna.

4 To nevím. Asi tu bylo něco ještě před válkou, ale já tu žiju až od té doby, co tu stála Dyje.

5 Chybí? Spíš bych řekl, že tu spousta věcí přebývá. Ale asi by to tady potřebovalo nějak nakopnout.

obchodník
při cestě nahoru náměstím

1 Je to krásné historické náměstí. Líbí se mi.

2 Ta se mi nelíbí, ale když se na náměstí díváte právě od něj, je to v pořádku. Dyje nám tu vyrostla v době, kdy se stavěly podobné stavby všude u nás. Bohužel vznikla taková stavba i tady. Tady se to bij s ostatními domy na náměstí a vůbec v celém centru Znojma. Nikomu se to tady nelíbí, ale nenaděláme nic. Už to tady holt stojí. Navíc nevím, jestli v budoucnu nebude takový zásah vnímán zase jinak než dnes. Byly tu iniciativy pro zbourání Dyje, z toho ale sešlo. Nevím, jestli je to správný přístup, to je docela těžká otázka.

3 Často ne, ale už jsem tam byl. Musím ale říct, že nový majitelé se docela starají, teď opravovali interiér.

4 Nevím, co tu stálo původně, ale bylo to zničeno při bombardování. Potom tu bylo prázdné místo docela dlouho, než postavili obchodní dům.

5 Příležitosti. Lidé se stěhují pryč do Brna nebo do Prahy, vystudují školu a už tam zůstanou. Tak odsud mizí inteligentní mladí lidé, které bychom tolik potřebovali. Je to tu znát, v kdysi tak bohatém královském městě, což vidíte tady všude kolem sebe, vládne úpadek už od minulého století. Napřed museli odejít Němci, potom se zavřely hranice... Snad se z toho jednou dostaneme.

školák
přímo před obchodním domem

1 Líbí se mi tu.

2 No... vůbec ji nevnímám.

3 Někdy jo. Teď to tam trochu spravili. Bývalo tam hračkářství.

4 Ne.

5 Mně tu chybí nějaký větší klub, kde by mohly být koncerty. Jinak v pohodě.

úřednice
v průchodu radnice

1 Nádhera, je to opravdu krása.

2 Myslíte Dyji? Tak to je jediná výjimka. Obchodní dům by tam vůbec neměl být. Naruší charakter náměstí a vůbec historického jádra města, ale co se s tím dá dělat... Nejsou peníze. Stačilo by, kdyby se udělala nějaká úprava fasády, aby to tak nerušilo.

3 Někdy tam chodím, teď jsem byla v kavárně, co otevřeli nahoře. Je z ní krásný výhled na náměstí.

4 Já si už moc nepamatuju, jak se to stavělo, i když žiju ve městě od 60. let. Předtím tu nebylo nic, vzpomínám si jenom nějaký parčík a fasádu radnice. To muselo být rozhodně lepší než teď, raději to tady měli tak nechat.

5 Chybí mi tu tradiční kamenné obchůdky, které tu bývaly. Ještě když jsem chodila do školy na ekonomku tady ve městě, tak jsme vždycky po škole chodili hned tady vedle do průchodu do takového malého občerstvení a tam jsme si vždycky dávali párek na tácku. Víte, teď tu už taková místa nejsou, sem tam se objeví něco podobného, ale to je buď Turek nebo čína... a tam si jen tak nezajdu. Mladí tam asi chodí. Ale nejvíc mi vadí, že všechny obchody mají Vietnamci. Vždycky zaberou nějaký průchod a ověsí ho odshora dolů nějakým oblečením. To vypadá strašně. Ale nevím, jestli se s tím dá něco dělat. Rozhodně to sem ale nepatří.

- 1 Jak na Vás působí Masarykovo náměstí?
- 2 Co říkáte na horní stranu náměstí?
- 3 Chodíte často do obchodního domu Dyje?
- 4 Víte, co tu stávalo ještě před postavením Dyje?
- 5 Co podle Vás v centru chybí?

ROZHOVORY

„Considering that parts of the cultural or natural heritage are insignificant and transient and therefore need to be demolished...”

OMA: výstavní panel,
12. Bienále architektury v Benátkách 2010.

„Some of this architecture is the product of a very cheap process, it is what we call junk architecture... What we proposed is to scrape, basically, this existing tissue and allow cities to grow on the areas that are liberated by demolishing architecture which is not relevant.”

„We mentioned to somehow rephrase the convention concerning the protection of the World Cultural Natural Heritage into the Convention Concerning the Demolition of World Cultural Junk as a possibility of preservation.”

Pestellini, Ippolito: Destruction: OMA - CRONOCAOS
Lecture, prezentace 2011.

„Nominated properties shall therefore: represent a lack of human creative genius; be an average example of a type of building, architectural or technological ensemble or landscape which illustrates (an) insignificant stage(s) in human history; contain appalling synthetic phenomena or areas of overdeveloped saturation and aesthetic insignificance.”

OMA: Convention Concerning the Demolition
of World Cultural Junk as a possibility of preservation.

„Vedení podniku Drobného zboží se soutěžní porotou, která návrhy posuzovala, je přesvědčeno, že vítězný návrh p. prof. Fuchse, nositele Řádu práce a nejlepšího našeho současného architekta, zapadá naprosto do historického rámce nejen staré radnice, ale i celého znojemského náměstí.”

„Vedení společnosti zajímají názory znojemských občanů... pokud by se stavbou nesouhlasili, k realizaci dojde na jiném místě.”

Kalaříková, Heda: Ke stavbě obch. domu. Znojensko,
1968, roč. IX, č. 26, s. 3.

„Architekt Bohuslav Fuchs je zárukou hodnotného díla, které moderními prostředky dotvoří náměstí v souladu a v měřítku celého prostoru.”

Sedlák, Jan: Ještě jednou ke stavbě
na nám. Míru. Znojensko, 1968,
roč. IX, č. 32, s. 3.

„Nový objekt nenapodobuje žádný historický sloh, ale představuje vždy vrcholnou soudobou architekturu. Ovšem takovou, která svojí hmotou, tj. velikostí, členěním a uměleckým projevem dobře a účinně doplňuje a dokonponovává stávající historické prostředí. V našem případě přebírá obchodní dům se starou radniční věží a objektem Okresního průmyslového podniku jako skloubeným architektonickým celkem, dominantní úlohu a vyvrcholení náměstí. To je zákon platný pro rekonstrukci měst.”

Z dopisu B. a K. Fuchse uveřejněného dne
10. července 1968. In: Jde ještě o obchodní dům.
Znojensko, 1971, roč. IX, č. 28, cit. s. 5.

„Prioritní pro posuzování památkové hodnoty by měly být umělecké kvality stavby, nikoliv pro nás dnes již často nejasný historický kontext.”

Kudělka, Zdeněk; Richter, Václav: Ochrana
památek moderní architektury, in: Sborník referátů
přednesených na celostátní věd. konferenci v Brně,
1970. Brno 1972.

Petr Kroupa: „Dyje se lidem nelíbí prostě proto, že mají dobrý vkus. Při navrhování této budovy šlápl Fuchs vedle, ale nejspíš to bylo vinou požadavků, které na něj investor kladl. Kromě obchodního domu mělo jít zároveň o tribunu pro prvomájové průvody.”

Ivan Ruller jako další příčinu negativního veřejného mínění zmiňuje nesoulad objemů vedle sebe stojících staveb: „Je to příliš velká hmota, která se vymyká měřítku okolí. Na to jsou lidé citliví.”

Skálová, Veronika: Jako pěst na oko? Jak pro koho. MF
DNES - Jižní Morava, 2007, roč. XVIII, č. 214, cit. s. 3.

„Kritické nejsou pouze názory široké veřejnosti. Z pohledu památkové péče lze v souvislosti s budovou Dyje kladně hodnotit pouze obnovení prostorového vymezení náměstí a lepší uplatnění radniční věže.

Z architektonického hlediska jde o tvrdě kontrastní řešení, které je pocítováno jako nejhorší zásah, který území rezervace ve 2. polovině 20. století postihl. Nejlepším řešením situace na Masarykově náměstí by byla hmotná úprava budovy, která by zrušila průběžné lodžie, doplnila obvodový plášť stavby a také odstranila schodišťovou věž.”

Kuča, Karel; Kučová, Věra: Principy památkového urbanismu. Státní ústav památkové péče, Praha 2000,
cit. s. 21.

„Potřeba nezaujatého přístupu je důležitá, neboť stále živá kolektivní paměť zatížená břemenem totalitní ideologie a nesystémový přístup k udělování statutu kulturní památky nezřídka vede k tomu, že o památkovou ochranu stavby z poslední třetiny 20. století se žádá až v době, kdy je bezprostředně ohrožena jejich dochovaná podoba či samotná existence.”

„Hodnota stáří nemá již pro posuzování památkového významu objektu prioritní význam.”

„Odhlédneme-li tedy od dobového kontextu, hlavními kritérii pro hodnocení objektu by se měly stát jeho kvality architektonické či umělecké, a to především v otázkách jedinečnosti řešení a užitých technologií nebo konstrukčních postupů a materiálů. Neméně důležitá se pak jeví také hodnota významného dokladu určité etapy architektury.”

Mergerová, Klára; Šťastný, Petr: Jak přistupovat
k památkám architektury 60. a 70. let? Případ Máj, in:
Klíma, Petr (ed.): Kotvy Máje, Praha 2012,
cit. s. 29, 30.

„Jeví se potřebné tyto stavby hodnotit odideologizovaně střízlivým zrakem a tak jim neubírat jejich architektonické a urbanistické kvality.”

Pantůček, Jakub; Voda, David: Nesnesitelná
opravdovost Pioru [online: URL: <<http://www.listy.cz/archiv.php?cislo=094&clanek=040928>>]. Listy:
dvouměsíční pro kulturu a dialog, 2009 [2013-11-03].

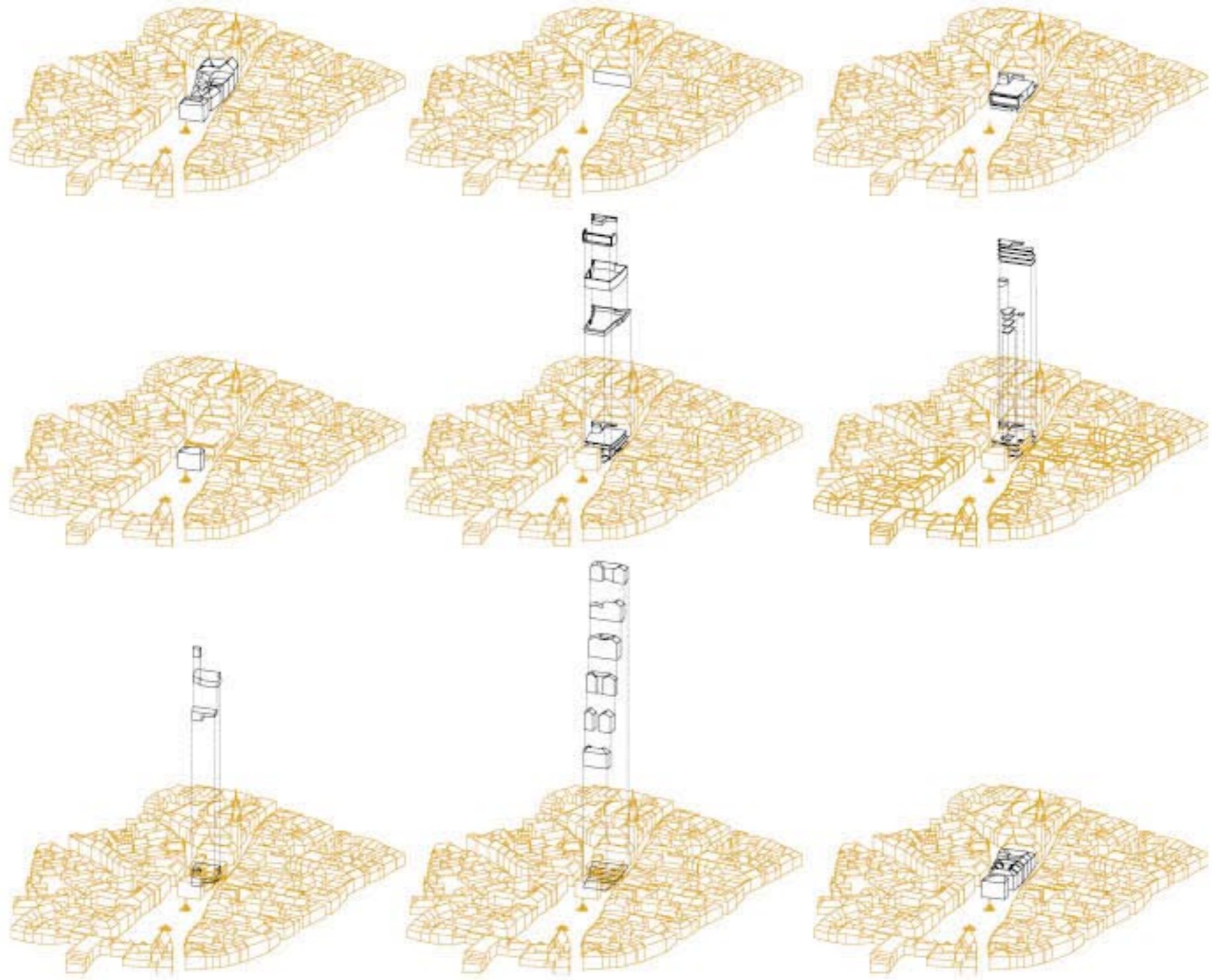
„Hodnotí se především význam památky pro současnou kulturu. Oproti stáří nabývá vrchu hodnota estetická a architektonická.”

Benešová, Marie, in: Bečková, Kateřina: Musí stavba dosáhnout „plnoletosti“, aby se stala památkou? Zprávy památkové péče, 65/2005.

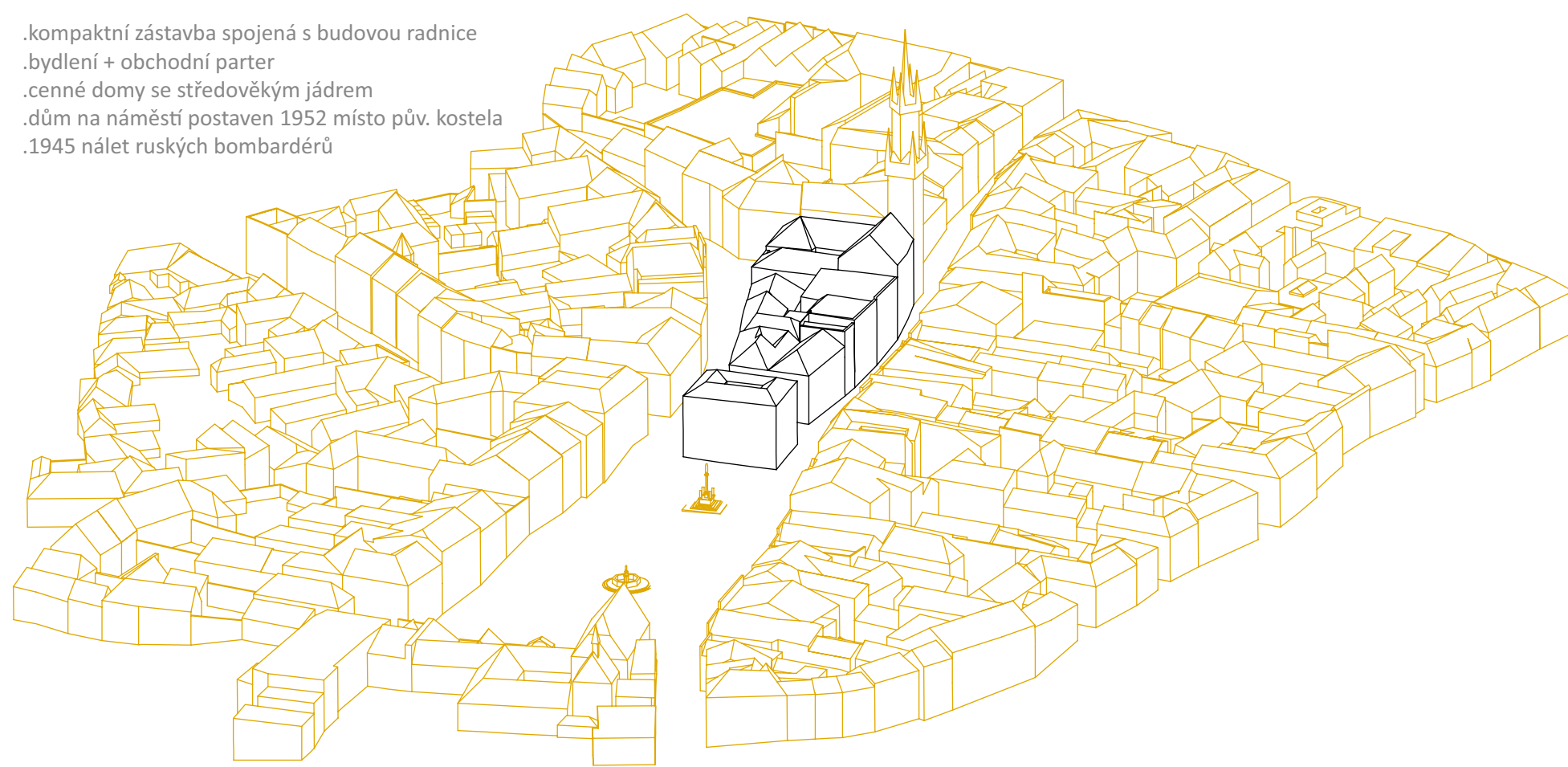
1 2 3
+ +
4 5 6
+ +
7 8 9

KONCEPCE

- 1 podoba zástavby ve 2. polovině 19. století
- 2 prodloužené náměstí po stržení původních domů 1946 - 1969
- 3 výstavba obchodního domu Dyje 1969 - 1975
-
- 4 novostavba muzea na náměstí ve stopě původní zástavby
- 5 odstrojení nosného skeletu obchodního domu
- 6 redukce a perforace nosného skeletu
- 7 vyhloubení jámy pro parkovací systém
- 8 postupné doplnění existujících konstrukcí + přístavby
- 9 hmotové řešení návrhu

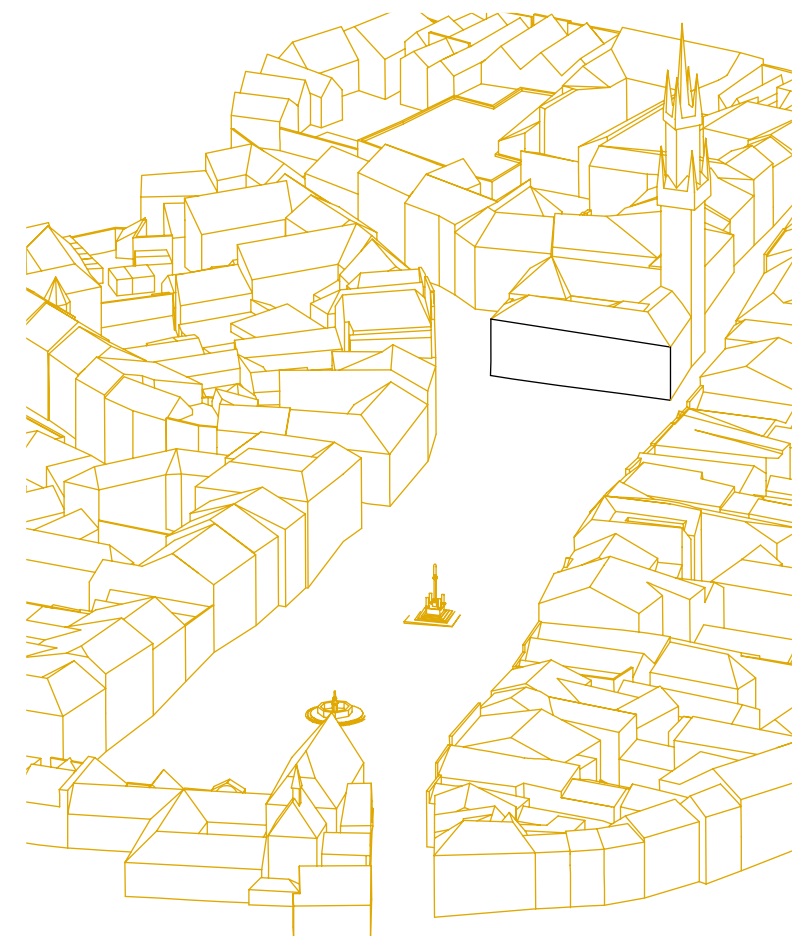
- .kompaktní zástavba spojená s budovou radnice
- .bydlení + obchodní parter
- .cenné domy se středověkým jádrem
- .dům na náměstí postaven 1952 místo pův. kostela
- .1945 nálet ruských bombardérů

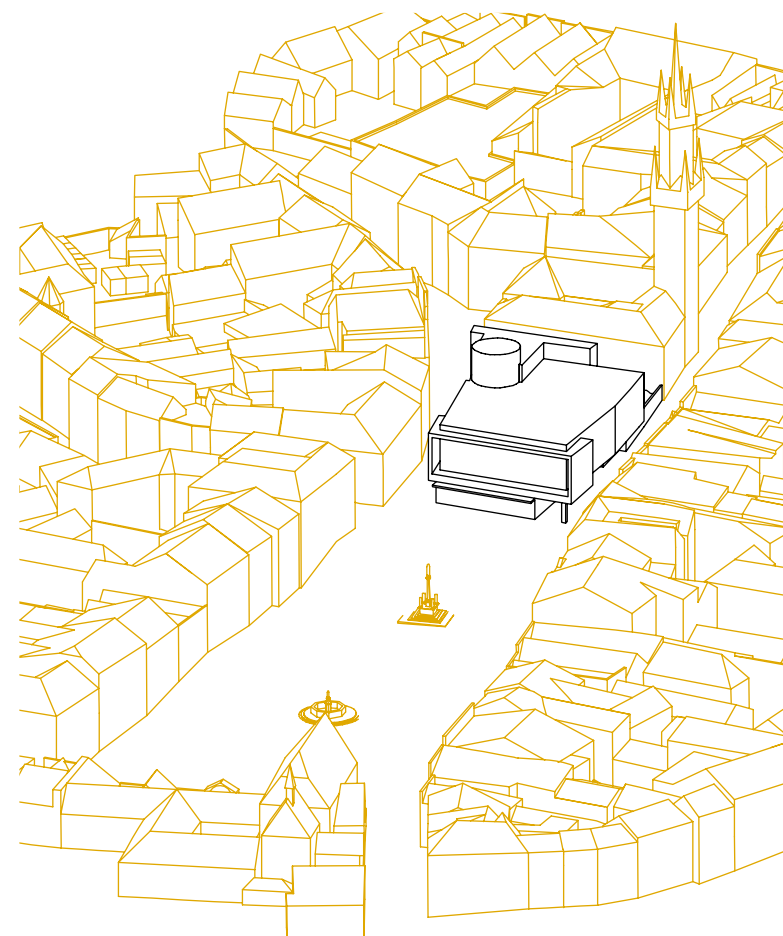
1

- .1946 domy strženy pod záminkou velkých škod
- .na náměstí existuje provizorní park
- .radnice prochází přestavbou
- .nové radniční průčelí do náměstí

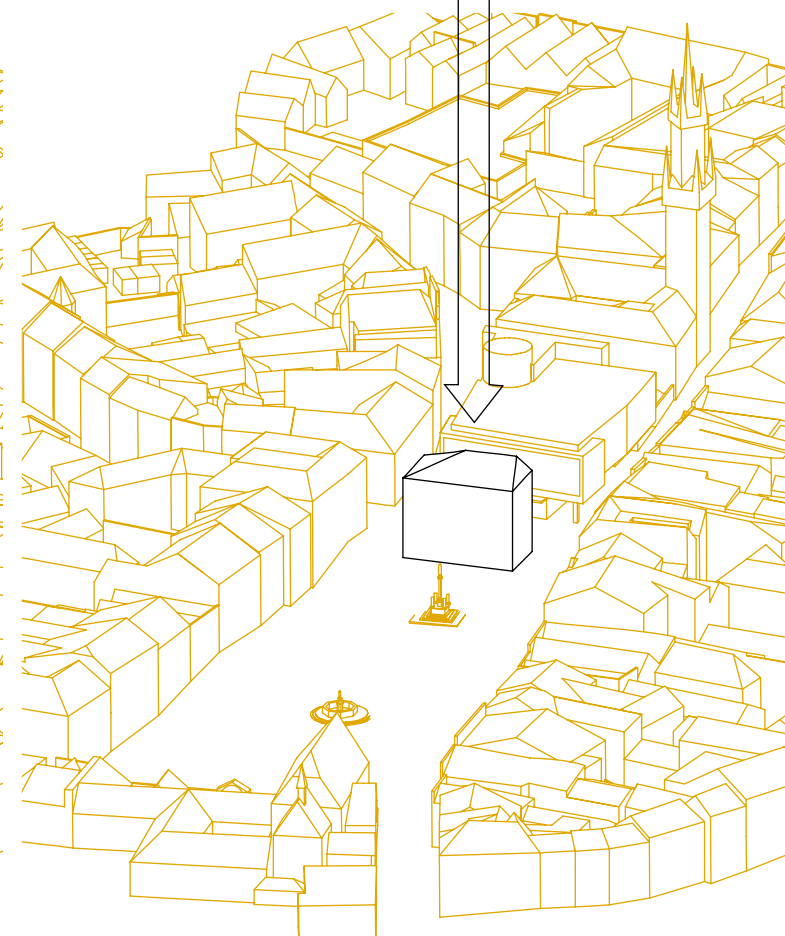
- .1968 architektonicko-urbanistická soutěž
- .1969 začíná stavba obchodního domu
- .1975 slavnostní otevření obchodního domu

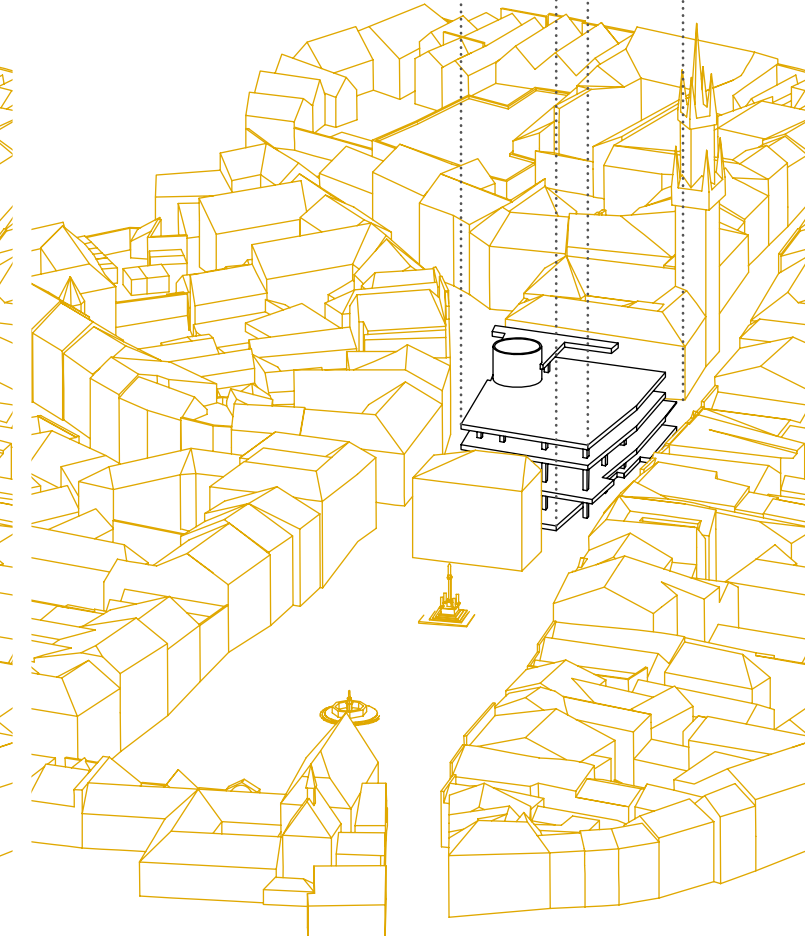
2

3

4

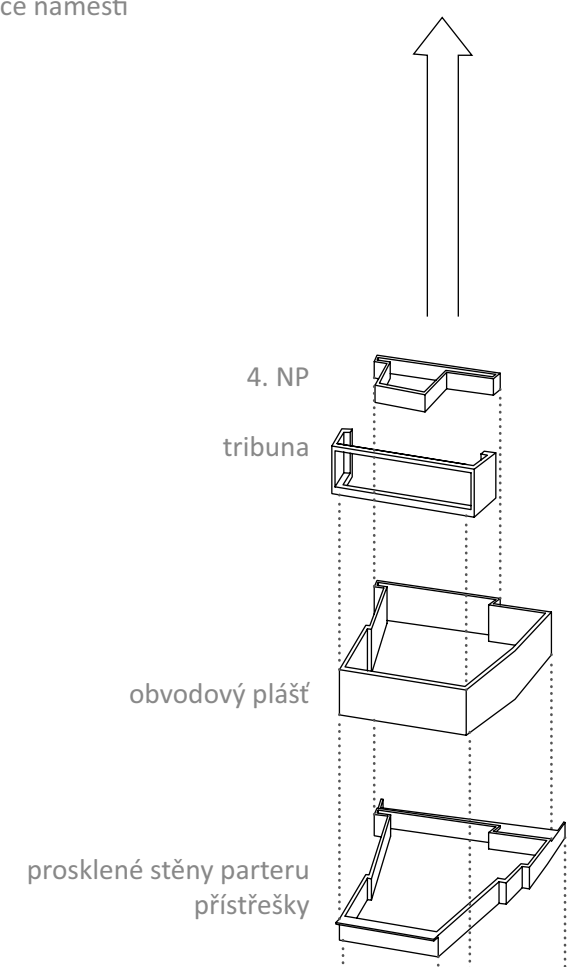
5

ETAPA 1

- .Muzeum Masarykova náměstí
- .významná městská instituce společenského významu
- .kavárna v parteru, kulturní sál v patře
- .využití podzemních prostor
- .sledování uličních čar a původní hranice náměstí

ETAPA 2

- .ukončení provozu obch. domu
- .odstrojení nosného skeletu
- .demontáž nenosných prvků

ETAPA 3

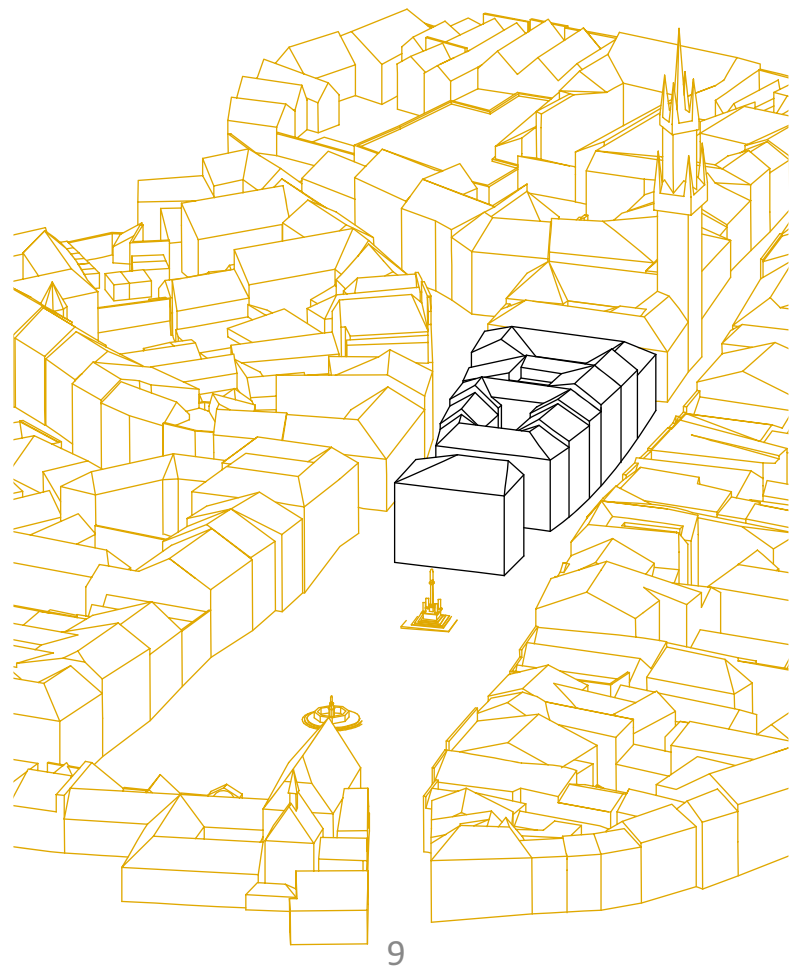
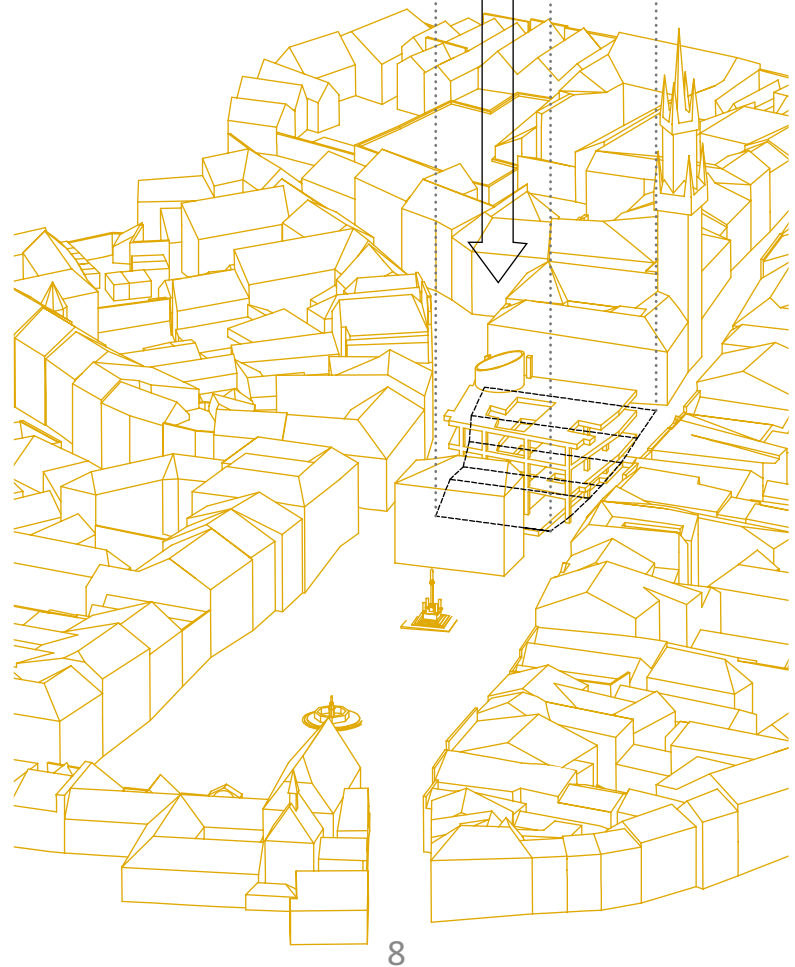
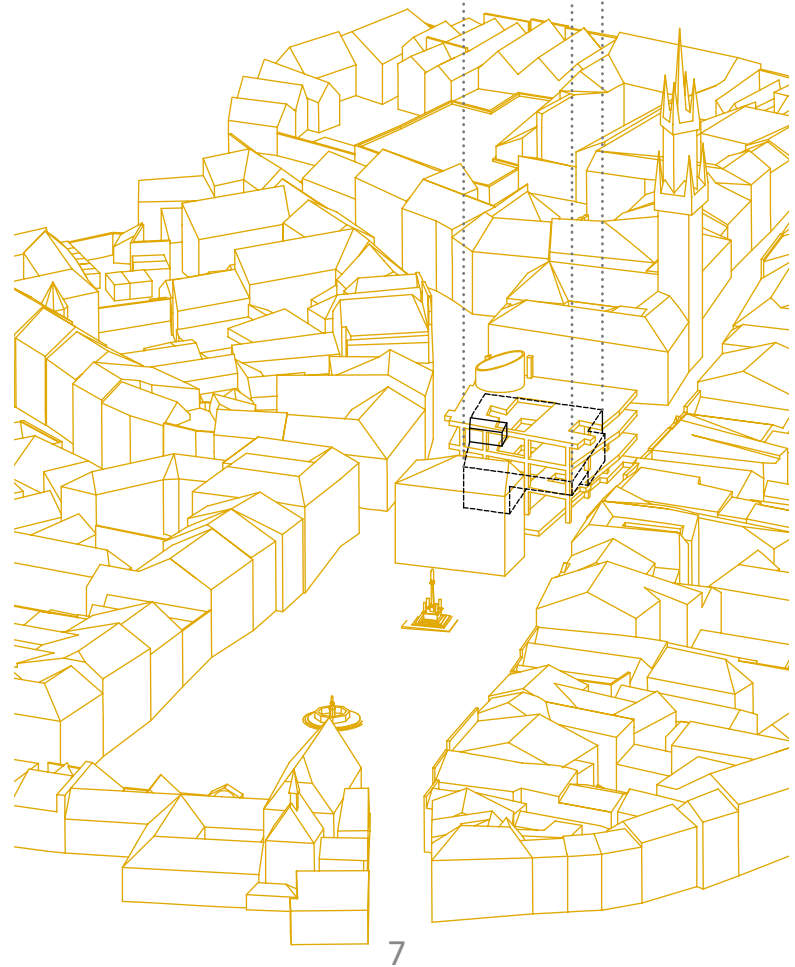
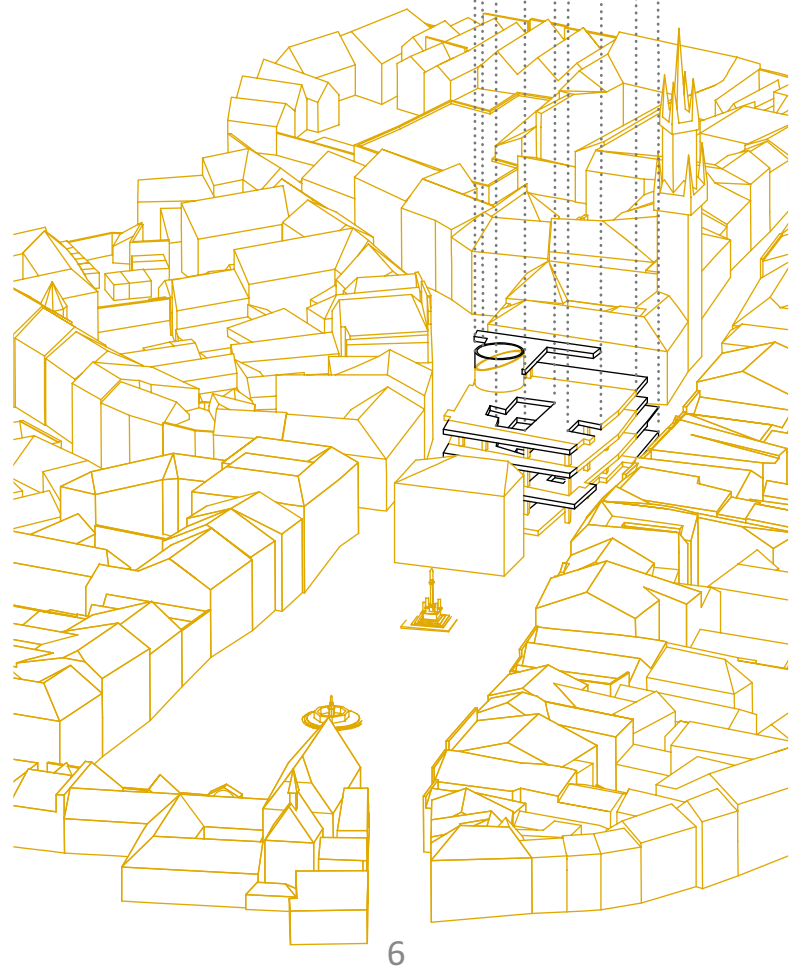
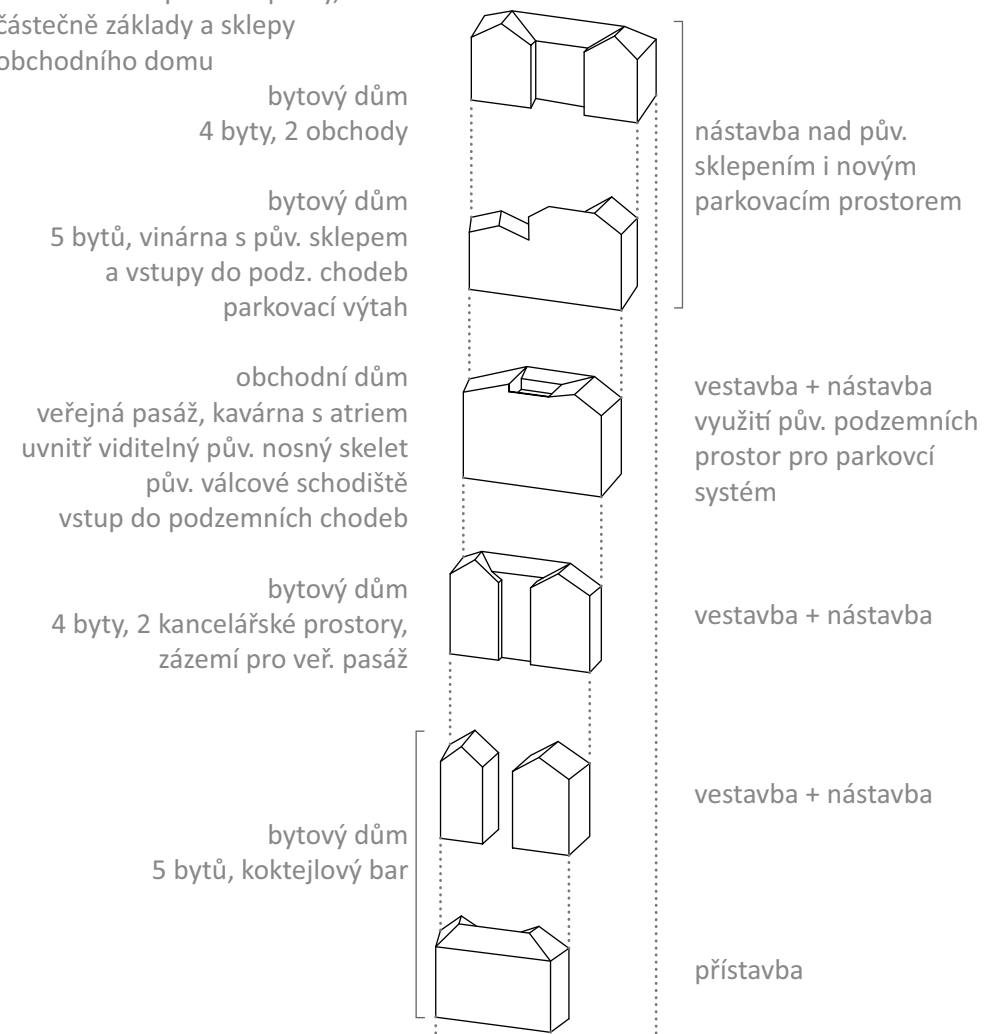
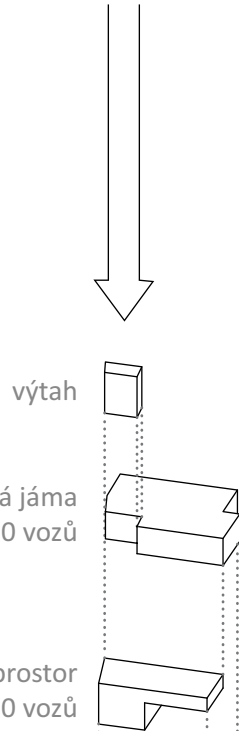
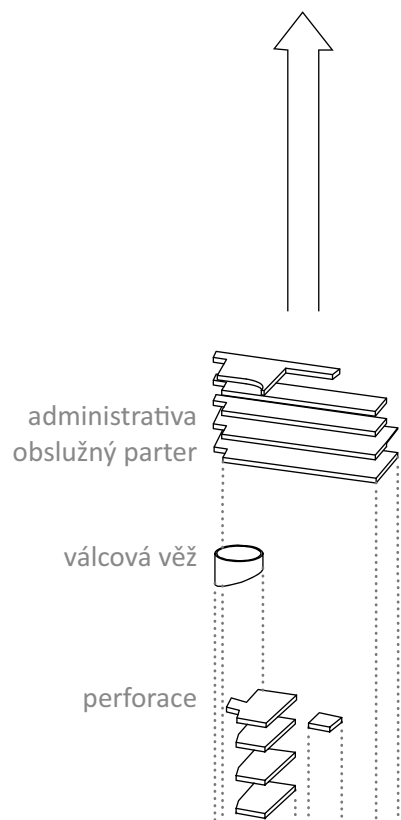
- .odstranění přízemní části obchodního domu u radnice
- .odstranění obslužné a administrativní části v celé výšce
- .snížení válcové věže šikmým seříznutím
- .perforace skeletu v místě dvora, průzorů a schodišť
- .odstranění konstrukcí mimo navržený objem domů

ETAPA 4

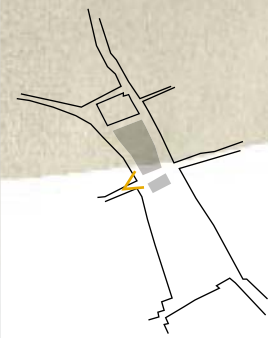
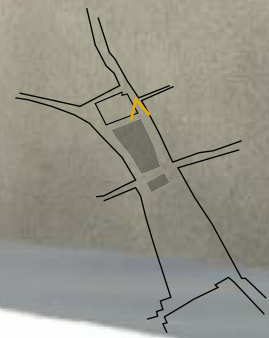
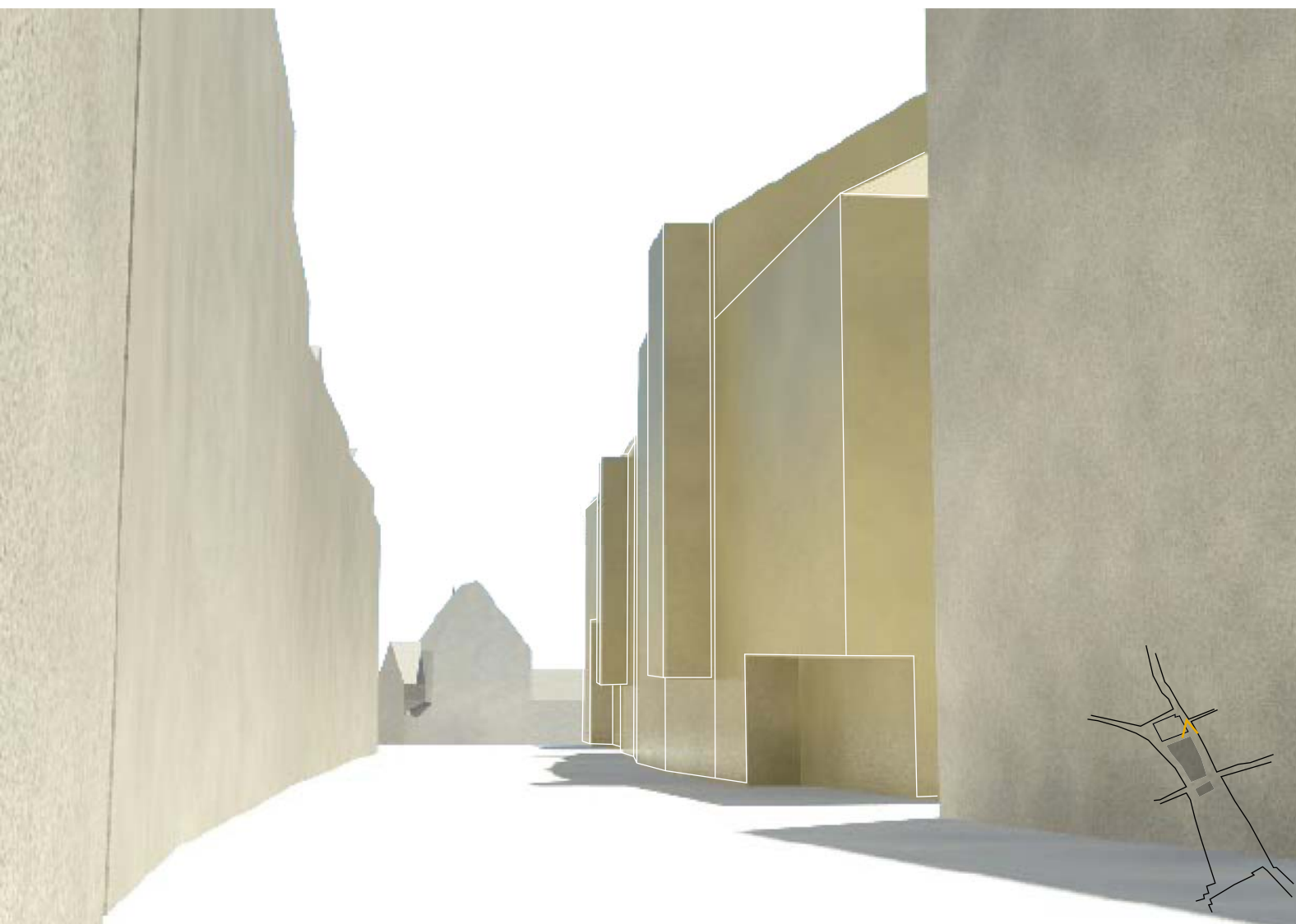
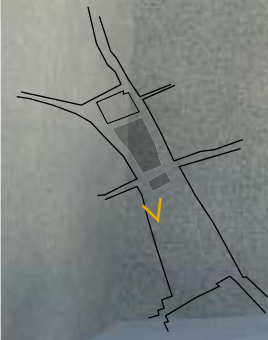
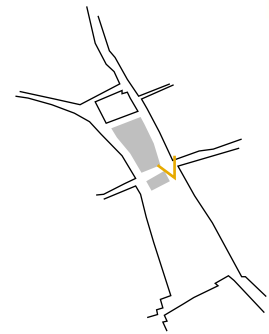
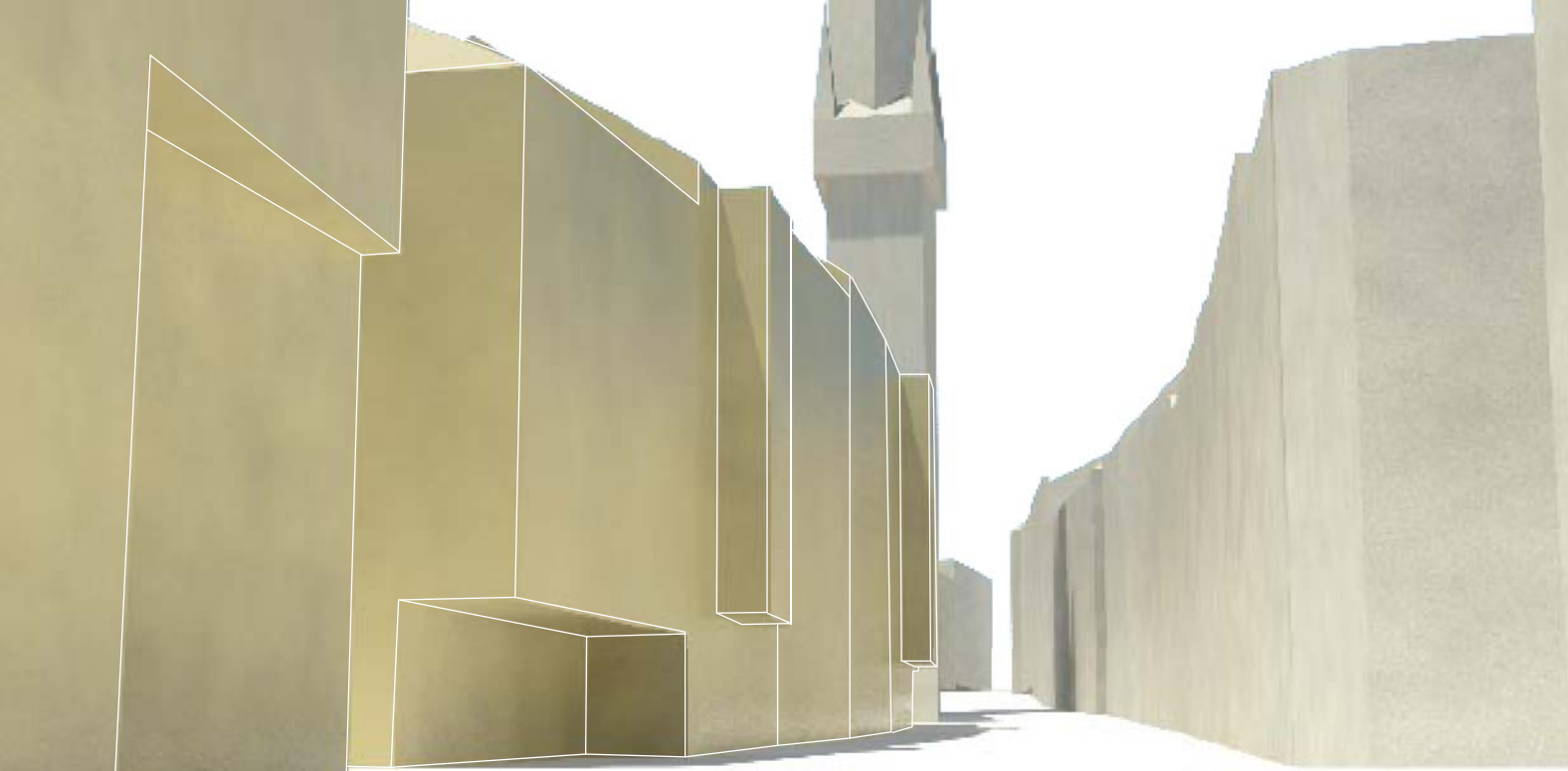
- .automatický parkovací systém - min. nároky na prostor (omezený prostor pro parkování, podzemní chodby...)
- .vyhloubení jámy v místě bez podzemních chodeb
- .využití podzemních prostor obchodního domu

ETAPA 5

- .postupné zaplňování, růst
- .vestavba, nástavba, přístavba
- .návnost na původní piloty, částečné základy a sklepy obchodního domu

- původní hrana obchodního domu Dyje
- vjezd do parkovacího systému

SITUACE
M 1:1 000

Radniční

Zelená

Obřovní

Kramářská

obchod bytový dům Za radnicí průzory do sklepení

obchod

bytový dům

vinárna

obchodní dům

obchodní dům

bytový dům

obchod

obchod

pítko

bytový dům

Elsingerova bar bar

Velká Mirkutáská

Zámečnická

muzeum

žlab na umývání zeleniny

zázemí tržnice

muzeum

Masarykovo náměstí

- navržený strom
- stávající strom
- vstup vjezd do parkovacího systému

SITUACE
M 1:500

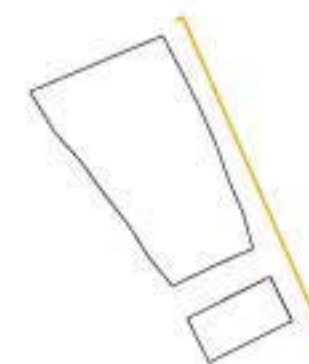
0 100 m

CELKOVÝ POHLED SEVEROVÝCHODNÍ

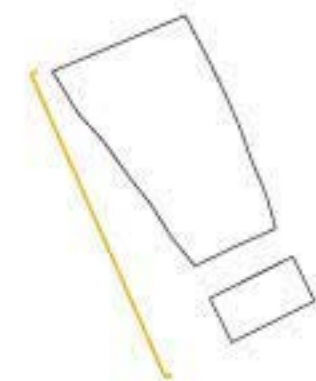
0 100 m

CELKOVÝ POHLED JIHOZÁPADNÍ

0 10 m

POHLED OBROKOVÁ

0 10 m

POHLED ZELENÁŘSKÁ

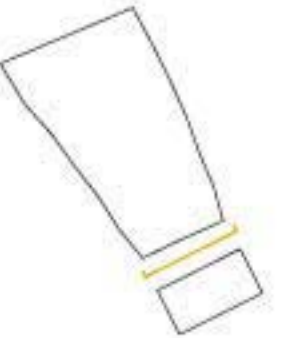
0 10 m

POHLED NÁMĚSTÍ

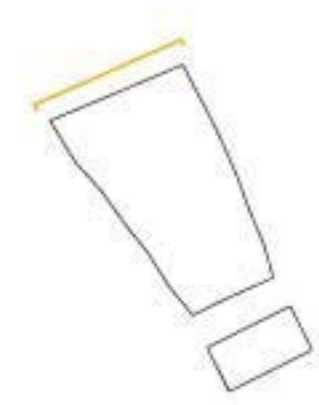
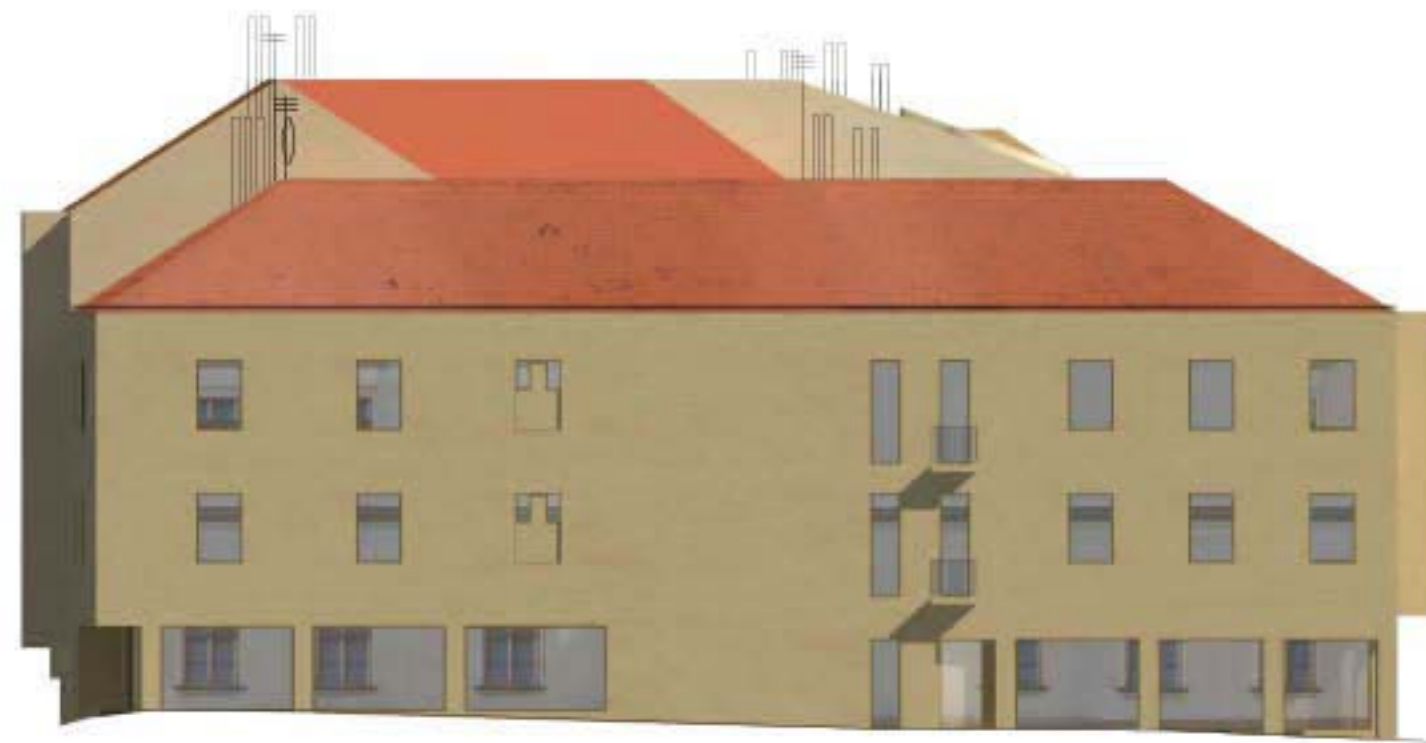

0 10 m

POHLED ELSINGEROVA JIH

0 10 m
POHLED ELSINGEROVA SEVER

0 10 m

POHLED ZA RADNICÍ

PŮDORYSY

ZÁKLADY
OBCHODNÍHO DOMU

základy

PP

PP

podzemní podlaží

1. NP

1. NP

1. nadzemní podlaží

2. NP

2. NP

2. nadzemní podlaží

3. NP

3. NP

3. nadzemní podlaží

4. NP

4. NP

4. nadzemní podlaží

stávající konstrukce
a její úpravy

návrh

sanované podzemní prostory
sklepů a adaptované pro obchodní dům

zářítka dvéřní piloty

osy nosného skeletu

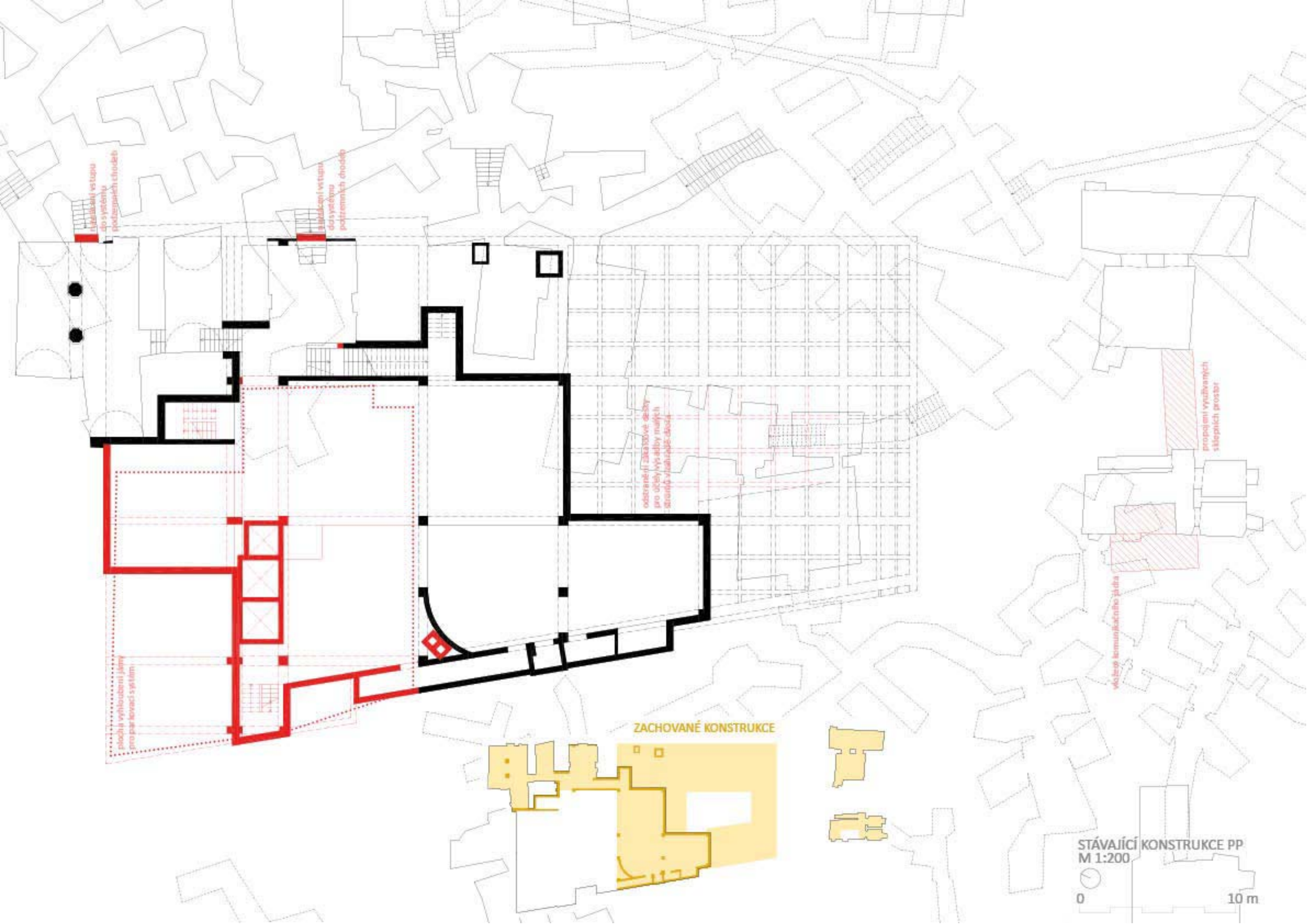
ZÁKLADY OBCHODNÍHO DOMU
M 1:200

0

10m

vyšlápnutí ve stupu
do systému
podzemních choděb

s osádkou vstupu
do systému
podzemních choděb

odstranění zastřešové desky
pro účely výstavby nových
stranářů v rámci objektu

plochy vyhloubené jámy
pro par kovací systém

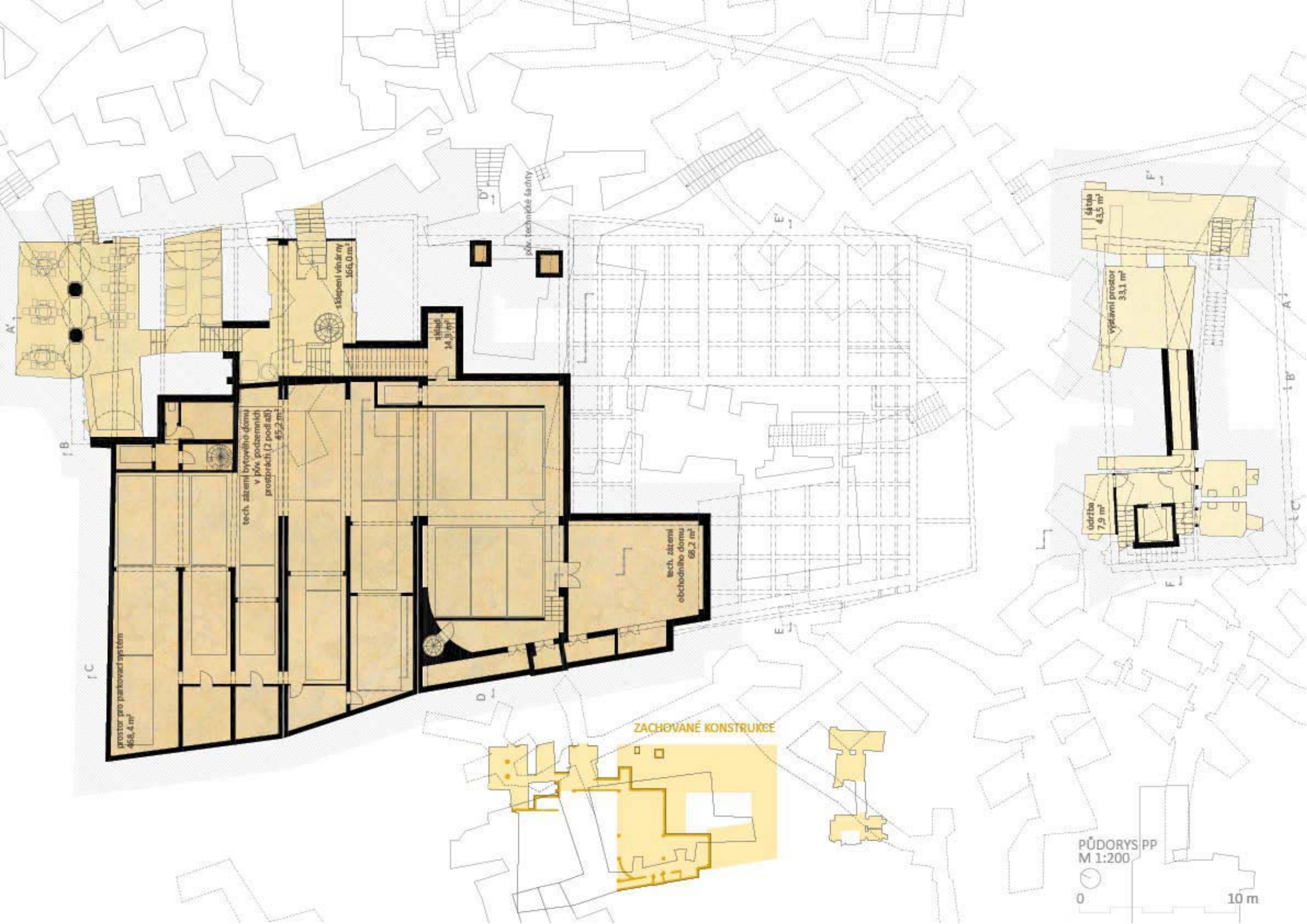
propojení využívavých
sklepních prostor

vložení komunikačního jádra

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

STÁVAJÍCÍ KONSTRUKCE PP
M 1:200

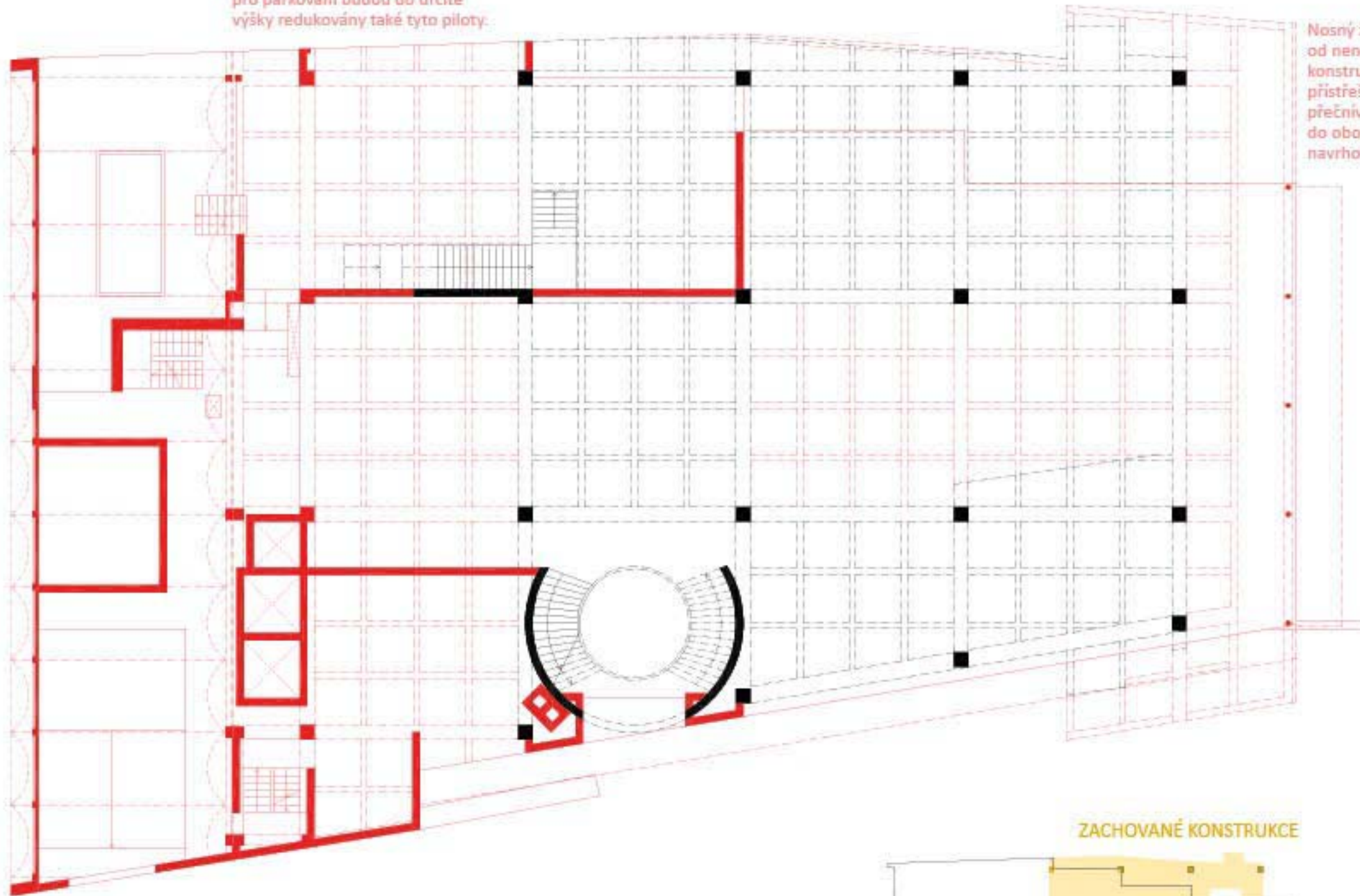
PŮDORYS PP
M 1:200

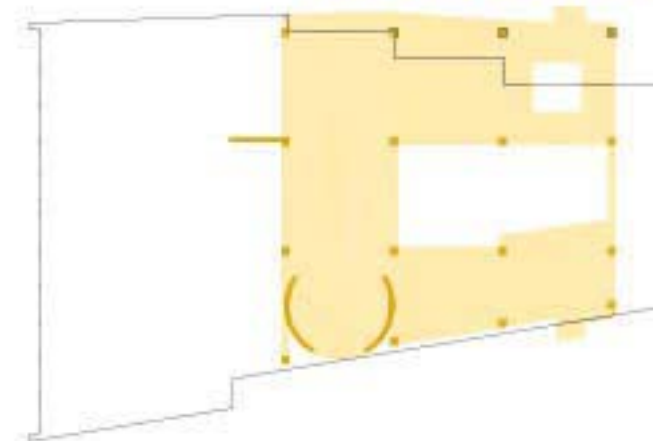
Přízemní část obchodního domu u radnice se zásobováním je navržena k odstranění.

Navazující obslužná a administrativní část obchodního domu bude odstraněna v celé výšce až po úroveň podzemních pilot. V místech hloubení jámy pro parkování budou do určité výšky redukovány také tyto piloty.

Nosný železobetonový skelet obchodního domu bude odstrojen od nosných prvků, dále budou ubourány některé nosné části konstrukce. Jedná se o demontáž všech příček, výplní otvorů, přístřešků, rozebrání výplňového zdiva atd. Odstarěny budou přečnivající nosné prvky velké horizontální tribuny, která zasahuje do obou pater a menší části horizontálních konstrukcí mimo navrhovaný objem domů.

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

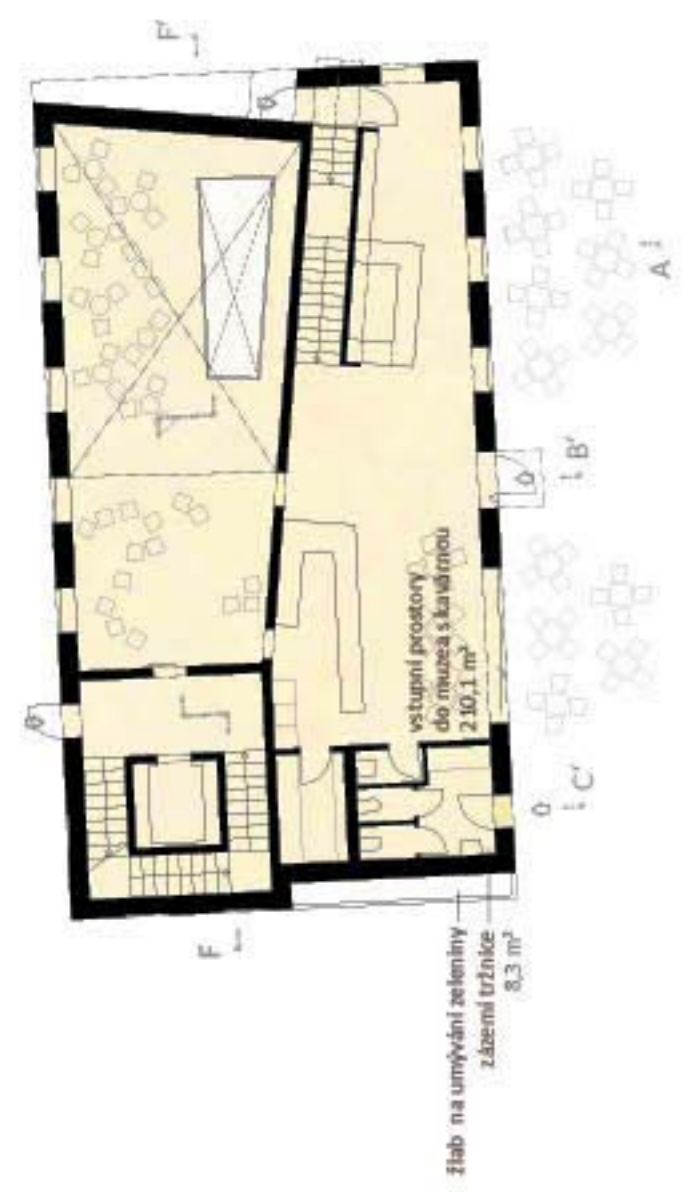

STÁVAJÍCÍ KONSTRUKCE 1. NP
M 1:200

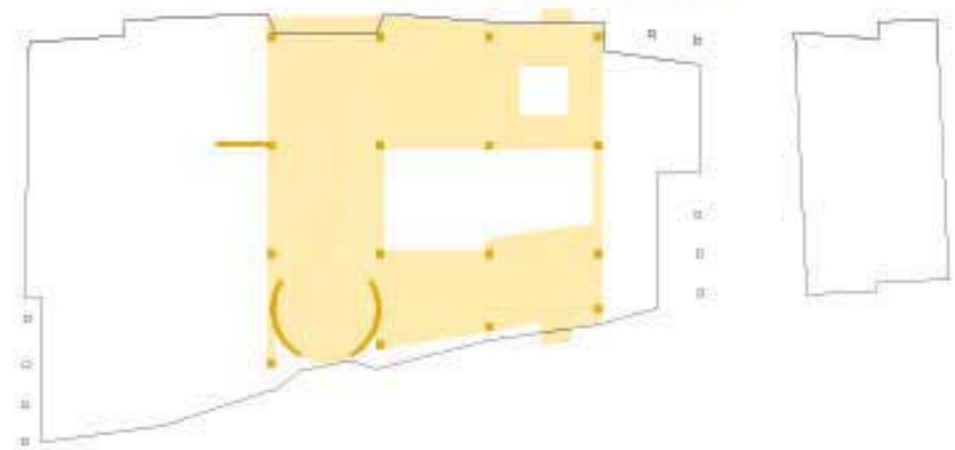

0

10 m

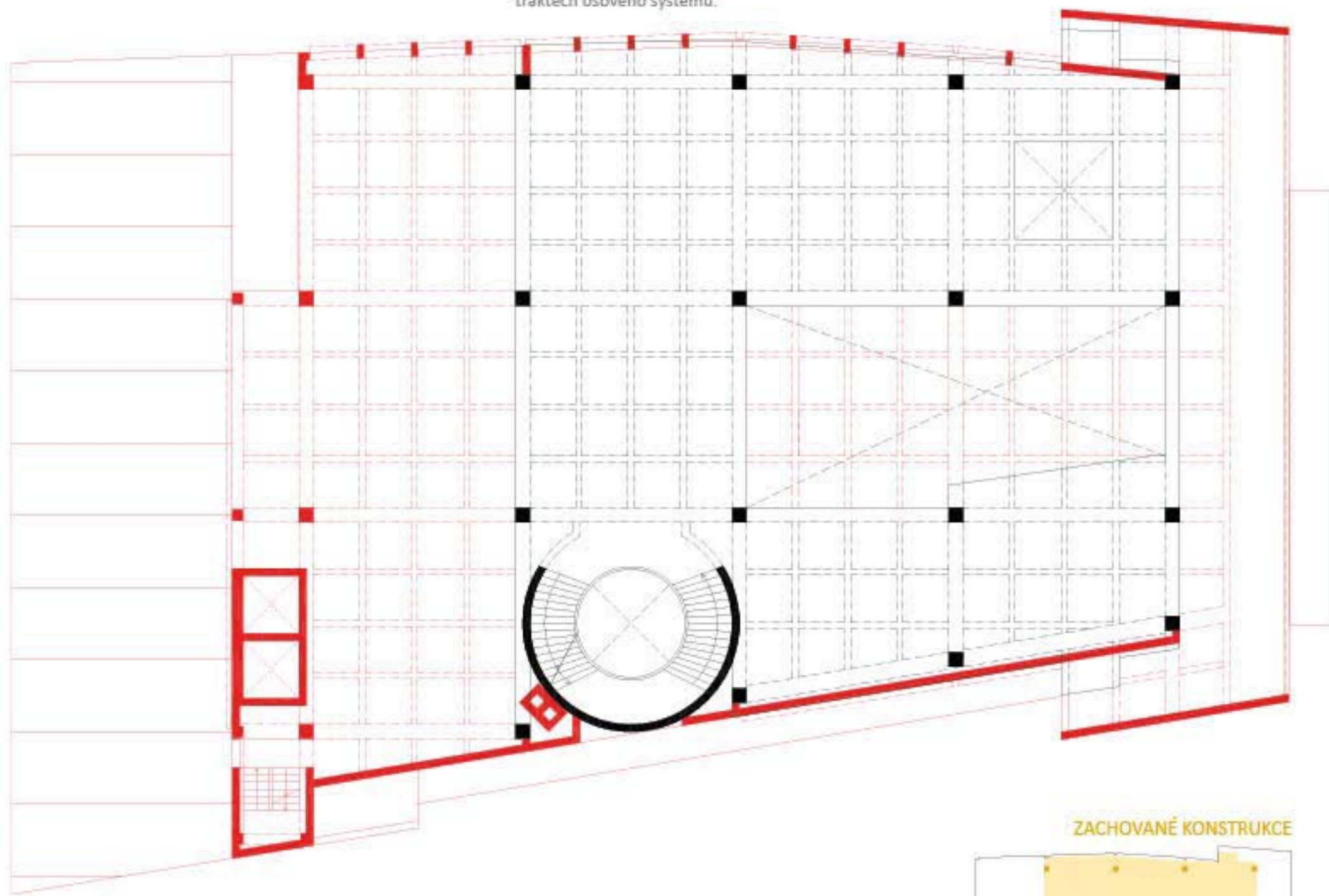
ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

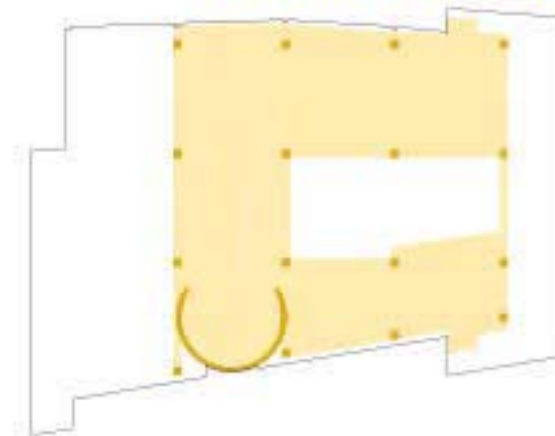
PŮDORYS 1. NP
M 1:200

Nosný skelet obchodního domu
zůstává zachován ve třech
zbývajících devítimetrových
traktech osového systému.

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

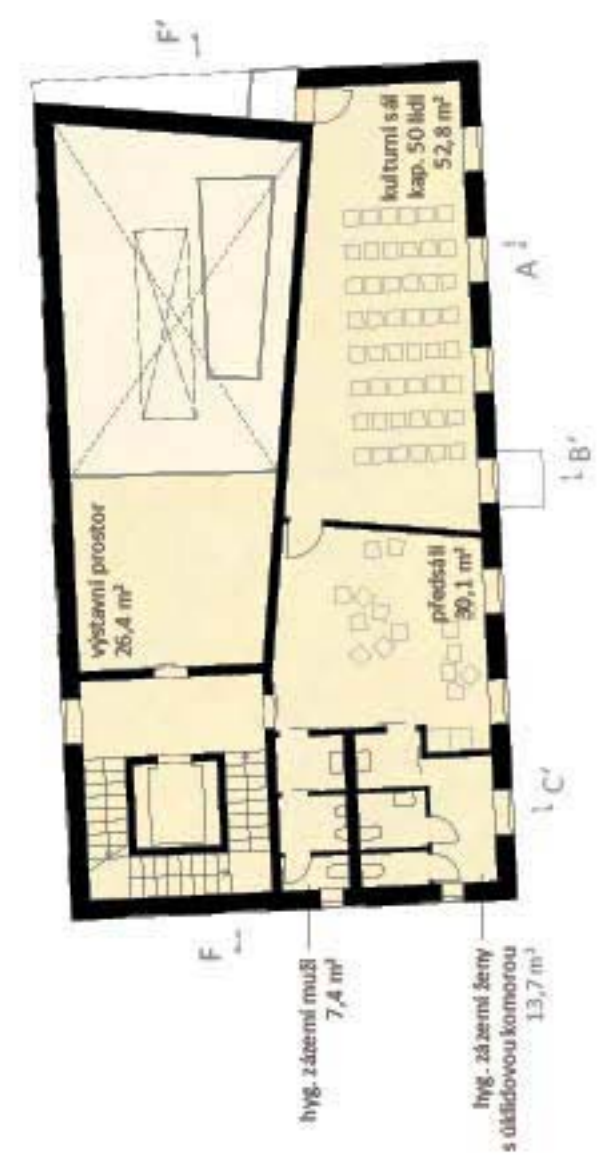

STÁVAJÍCÍ KONSTRUKCE 2. NP
M 1:200

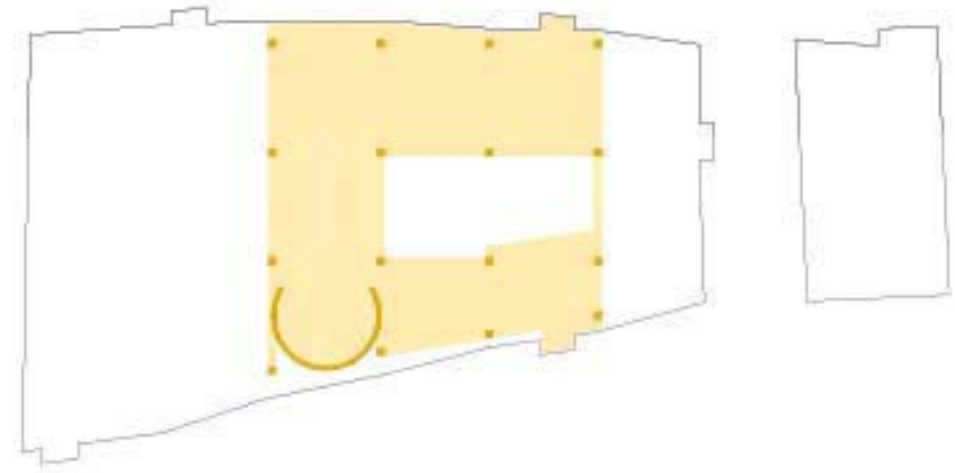

0

10 m

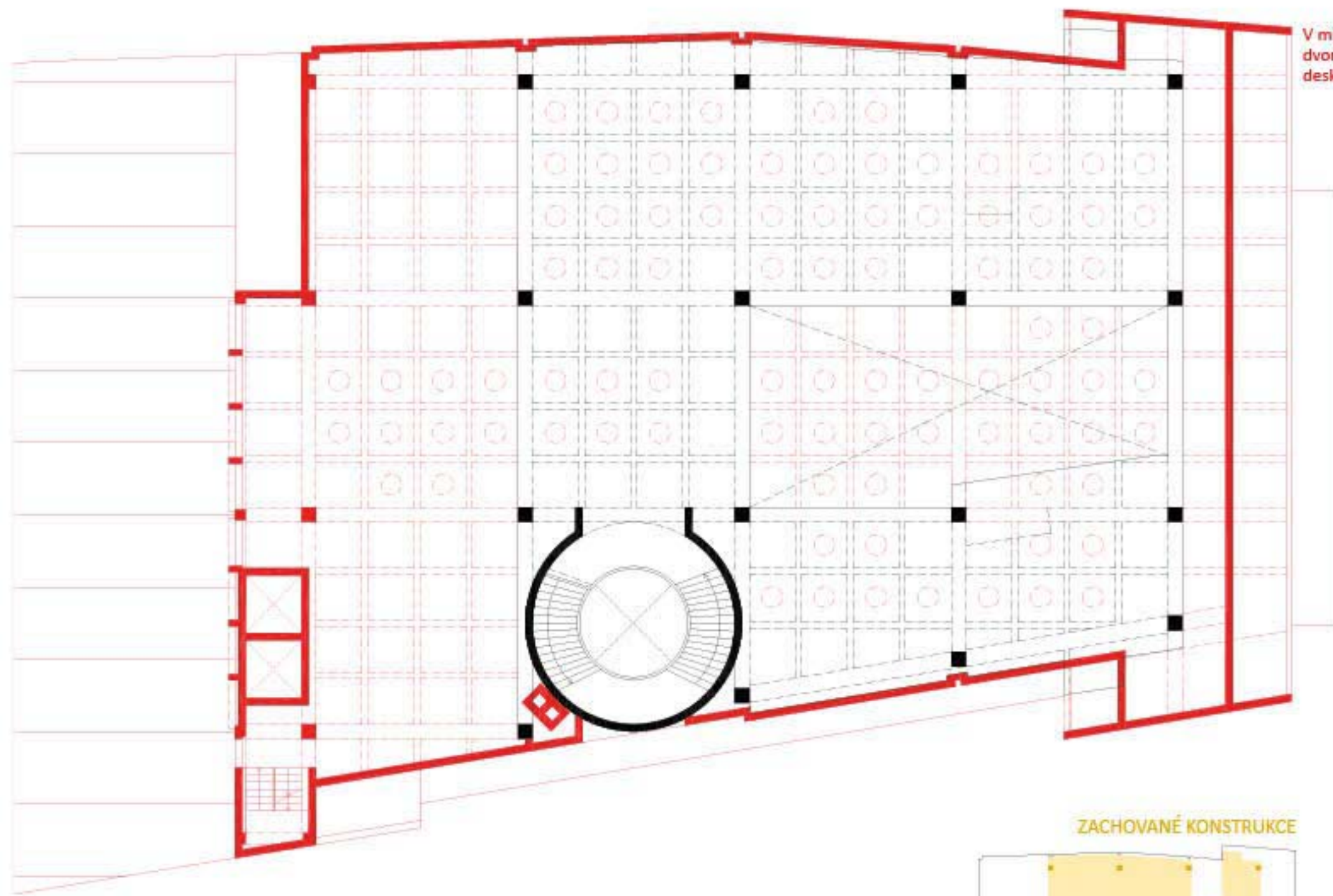

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

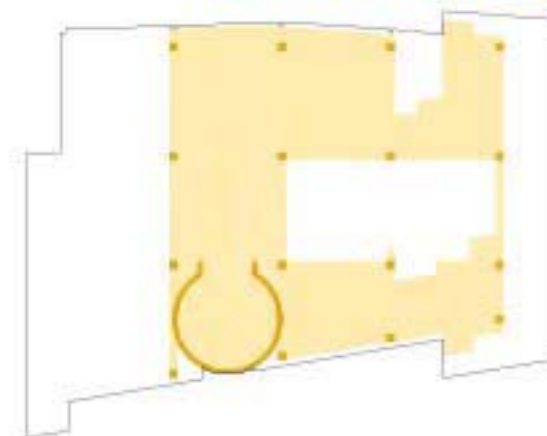
PŮDORYS 2. NP
M 1:200

V místech navrženého vnitřního dvora, průzorů a schodišť bude deska skeletu perforována.

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

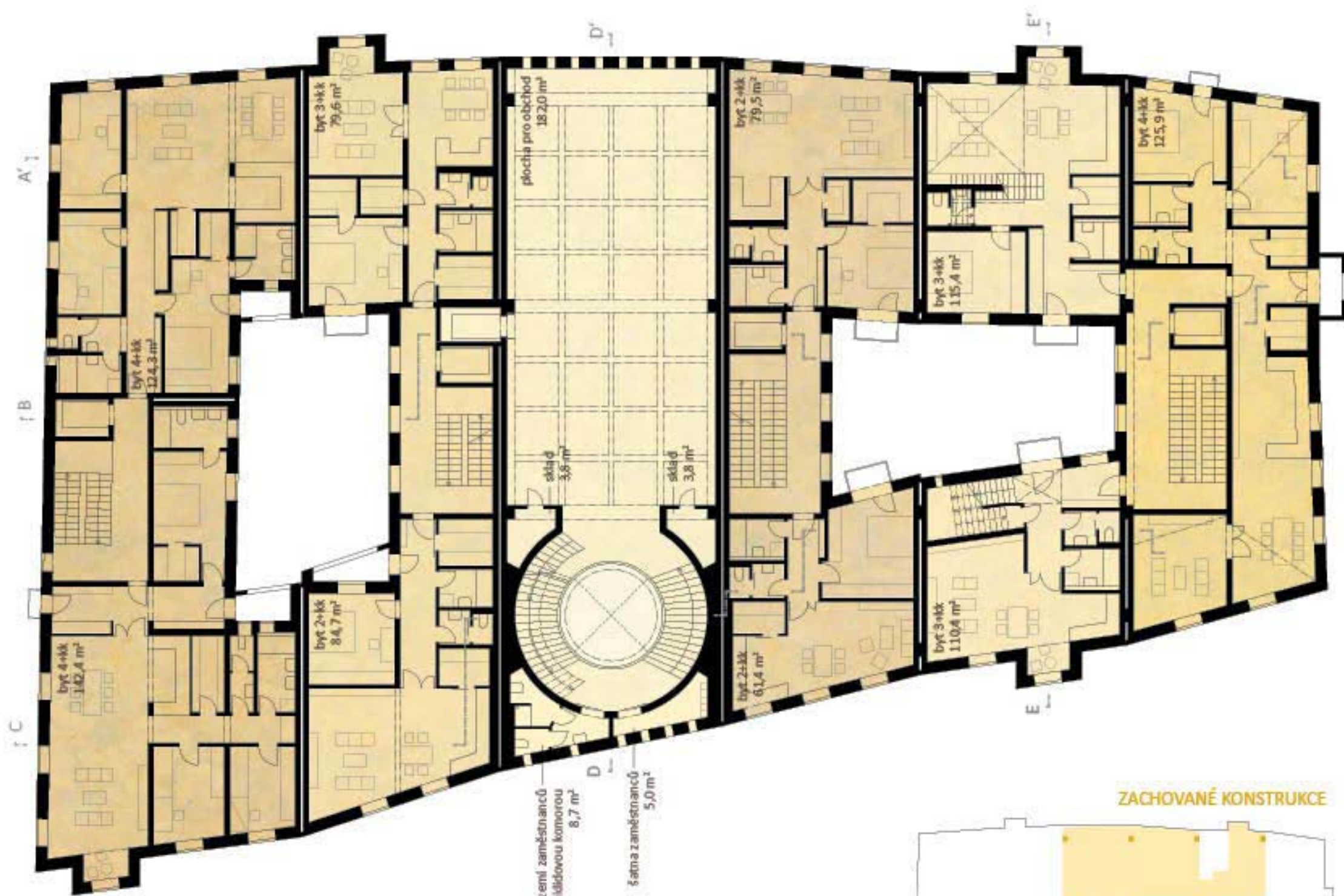

STÁVAJÍCÍ KONSTRUKCE 3. NP
M 1:200

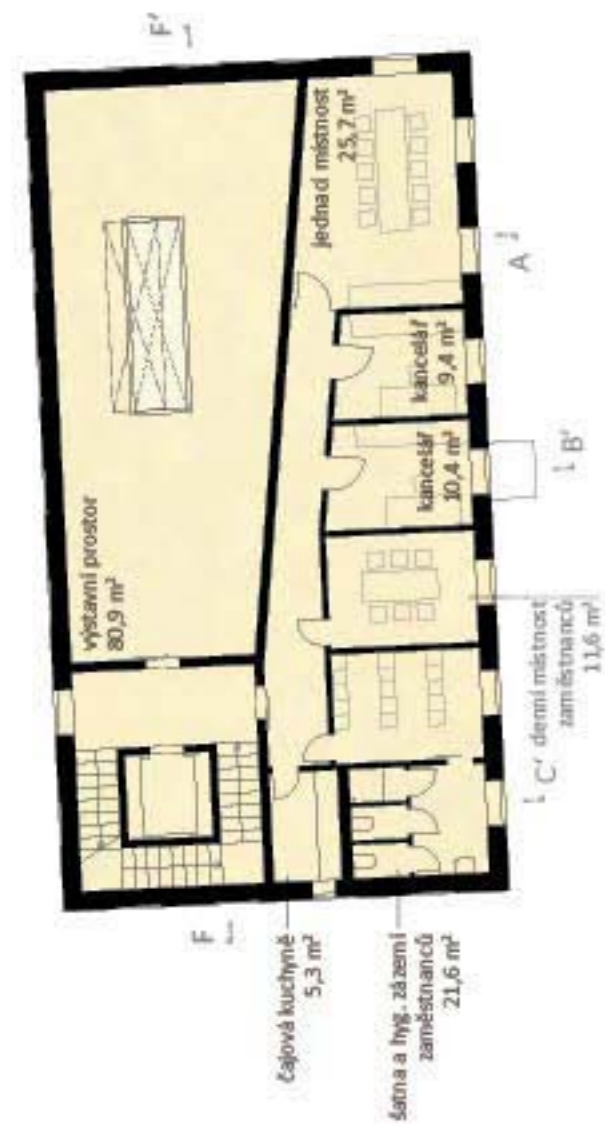
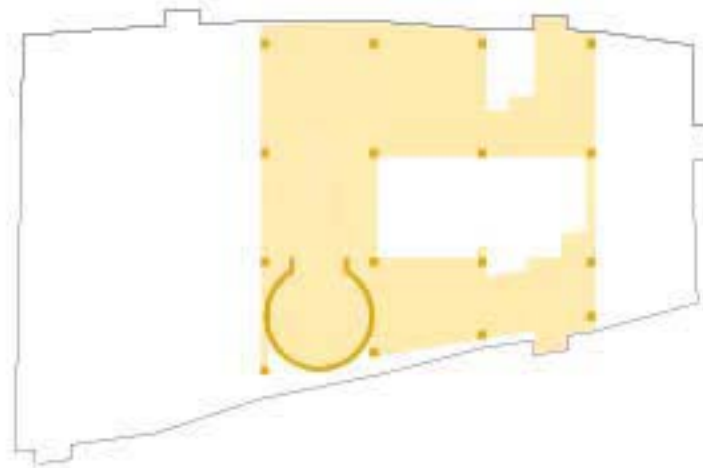

0

10 m

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

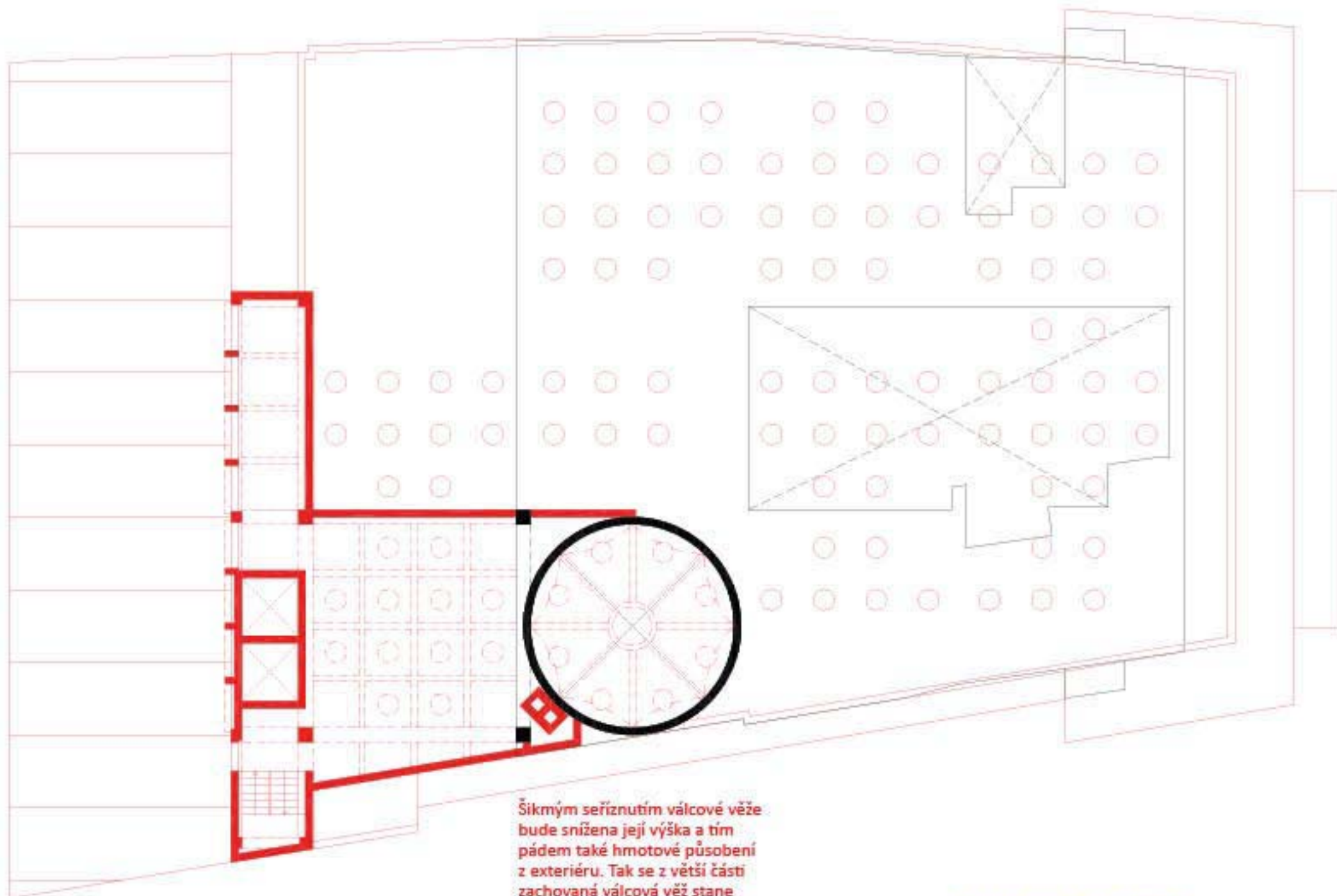

PŮDORYS 3. NP
M 1:200

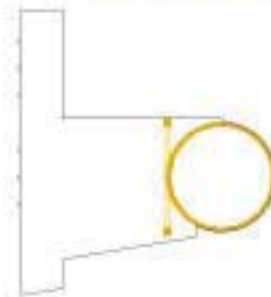
0

10 m

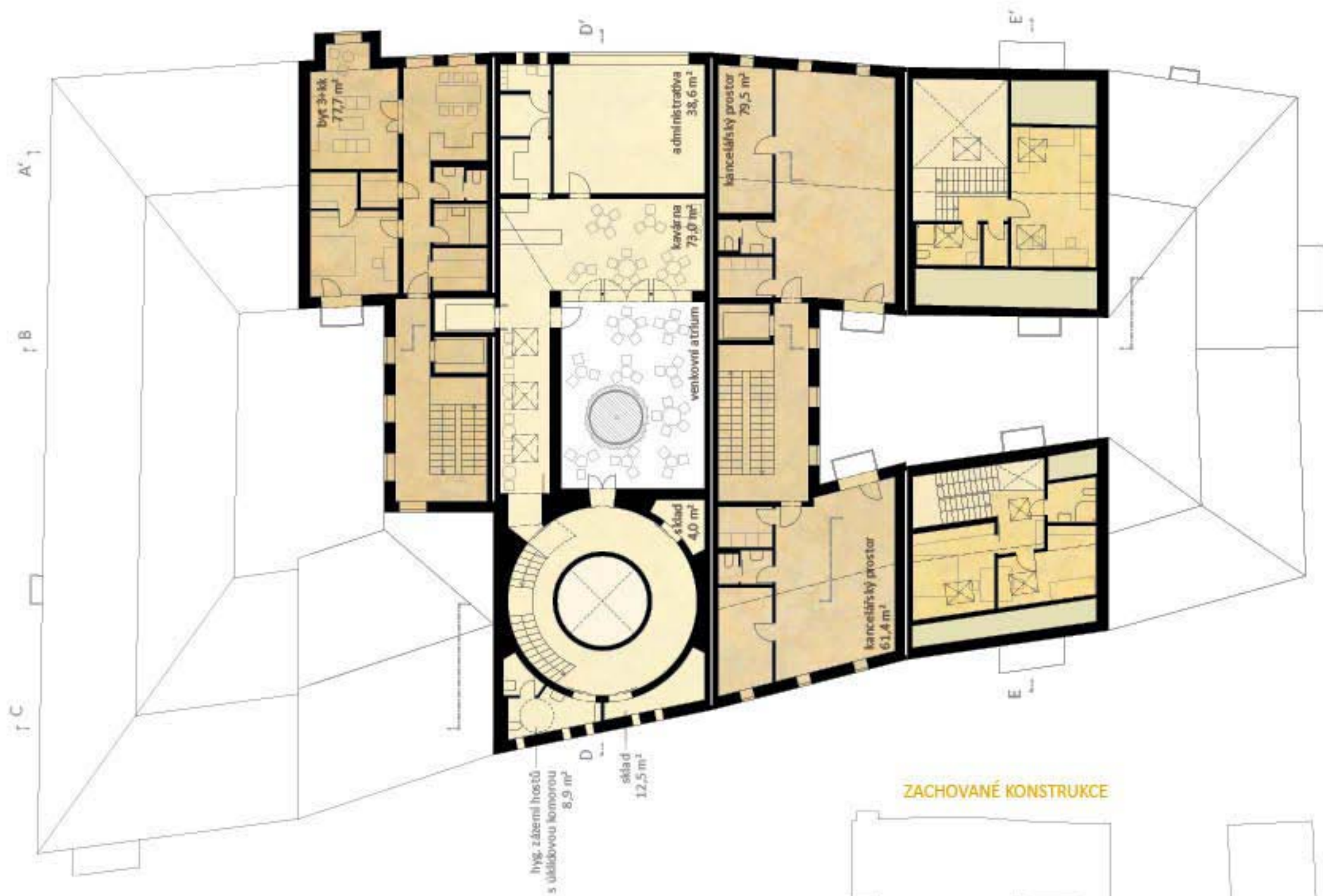
Šikmým seřiznutím válcové věže bude snížena její výška a tím pádem také hmotové působení z exteriéru. Tak se z větší části zachovaná válcová věž stane součástí střešní krajiny.

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

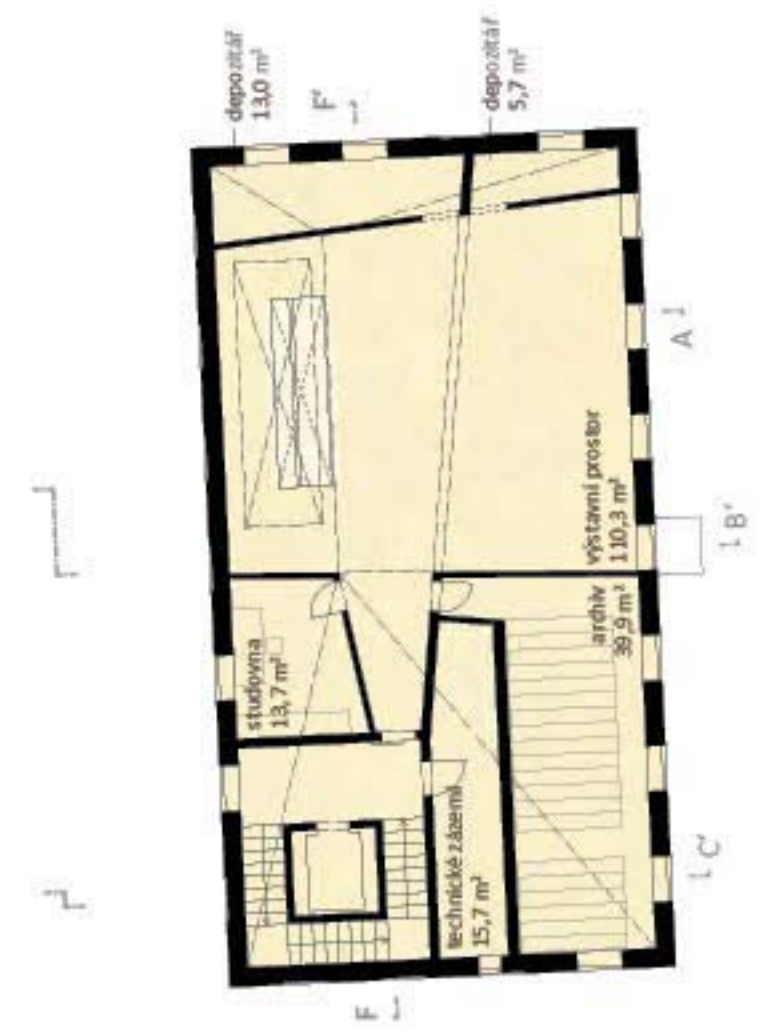
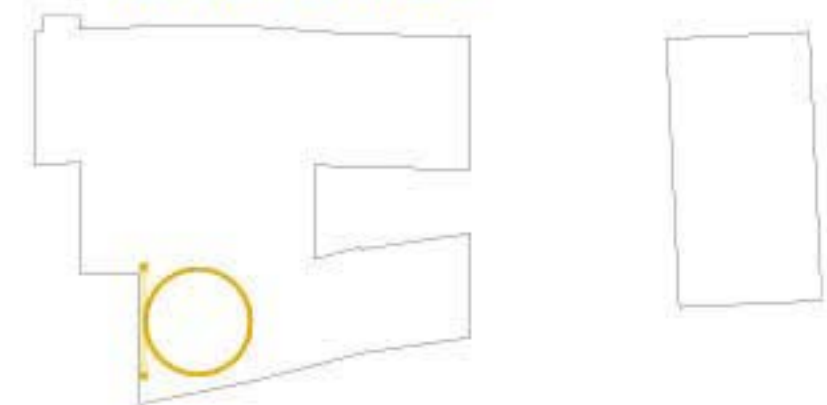

STÁVAJÍCÍ KONSTRUKCE 4. NP
M 1:200

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

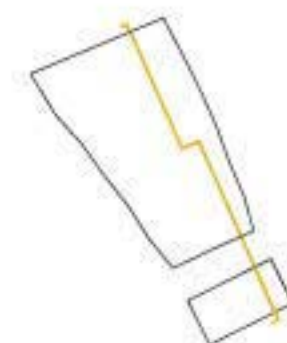
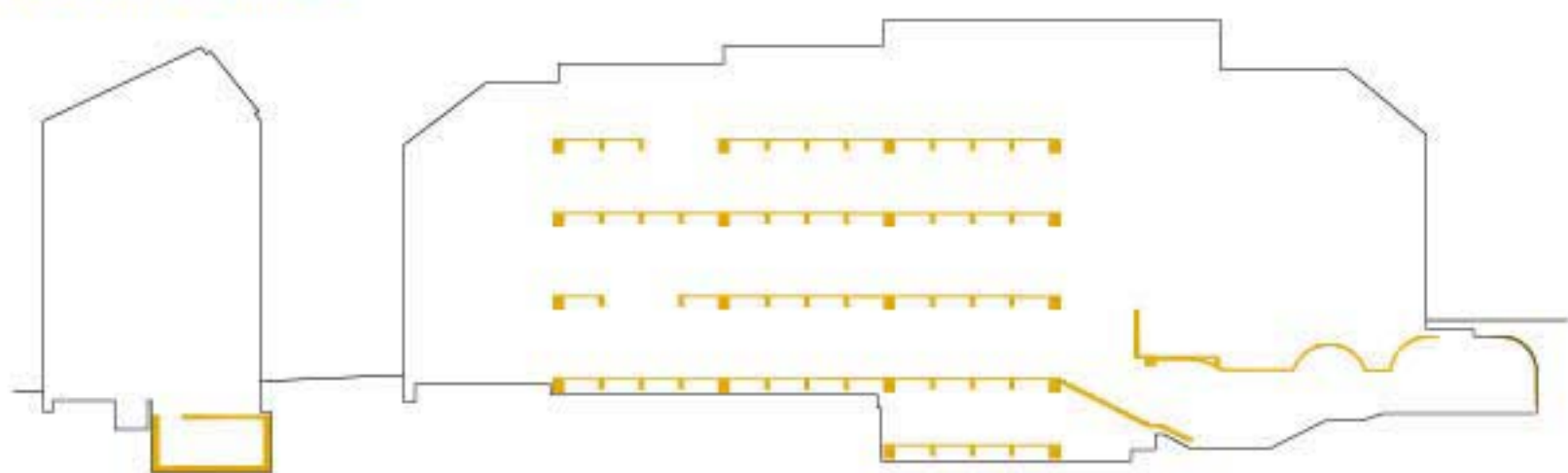

PŮDORYS 4. NP
M 1:200

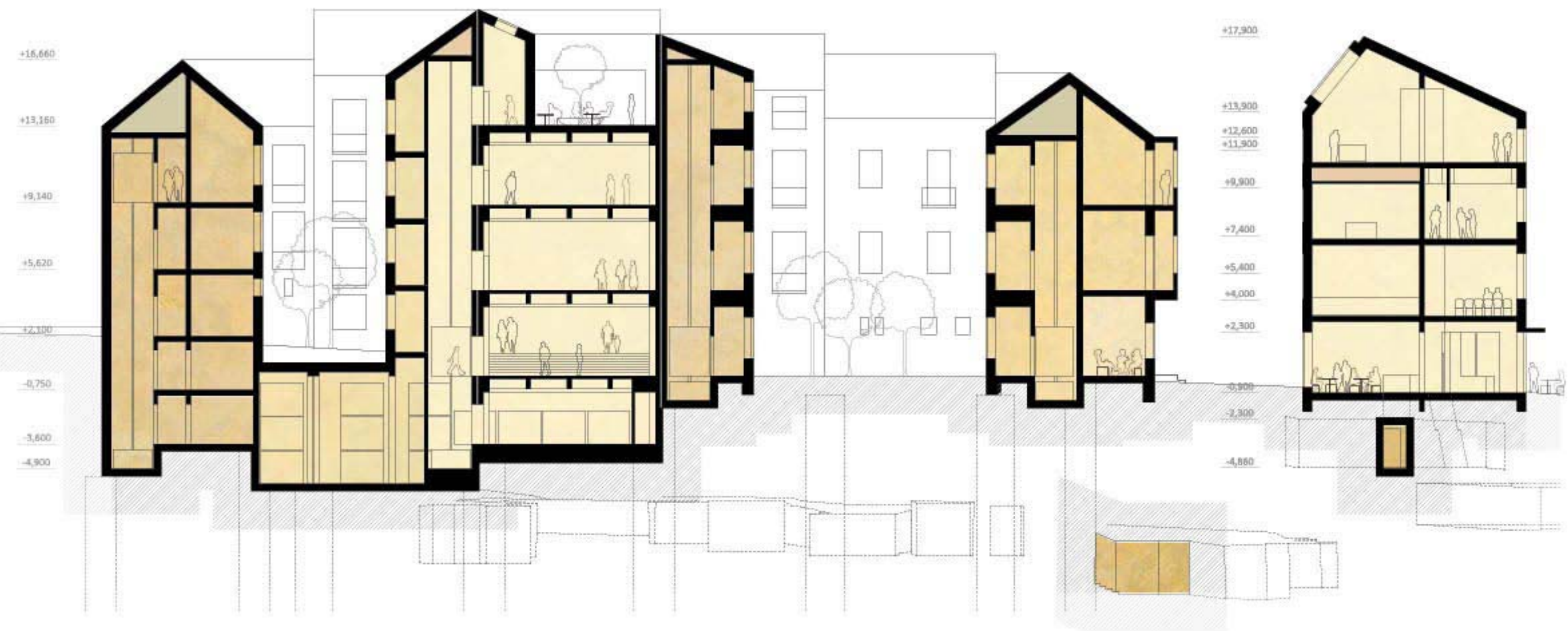

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

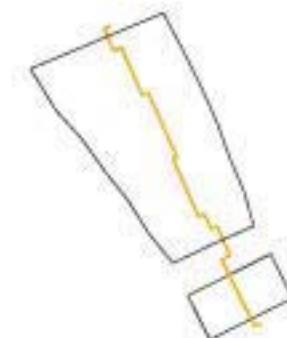
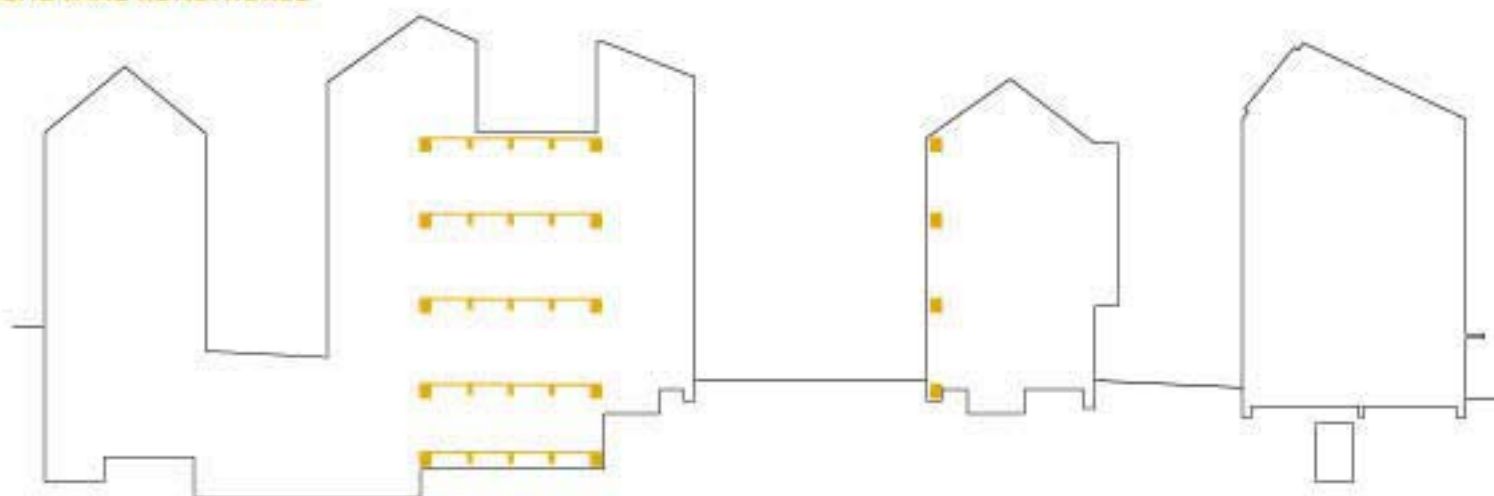

ŘEZ AA'
M 1:200

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

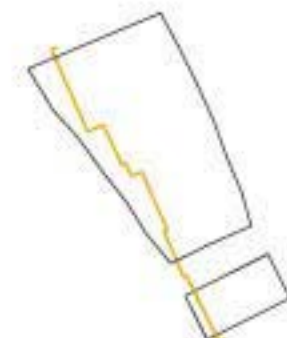
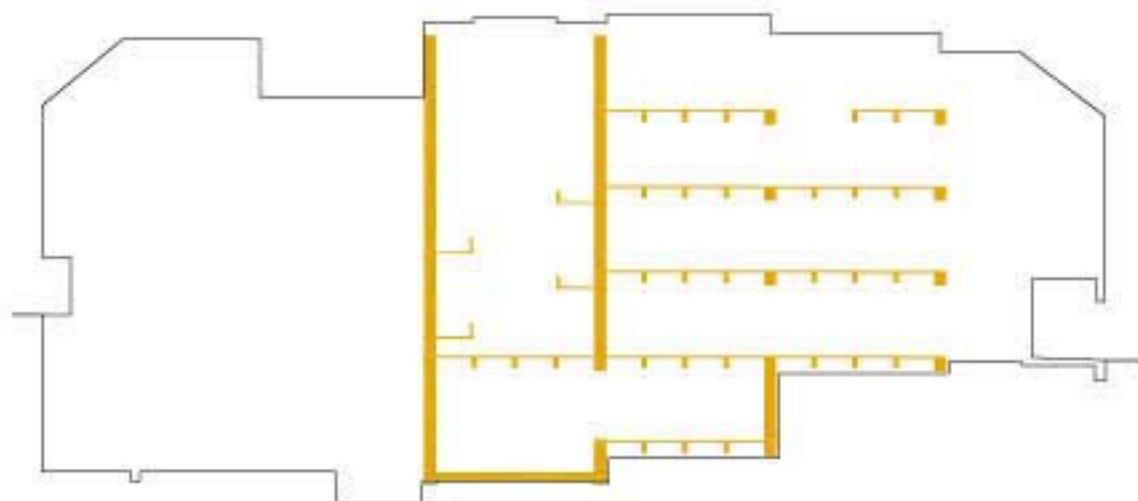

ŘEZ BB'
M 1:200

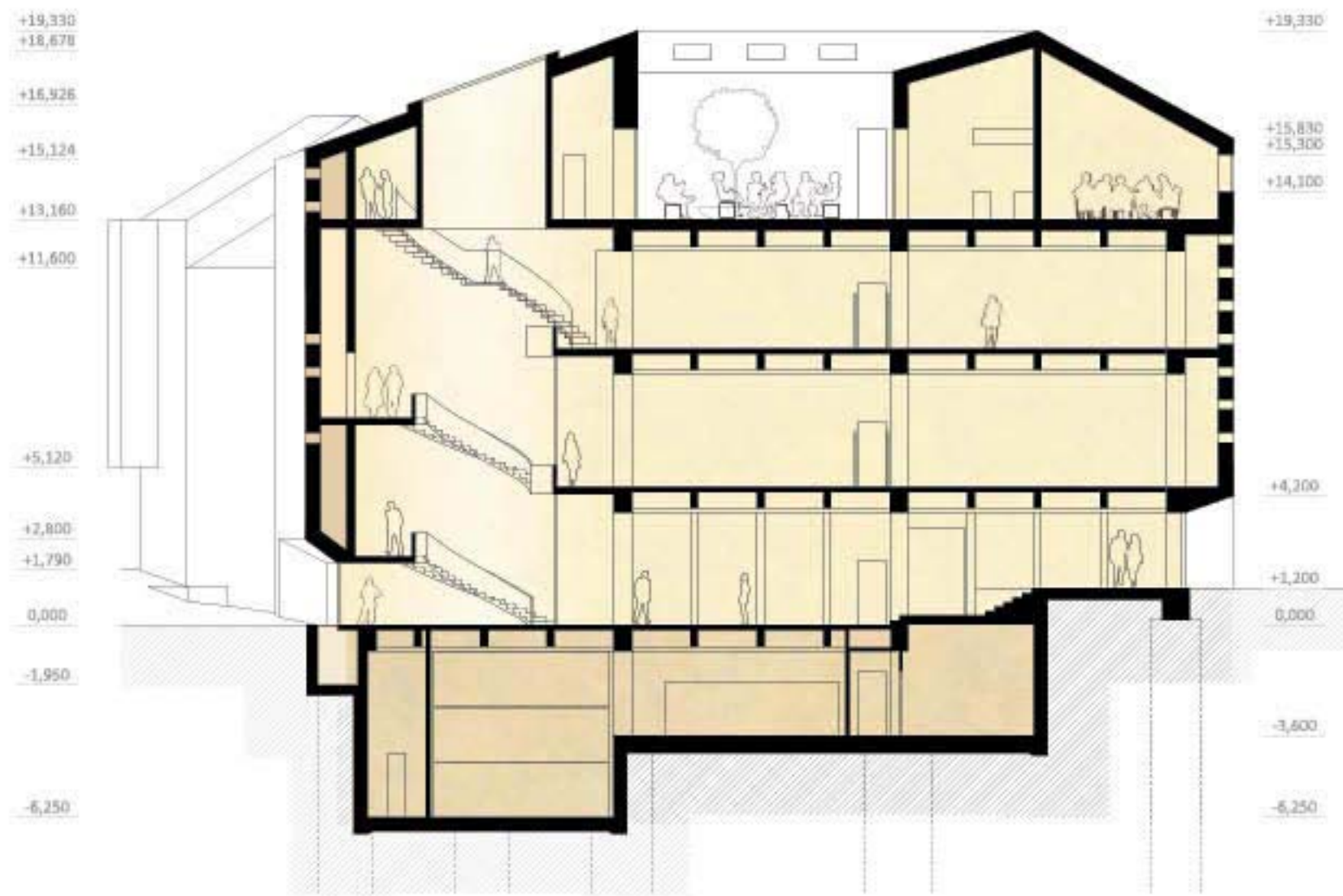

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

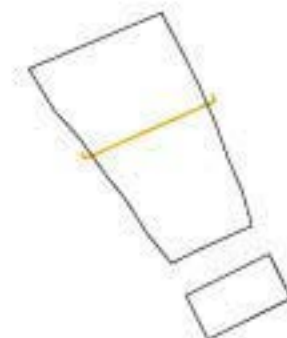
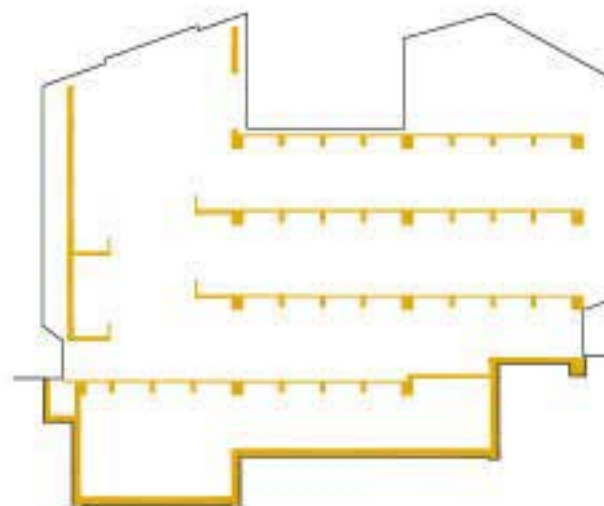

ŘEZ CC'
M 1:200

0 10 m

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

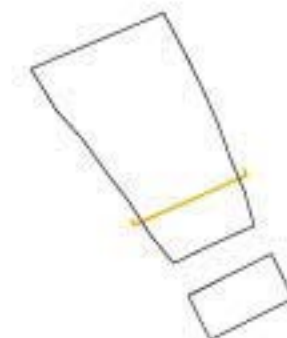
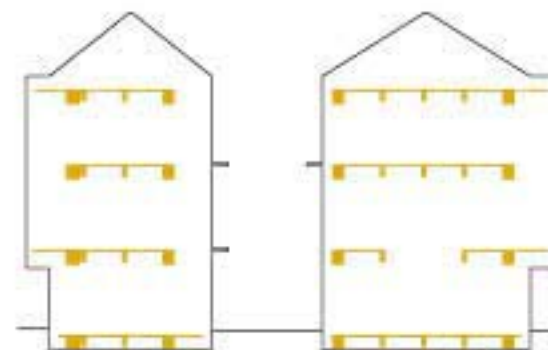

ŘEZ DD'
M 1:200

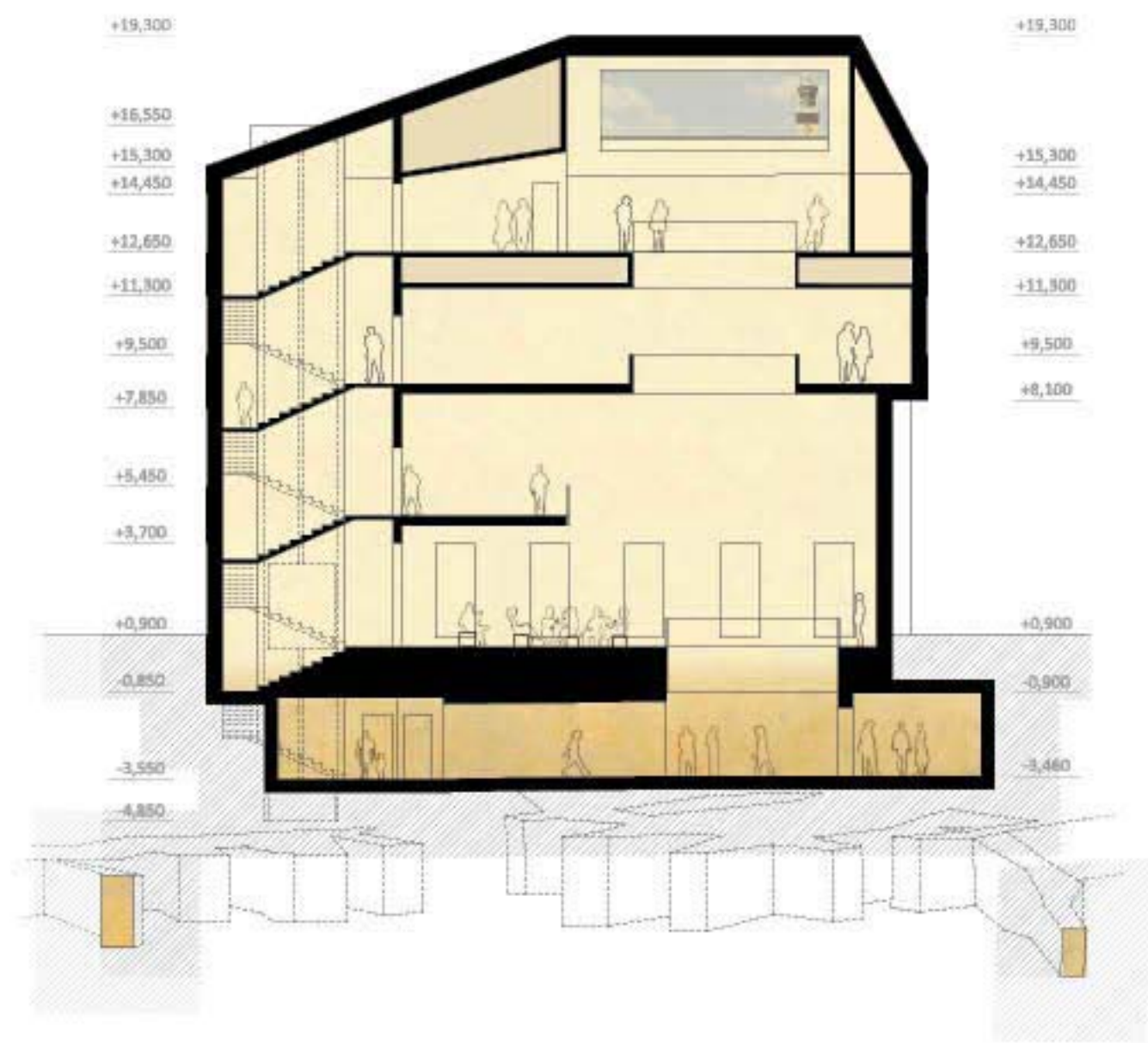

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

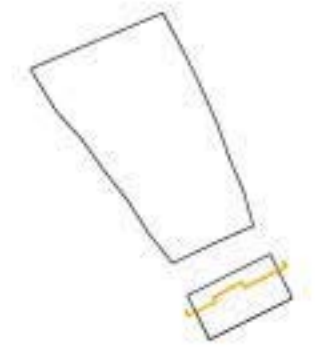
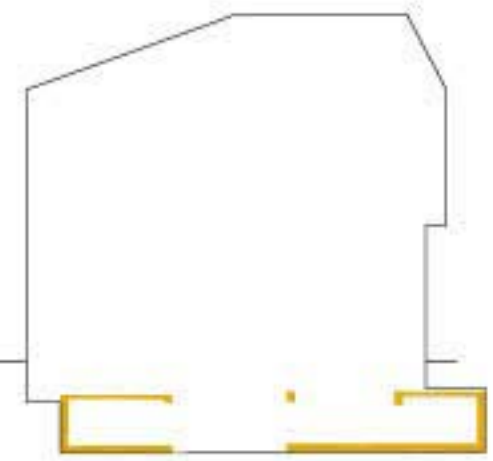

ŘEZ EE'
M 1:200

ZACHOVANÉ KONSTRUKCE

ŘEZ FF'
M 1:200

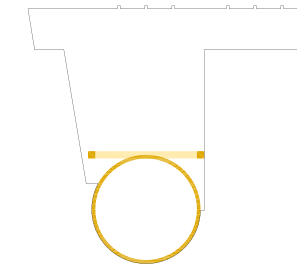
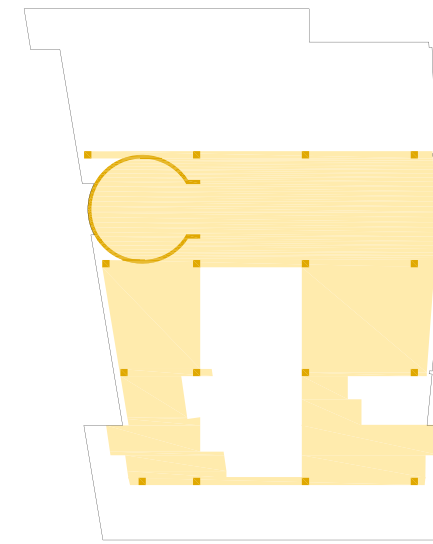
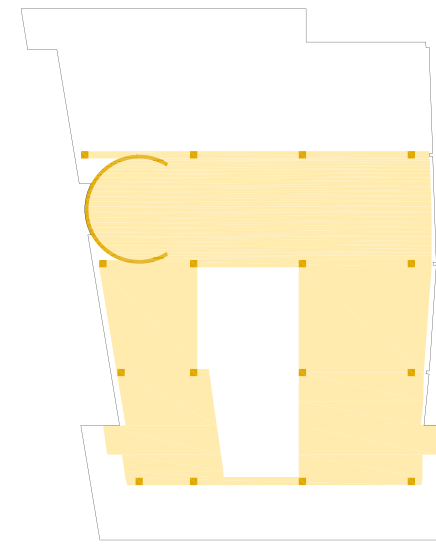
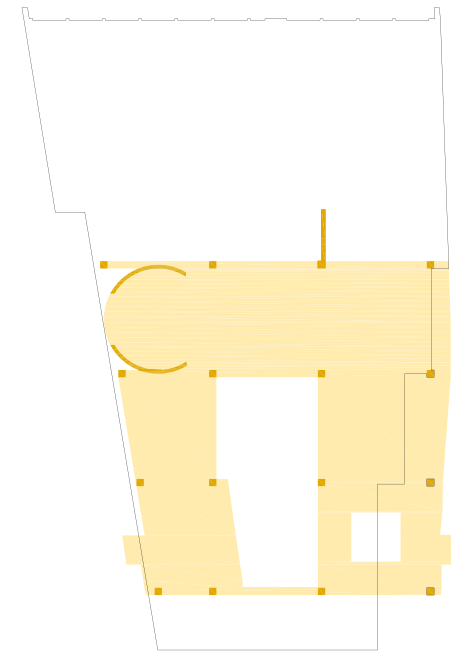
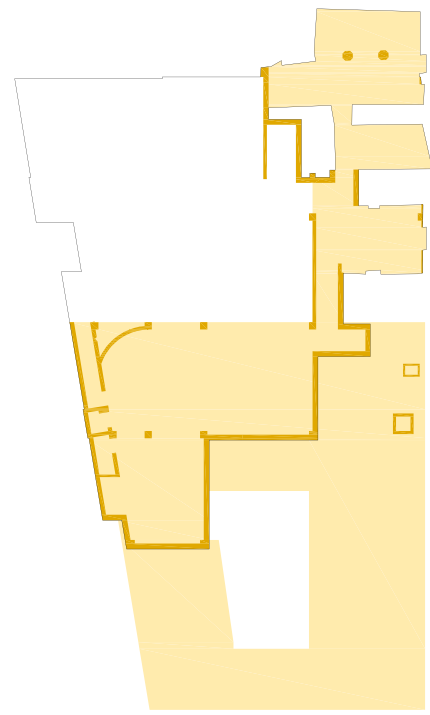
PP

1. NP

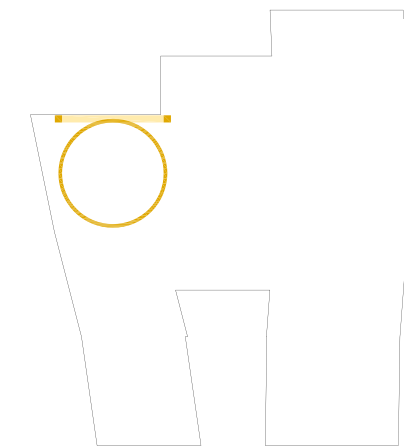
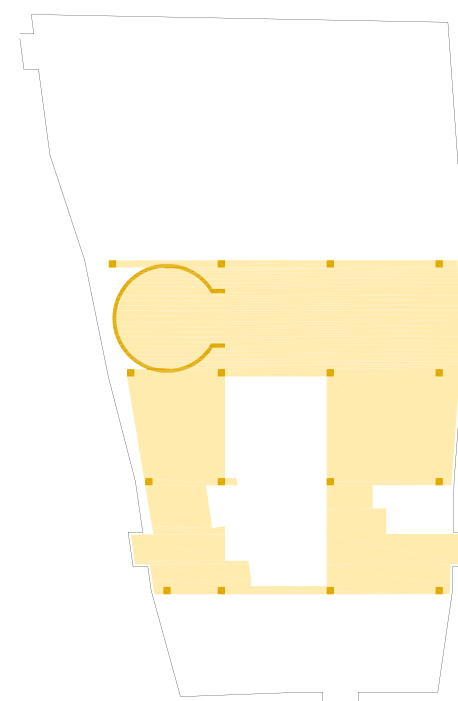
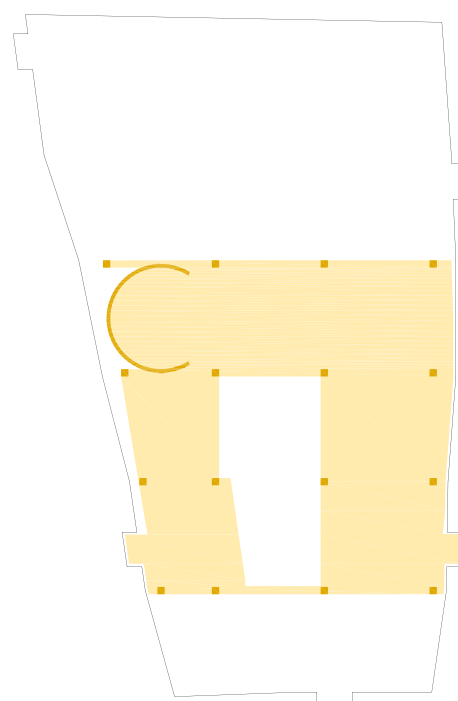
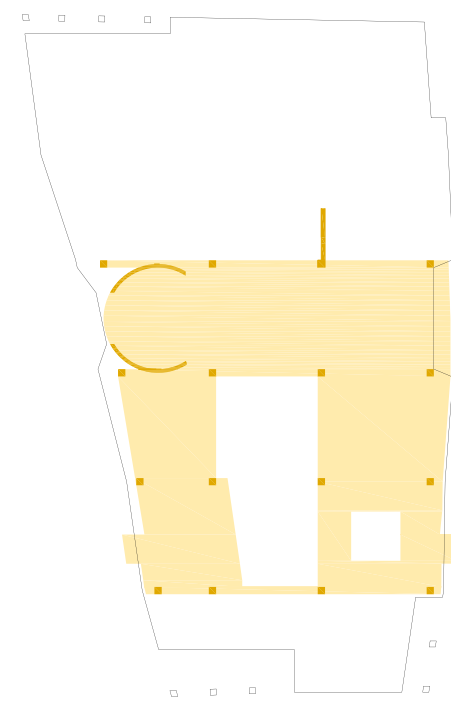
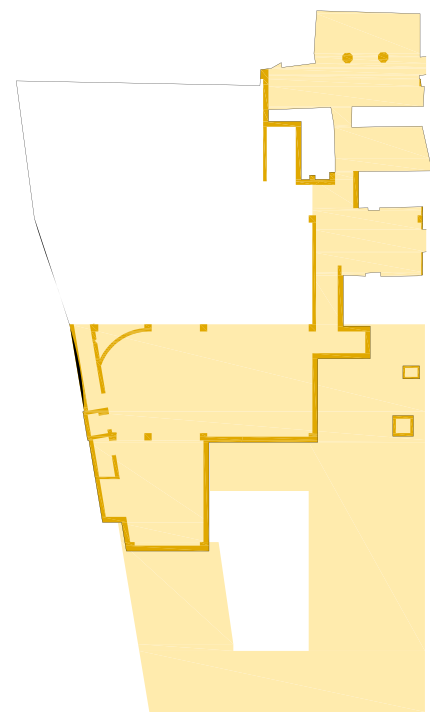
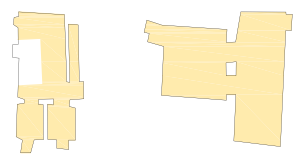
2. NP

3. NP

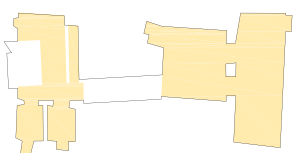
4. NP

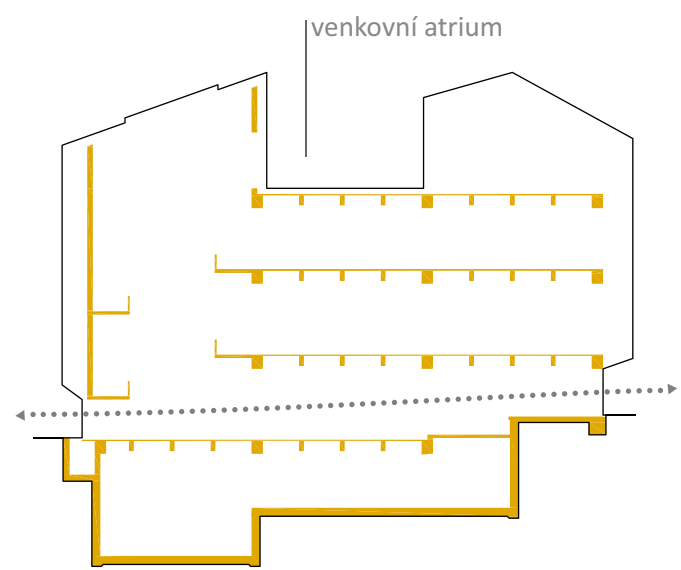
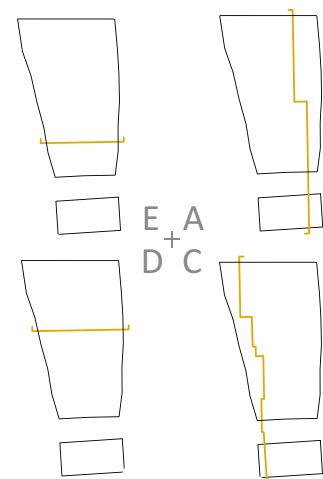
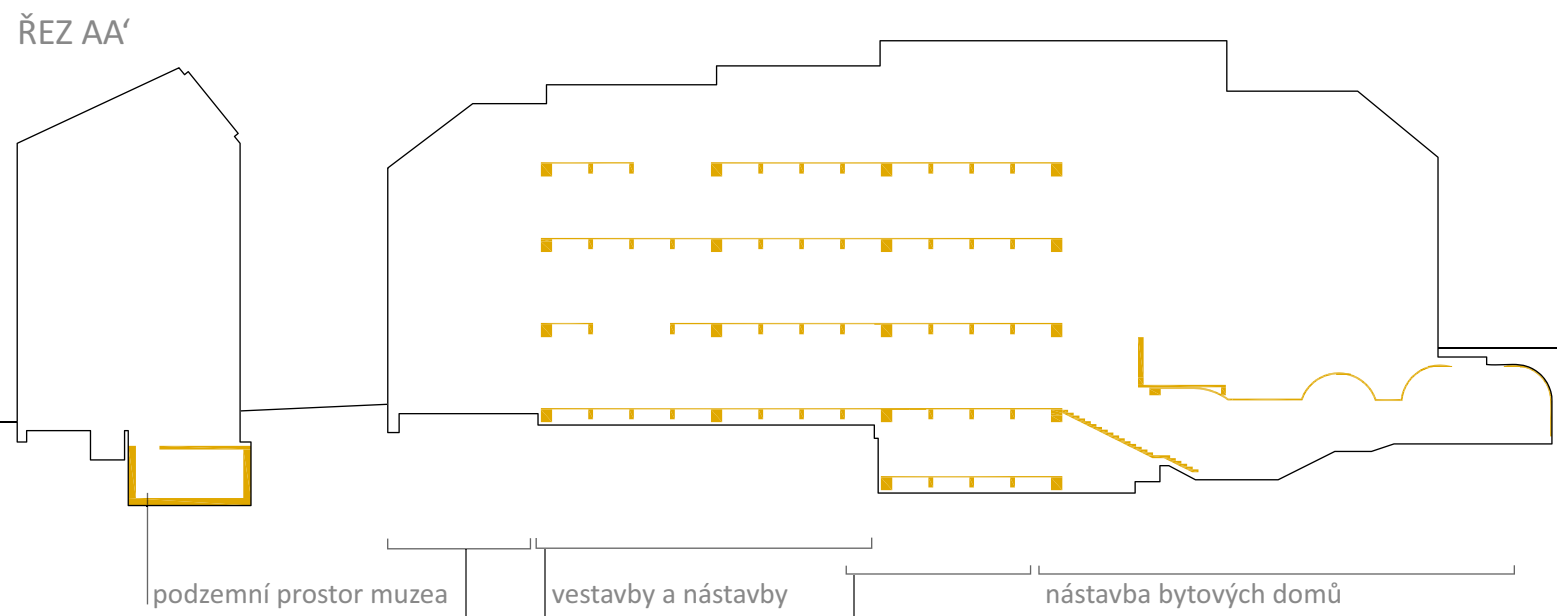
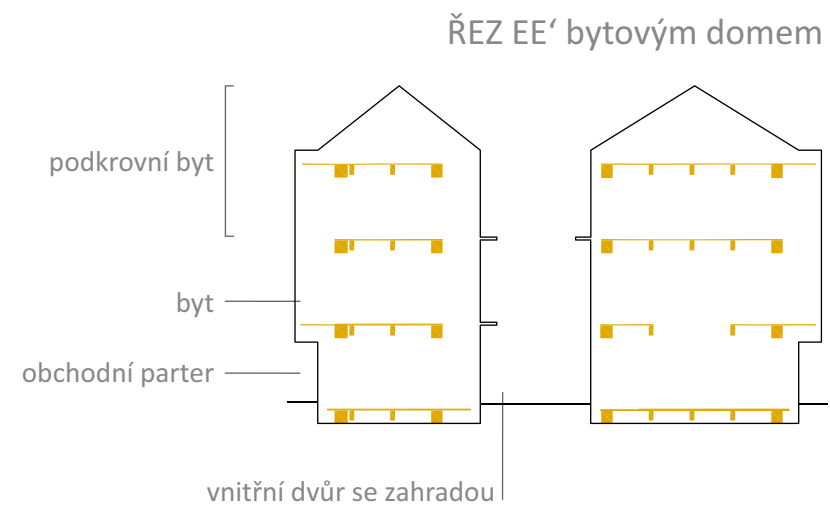
obvod stávajícího
obchodního domu

obvod navržených domů

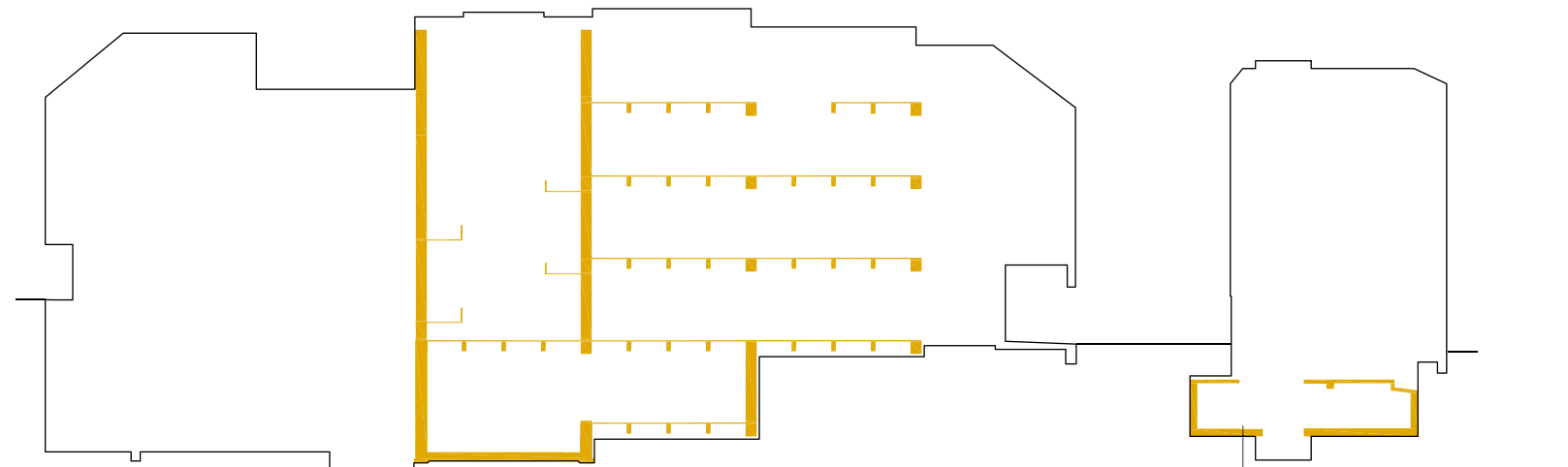

PŮDORYSNÉ SCHÉMA ZACHOVANÝCH KONSTRUKCÍ

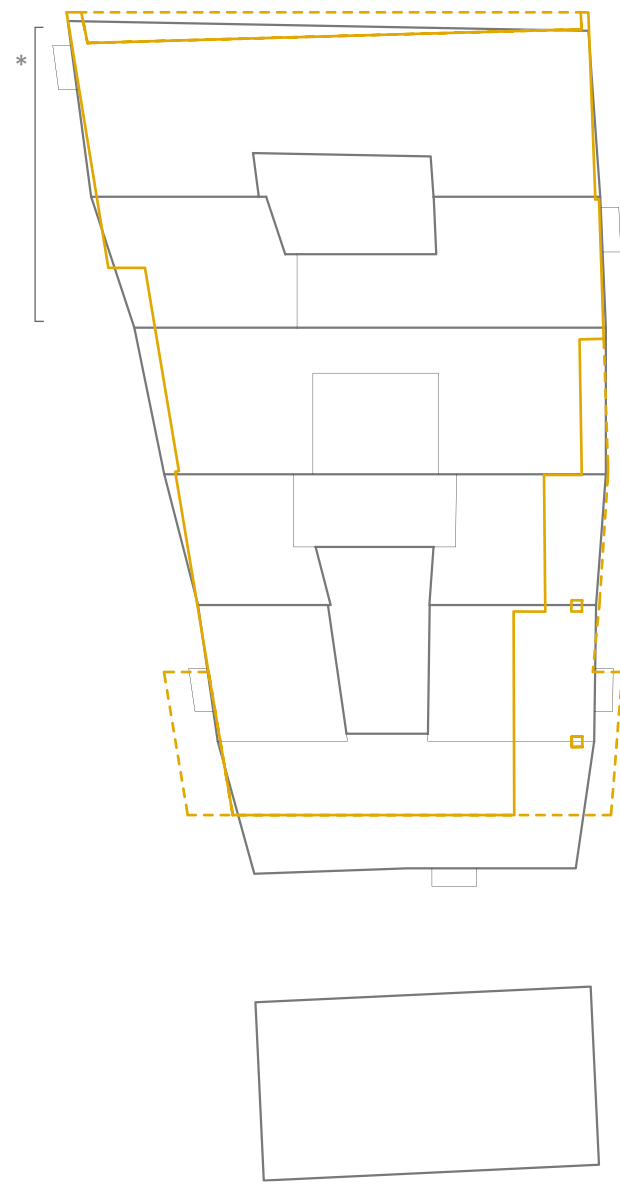
- pův. válcová věž se schodištěm
1. NP - veř. pasáž
 2. NP - plocha pro obchod
 3. NP - plocha pro obchod
 4. NP - kavárna s atriem + admin.

ŘEZ DD' obchodním domem

vestavba a nástavba obchodního domu
pův. válcová věž se schodištěm

DÍLČÍ POČÍTANÉ PLOCHY
M 1:500

	zastavěná plocha [m ²]		HPP [m ²]	OP [m ³]
	1. NP	patro		
bytový dům A 3 NP	320,7	2 x 355,6	1 031,9	4 622,8
bytový dům B 4 NP	260,3	2 x 244,0 4. NP 144,0	892,3	3 698,6
obch. dům 4 NP	271,5	2 x 292,9 4. NP 237,4	1 094,7	5 074,7
bytový dům C 4 NP	207,4	3 x 212,6	845,2	3 663,7
bytový dům D 4 NP	310,1	2 x 385,6 4. NP 139,0	1 220,3	5 819,7
*rozšíření PP	-	98,1	98,1	-
blok celkem	1 370,0		5 182,5	22 879,5
obch. dům Dyje	1 384,9	PP 806,9 2. NP 1 242,3 3. NP 1 174,7 4. NP 248,4	4 857,2	celk. 19 993,6 PP 3 098,4 (bez pilot) NP 16 901,2
muzeum	255,2	PP 20,6 2. NP 255,2 2 x 262,0	1 055,0	celk. 4 781,0 PP 136,2 NP 4 644,8
celkem	1 625,2		6 237,5 (bez pův. podzemních prostor)	27 660,5

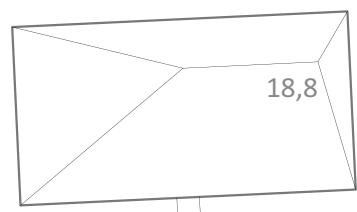
CELKOVÁ BILANCE

obestavěný prostor	27 660,5 m ³ + 3 281,6 m ³ pro parkovací systém v PP + původních 1 891,8 m ³ v PP celkem 32 833,9 m ³ (bez pilot)
původní zastavěná plocha	1 384,9 m ²
navrhovaná zastavěná plocha	1 625,2 m ²
celková hrubá podlažní plocha bydlení	6 237,5 m ² 2 873,6 m ² 18 bytů (10 < 100 m ² , 8 > 100 m ²)
muzeum	1 055,0 m ²
veřejná pasáž	271,5 m ²
pronajímatelné plochy	1 654,3 m ²
ostatní plochy	383,1 m ²
parkovací systém	538,6 m ² 50 stání (z toho 26 stání pro rezidenty)

VÝŠKOVÉ HRANY

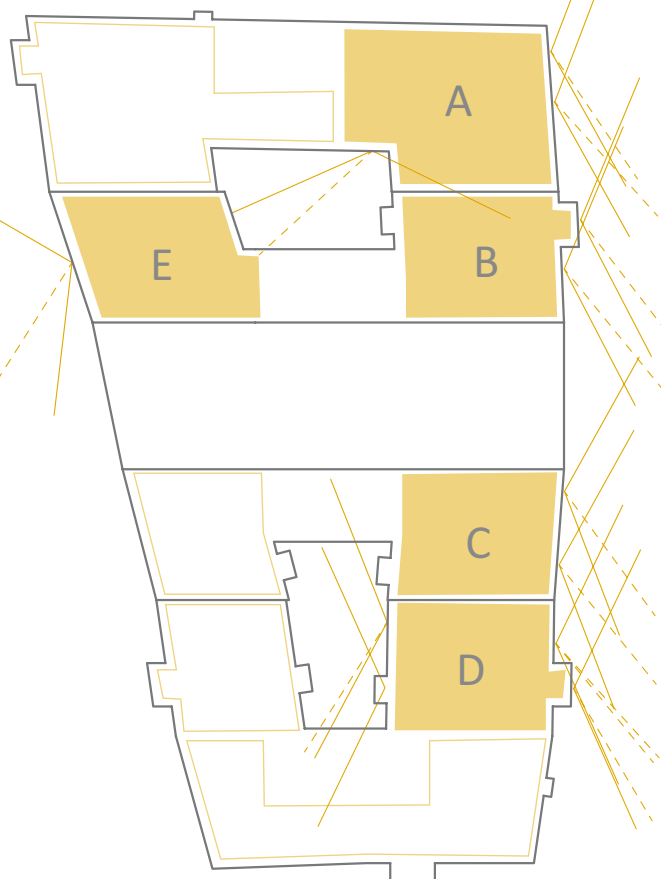
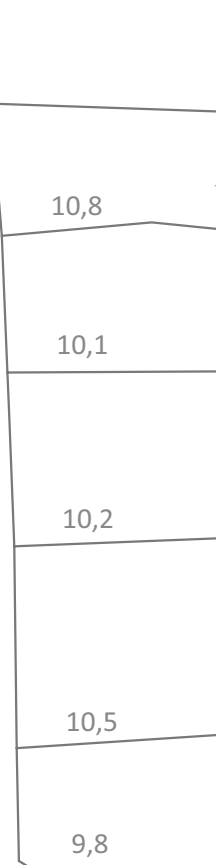

pata
0,00 m
16,2

14,8

BYTY PRO VÝPOČET

byty 2. NP
kritické byty
měřený úhel
hrana proslunění

S_{S+C} orientace upravena
meridiánovou konvergencí
C = 6,2°

DIAGRAM ZASTÍNĚNÍ
M 1:500

KRITÉRIA

- .prosluněný byt - součet ploch prosluněných obytných místností min. 1/3 součtu ploch všech obytných místností
- .pro výpočet uvažována hloubka obytné místnosti ne větší než 2,3 násobek světlé výšky místnosti
- .podmínky proslunění obytné místnosti (vytápěná s přímým denním osvětlením a otevíratelným oknem o ploše min. 8 m²):
 - 1 půd. úhel dopadajících paprsků s rovinou okenního otvoru min. 25°
 - 2 celk. plocha okenních otvorů je rovna min. 1/10 plochy místnosti (skladebný rozměr ne menší než 900 mm)
 - 3 sluneční záření dopadá na kritický bod v rovině uvnitř zasklení ve výšce 0,3 m nad středem spodní hrany osvětlovacího otvoru, ale min. 1,2 m nad úrovní podlahy
 - 4 výška slunce nad horizontem min. 5°
 - 5 doba proslunění od 1.3. do 14.10. min. 90 minut denně

VÝPOČET

- .výpočet se vztahuje na byty v kritickém 2. NP, byty ve 3. i 4. NP jsou prosluněny
- .všechny obytné místnosti vyhovují v poměru hloubky a světlé výšky
- .všechny obytné místnosti vyhovují v poměru plochy místnosti a plochy okenních otvorů (žádný ze skladebných rozměrů ne menší než 900 mm)
- .kontrolní bod umístěn horizontálně na střed okna na vnitřní straně zasklení 0,3 m nad parapetem vysokého 900 mm je, tedy 1,2 m nad podlahou

byt	obytné místnosti	S [m ²]	doba prosl. [min]	požad. S [m ²]	vyhovuje
A 4+kk 124,3 m ²	obývací pokoj	34,4	60	76,3 / 3 = 25,4	✓
	pokoj 1	12,2	0		
	pokoj 2	13,5	25		
	ložnice	16,2	70		
B 3+kk 79,6 m ²	ložnice	15,4	0	46,7 / 3 = 15,6	✓
	obývací pokoj	20,3	45		
	jídlna	11	60		
C 2+kk 79,5 m ²	ložnice	13,9	20	49,2 / 3 = 16,4	✓
	obýv. pokoj +jíd.	35,3	90		
D 2+kk 78,3 m ²	ložnice	15,6	0	42,0 / 3 = 14,0	x
	obýv. pokoj +jíd.	26,4	30		
E 2+kk 84,7 m ²	ložnice	15	0	44,9 / 3 = 15,0	✓
	obýv. pokoj +jíd.	29,9	90		

ZÁVĚR

- .zápaní část bytového domu s byty E a B byla kvůli proslunění dvora a bytů ve východním křídle bloku snížena o jedno patro z původní výšky hřebene na v = 10 m
- .v bytovém domě v jižní části bloku je ve 2. NP neprosluněný prostor bytu nahrazen komerční nebo kancelářskou plochou (v návrhu galerie koktejlového baru)
- .všechny ostatní byty jsou prosluněny

keramická krytina

okapový žlab a oplechování římsy

okno

oplechování parapetu

kamenný obklad střechy

kamenný obklad stěny

plechová okenice

kamenný parapet

CEUM

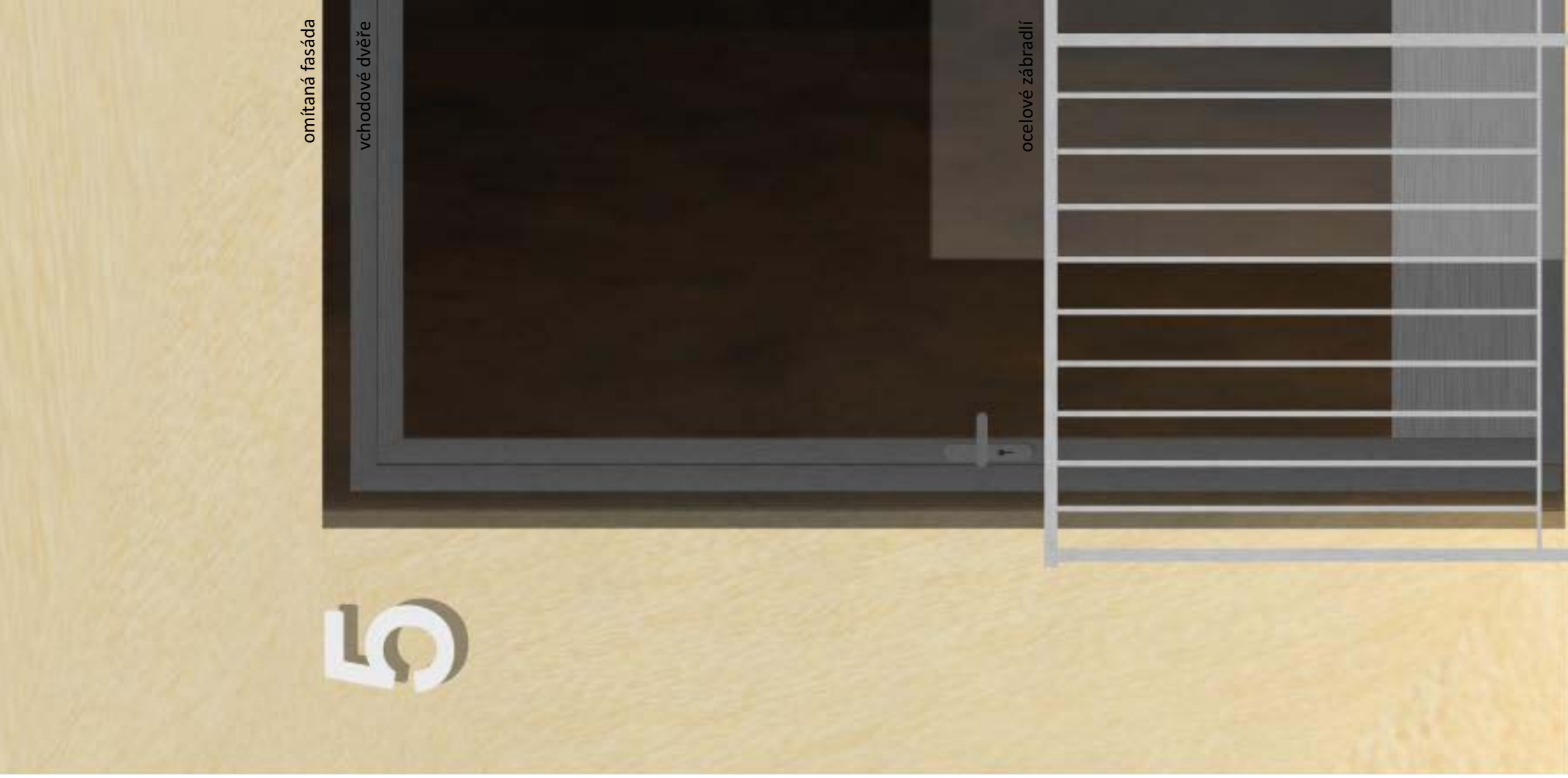
ABYKO

kamenná stříška

kovové dveře

žulová dlažba

omítaná fasáda

vchodové dveře

ocelové zábradlí

betonový stupeň

žulová dlažba

ARCHITEKTONICKÝ DETAIL
M 1:10

0 1 m

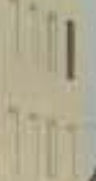

MUZEUM
CYKLOVA
AMĚSTÍ

Z ULICE ZELENÁŘSKÁ

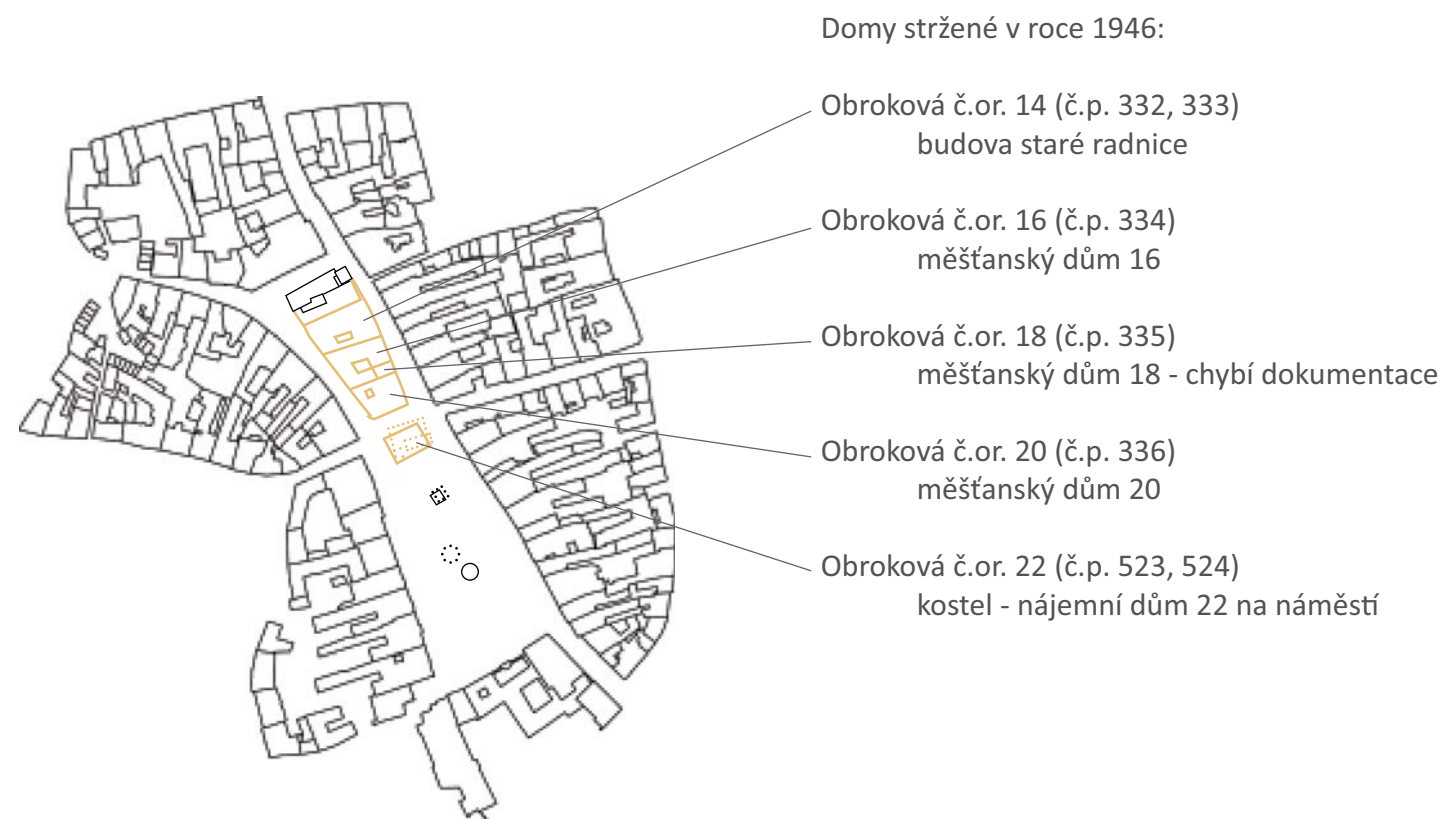
VÝSTAVNÍ PROSTOR V HORNÍM PATŘE MUZEA

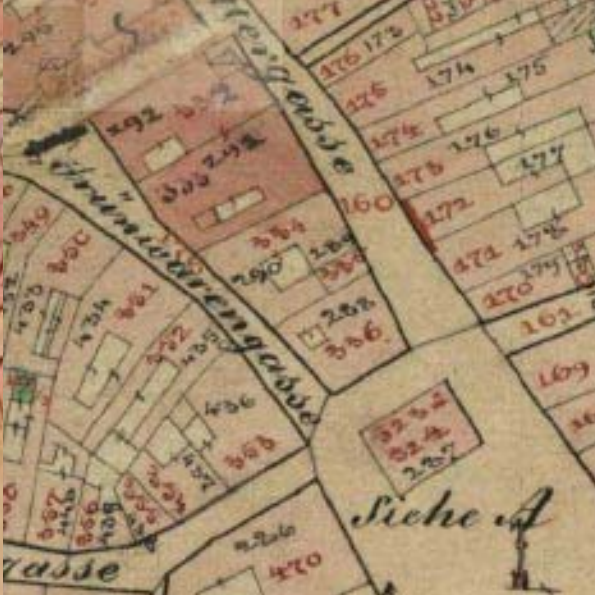

VEŘEJNÁ PASÁŽ OBCHODNÍHO DOMU VLOŽENÁ DO PŮVODNÍ KONSTRUKCE

DOPLNĚNÍ ČÁSTI SHP

KOSTEL SV. JANA KŘTITELE - NÁJEMNÍ DŮM 22 NA NÁMĚSTÍ

1 plán města Znojma z roku 1815 od Thomase Weebera

Z plánu je zřejmé orientování průčelí kostela do ulice Velká Mikulášská, můžeme sledovat také zúžení ulice Obrokové před ústím do Masarykova, tehdy ještě tzv. Dolního náměstí.

2 indikační skica pro císařský otisk z roku 1824;

Plán pochází z doby, kdy bývalý kostel údajně fungoval jako obecní skladiště obilí. Je zde zaznamenáno podrobnější členění stavby na oddíly s písemným označením. Objekt je zakreslen tmavou karmínovou barvou jako významná stavba, na východní straně objektu vidíme světlý odstín zděného přístěnku objektu.

3 reambulovaný císařský otisk z doby po pol. 19. století

V tomto plánu je nakreslena přestavba bývalého kostela na obytný dům, který prý nechal postavit v roce 1852 měšťan Anton Jungnickl.

4 indikační skica z roku 1875

Situace zachycuje nájemní dům s černým parcelním číslem 287 a dvěma karmínovými čísly označujícími dvě různá čísla popisná 523 a 524. Znamená to, že dům byl rozdělen na dvě části s vlastní adresou. Nájemní dům je již vybarven světlým karmínem typickým pro obytné činžovní domy ve městě.

4 detail A indikační skici z roku 1875

V plánu lze číst rozdělení parteru na malé plochy obchodů a haly dvou částí činžovního domu. Rozdělení parteru odpovídá dochovaným fotografiím, rozpor můžeme pozorovat v umístění vstupu do východní části domu, kde je patrně dochován chybný plán či nerealizovaný návrh.

veduta města z roku 1679

veduta města na obraze z roku 1680

axonometrický plán z období kolem 1728 ze sbírky Dismase z Hoferů

V plánu je zachycena celá přibližná podoba kostela ještě v době fungujícího svatostánku.

obraz z roku 1853 od F. Floora

Detailní zobrazení bývalého kostela na náměstí již v době po odsvěcení a snesení vížky s hodinami. K objektu jdou zde připojeny přízemní přístavby zřejmě s obchodní funkcí. Otázkou zůstává, jak malba vznikala, když v roce jejího vyhotovení už na místě obecního skladiště údajně měl stát činžovní dům měšťana Jungnickla.

NÁJEMNÍ DŮM 22 NA NÁMĚSTÍ

pohled z radniční věže

Vidíme poměrně málo sklonitou sedlovou střechu činžovního domu. Uprostřed střechy domu je vidět poloha světlíku zřejmě prosvětlujícího schodišťová jádra obou částí domu.

pohledy z náměstí

Vidíme členění fasády domu pravidelně uspořádaným rastrem oken s okenicemi. Římsa nad okny 2. patra v úrovni jeho stropu napovídá, že okna posledního podlaží sahají až k podlaze. Tento fakt lze ověřit u dochovaných plánů. Dům byl zřejmě stavěn se třetím patrem pod zástěrkou, že se jedná o neobytnou půdu, stavební řády totiž tehdy nedovolovaly 3. patro staveb podobného charakteru. Před výstavbou tedy mohla být stavba povolena jako dvoupodlažní se zvýšeným podkrovním prostorem, po sléze bylo patro ovšem upraveno pro bydlení.

Okna v posledním podlaží jsou z části zaslepena. Otevřené k větrání jsou pouze vrchní tabulky okenních výplní.

Obchody v přízemí jsou do ulice orientovány typickými dřevem obkládanými výkladci. Prostor před výkladem nalevo je doplněn markýzou.

pohled na nároží Zelenářské a Elsingerovy ulice

pohled z ulice Velká Mikulášská

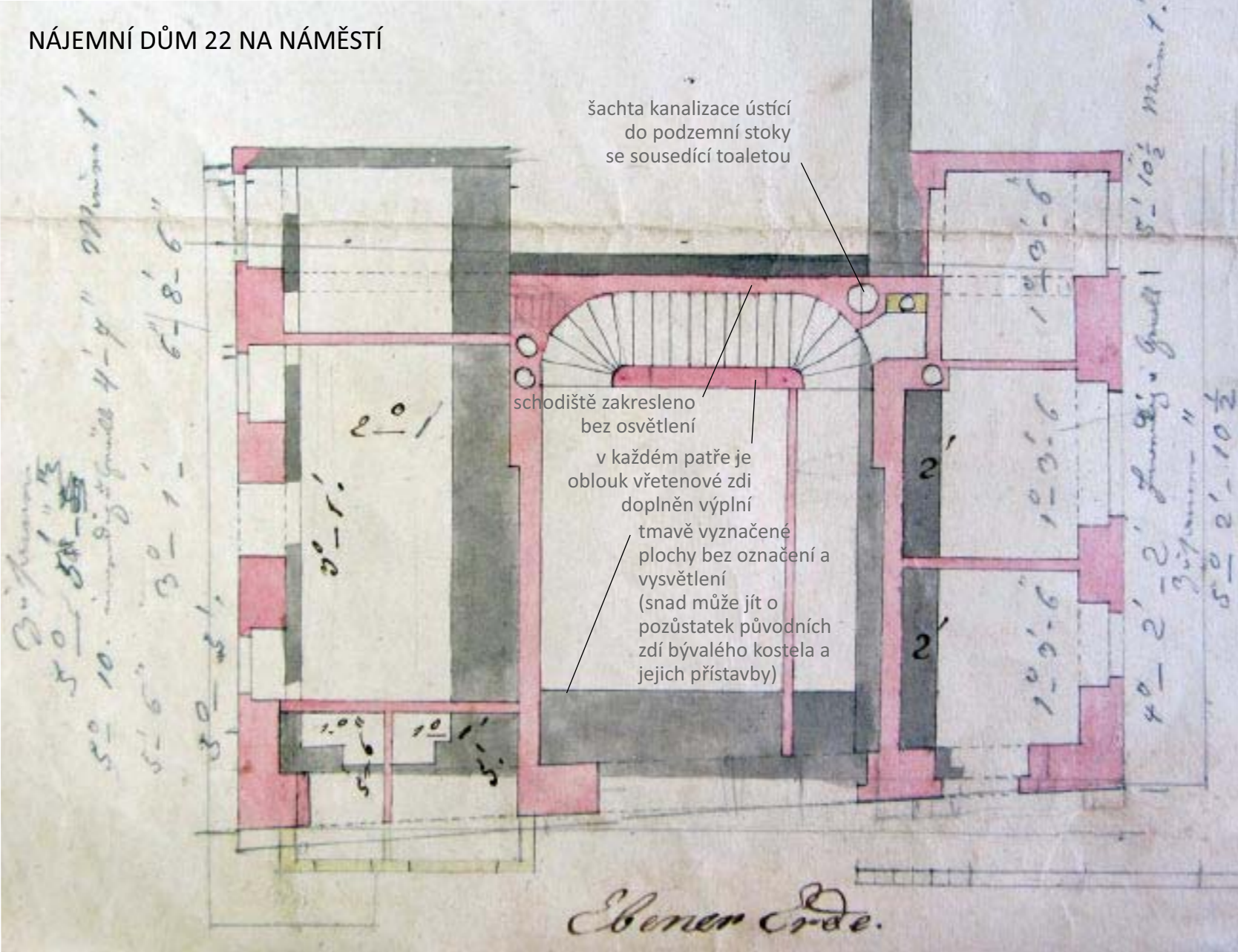
pohled z náměstí při ústí ulice Obroková

pohled z náměstí

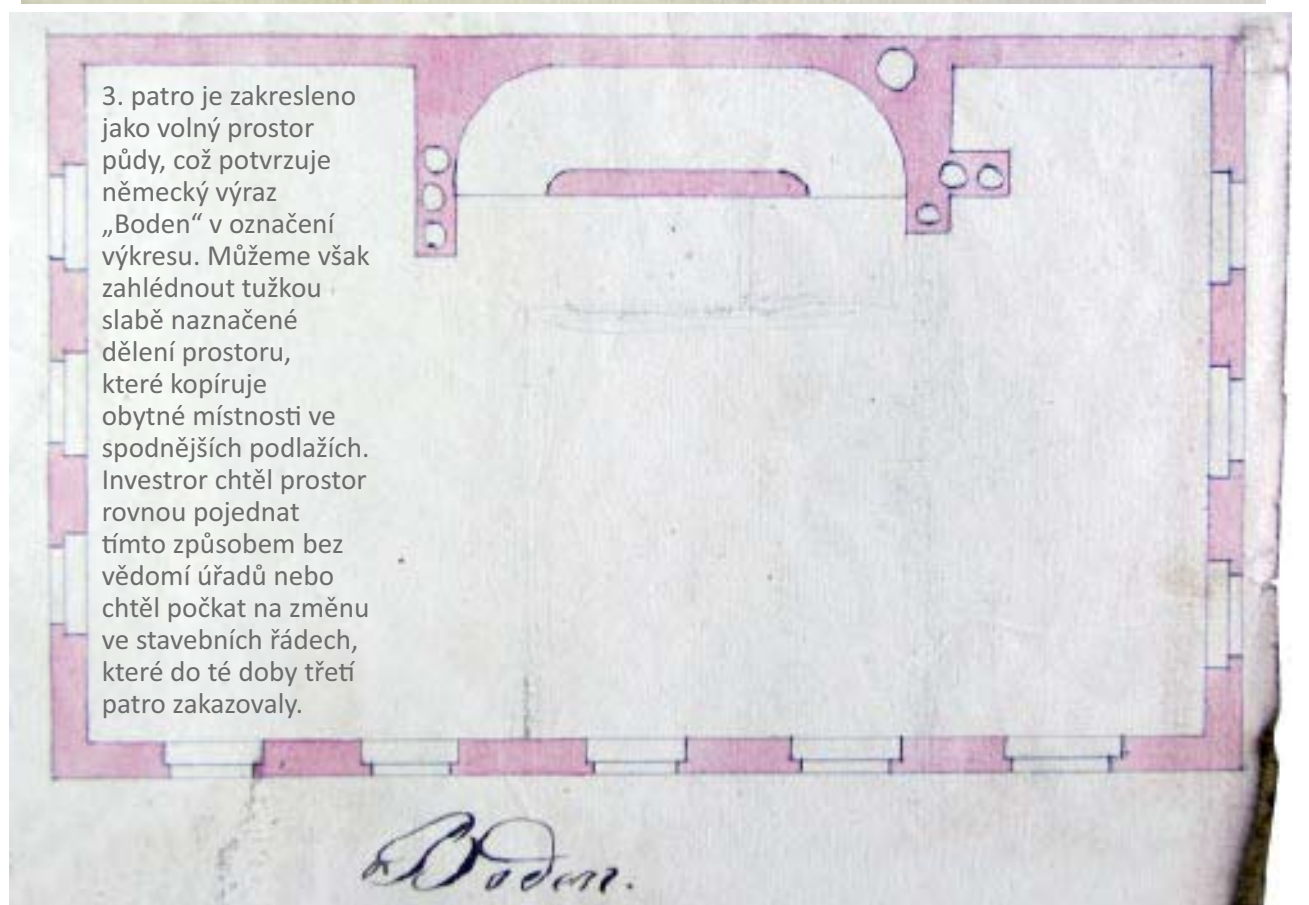
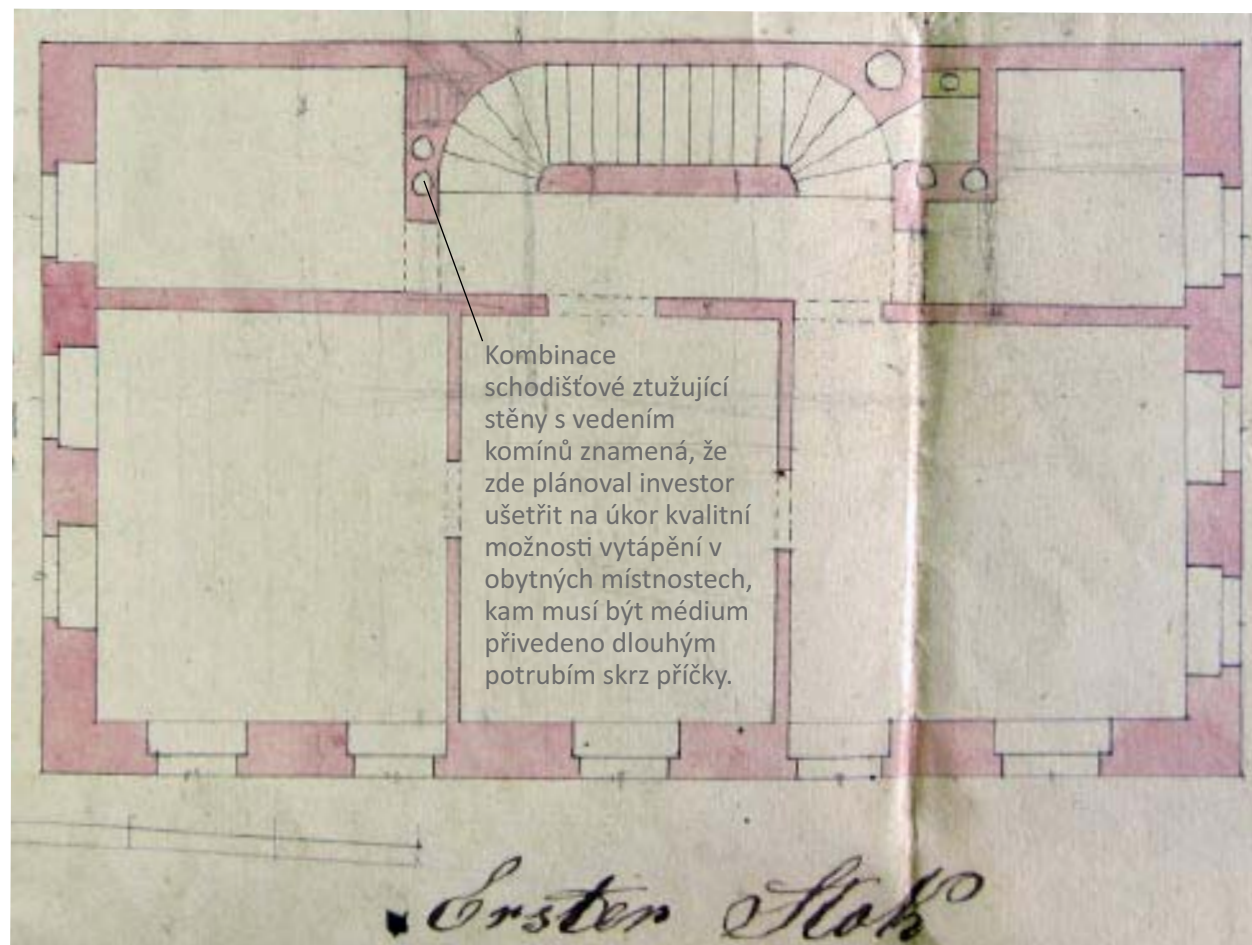
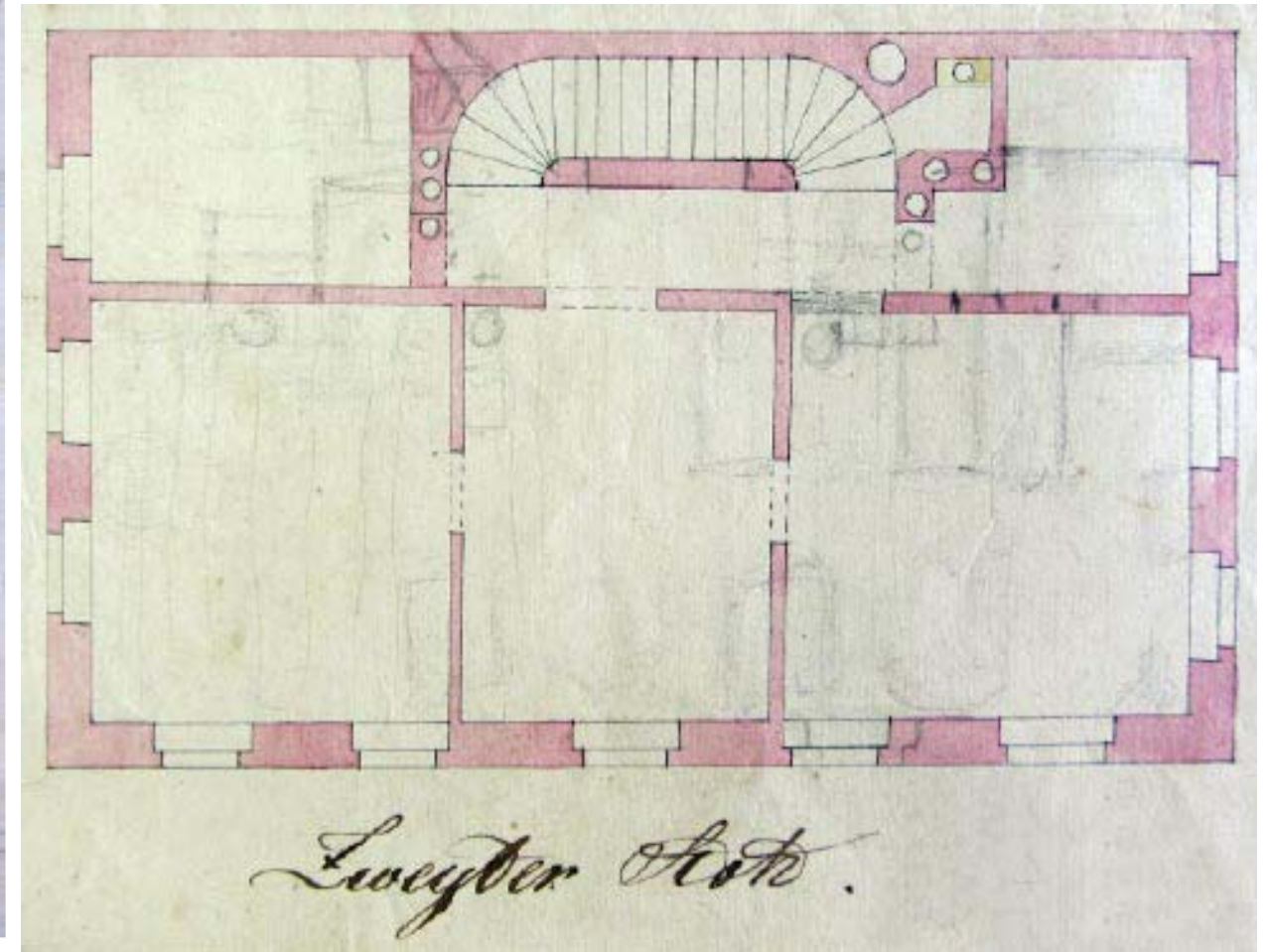

NÁJEMNÍ DŮM 22 NA NÁMĚSTÍ

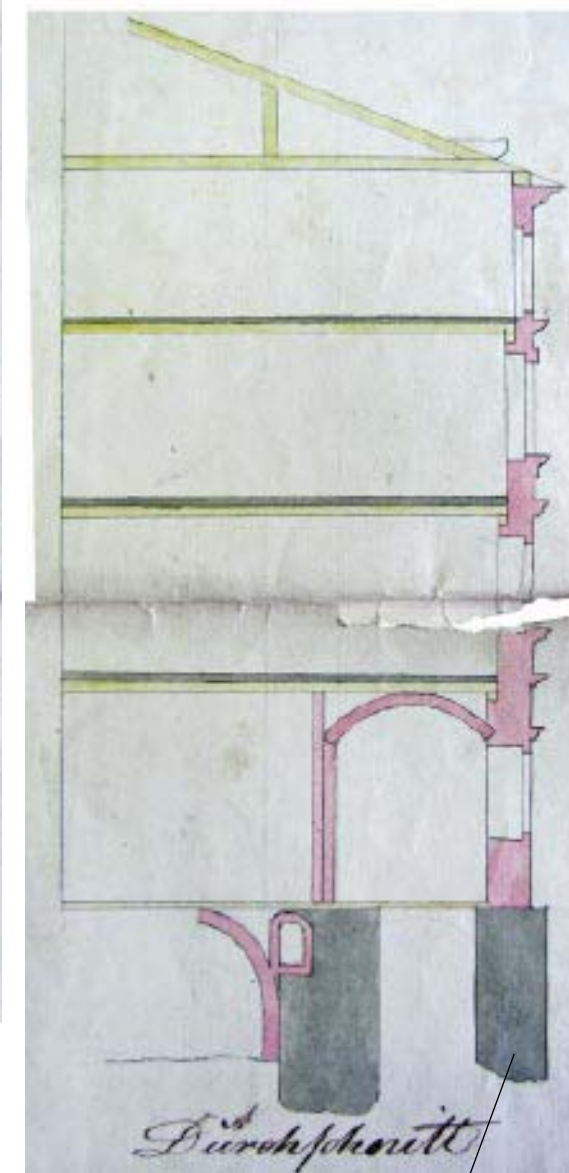
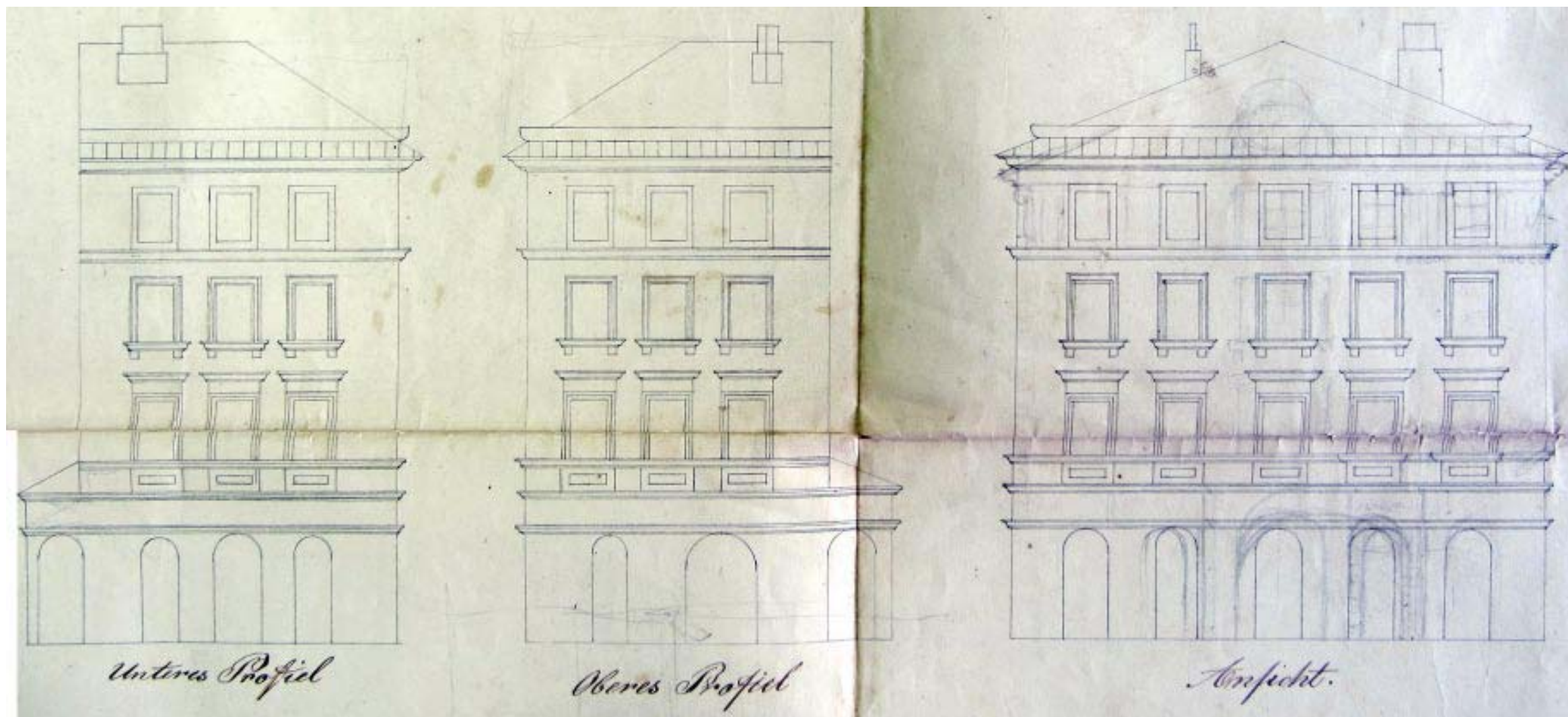

Plány nájemního domu z roku 1852 obsahují chyby zobrazení, dispozice podle nich naznačená nemohla fungovat pro kvalitní bydlení. Možná sloužily jen pro studii domu.

V půdoryse přízemí není jasné, jak fungovala centrální hala, podle fotek byl zde umístěn výklad obchodu, zde je však naznačena úzká přístupová chodba ke schodišti. Rozšíření domu za prostřední osu nedává podle zobrazení žádný smysl, protože zde není propojení haly a tohoto vstupu. Přitom podle fotografií se v této poloze vchodové dveře opravdu nacházely. Je však otázkou, zda byla dispozice realizace změněna oproti tomuto plánu nebo vedl vchod do druhé části domu, od které nám jakákoli dokumentace chybí. Ani fotografie nejsou natolik čitelné, abychom mohli správně řešení potvrdit podle čísel vchodů.

NÁJEMNÍ DŮM 22 NA NÁMĚSTÍ

pohled z náměstí

pohled z ulice Elsingerova

pohled z ulice Obroková

Kvůli rozčlenění domu na dvě samostatně fungující části vzniká nutnost vybudovat dvě vertikální komunikace. Ty byly umístěné uprostřed dispozice a měly zřejmě okna do společného světlíku.

Na fasádě vznikl zvláštní výkus části navazujícího domu, což mohlo být zamýšleno jako vstup do haly domu z osy náměstí uprostřed domu, v půdoryse přízemí však situace není vysvětlena, obsahuje mnoho chyb.

Členění fasády okny, šambránami a římsami odpovídá dochovaným fotografiím. Rozdíl je v řešení otvorů parteru, realizovány byly obdélné klasicistní dveře a výkladce bez zakreslených oblouků.

Plány mohly být pouze pracovní verzí návrhu, která byla později upravena do výsledné podoby. V pohledech je čitelná kresba od ruky, kdy někdo zakresloval snížení celé střechy se zachovaným sklonem a odlišné členění parteru i rozmístění a počet oken v patrech.

Ve skutečnosti byla realizována vyšší úroveň střechy, pro investora to bylo výhodnější vzhledem k jeho pravděpodobnému úmyslu využít půdu pro byty. Realizováno bylo po 6 oknech v každém patře, což dokumentují dochované fotografie. Zajímavé je, že protější fasáda do ulice Zelenářské měla v patře právě po 5 oknech. Plány od druhé části domu ovšem pro srovnání nebyly dohledány.

tmavě vyznačené plochy bez označení a vysvětlení (snad může jít o pozůstatek původních zdí bývalého kostela a jejich přístavby)

Autor píše o renesančních prvcích domu, jež byly do té domy zachovány (portál, dveře, dvorní konzoly atd.) a srovnává je s dalšími podobnými nacházejícími se v okolí na ulici Obroková a v celém městském jádru.

Die Znaimer Gasse der Renaissance (Füttergasse).

Von Dr. A. Urbka.

Das Haus Nr. 20, Füttergasse, Besitzer Herr Franz Michel.

Der Gesamteindruck des Hauses trotz vielfacher Adaptierungen ist noch immer der eines Renaissancehauses der Frühzeit. Das beweist das Portale (1544), das verbaute Erkergehäuse, Ecke der Flinger- und Grünwarengasse, die Wölbungen in wenigen, inneren Räumen, die Besichtsraute ober der Kamintür im 1. Stocke und jetzt vollends die freigelegte Tür im Hofe, 1. Stock rechts. Sie bildet den letzten Rest einer in den Hof eingebauten Altane, oder war es von Anfang eine Teillaltane. Sie steht heute noch auf einer Renaissancekonsole. Sie ist sehr bemerkenswert wegen der vorzüglichen Steinmetzarbeit. Die Seitenteile der Tür sind mit ranken- und vafenartig angeordneten Pflanzenornamenten von unten bis oben schön verziert (die linke Seite etwas anders), oben rechts in der Ecke ist ein Männerkopf mit offenem Munde zu sehen, der Querbalken der Tür zeigt rechts und links schildförmige Gebilde, unter denen Waffen- und Musikinstrumente bündelförmig arrangiert sind. Zwischen diesen Verzierungen ist in geneigter Stellung ein Renaissancekrug angebracht. Über diesem Querbalken der Tür ist ein kleines rechteckiges, vergittertes Fenster angebracht, darüber ein Bündel Blitze, die rechts und links ausstrahlen.

Die Holzstür in diesem Rahmen ist aus viel späterer Zeit und führt in die Küche. Es ist erklärlich, daß die Bewohner des Hauses zur Sommerzeit auf der Altane ihre Mahlzeiten abgehalten haben. Die plastische Verzierung der Seitenteile des Türrahmens in Stein erinnert an Giovanni Bellinis (1417—1516) „Zwei Heilige“, Venedig, Farnkirch. Wir werden durch Albrecht Dürer mit ihm bekannt.

Albrecht Dürer (1471—1528), dessen Geist durch die Gassen Znains weht, ich erinnere nur an die Plastik bei der St. Niklaskirche, Haus Nr. 5, hat nach der Rückkehr aus Italien 1507 große Gestalten zur Darstellung gebracht. Die 4 Apostel z. B. (München), den Hintergrund vernachlässigt und seit seiner holländischen Reise 1520/21 die gemalten Gestalten nordisch betont. Die 4 Apostel Dürers und die 2 Heiligen Bellinis zeigen Uebereinstimmungen in Gestalt und Haltung der Figuren.

Wie ist aber der Einfluß Bellinis auf die Plastik der heimischen Künstler zu erklären? Niklas von Edelspitz, der die Blütezeit Dürers erlebte, hatte einen sehr begabten Schüler, namens König, von dem die wunderbare gotische Säule in Edelspitz (1529), die heute zum Kriegerdenkmal verwendet erscheint, stammt. In der Modellierung der Verbindung der auf der Säule dargestellten Heiligen ist die Vereinfachung durch die Dürer'sche Malweise in seinen letzten Lebensjahren in die Augen springend.

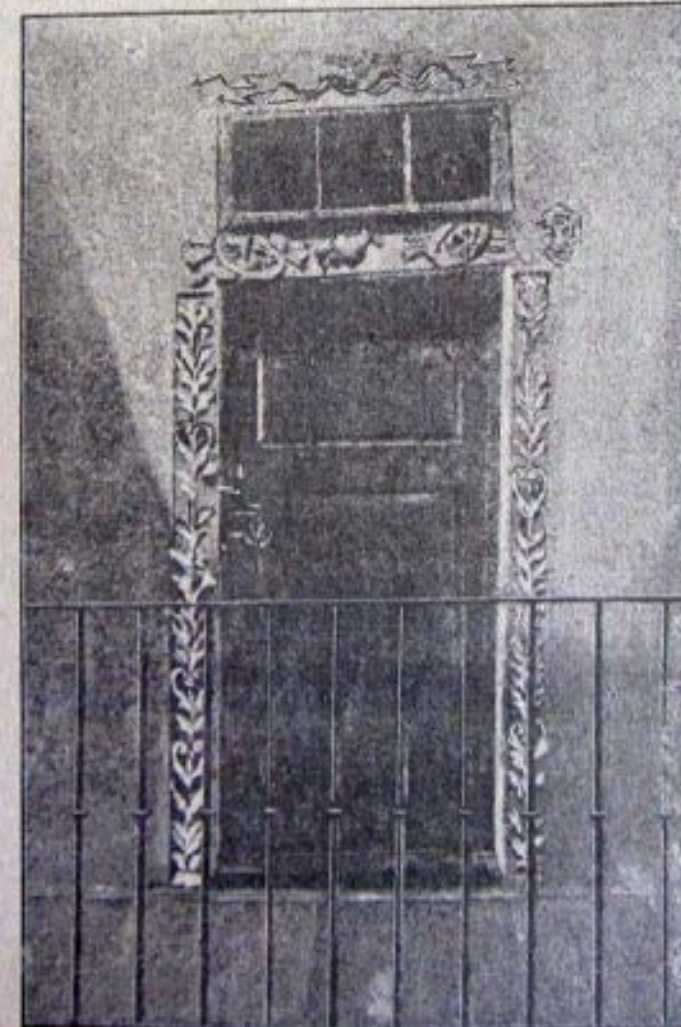
15 Jahre später (1544) ist der Bau des Michel'schen Hauses datiert. Es ist nicht ausgeschlossen, daß die ähnliche Umrahmung samt Verzierung auf dem Bilde Bellinis, die schon der Renaissance zuzurechnen ist, den in Bruch oder in der Stadt beschäftigten Steinmetzen bekannt geworden ist. Dies umso eher, als Dürer auch von Bellini beeinflusst ist. So haben die hiesigen Steinmetze, die in Znaim schon in der Füttergasse um die angegebene Zeit stark beschäftigt waren, aus einem Bilde (Skizze, Zeichnung) Anregung zu ihrer Steinmetzarbeit erhalten. Stand ja auch Znaim und Venedig zur Zeit im regen Handelsverkehr über Wien und Prag.

Kommen wir noch einmal auf die Bellinische Bildumrahmung und auf die Steinplastik der Michel'schen Tür zurück, so finden wir, daß die Ornamente des

Bellini'schen Rahmens mehr rankenartig sind, teilweise vafenform markieren, unten ein Holzkorn, oben eine kapitälähnliche Erweiterung nach unten, während die Michel'sche Tür im Ornamente durch die mehr gebogene Anordnung der Wäpfer eine Bekende näher kommt, auch die Vafenform nicht so deutlich hervortritt, doch den gleichen Gesamteindruck hat.

Unserer Annahme, daß Bellini's Ornament des Znaimer Steinmetzen und hiesigen Maurern bekannt war, kommt der Umstand entgegen, daß um die Zeit der Erbauung des Michel'schen Hauses (1544) die Altane errichtet worden sein, und dies ist höchst wahrscheinlich, weil sie im Hauptbau nicht vorgelegt zu sein scheint, sondern gerade nur für den 1. Stock später vielleicht eingefügt worden ist, dann ist unter dem Einflusse jener Leute ganz gewiß längst im Inneren der nächsten 30 Jahre errichtet worden.

Wenn wir nicht stürzte beweisen können, daß der Znaimer Steinmetz das Bellini'sche Ornament angenommen und etwas abgeändert hat, so bleibt übrig, sich damit zu befriedigen, daß verschiedene Menschen, zu verschiedenen Zeiten, an verschiedenen Orten derselbe oder ähnliches gedacht haben. Das macht den Geist der Zeit aber das Obwalten von Umständen, die Menschen verschiedener Zeiten denselben Gedanken erwecken. Hier fällt die Entstehung der Ornamente in dieselbe Zeit. Die Michel'sche Türumrahmung ist unter allen aus der Renaissancezeit in Znaim bekannt gewordenen die schönste.

Ansehnliche Reste der Renaissancezeit in der Füttergasse in Znaim.

Von Dr. Anton Urbka.

Es ist schon wiederholt darauf hingewiesen worden, daß Znaim zur Renaissancezeit (18. Jahrhundert) am reichsten, am mächtigsten, am stolzeften war. Wir finden auch zum Beweise dessen in der ganzen Stadt gestreut hiesige Andenken an diese Zeit in Hülle und Fülle. In der Hauptverkehrsader der Stadt, in der Füttergasse, sind solche Relikte dicht zusammengedrängt und noch heute zu sehen.

Gegenüber der schönen Hauskapelle aus der Renaissancezeit im Bozemannischen Hause fällt das prachtvolle Portale am Michel'schen Hause auf. Im Torbogen oben auf einem wappenförmigen, von Löwen gehaltenen Schilde steht zu lesen: „Mathias Hiner 1544“. Darunter an einem ehensörmigen Mittelstück zwei Blätter an langen, am großen Mittelstück sich kreuzenden Stielen, rechts und links am Torgerände ganz oben angefügte Engelköpfe, unter dem angebrachten Kapital der rechtsabwärts gehenden, hoch profilierten Säule eine Medaille mit Frauenkopf, links unter denselben Verhältnissen wie rechts ein Männerkopf mit Helm, beiderseits darunter eine Rosette und noch tiefer große Schellen bis tief gegen den Sockel. Die Innenseite des Portales ist mit Rosetten geziert.

Noch ausdrucksvoller ist das Portale des Rathauses: Wappentragende Löwen und Garpien, Medallions und Rosetten. In der Zeit von 1510—1584 wurden vielfache bauliche Veränderungen am Rathaus vorgenommen. In diese Zeit fällt auch die Entstehung des Portales. Der nach rechts und links sich herabsenkende Girlandenkranz über dem Portale, scheint aus späterer Zeit eine Zutat zu sein.

Im Golschen Hause ist links im Hausflur im oberen Teile des Steingewändes einer Tür zum Keller hinunter zu lesen: Relichar — Herr 1570. Zwischen den Worten Relichar und Herr ist eine Rosette. Die schönen, zwei Stockwerke hohen Arkaden in diesem Hause scheinen um 1550 entstanden zu sein.

Im Kargischen Hause rechts im Hoftrakt ist ein Hauszeichen aus dem Jahre 1589 zu sehen. Es bemerkt sich also die Entstehungszeit aller dieser Objekte zwischen den Jahren 1540 bis 1570.

Unter den Resten von Lauben und Arkaden in der Füttergasse ist der sehr gut erhaltene Rest eines zweiarmigen Arkadengeschosses im Hofe des Hauses Nr. 7 sehr bemerkenswert. Die Arkaden werden von mehrfach abgestuften Konsolen getragen, die mit säulenförmigen Gebilden untermauert waren. Bei der letzten, im Hofe dieses Hauses (Nr. 7, Füttergasse)

vorgenommenen Ländung zeigte sich, daß jene Konsolen eigentlich auf Steinsäulen ruhen, die im oberen Teile nach drei Seiten mit medallionartig ausgeführten Menschenköpfen von guter Bildhauerarbeit verziert sind. Bart- und Haartucht spricht für die oben begrenzte Entstehungszeit. Dieser Hof hat schon wegen seiner Arkaden mit dem typischen Ausgang von der linken Seite, mit seinem reichen Blumenstrauße Beachtung verdient, zeigt bedeutend im Ansehen seit Freilegung jener eigenartigen Säulen, welche die Konsolen stützen.

Sonst zeigen sich in der Füttergasse bedeutungsvolle Spuren der Renaissance (ausgenommen die schon in neuerer und neuester Zeit umgedauten Häuser) im Haus Nr. 20, im Hofe Konsolen, sonst Wölbungen der Zeit diese in allen in Betracht kommenden Häusern, Spuren des Renaissance-Giebels. Haus Nr. 25, ein schon umgeänderter Erker, das Haus hatte früher gotische Zinnen. Haus Nr. 23, Erker, ein der Neuzeit angepaßter Erker. Haus Nr. 18, Erker mit Renaissance-Konsolen. Haus Nr. 17, ein deutlich sichtbarer Erker mit Renaissance-Konsolen, Spuren eines Renaissance-Giebels. Haus Nr. 13, ein Erker (Apothekenseit 1500). Haus Nr. 11, das 1472 erbaute Haus zeigt im Hofe erkerartige Vorsprünge, im Hausflur eine gotische Nische mit einer alten Steinplastik, Libuscha. Haus Nr. 6, ein Erker, innen eine gotische Kapelle. Der Bau des Vardovohaus' ließ keinen nennenswerten Raum für die alten Renaissance-Altane.

Das Styrische Haus läßt trotz des Umbaus viele Renaissance-Reminiscenzen erkennen. Das Haus Bata barg neben vielen Renaissance-Relikten eine Schiefermerkhütte (Herr Brannner), wie sie wohl im 18. Jahrhundert eingerichtet gewesen sein konnte. Das Batahaus stellt heute eine ungeheure Glasvitrine dar. Unwillkürlich denkt man daran, hier hätten zur Renaissancezeit viel mehr Wappsteine und Styrische Plak gefunden, als ihrer von den reichen Bürgern in den Erkeren gehalten worden sind.

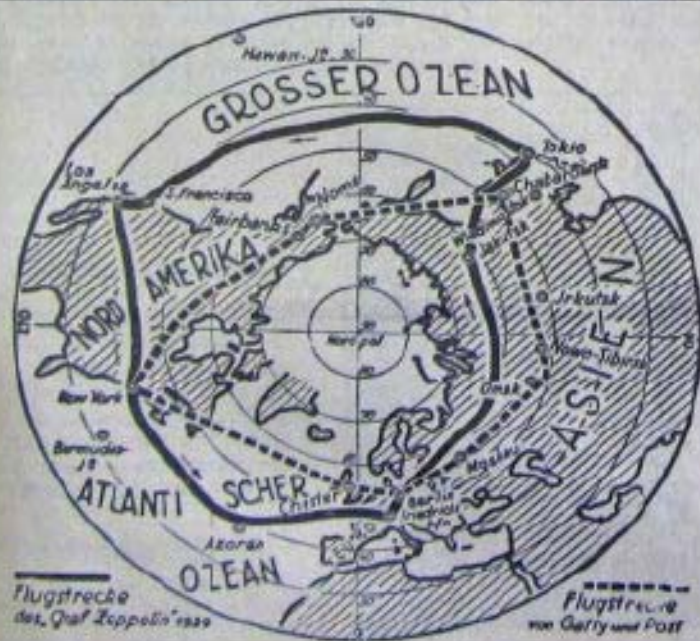
Die Füttergasse muß im 18. Jahrhundert sehr stilschl, vornehm, sehr repräsentativ ausgesehen haben. Es war Schönheit, Geist und Leben in ihr verkörpert.

Heute ist alles Beschäftigt. Verhöhnung! Damals machten die Bürger sehr gute Geschäfte, opferten viel für die schöne Ausstattung ihrer Häuser, heute läßt das Beschäftigt eine solche Betätigung der Bürger nicht zu. Auch die Schönheit wurde geschäftsmäßig, sie reicht aber nicht mehr an die Kunst heran.

Zum Vergleich sei herangezogen ein schwarzes Portale mit dreieckigem Aufbau, mit dem Hauszeichen eines Hiesigen im Mittelstück auf wappenförmigem Schilde, gut gemalt, aus der Zeit 1577. Die Verzierung besteht in Folgendem: In dem aufgesetzten, dreieckigen, schön verzierten Giebelauszuge ist ein Wappenschild mit dem Hauszeichen von zwei männlichen Gehalten getragen. Darunter in dem heiligen Torbogen abwechselnd Medaillen und Rosetten, im Raum zwischen dem Giebel und dem Regen phantastische Tiergestalten rechts und links, darunter an den Mittelsäulen schiefen große menschliche Gestalten, links ein Mann, rechts ein Weib, nach nicht als Wappentypen gefordert, sondern nur plastisch aus dem Stein herausgehoben. Das Ganze mit einem bizarren Aufbau, doch harmonisch wirkend. Das Portale stammt aus der

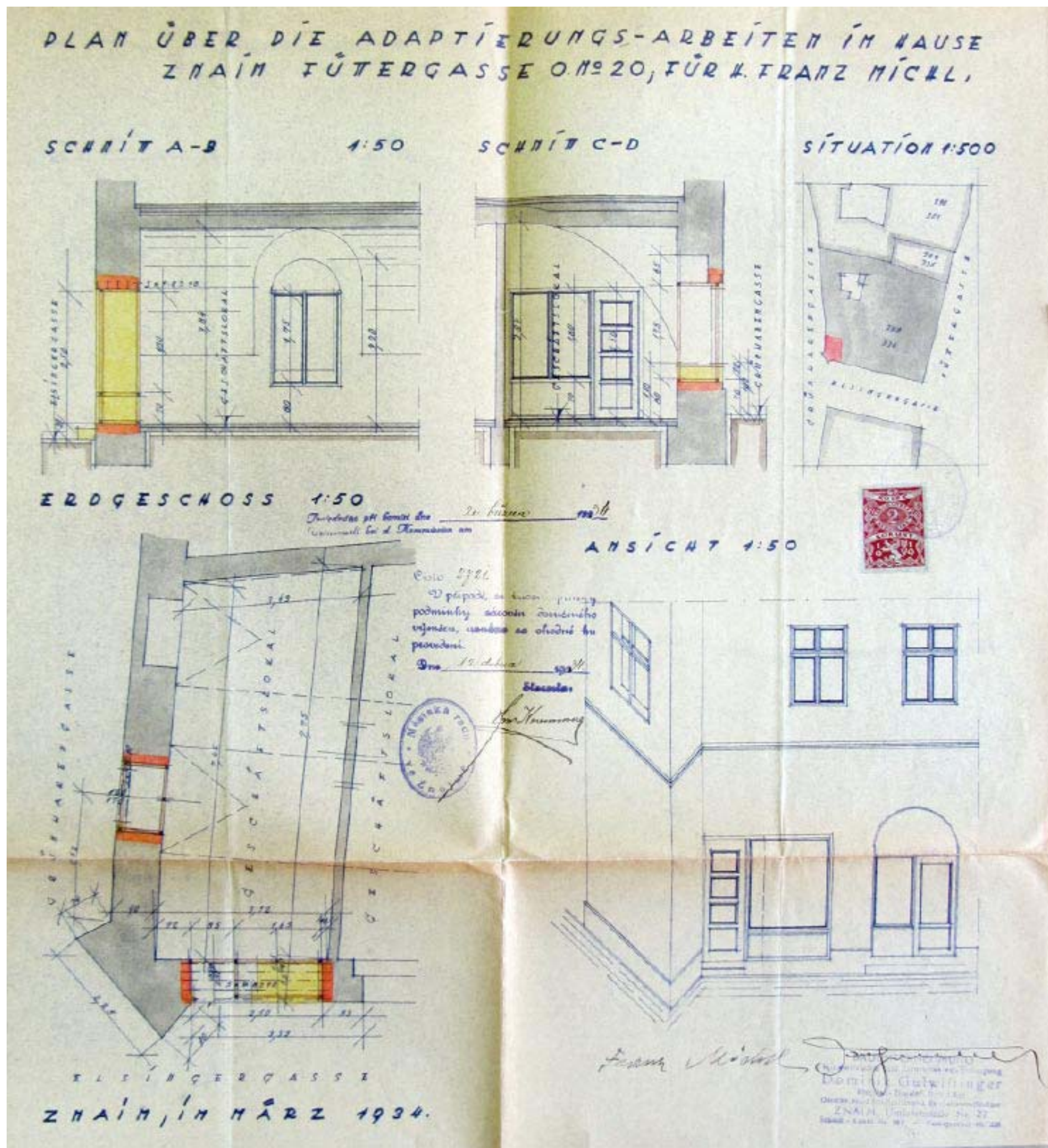
Hoff und Gattig brechen Graf Zeppelins „Rund um die Welt“-Rekord.

Weltkarte mit der Flugstrecke des Graf Zeppelin, der 1929 die Welt in 19 Tagen umflog, und der jetzigen Route der amerikanischen Flieger Hoff und Gattig. Diese haben nur nach der Strecke Fairbanks—New York zurückzulegen, die etwa 27 Stunden Flugdauer erfordert. Sie werden die Weltreise dann in noch nicht 10 Tagen bewältigt haben.

Renesanční portál je jediným dodnes zachovaným prvkem celého zničeného bloku, nachází se ve znojemském Jihomoravském muzeu.

pohled do ulice Zelenářská se zadními trakty domů z roku 1909

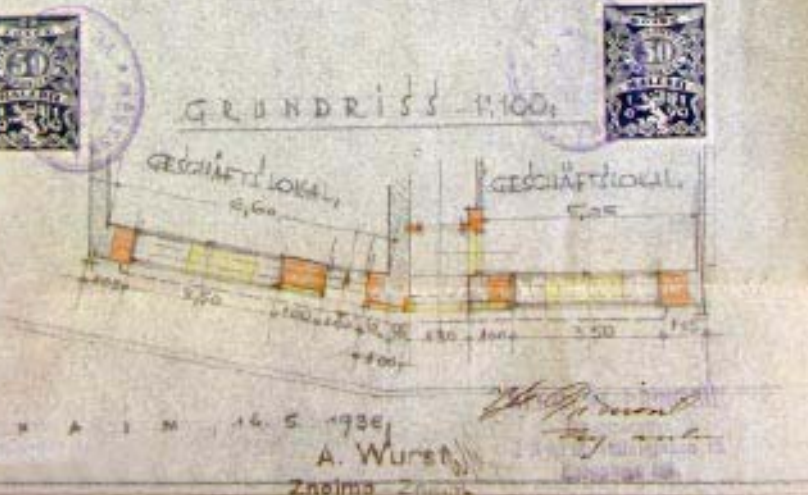
pohledy do ulice Obroková v průběhu bouracích prací z roku 1946

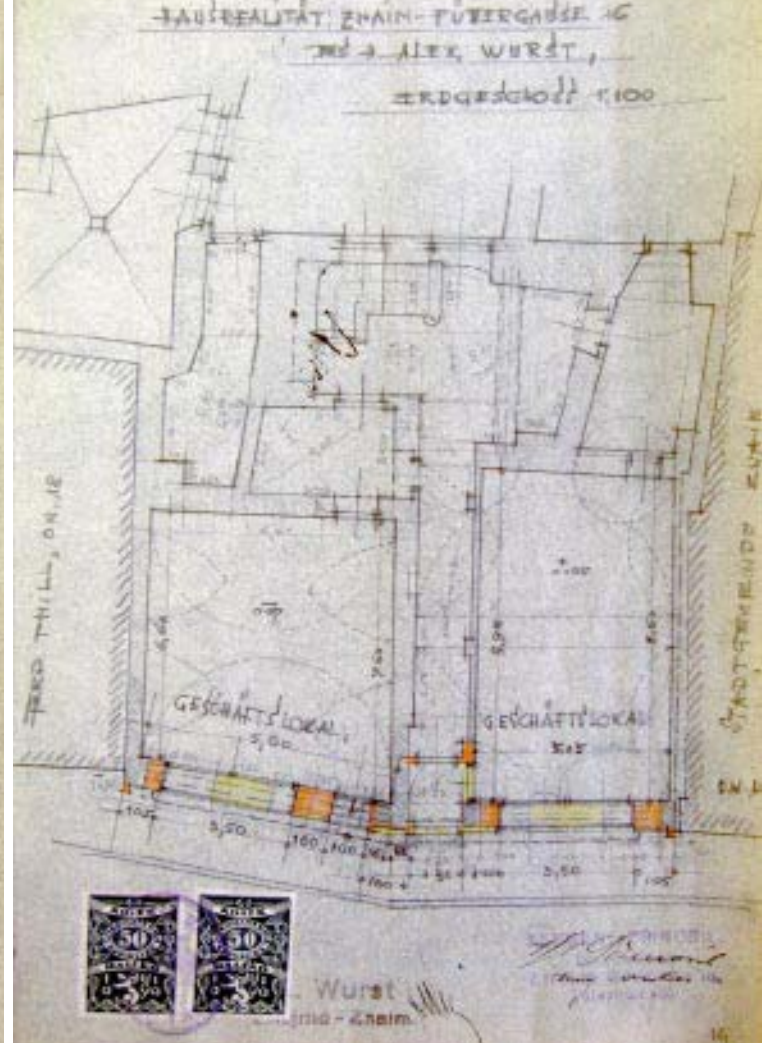
URF
DIE PORTALHERSTELLUNG IM HAUSE ZNAIM,
FÜRBERGASSE 16,

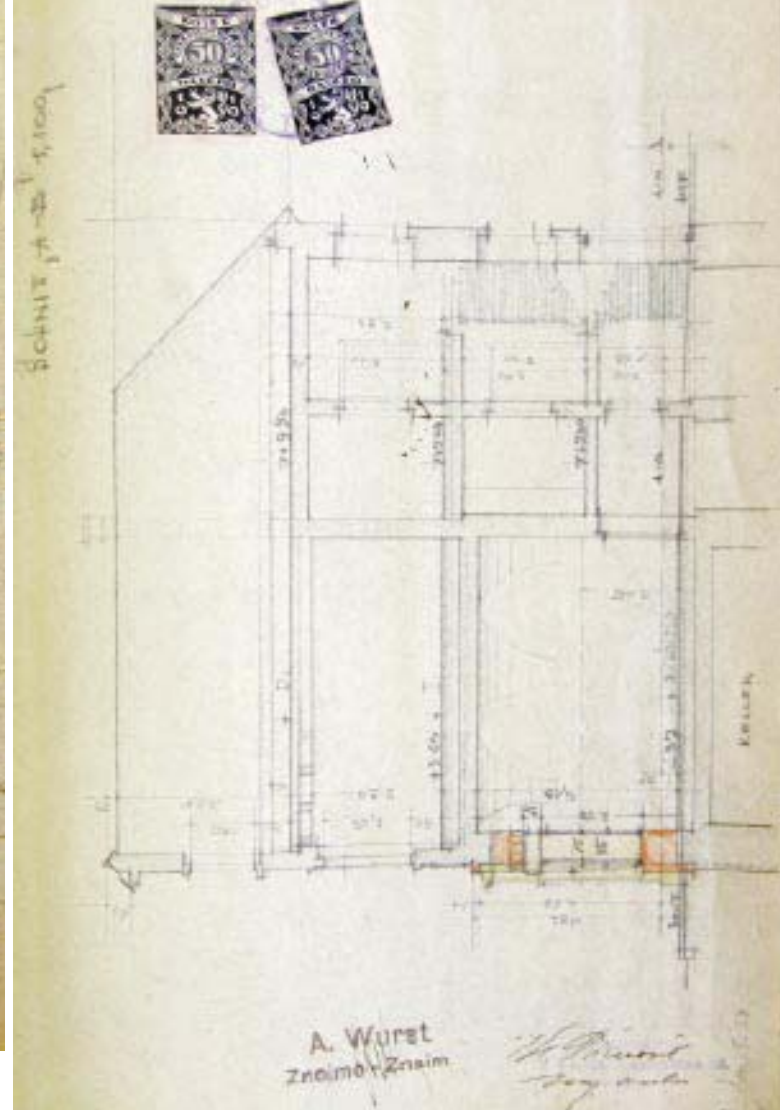
G A B I E N A N S I C H T 1:100

ZNAIM 16.5.1906
A. WURST
Znaimo Znaim

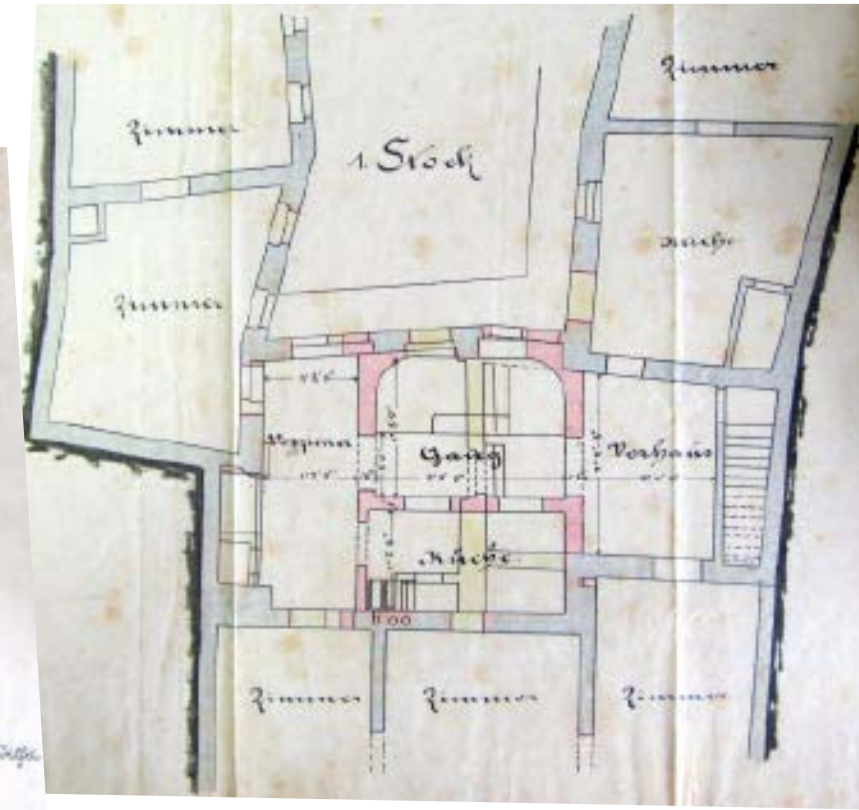
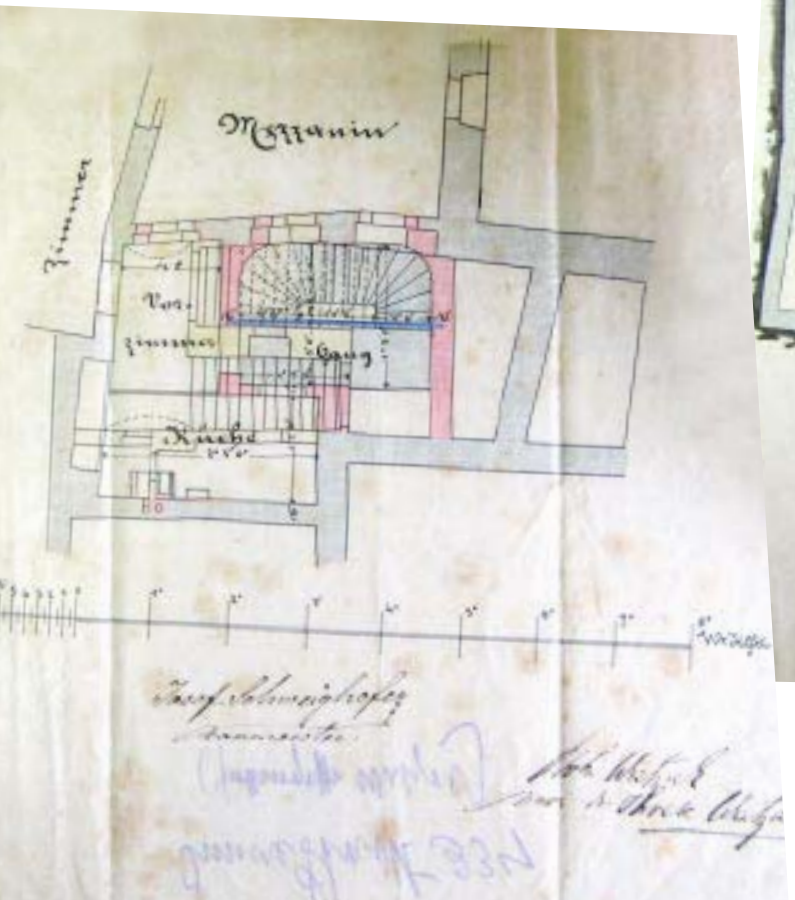
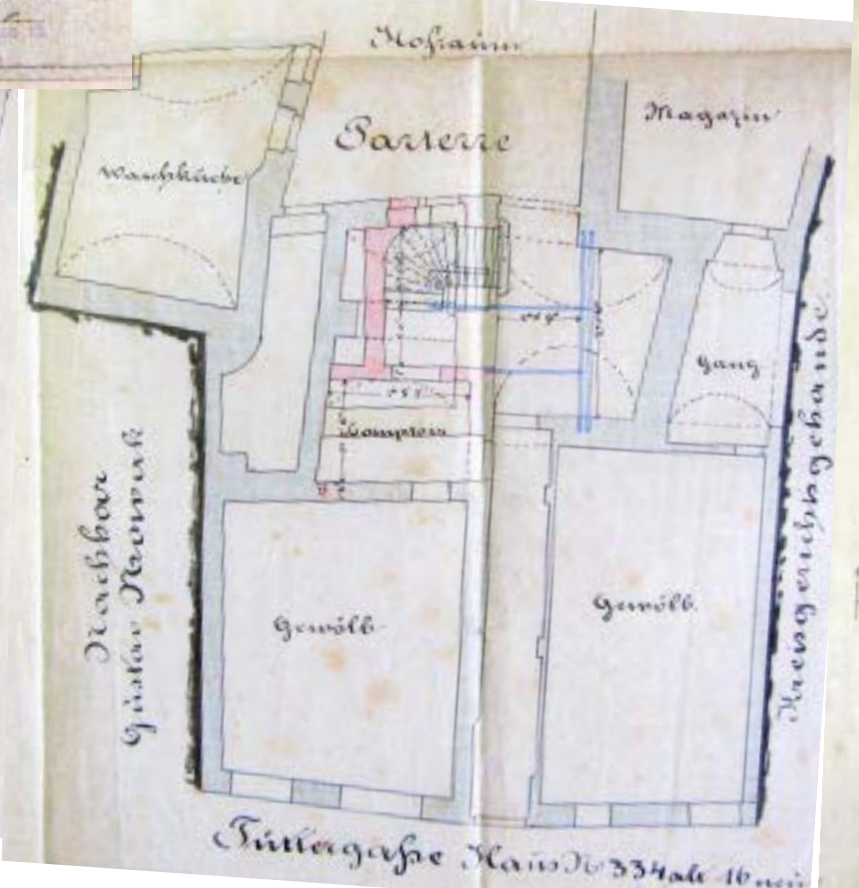
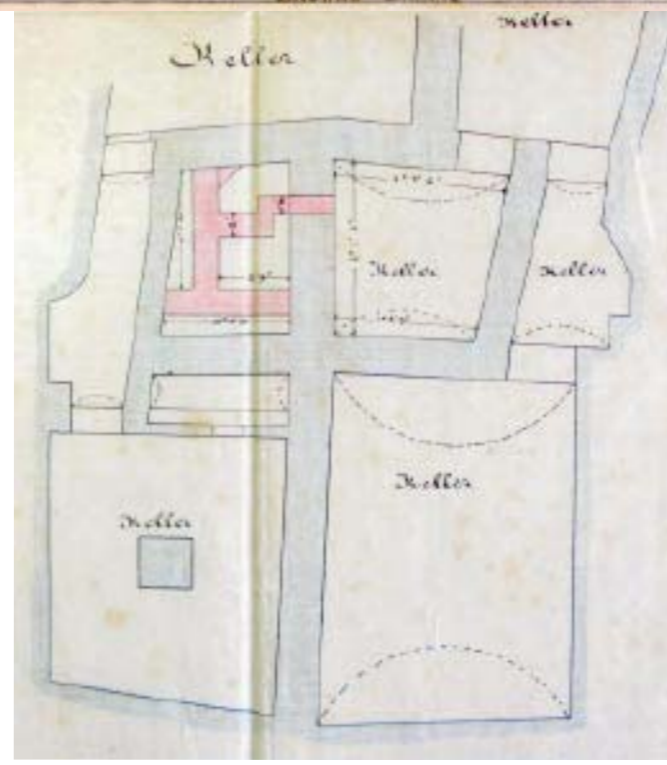
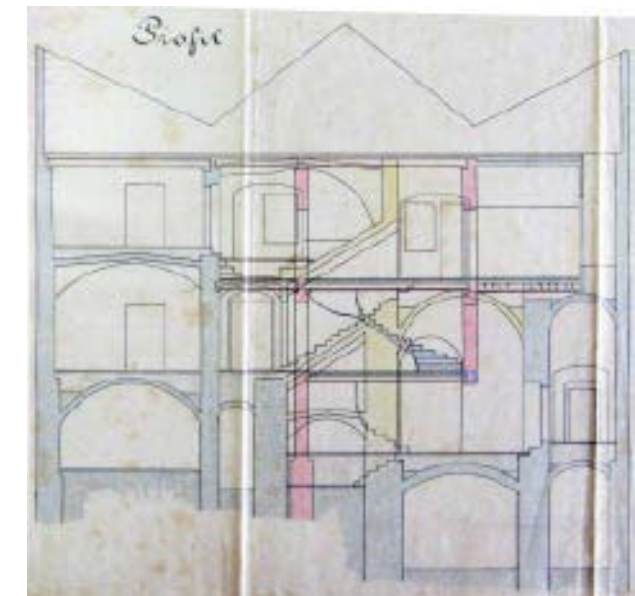

Wurst
Znaimo Znaim

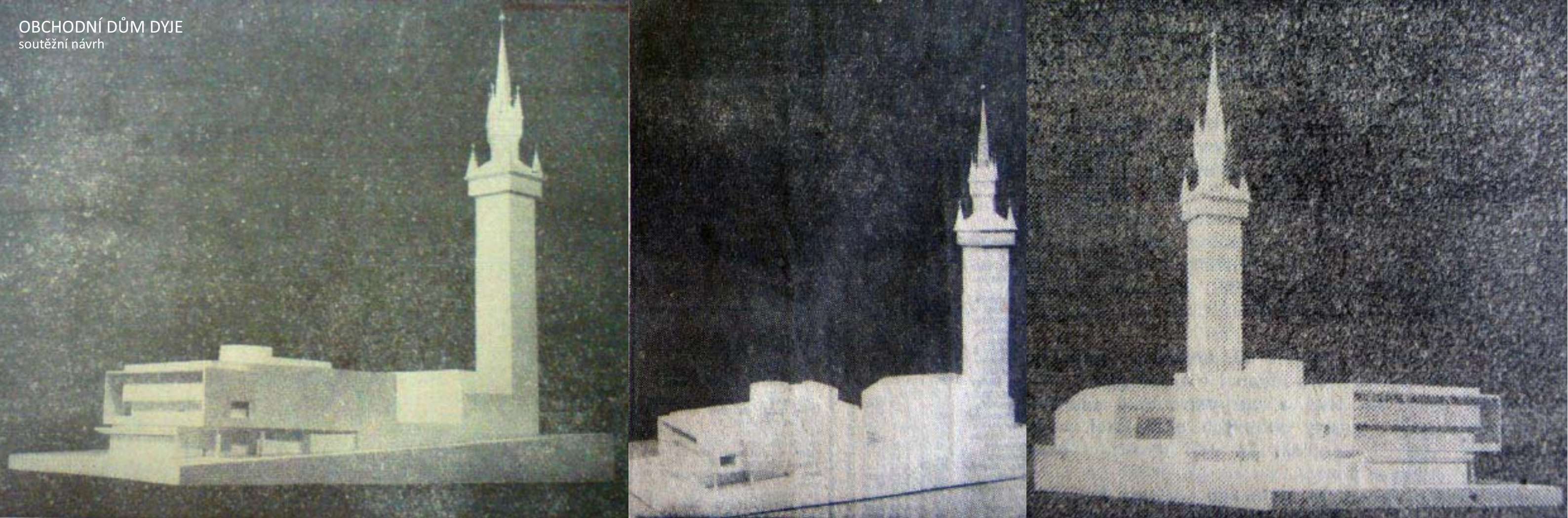

A. Wurst
Znaimo Znaim

plány adaptace výkladců
prodejny v parteru
z roku 1939

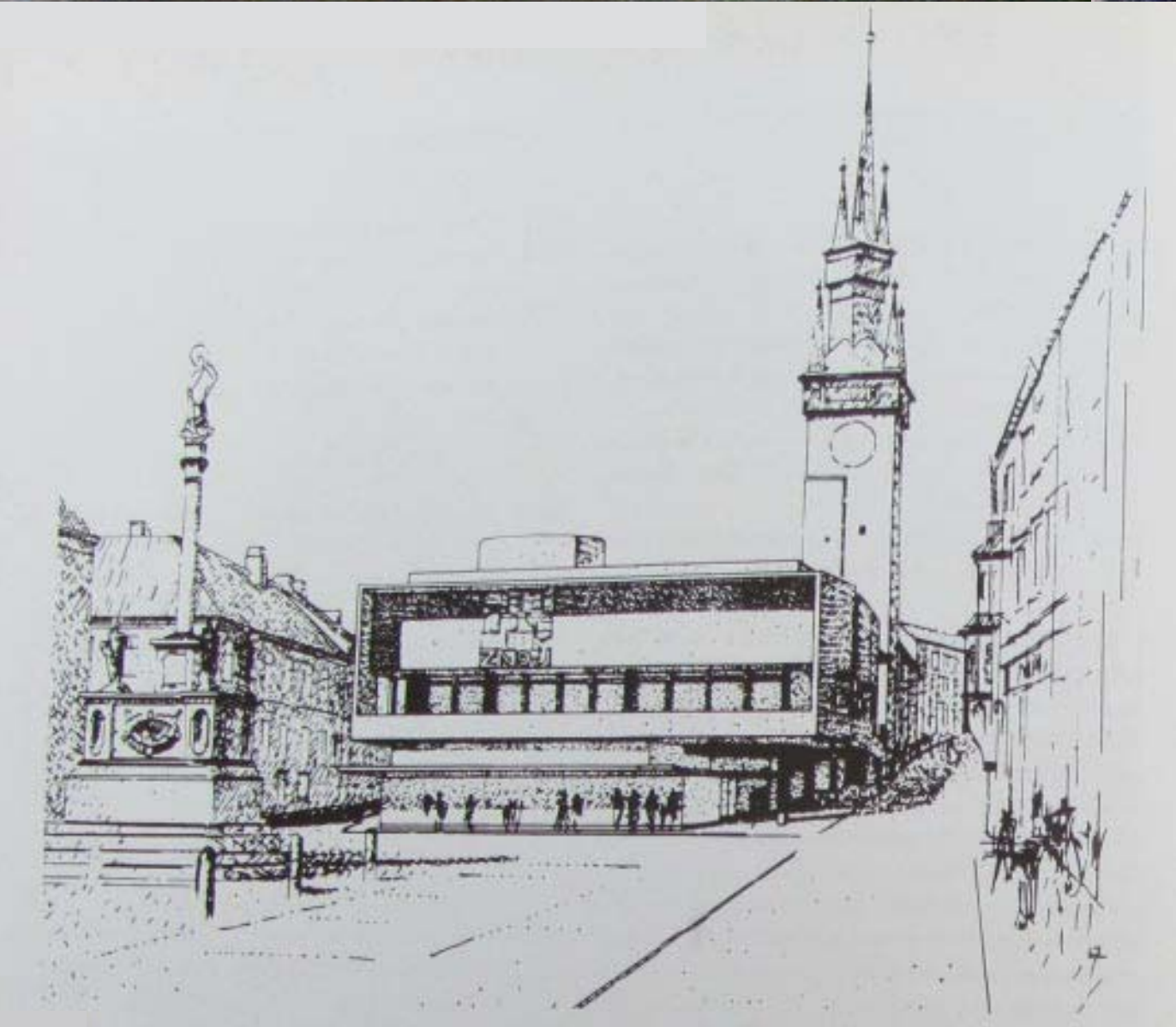

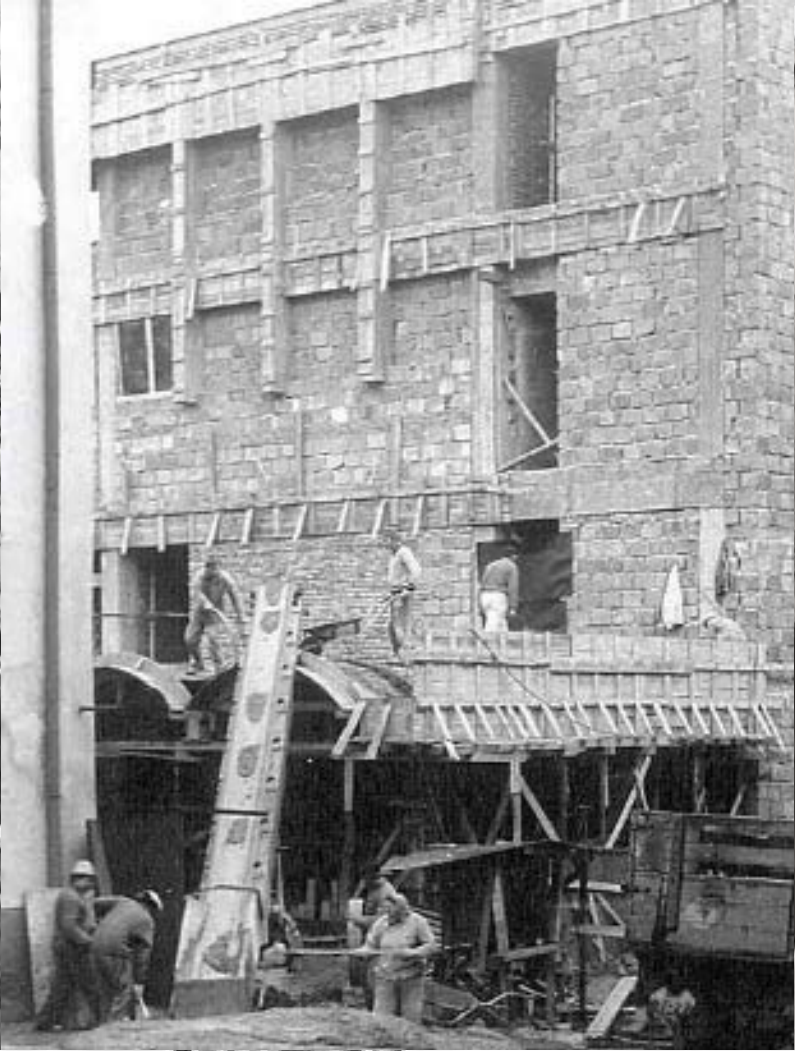
plány přestavby schodiště z roku 1879

Architektonicko-urbanistické soutěže u Svazu architektů Československé socialistické republiky na projekt obchodního domu se zúčastnilo celkem 6 soutěžních týmů. Soutěžní komise vybrala vítězný návrh od architekta a národního umělce Bohuslava Fuchse a jeho syna architekta Kamila Fuchse.

Z původního soutěžního projektu byly vyhledány 3 fotografie modelu a jedna kreslená perspektiva. Ostatních 5 soutěžních návrhů nelze dohledat.

PAMÁTKOVÉ ŘÍZENÍ

Moučková, M.: Ulice města Znojma - přehled názvů od 19. století po současnost. In: Ročenka Státního okresního archivu ve Znojmě 1998. Státní okresní archiv, Znojmo 1999, s. 107.

Dnešní Masarykovo náměstí bylo původně nazýváno Dolní náměstí, mezi léty 1948 až 1989 potom náměstí Míru.

Sedlák, Jan: Ještě jednou ke stavbě na náměstí Míru. Znojensko, 1968, roč. IX, č. 32, s. 3.

Na severní straně náměstí, v místě obchodního domu, stávaly původně gotické a renesanční paláce. Původní blok budov začínal těsně nad morovým sloupem třípatrovým nájemním domem, který s budovou staré radnice tvořil kompaktní celek až po ulici Radniční a přerušeny byl pouze úzkou uličkou na úrovni spojnice dnešní Velké Mikulášské a Kovářské ulice.

Janků, Vlastimil a kol.: Historie Znojma v obrazech. K-public, Brno 2006, s. 224.

Během bombardování v posledních dnech druhé světové války se stala věž cílem náletů. Jedna z leteckých bomb prorazila zábradlí na ochozu, odrazila se ode zdi a sklouzla se dolů po omítce. Poničila tak blok domů stojících z jižní strany pod ní (kromě objektu staré radnice), ale sama věž neutrpěla žádné újmy. Jiný osud postihl blok budov uzavřené Masarykovým náměstím, Obrokovou a Zelenářskou ulicí, který během náletu doznal značných škod a následně musel být odstraněn.

Kozdas, Jan: Vyjádření Národního památkového ústavu v Brně ze dne 27. srpna 2007. Uloženo ve spisovém archivu Národního památkového ústavu v Brně.

„...přestože bylo poškození zjevné, rozhodně nebylo takového rozsahu, který by odůvodnil úplné zboření celého domovního bloku s převážně velmi hodnotnými historickými domy. Lze je tudíž hodnotit jako nekulturní a svévolné.“

Sedlák, Jan: Ještě jednou ke stavbě na náměstí Míru. Znojensko, 1968, roč. IX, č. 32, s. 3.

Podle projektu Ústavu rekonstrukcí Praha proběhla částečná oprava budovy staré radnice, která tvořila nyní severní průčelí náměstí. Došlo ke snížení objektu a k otočení průčelí do náměstí. K úplnému dokončení úprav došlo až roku 1967 pro potřeby Okresního průmyslového podniku Znojmo.

Znojmo, asanační podrobný územní plán historického jádra města - Průvodní zpráva k předběžnému návrhu 1966, Národního památkového ústavu v Brně, sign. 4 5 10271/1.

Asanační plán města Znojma vypracovaný Státním ústavem pro rekonstrukce památkových měst a objektů v roce 1966 ideálně předkládá dvoupodlažní či vícepodlažní objekt v přední části stavební parcely uzavírající horní část Masarykova náměstí. V průvodní zprávě je uvedeno, že doplňuje chybějící blok horní části náměstí Míru, jehož absence působí disproporčně na celkové vnímání tohoto prostoru. Objekt pokračuje v západní části dlouhým přízemním ramenem o šíři jedné čtvrtiny centrální části. Objekty uzavírají ze dvou stran volný prostor atria, které na severní straně ukončuje budova radnice. Jednou stranou atrium volně přechází do ulice Obroková a má vytvářet ideální prostor k nerušenému prohlížení radniční věže. Tento otevřený prostor dále dotváří vodní plocha s kašnou nebo plastikou a vzrostlá zeleň.

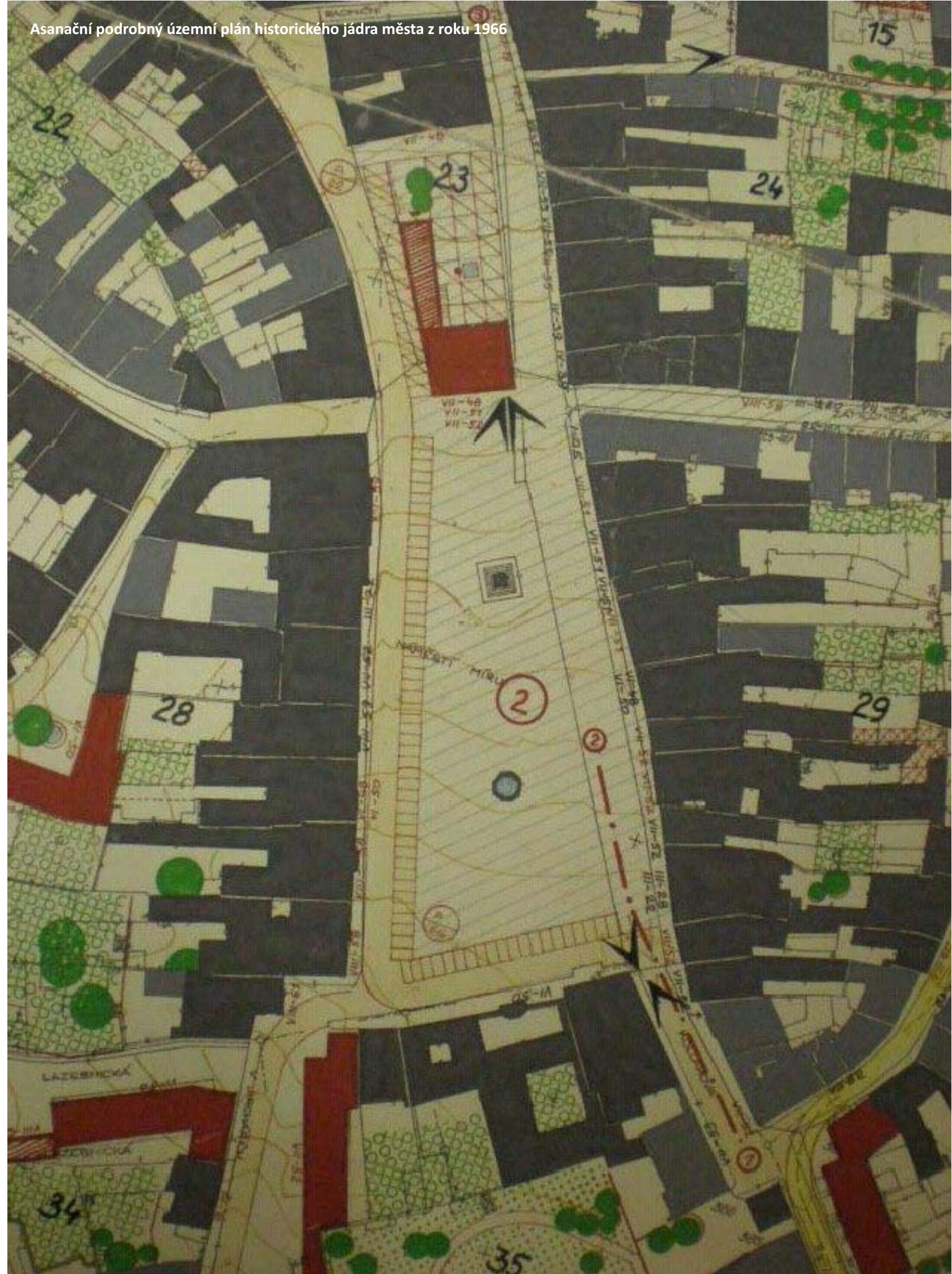
Kolaříková, Hedvika: Ke stavbě obchodního domu. Znojensko 9 (XVIII), 1968, č. 26, 26. 6., s. 3.

Podnik Drobné zboží Jihlava, pro nedostačující prodejně v ulici Zámečnická č.p. 13 - 15, mělo zájem o vybudování prodejny nové, reprezentativní. Již v roce 1961 vznesl u Městského národního výboru požadavek na přidělení vhodného pozemku pro stavbu nového obchodního domu. Stávající prodejní budovy podle ředitelky podniku Hedy Kolaříkové kapacitně nevyhovovaly obchodním záměrům z hledisek prodejních ani skladovacích. Dále žádost odůvodňuje snahou zlepšit obchodní síť v příhraničním městě, důležitou pro vhodnou reprezentaci socialistického zásobování v očích turistů z kapitalistických zemí. Během téměř čtyřiceti jednání na národním výboru se nepodařilo nalézt stavební místo vhodné pro výstavbu nákupního centra. Posléze národní výbor přislíbil podniku Drobného zboží Jihlava možnost adaptovat pro své účely budovu staré radnice sousedící s radniční věží. Avšak záměr se nepodařilo realizovat, neboť objekt nakonec připadl Okresnímu průmyslovému podniku Znojmo. Po další žádosti národní výbor nabídl podniku s drobným zbožím pozemek na Masarykově náměstí pod radniční věží, kde mezitím vznikla provizorní parková úprava.

Investiční záměr podniku Drobné zboží Jihlava z 30. března 1967. Uloženo ve spisové složce Obchodního domu Dyje v archivu odboru výstavby Městského úřadu Znojmo.

Investiční záměr Drobného zboží Jihlava z roku 1967 počítal pro výstavbu na nám. Míru s kapacitou prodejní plochy 400 m² a skladovými prostory také 400 m². Finanční náklady na realizaci (čtvrté čtvrtletí 1968 až 1970) dle projektu podniku Obchodní projekt České Budějovice se předpokládaly 3 až 3,5 mil. Kč, bylo doporučeno zaměření výstavby k celkovému charakteru místa.

Asanační podrobný územní plán historického jádra města z roku 1966

ZNOJMO — skoro dvě desítky roků čekaly prostory v budově pod radniční věží ve Znojmě na pána. Dá se také říci, že rok po roce chátraly. Najednou v roce 1966 se tu objevili pracovníci ze tří JZD — Hostěradic, Blížkovic a Bantic. Začali hned pracovat a od té doby — za tři měsíce — dokázali změnit původní vnitřní nesoulad v prostory, které dostávají novou tvář.

Pro koho?

Pro ty, kdož ty tři stavební skupiny z JZD v zimním období do Znojma pozvali. Pro kolektiv Okresního průmyslového podniku Znojmo. Během dvou roků chtějí mít soudruzi z OPP stavbu připravenou k předání a zejména k tomu, aby tu mohli občané získávat požadované služby, aby tu mohla být opravdu reprezentační vzorkovna s prodejnou výrobků, aby tu mohlo být ústředí podniku . . .

Dnes pro zítřek

„Tohle všechno nás čeká v nadcházejících 24 měsících,“ informoval nás ředitel OPP soudruh Miloš Peška. „Ovšem — pro úspěch zítřka musíme pracovat již dnes. Není toho málo co děláme, a co chceme ještě dělat.“

Přišla samozřejmě řeč na některá odvětví činnosti OPP a v prvé řadě na pletárnu. „Činnost pletárny je stále středem pozornosti. Když se vracím k naší stavební činnosti, chtěl bych říci, že po přestěhování ústředí do nových prostor získáme místnosti pro pěkné výrobní linky právě pro pletené zboží. Nyní zavádíme výrobu pánských módních ponožek, které chceme dát do prodeje již v I. čtvrtletí roku.“

V těchto dnech se však zamýšlejí Znojmeštlí nad letošní účastí na výstavě BRNO 67. Nechtějí zůstat nic dlužni svému úspěchu z loňska. V expozici, která bude podstatně větší než v roce 1966, uvidí návštěvníci opět řadu novinek z pletářiny a nové druhy pantoflí.

Kromě toho stolárna připravuje pro výstavu nový typ ložnice, která bude jistě milým překvapením.

Ostatní úseky v činnosti okresního průmyslového podniku mají široký dosah. Možná, že byste neřekli, že letos se dostanou výrobky z OPP v Miroslavi až do Egypta. Ne samostatně, ale jako důležitá součást čerpadel SIGMY.

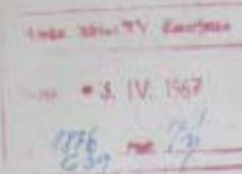
V zemědělských podnicích uvítají službu výrobní konstrukcí v Trstěnicích — právě tu pracují na čtyřech střešních konstrukcích s půdním prostorem pro kraviny typu „Donava“.

Máme za to, že novinkou v činnosti OPP Znojmo je zařízení interiérů. Podnik si v této souvislosti vzal na starost vybavení osmiletážové nové budovy ředitelství Průmyslových staveb v Gottwaldově. Je to práce rozvržená na dva roky.

Ukazuje se tedy, že okresní průmyslový podnik soustavně vytváří předpoklady pro další rozvoj jak služeb obyvatelstvu, tak také pro ty podniky, které s OPP Znojmo mají stálý styk. Že je to ku prospěchu nejen podniku, ale i celého okresu, není třeba pochybovat.

Soutěžní otázka číslo 12: Které dva druhy výrobků dosáhly doposud největšího ohlasu nejen v rámci okresu Znojmo, ale i v celé ČSSR?

D	SOUTĚŽ znáte naše závědy?
----------	--

Podnikové ředitelství
Drobné zboží
Dvořákova 5
Jihlava

Vše: stavba obchodní a restaurační budovy
na náměstí Míru ve Znojmě

V Brně, dne 20.3.1967.

Vážené soudruzi!

Byli jsme informováni a Vaše záměry vybudovat na Náměstí míru (byvalém Delším náměstí) ve Znojmě prodejní a společenské budova, jedná se o největší urbanistické a architektonické úlohu v této důležité historické městské zóně, která si uchovávala vesle svůj původní výtvarný charakter. Součástí stavby tvoří i ročník vlní jezdce, který ovládá náměstí a neovlivňuje by měla vlastně celý náměstí doplnit.

Je to úloha celostátního významu a Váš podnik a další investorem ve Znojmě by tak získal velkou kulturní úlohu a obsahoval by Znojmo o atraktivní architektonickou a celou urbanistickou soustavu.

Je třeba říci Vám doporučujeme, abyste vypracovali na základě ústní úlohy urbanistické-architektonické soustavy soubor souborů, kteří Vám Svaz architektů ČSSR (Krajanský výbor svazu architektů ČSSR v Brně) doporučí v obměně a krajanský ústřední podnikové péče v Brně, krevní jsou Vám ochotni připravit příslušné ustálené podmínky.

Se souhlasem posdr.vem

na

REKONSTRUKCE
PÁNEŽ VĚŽE NA NÁMĚSTÍ MÍRU
ZNOJMO

Znojemská průmyslová firma
ředitelství

Čestný podnik. řed. Znojmo
Krajanský ústřední podnikové
péče a ochrany přírody, Brno
Státní ústav pro rekonstrukci
poměrových sítí a v. j. Brno
Městský národní výbor, odbor výtvarný,
(Ing. Běláček), Znojmo

Drobné zboží Jihlava
podnikové ředitelství
Dvořákova 5.

V Jihlavě dne 30. března 1967.

Investiční záměr.

číslo: výstavba prodejny sportovních potřeb, dílčích a speciálních
předmětů, trikotáže, hraček, holíčků, papírového zboží a
drogerie.

Přílohy investice: Drobné zboží Jihlava

Vední investice: Obchodní průmyslová soustava - generální ředitelství Praha

Úloha v stavbě:

celková výstavba: Jihlavský kraj

část výstavby: Znojmo

Podrobnější popis: Prodejna - prodejní plocha 400 m² v přízemí
skladové prostory 400 m²

orientační investiční náklad: 5 - 5,5 mil. Kčs

Charakter výstavby: Inženýrské se zaměřením výstavby k celkové obnově
města.

Úloha v stavbě: Náměstí míru - pod ústavu rekonstrukce

Projektant: Obchodní projekt Čeché Radějovské

Plánovaná realizace stavby: 1968/IV čtvrtl. - 1970

Vypracoval: Března

Ing. Běláček
ředitelství

PAMÁTKOVÉ ŘÍZENÍ

Zápis o místním šetření konaném dne 4. dubna 1967. Uložen ve spisové složce Obchodního domu Dyje (č.p. 93) v archivu Odboru výstavby Městského úřadu Znojmo.

Zástupci městské samosprávy jako kompenzaci nabídli staveniště na Masarykově náměstí pod starou radnicí, s čímž souhlasil podnik Drobné zboží, zástupci Krajského projektového ústavu Jihlava, spravující územní plán města Znojma, i zástupci Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody Brno. Na jednání chyběla zástupkyně Státního ústavu pro rekonstrukci památkových měst a objektů (SÚRPMO) Zdena Zábrodská, která předložila asanační plán města Znojma z roku 1966. Podle zúčastněných byla parcela na náměstí Míru pro zamýšlenou stavbu prodejny vyhovující a dohodli se na uspořádání architektonicko-urbanistické soutěže u Svazu architektů Československé socialistické republiky na projekt obchodního domu. Ing. arch. Novotný (zástupce Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody Brno) uvedl: „Zamýšlená stavba tvoří s radniční věží jeden celek a musí být řešena odpovědně. Je nutno uvést náměstí do původního stavu.“

Investor návrh Svazu architektů přijal a stanovil vyhlášení soutěže po dohodě Drobného zboží, Restaurací a jídelen, Svazu architektů, Státního ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů a Krajského střediska památkové péče. Nakolik se jednotlivé instituce zapojily do tvorby soutěžních podmínek, není možné s jistotou určit. Dále se přiklání k podobě, jakou předkládá asanační plán. Především však upozorňuje na dodržení výšky římsy rohového domu na ulici Zelenářské a Velké Mikulášské.

Vyjádření Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody zaslané investorovi 5. května 1967. Uloženo ve spisové složce Obchodního domu Dyje (č.p. 93) v archivu Odboru výstavby Městského úřadu Znojmo.

V dokumentu jsou uvedeny podmínky plánované výstavby:

„Zamýšlená výstavba by měla historické náměstí jen doplnit a vytvořit hmotovou podnož objektu staré radnice s věží. Prostorové rozdělení budovaného souboru by mělo představovat hlavní budovu, boční křídlo a otevřenou terasu atriového charakteru, event. jako součást veřejného prostranství přiléhající k ulici Obroková. Hlavní budova, která vymezí severní stranu náměstí, nepřesáhne výšku římsy rohového domu č. 20 (Zelenářská 1) - uplatnění a působení hmoty střechy a horní části objektu staré radnice; boční křídlo do ulice Zelenářská (hospodářský provoz) uvažovat v charakteru jednopodlažního objektu (nepřesáhnout úroveň případného krytí otevřené terasy). Současně požadujeme, aby byly citlivě řešeny otázky dopravní (hospodářské příjezdy, zásobování apod.) s ohledem na hlavní prostor městské památkové rezervace a s přihlédnutím k obnovovanému a zhodnocenému objektu staré radnice a jeho novému využití.“

Odborné stanovisko Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Brně ze dne 25. června 1968 k projektovému úkolu na výstavbu obchodního domu. Uloženo ve spisové složce Obchodního domu Dyje (č.p. 93) v archivu Odboru výstavby Městského úřadu Znojmo.

Brněnské středisko pro památkovou péči poukazuje na skutečnost, že nebyly dodrženy závazné podmínky Krajského střediska památkové péče v průběhu architektonické soutěže a zdůrazňuje nutnost respektu k měřítku okolních budov náměstí. „Vítězný návrh na vybudování obchodního domu Vaší organizace nevychází z objemových a prostorových možností daného prostředí. Hlavní průčelí novostavby je značně převýšeno vzhledem k prostředí okolní historické zástavby domů i s přihlédnutím k působení vlastního organismu novostavby s původní pozdně gotickou věží staré radnice (snížení účinu této dominanty převýšenou podnoží novostavby na svažitém terénu z pohledu).“

Dopis Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Brně ze dne 25. června 1968 k projektovému úkolu na výstavbu obchodního domu. Uloženo ve spisové složce Obchodního domu Dyje (č.p. 93) v archivu Odboru výstavby Městského úřadu Znojmo.

Drobné zboží v čele s ředitelkou Hedvikou Kolaříkovou však mělo patrně vlastní představu o podobě budoucí prodejny, neboť na podmínky úřadu památkové péče nebralo zřetel. Dokládá to i dopis z 25. června 1968, kde vedoucí odboru brněnské památkové péče důrazně upozorňuje, že vítězný návrh nevychází z „objemových a prostorových možností daného prostředí“, a především na nedodržení závazného stanoviska zaslaného investorovi již v květnu 1967. Upozornění krajského střediska památkové péče Drobné zboží ani městský národní výbor nezohlednily a kladné vyjádření Krajského střediska památkové péče pouze k objemovým studiím této stavby použily při řízení o přípustnosti stavby. Památkový úřad, stavící se k projektu s výhradami, tím obešel. Středisko pak přizval výbor dodatečně na výzvu Krajského národního výboru v Brně k jednání až ve fázi rozestavěné stavby, kdy už toho nemohl mnoho ovlivnit.

Z dopisu ze dne 26. 6. 1968. Uloženo ve spisové složce Obchodního domu Dyje (č.p. 93) v archivu Odboru výstavby Městského úřadu Znojmo.

Tehdejší ředitel Jihomoravského muzea Vědomil Vildomec přirovnal ve svém vyjádření návrh obchodního domu k prvorepublikové architektuře Tomáše Bati: „Z hlediska obchodního jde o počín výhodný, z hlediska památkového charakteru je to záměrné stírání historického charakteru města.“ Poukázal tak na nevhodnost účelu budované stavby a sám viděl řešení v ponechání volné stavby, sloužící jako letní zahrádka pro restauraci či hotel v prostoru staré radnice.

Zápis o místním šetření konaném dne 4. dubna 1967. Uložen ve spisové složce Obchodního domu Dyje (č.p. 93) v archivu Odboru výstavby Městského úřadu Znojmo.

Zápis

o místním šetření konaném dne 4. dubna 1967 ve Znojme se účel-
em výběru staveniště pro prodejny Drobného zboží Jihlava a
restaurační provozovnu RaJ Znojmo.

Přítomní :

DNV Znojmo	odbor obchodu
OKS Znojmo	a. Šopík Miroslav
OGS Znojmo	a. Helebrant Oldřich
GHIS Znojmo	a. Dr. Kokreš Jar.
MNV Znojmo	a. Ko. i. sk
ZME Znojmo	a. Volařík
ZM Znojmo	a. Šr. Vildomec
Krajský projekt. úst. Jihl.	a. Ing. arch. Kráský
Krajský projekt. úst. Jihl.	a. Ing. arch. Sedláč
KSPPGP Brno	a. Ing. arch. Novotný
MNV Znojmo, odb. pro výst.	a. Ing. Rudolf
MNV Znojmo, odb. pro výst.	a. Jančík
MNV Znojmo, odb. pro výst.	a. Hermann
MNV Znojmo, odb. obchodu	a. Jan Silvestr
TS Znojmo	
DNV Znojmo, odb. výstavby	a. Ing. arch. Kovák
DNV Znojmo OSK	a. Peřák

Drobné zboží Jihlava a. Kolaříková Heda-Ped.
RaJ Znojmo a. Svoboda - a. Fleckatý
Obchodní projekt, Č. Bud. a. Ing. arch. Háva

Jednání se neúčastnila a. Ing. arch. Zábrodská
SÚRPMO Brno, která se omluila.

Na základě předchozího jednání o šetření Drobného zboží Jihlava a MNV ve Znojme a výstavby prodejny svedického, na nárožní prodejny v Zámečnické ul. 13 - 15, která je v havarijním stavu, vypsal obchodní podnik Drobné zboží Jihlava ve svazu vyhlášky č. 144/59 J. l. výběr staveniště. Jedná se o výstavbu plynosantizantní prodejny včetně sortimentu drogerie a návaznosti letní restaurace RaJ Znojmo.

Všech zúčastněných byl předloženo asanační plán města Znojma, vypracovaný SÚRPMO se zaktualizovanými souřadnicemi prodej-
ny svedického a restaurace. Stavěbní místo je situováno na
náměstí Míru pod starou radnicí na zatravněné ploše.

Vyjádření jednotlivých účastníků :

Drobné zboží Jihlava, ředitelka podniku a. Kolaříková,

Stávající prodejna Drobného zboží v Zámečnické ul. 13 - 15
nevyhovuje ze strany prostorové ani skladové a kromě toho
stav věcně budovy je havarijní. Jedná maloobchodní obchod-
ní prodejny je v současné době 6.000.000 Kčs a do roku 1970 se
má zvýšit na 10.000.000 Kčs je předpokládáno svytštění prodejny
i skladové plochy.

Zástupce KSPPGP Brno Ing. arch. Novotný.

Zamýšlená stavba tvoří s radniční věží jeden celek a musí být
řešena odpovědně. Je nutno uvést náměstí do původního stavu.
Jedná se o náročný architektonický úkol. Je nutno souhlasit
s nabídkou Svazu architektů a vypsat urbanisticko-architekto-
nické soutěže mezi renomovanými architekty v dohodě s Krajským
střediskem památkové péče v Brně.

V závěru dohodnuto :

Drobné zboží pod. ředitelství Jihlava a RaJ podnikové ředitel-
ství provedou poddohodě se Svazem architektů v Brně, SÚRPMO
a krajským střediskem památkové péče vyhlášení soutěže pro
výstavbu prodejny Drobného zboží Jihlava a RaJ Znojmo.

Všichni přítomní souhlasí s výběrem staveniště pro výstavbu
prodejny svedického a ředitelka pro Drobné zboží Jihlava a RaJ Znojmo
na náměstí Míru pod starou radnicí.

Případné náměty odešlou podniku Drobné zboží Jihlava, Dvořákova 5
do 20. dubna 1967.

Drobné zboží Jihlava
Heda Kolaříková v r.
ředitelka podniku

Čapsal : Rakus

Znojmo, 4.4.1967

V Brně dne 5. května 1967.

Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Brně

Drobné zboží
podnikové ředitelství - o. v. 1967Dvořákova č. 5
Jihlava

879

imobilní díl

Věc: Znojmo, stavba obchodní a restaurační budovy na nám. Míru - vyjádření

K uvažované výstavbě prodejny a společenské budovy na náměstí Míru (Dolní náměstí) ve Znojmě zasílá Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Brně toto vyjádření:

Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o závaznou urbanistickou a architektonickou úlohu v ústředním prostoru městské památkové rezervace (uvedené historického prostoru do původních prostorových vztahů) je nutné, aby z památkového hlediska byly respektovány a dodrženy tyto podmínky:

Zamýšlená výstavba by měla historické náměstí jen doplnit a vytvořit hmotovou podnož objektu staré radnice s věží. Prostorové rozdělení budovaného souboru by mělo představovat hlavní budovu, boční křídlo a otevřenou terasu atriového charakteru, event. jako součást veřejného prostranství přiléhající k ulici Žbrozková).

Hlavní budova, která vymezí severní stranu náměstí, nepřesáhne výšku římsy rohového domu č. 20 (Zelenářská 1) - uplatnění a působení hmoty střechy a horní části objektu staré radnice; boční křídlo do ulice Zelenářské (hospodářský provoz) uvažovat v charakteru jednopodlažního objektu (nepřesáhnout úroveň případného krytí otevřené terasy).

Současně požadujeme, aby byly citlivě řešeny otázky dopravní (hospod. příjezdy, zásobování apod.) s ohledem na hlavní prostor městské památkové rezervace a s přihlédnutím k obnovovanému a zchátralému objektu staré radnice a jeho novému využití.

Ředitel SPPGP v Brně
v zast. Ing. arch. Novotný v. r.

Vyjádření Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody
zaslané investorovi 5. května 1967. Uloženo ve spisové složce
Obchodního domu Dyje (č.p. 93) v archivu Odboru výstavby
Městského úřadu Znojmo.

Za správnost
Pavel

Č.j. 2226/1968 PP

DROBNÉ ZBOŽÍ
podnikové ředitelstvíDvořákova č. 5
Jihlava

V Brně dne 25. června 1968.

Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Brně

číslo 20. VI. 1968

3499

Věc: Znojmo, nám. Míru - vyjádření k projektovému úkolu na výstavbu
obchodního domu

K předloženému projektovému úkolu na výstavbu obchodního domu na náměstí Míru ve Znojmě Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Brně zaujímá toto odborné stanovisko:

Zásadní stanovisko k uvažované výstavbě Vám bylo již sděleno naším přípisem ze dne 5. května 1967 č.j. 1826/67 PP, neboť se jedná o závaznou urbanistickou a architektonickou úlohu v ústředním prostoru městské památkové rezervace. Vítězný návrh na vybudování obchodního domu Vaší organizace nevychází z objemových a prostorových možností daného prostředí. Hlavní průčelí novostavby je značně převýšeno vzhledem k prostředí okolní historické zástavby domů i s přihlédnutím k působení vlastního organismu novostavby s původní pozdněgotickou věží staré radnice (snížení účinnu této dominanty převýšenou podnoží novostavby na svažitém terénu z pohledu).

Hlavní budova, která má vymezit severní stranu náměstí, musí respektovat měřítko stávajících okolních objektů ve východní a západní části náměstí; nesmí přesáhnout výšku římsy rohového domu č. 20 (Zelenářská 1). Zamýšlená výstavba má náměstí pouze doplnit a vytvořit tak hmotovou podnož významnému památkovému objektu - staré radnici.

Současné je nutno citlivěji řešit provozní a prostorové vztahy k současnému novému využití tohoto objektu.

Vedoucí odboru památkové péče:
Ing. arch. Boj. Písařík v. r.

Vyřizuje: Ing. arch. Novotný
Za správnost:

Dopis Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody
v Brně ze dne 25. června 1968 k projektovému úkolu na výstavbu
obchodního domu. Uloženo ve spisové složce Obchodního domu
Dyje (č.p. 93) v archivu Odboru výstavby Městského úřadu Znojmo.

PAMÁTKOVÉ ŘÍZENÍ

Z dopisu Bohuslava a Kamila Fuchse uveřejněného dne 10. července 1968 v týdeníku Znojemsko. In: Jde ještě o obchodní dům. Znojemsko, 1971, roč. IX, č. 28, s. 5.

Autoři obhajují stavbu obchodního domu a celou situaci staví do širšího rámce architektonického a urbanistického vývoje měst a jejich památkové ochrany. Kladně hodnotí krásu městské památkové rezervace ve Znojmě a poukazují na poválečnou situaci Masarykova náměstí, kdy se po vybombardování bloku domů stalo z budovy staré radnice hlavní průčelí severní strany náměstí. Ovšem fasáda objektu prý nemá výrazné umělecké kvality a dostatečně reprezentativní podobu, neboť původně byla součástí zničeného bloku budov. Proběhnutá soutěž měla za cíl blok budov dokuomponovat, neboť provizorní zeleň charakteru historického náměstí neodpovídá, a proto by měla být nahrazena novostavbou obchodního domu, který dotvoří „architektonický účin náměstí“. K otázce světového názoru ohledně začleňování moderních objektů do historického prostředí si lze přečíst následující: „Nový objekt nenapodobuje žádný historický sloh, ale představuje vždy vrcholnou soudobou architekturu. Ovšem takovou, která svojí hmotou, tj. velikostí, členěním a uměleckým projevem dobře a účinně doplňuje a dokuomponovává stávající historické prostředí. V našem případě přebírá obchodní dům se starou radniční věží a objektem OPP (Okresního průmyslového podniku) jako skloubeným architektonickým celkem, dominantní úlohu a vyvrcholení náměstí. To je zákon platný pro rekonstrukci měst.“ Fuchs dále obhajuje nutnost rozvíjet v centrech měst obchodní služby pro občany a v otázce podzemí spatřuje klad v možnosti využít některé prostory pro budoucí provoz.

Fuchs se v souvislosti s prostorovým působením obchodního domu v rámci Masarykova náměstí vyjádřil, že „…radniční věž, barokní sloup a schodišťová věž s plastickou výzdobou na obchodním domě tvoří kompoziční jednotu, podtrhující architektonický a prostorový záměr náměstí.“

Obchodní dům pro Znojmo. Znojemsko, 1968, roč. IX, č. 1, s. 1.
Občané měli možnost shlédnout soutěžní návrhy na budoucí podobu obchodního domu ve výkladní skříni obchodu na ulici Dolní Česká.

Pracovníci OPP Znojmo píší. Znojemsko, 1968, roč. IX, č. 23, s. 1.
Kritický dopis pracovníků Okresního průmyslového podniku ve Znojmě, v té době sídlícího v budově staré radnice. V dopise je uváděno, že stejně jako řada dalších občanů města Znojma i pracovníci průmyslového podniku nesouhlasí s výstavbou obchodního domu na náměstí Míru, které považují za nejhezčí ve Znojmě a zároveň za nejvhodnější prostranství pro konání společenských událostí. Dále obhajují nutnost zachování zeleně na náměstí a poukazují na předpokládanou naléhavější potřebu nákupního centra na nově vznikajících sídlištích na ulici Pražská a náměstí Svobody, a to kvůli velké koncentrací lidí.

Kolaříková, Hedvika: Ke stavbě obchodního domu. Znojemsko, 1968, roč. IX, č. 26, s. 3.
„Vedení podniku Drobného zboží se soutěžní porotou, která návrhy posuzovala, je přesvědčeno, že vítězný návrh p. prof. Fuchse, nositele Řádu práce a nejlepšího našeho současného architekta, zapadá naprosto do historického rámce nejen staré radnice, ale i celého znojemského náměstí.“ Dále upozorňuje na skutečnost, že budova domu disponuje dvěma tribunami pro delegace, čímž má stavba pořádání společenských akcí na náměstí podpořit, nikoliv vyloučit. V závěru se Kolaříková zmiňuje, že názory znojemských občanů vedení společnosti zajímají a pokud by se stavbou nesouhlasili, k realizaci dojde na jiném místě.

Sedlák, Jan. Ještě jednou ke stavbě na náměstí Míru. Znojemsko, 1968, roč. IX, č. 32, s. 3.
V pořadí již třetí článek v časopisu Znojemsko, který reaguje na názory pracovníků průmyslového podniku, předkládá myšlenky ing. arch. Jana Sedláka, vedoucího projektanta pro rekonstrukci historického jádra Znojma. Dle jeho názoru provizorní situace na náměstí není vhodná a také průčelí staré radnice nepovažuje za dostatečně reprezentativní v porovnání s okolní renesanční a barokní zástavbou. Svůj názor opírá o asanační plán historického jádra města, který roku 1966 vypracoval Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů v Brně, v němž je navrhována dostavba uličního bloku. Architekt Bohuslav Fuchs je pro něj dostatečnou „zárukou hodnotného díla, které moderními prostředky dotvoří náměstí v souladu a v měřítku celého prostoru.“

Oceněné práce. In: Československý architekt XVI, 1970, roč. XVI, č. 15, 20. 8., s. 1.
Z šesti návrhů nakonec vybrala porota spolu s vedením podniku Drobného zboží návrh Bohuslava Fuchse a jeho syna Kamila. Ti za svůj projekt obdrželi i první cenu v kategorii Projekty v rámci Přehlídky architektonických prací 1968-9.

Územní rozhodnutí č. 241 ke stavbě na náměstí Míru. Uloženo ve spisové složce Obchodního domu Dyje v archivu odboru výstavby Městského úřadu Znojmo.

K vydání územního rozhodnutí pro stavbu budovy došlo 19. ledna 1970 s odůvodněním, že „návrh budoucí podoby obchodního domu investor projednal se zainteresovanými složkami“ a že „proti záměru nebylo podáno podstatných námitek“.

Zpráva k problematice stavby obchodního domu ve Znojmě z 1. března 1970. Uložena ve spisové složce Obchodního domu Dyje (č.p. 93) v archivu odboru výstavby Městského úřadu Znojmo.

K projednání nebylo přizváno brněnské středisko pro památkovou péči, které mělo k věci vydat odpovídající vyjádření. Jako podklad pro rozhodnutí o přípustnosti stavby byl použit jejich starší kladný posudek z roku 1967 vydaný k objemové studii prodejny, který dával souhlas s umístěním stavby, ale budoucí vhled nastiňoval jen orientačně a v řízení o přípustnosti stavby nebyl platný. Krajské středisko památkové péče a ochrany přírody v Brně se tedy k projektové dokumentaci vyjadřovalo až v době, kdy už stavba probíhala (březen 1971). Zástupcům státní památkové péče zde tvůrci prováděcího projektu vyhověli zachováním maximální výšky hlavního průčelí, členěním fasády s okny do Obrokové ulice a snížením hmoty pomocného zadního schodiště.

Chlebodár rovněž upozorňuje na skutečnost, že při výkopových pracích došlo k rozsáhlému narušení historických podzemních prostor, které si vyžádá nutné opravy. Další nepříjemnosti v počátku stavby se stalo porušení kulturní památky historického podzemí. Z části tak narušila turistickou trasu, která si poté vyžádala nezbytnou úpravu. Poté už probíhala bez větších překážek. Ještě na jaře 1971 dokončila Výstavba kamenouhelných dolů Kladno n.p. provoz Zastávka (VKD Kladno) ukotvení pilířů stavby.

Kronika města Znojma 1971. Státní okresní archiv Znojmo, Znojmo 1971, s. 5.
Stavbu obchodního domu zahájila 1. února 1971 symbolickým slavnostním výkopem ředitelka Drobného zboží Hedvika Kolaříková. Státní projektový ústav obchodu Brno v čele se zodpovědným projektantem ing. arch. Josefem Opatřílem se postaral o vypracování projektové dokumentace, podnik Výstavba kamenouhelných dolů Kladno (středisko Ivančice) se stal generálním dodavatelem stavby. O interiéry obchodního domu se zasloužil podnik Obchodní zařízení Praha a Dřevozpracující družstvo Jaroměřice. Dokončení stavby se plánovalo na rok 1973.

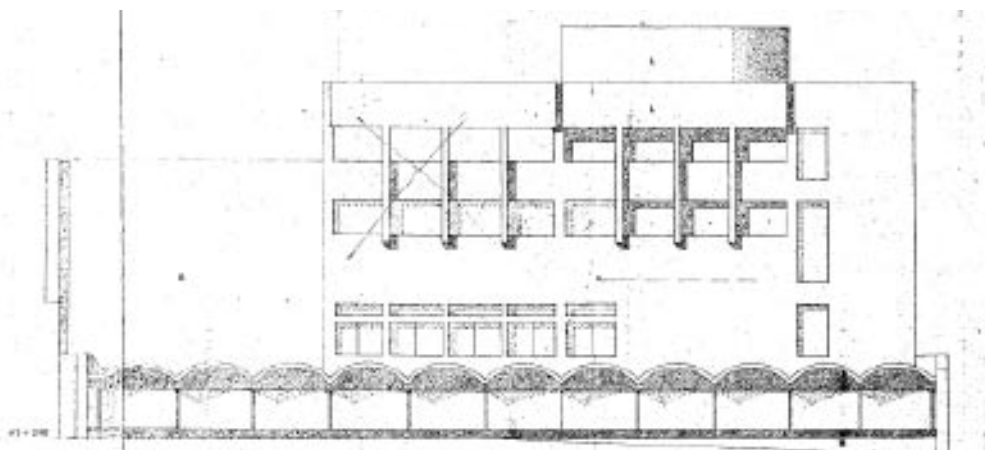
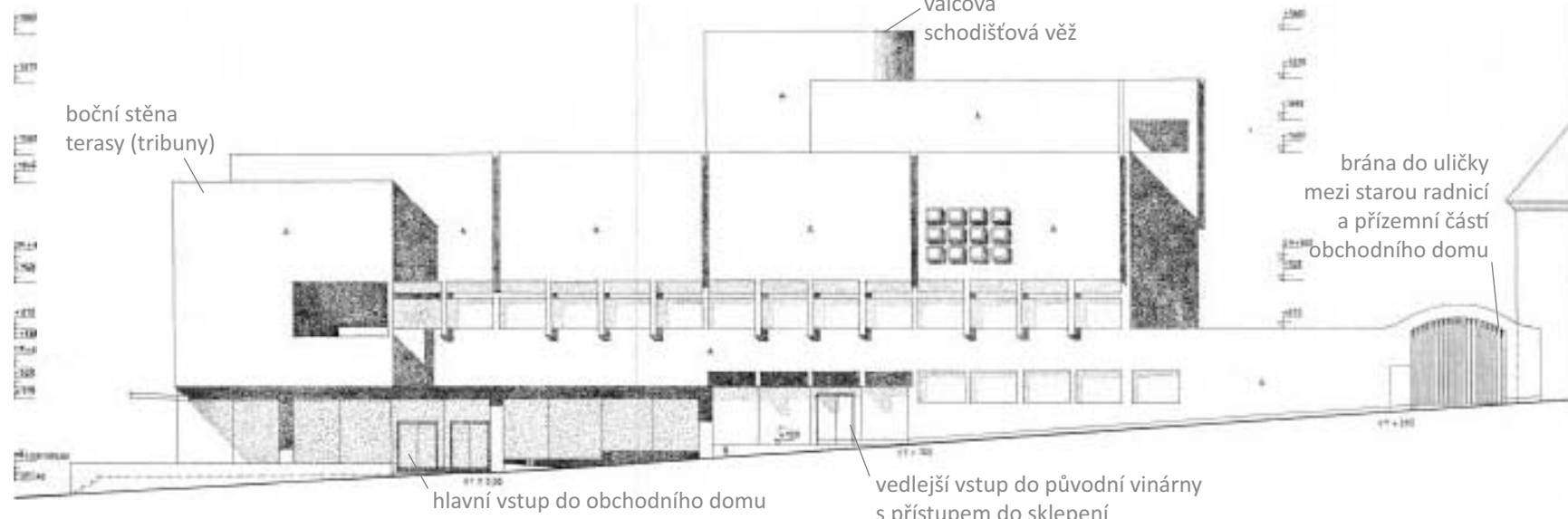
Historické jádro Znojma - památkovou rezervací. Znojemsko, 1971, roč. XII, č. 38, s. 5.
K vyhlášení městské památkové rezervace Znojmo, zahrnující i Masarykovo náměstí, došlo jen několik měsíců po zahájení stavebních prací na obchodním domě, a to Výnosem ministra kultury ČSR čj. 3.038/71-II/2 o prohlášení historického jádra města Znojma za památkovou rezervací, který nabyl účinnosti 9. května 1971. Ve vztahu k novodobým zásahům do obvodu rezervace stanoví, že „…nesmí porušovat daný historický a výtvarný charakter rezervace a musí být hodnotným výrazem soudobé architektonické tvorby.“

(aktualizováno později Výnosem MK ČSR čj. 16.417/87-VI/1 ze dne 21.12.1987 o prohlášení historických jader měst Kutné Hory, Českého Krumlova, Jindřichova Hradce, Slavonic, Tábora, Žatce, Hradce Králové, Jičína, Josefova, Litomyšle, Pardubic, Znojma, Nového Jičína, Olomouce, obce Kuks s přilehlým komplexem bývalého hospitálu a souborem plastik v Betlémě, souboru technických památek Stará huť v Josefském údolí u Olomoučan a archeologických lokalit Libodřický mohylník, Slavníkovská Libice, Třísov, Tašovice, Bílina, České Lhotice, Staré Zámky u Líšně a Břeclav - Pohansko za památkové rezervace)

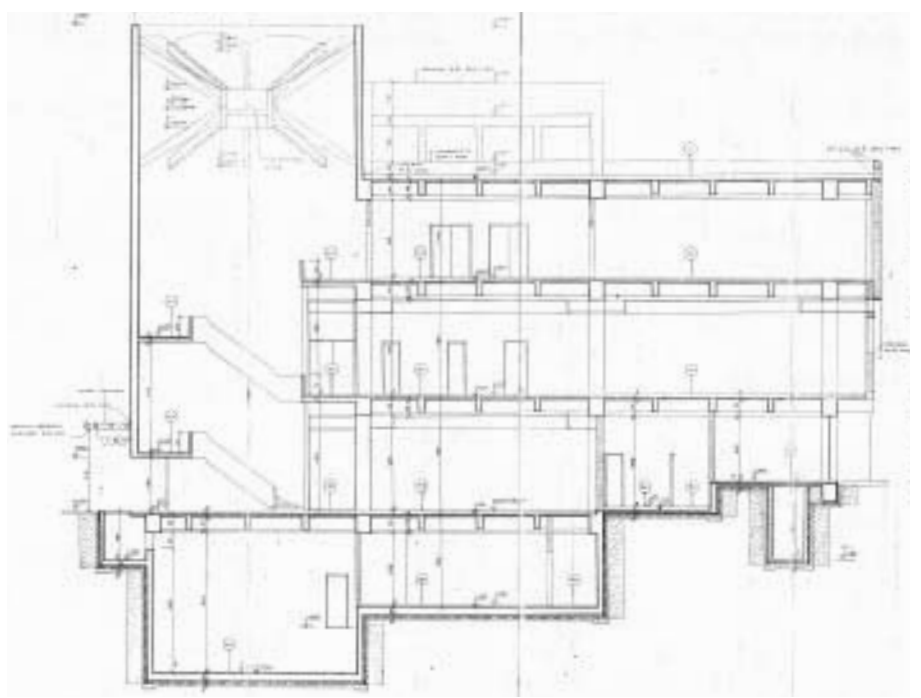
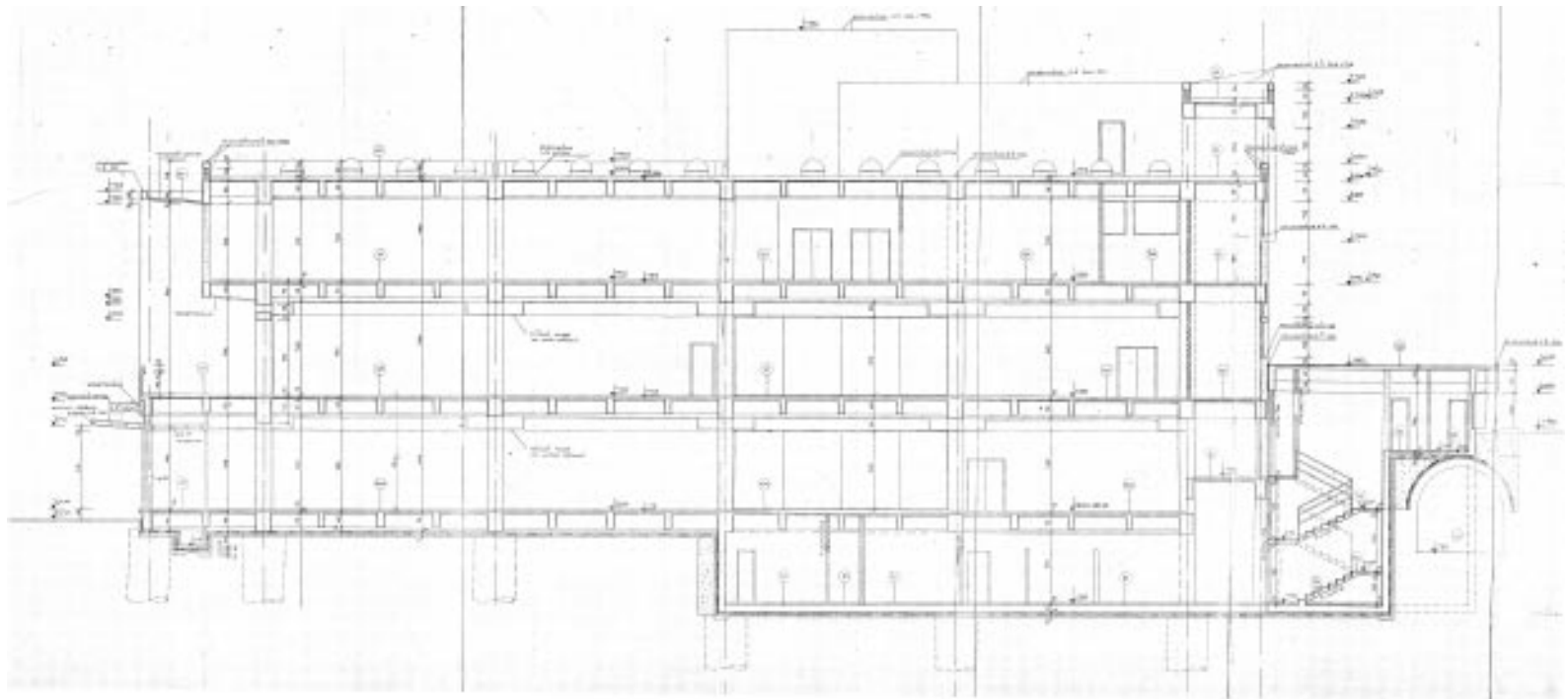
PŮVODNÍ PROJEKOVÁ DOKUMENTACE OBCHODNÍHO DOMU DYJE

pohledy (původní výkres pohledu z náměstí nebyl nalezen; výkresy půdorysů jsou dochovány v neúplném a málo čitelném stavu) a řezy AA' a EE'

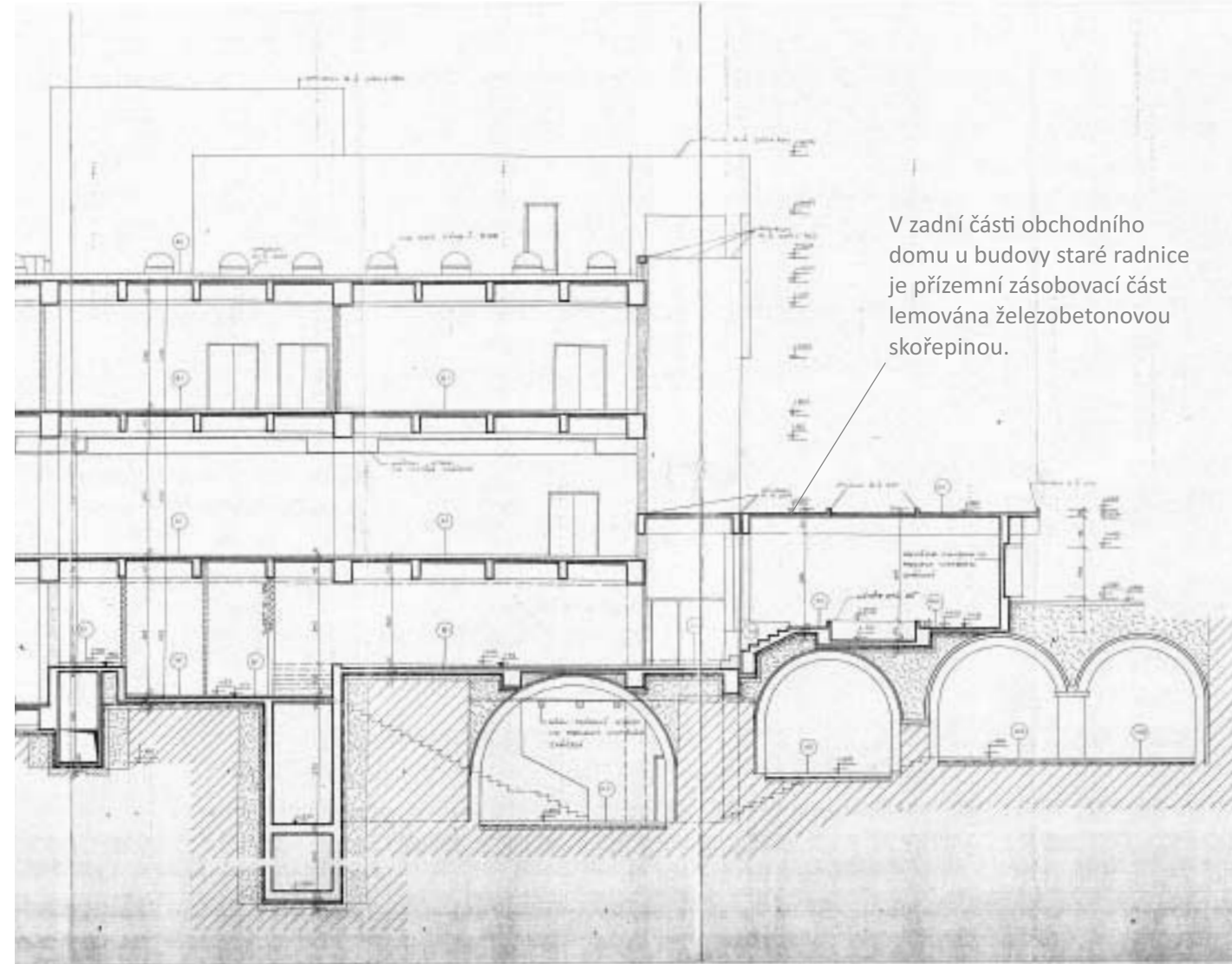
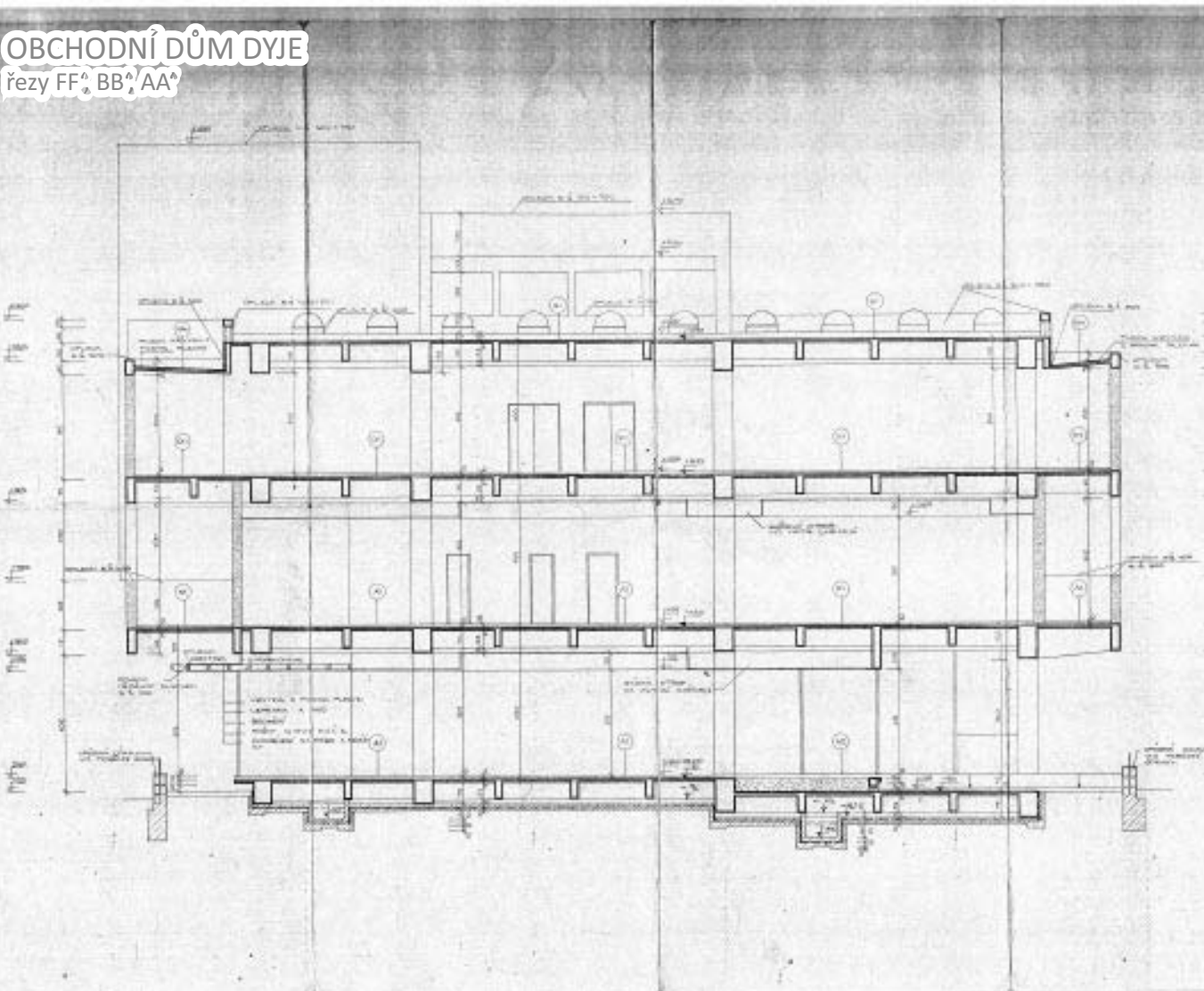
0 5 m

V zadní části obchodního domu u budovy staré radnice je přízemní zásobovací část lemována železobetonovou skořepinou. Původní dokumentace obsahuje výkresy její výztuže.

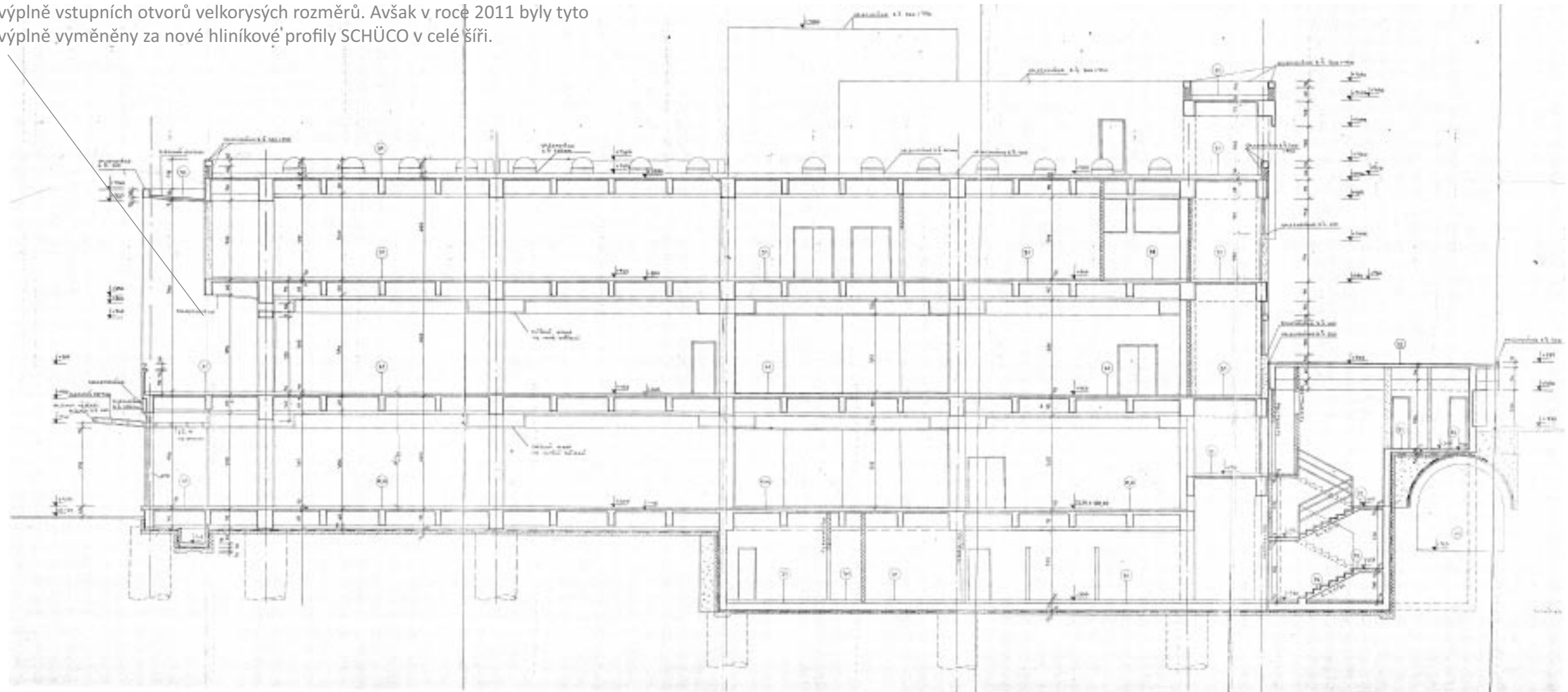
OBCHODNÍ DŮM DYJE
řezy FF^A, BB^A, AA^A

V zadní části obchodního domu u budovy staré radnice je přízemní zásobovací část lemována železobetonovou skořepinou.

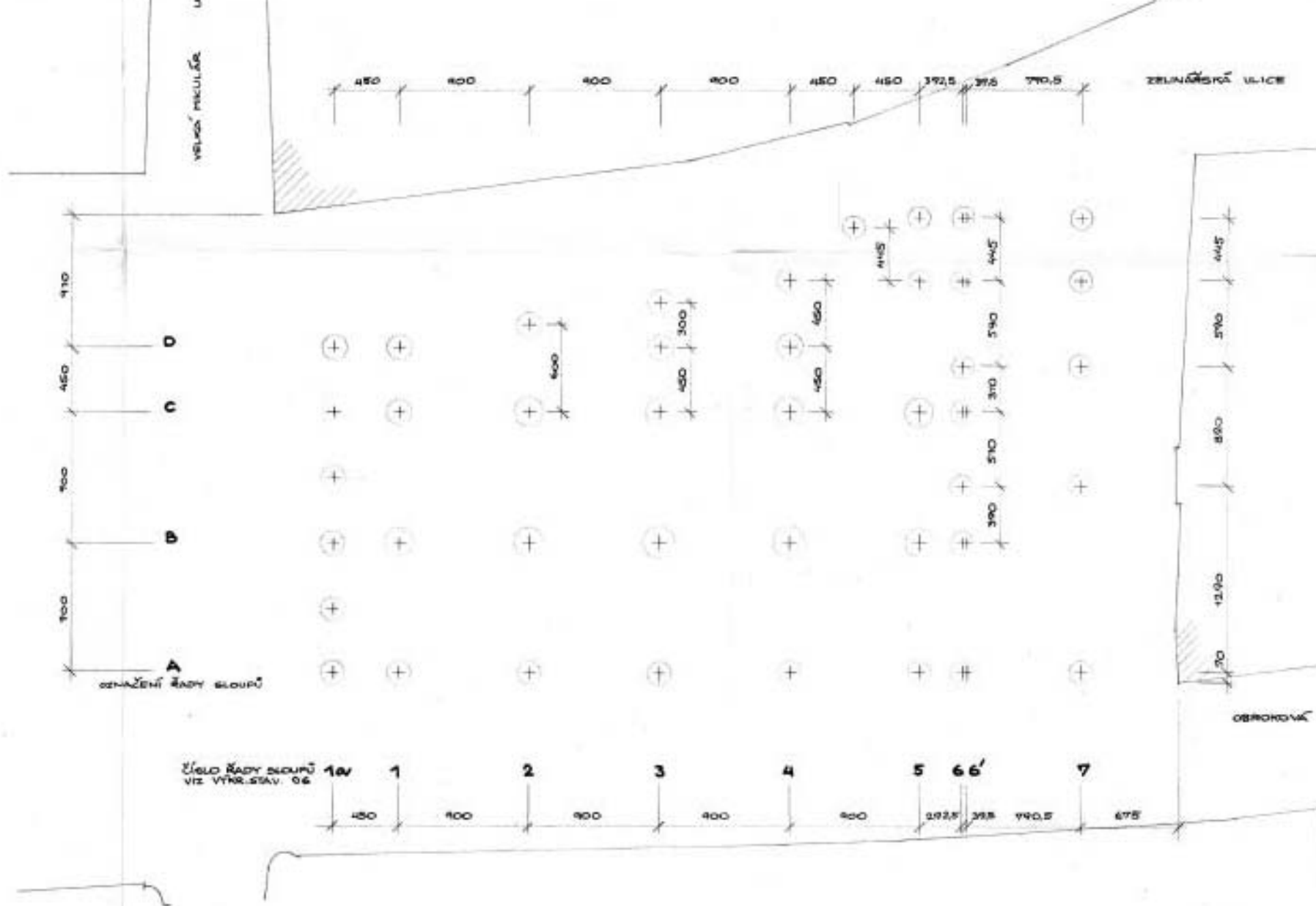
1. Podlaží	2. Podlaží	3. Podlaží	4. Podlaží	5. Podlaží	6. Podlaží	7. Podlaží	8. Podlaží	9. Podlaží	10. Podlaží	11. Podlaží	12. Podlaží	13. Podlaží	14. Podlaží	15. Podlaží	16. Podlaží	17. Podlaží	18. Podlaží	19. Podlaží	20. Podlaží	21. Podlaží	22. Podlaží	23. Podlaží	24. Podlaží	25. Podlaží	26. Podlaží	27. Podlaží	28. Podlaží	29. Podlaží	30. Podlaží	31. Podlaží	32. Podlaží	33. Podlaží	34. Podlaží	35. Podlaží	36. Podlaží	37. Podlaží	38. Podlaží	39. Podlaží	40. Podlaží	41. Podlaží	42. Podlaží	43. Podlaží	44. Podlaží	45. Podlaží	46. Podlaží	47. Podlaží	48. Podlaží	49. Podlaží	50. Podlaží
------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Kromě schodiškové věže byla pro obchodní dům zřejmě vyrobena řada atypických oken a dveří, např. výplně velkého otvoru na terasu k náměstí a výplně vstupních otvorů velkorysých rozměrů. Avšak v roce 2011 byly tyto výplně vyměněny za nové hliníkové profily SCHÜCO v celé šíři.

Řez BB' zobrazuje původní prostory sklepení, které byly v rámci stavby obchodního domu Dyje adaptovány pro účely vinárny. Dvě ústí podzemních chodeb do tohoto prostoru byla zaslepena zadržkou. Část chodeb byla zasažena stavbou podzemních pilířů, některé byly úplně zasypány či vybetonovány. Sklepní prostory pro vinárnu byly opatřeny rubovou železobetonovou skořepinou.

OBCHODNÍ DŮM DYJE
půdorys vytyčení sloupů

Mohutné piloty obchodního domu nesoucí železobetonový skelet zasáhly do podzemních chodeb. Jsou vedeny do hloubky asi 8 až 11 m až do úrovně pevného skalnatého podloží pod systémem podzemních chodeb města.

STARÁ RADNICE

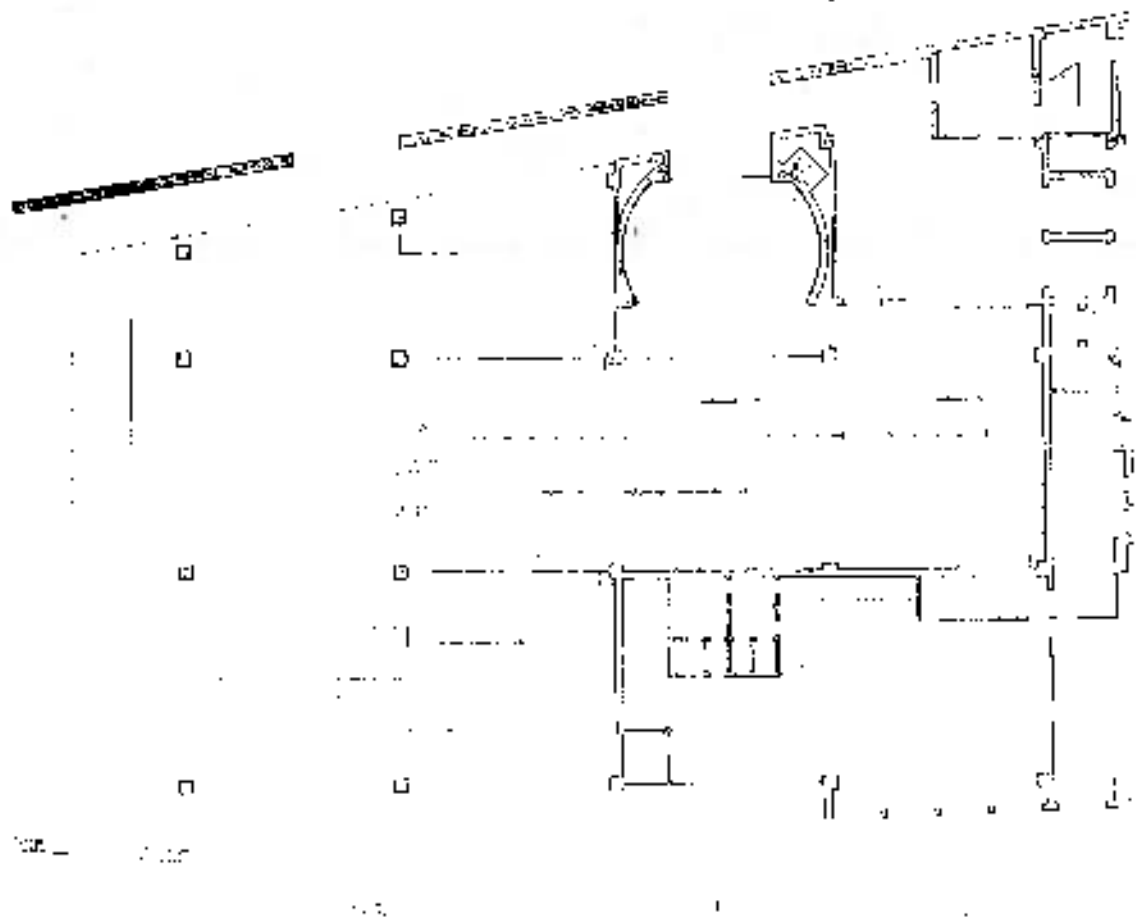
OBROKOVÁ ULICE

ÚSEK ŘADY SLUPŮ
VIZ VÝR. STAV. 06

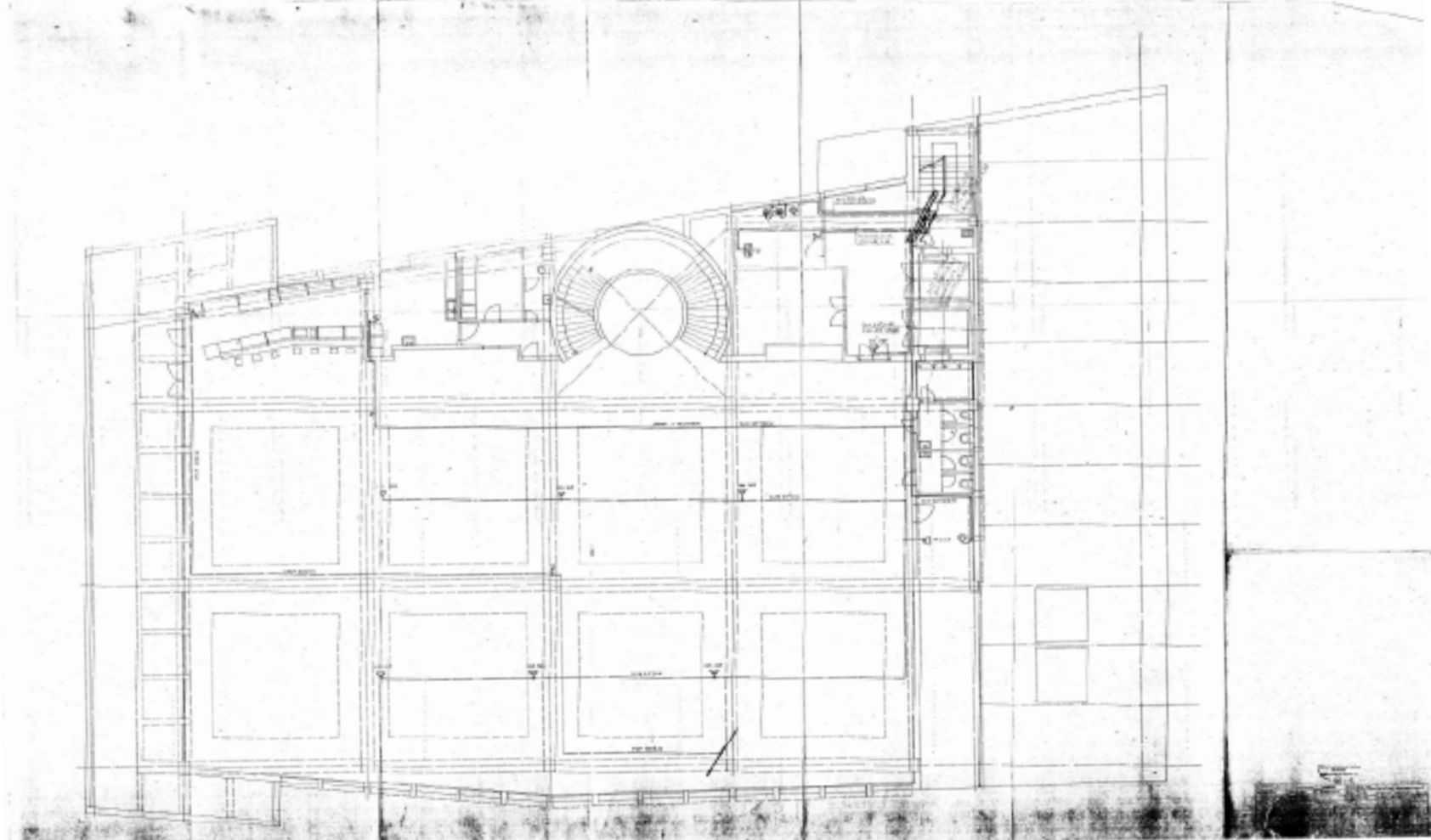
SÁMĚŽOVÁ ULICE

půdorys 1. NP

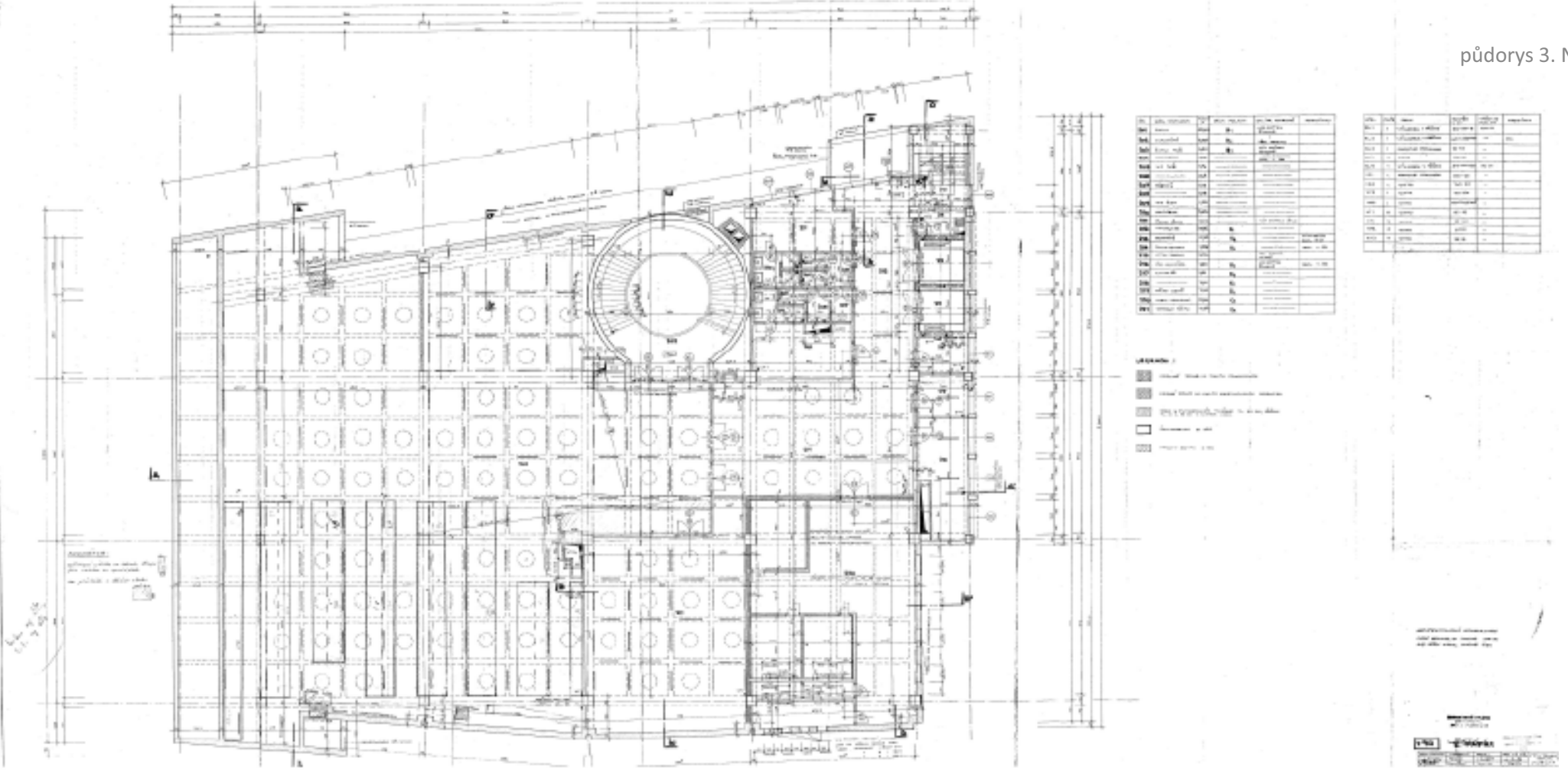
Původní vybavení interiéru obchodního domu se nedochovalo, můžeme však předpokládat, že bylo použito podobné jako u soudobých staveb obchodních domů.

PROJEKTANT <i>Hyšpál</i>	PROJEKT ZÁKLADNÍ	STAVBA OBCHODNÍ DOMY	STAVBA OBCHODNÍ DOMY
OBJEKT OBCHODNÍ DOMY	PROJEKT ZÁKLADNÍ	PROJEKT ZÁKLADNÍ	PROJEKT ZÁKLADNÍ
OBCHODNÍ DŮM ZNOJMO			27
VÝTYČOVACÍ SCHEMA SLUPŮ A NE- SÁMĚŽOVÝCH PÍLŮ			1:200

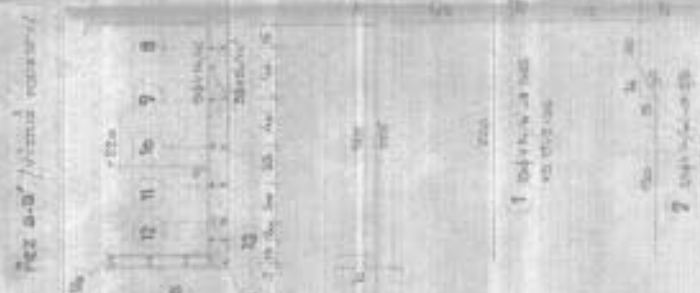
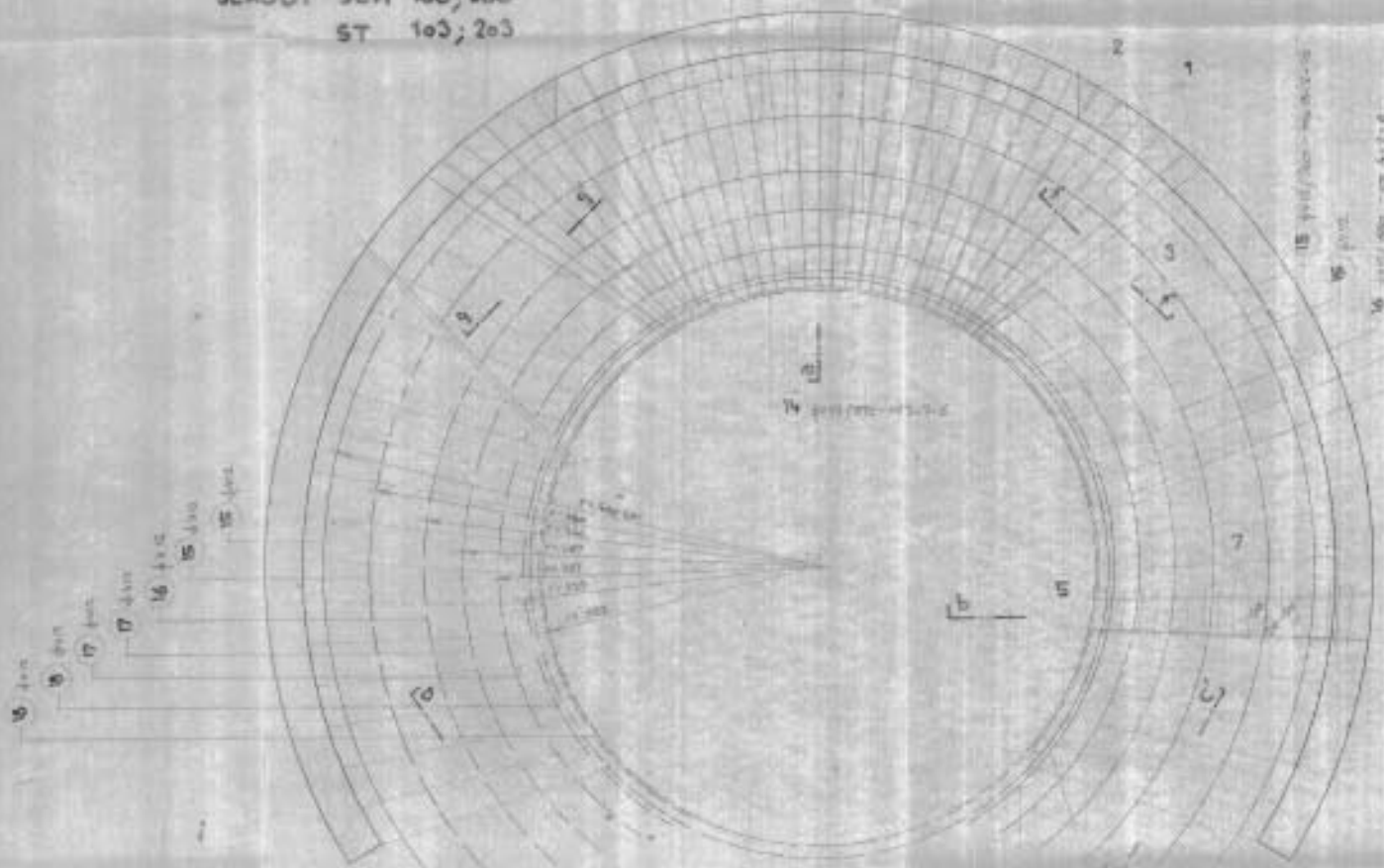
půdorys 3. NP

Symbol	Popis
[Symbol]	Stropní konstrukce
[Symbol]	Podlahová konstrukce
[Symbol]	Stěnová konstrukce
[Symbol]	Okenní otvor
[Symbol]	Práh
[Symbol]	Průhled
[Symbol]	Staircase
[Symbol]	Column
[Symbol]	Door
[Symbol]	Window
[Symbol]	Arch
[Symbol]	Circle
[Symbol]	Triangle
[Symbol]	Square
[Symbol]	Circle with cross
[Symbol]	Circle with dot
[Symbol]	Circle with slash
[Symbol]	Circle with asterisk
[Symbol]	Circle with plus
[Symbol]	Circle with minus
[Symbol]	Circle with equals
[Symbol]	Circle with less than
[Symbol]	Circle with greater than
[Symbol]	Circle with percent
[Symbol]	Circle with hash
[Symbol]	Circle with dollar
[Symbol]	Circle with at
[Symbol]	Circle with ampersand
[Symbol]	Circle with asterisk
[Symbol]	Circle with plus
[Symbol]	Circle with minus
[Symbol]	Circle with equals
[Symbol]	Circle with less than
[Symbol]	Circle with greater than
[Symbol]	Circle with percent
[Symbol]	Circle with hash
[Symbol]	Circle with dollar
[Symbol]	Circle with at
[Symbol]	Circle with ampersand

Symbol	Popis
[Symbol]	Stropní konstrukce
[Symbol]	Podlahová konstrukce
[Symbol]	Stěnová konstrukce
[Symbol]	Okenní otvor
[Symbol]	Práh
[Symbol]	Průhled
[Symbol]	Staircase
[Symbol]	Column
[Symbol]	Door
[Symbol]	Window
[Symbol]	Arch
[Symbol]	Circle
[Symbol]	Triangle
[Symbol]	Square
[Symbol]	Circle with cross
[Symbol]	Circle with dot
[Symbol]	Circle with slash
[Symbol]	Circle with asterisk
[Symbol]	Circle with plus
[Symbol]	Circle with minus
[Symbol]	Circle with equals
[Symbol]	Circle with less than
[Symbol]	Circle with greater than
[Symbol]	Circle with percent
[Symbol]	Circle with hash
[Symbol]	Circle with dollar
[Symbol]	Circle with at
[Symbol]	Circle with ampersand

PŮDORYS 1:25
SCHODY SCH 106, 206
ST 103, 203

VÝPIS OCELI

Kód	Množství	Průměr	Délka	10 210		10 425	
				kg	ks	kg	ks
1	1,2	10	1,2	120	1,2	120	
2	1,5	10	1,5	150	1,5	150	
3	1,8	10	1,8	180	1,8	180	
4	2,1	10	2,1	210	2,1	210	
5	2,4	10	2,4	240	2,4	240	
6	2,7	10	2,7	270	2,7	270	
7	3,0	10	3,0	300	3,0	300	
8	3,3	10	3,3	330	3,3	330	
9	3,6	10	3,6	360	3,6	360	
10	3,9	10	3,9	390	3,9	390	
11	4,2	10	4,2	420	4,2	420	
12	4,5	10	4,5	450	4,5	450	
13	4,8	10	4,8	480	4,8	480	
14	5,1	10	5,1	510	5,1	510	
15	5,4	10	5,4	540	5,4	540	
16	5,7	10	5,7	570	5,7	570	
17	6,0	10	6,0	600	6,0	600	
18	6,3	10	6,3	630	6,3	630	
19	6,6	10	6,6	660	6,6	660	
20	6,9	10	6,9	690	6,9	690	
21	7,2	10	7,2	720	7,2	720	
22	7,5	10	7,5	750	7,5	750	
23	7,8	10	7,8	780	7,8	780	

MAKAL BRNO PILEVA
KOPANÁ PŘÍKRES
MATEK 10425/2

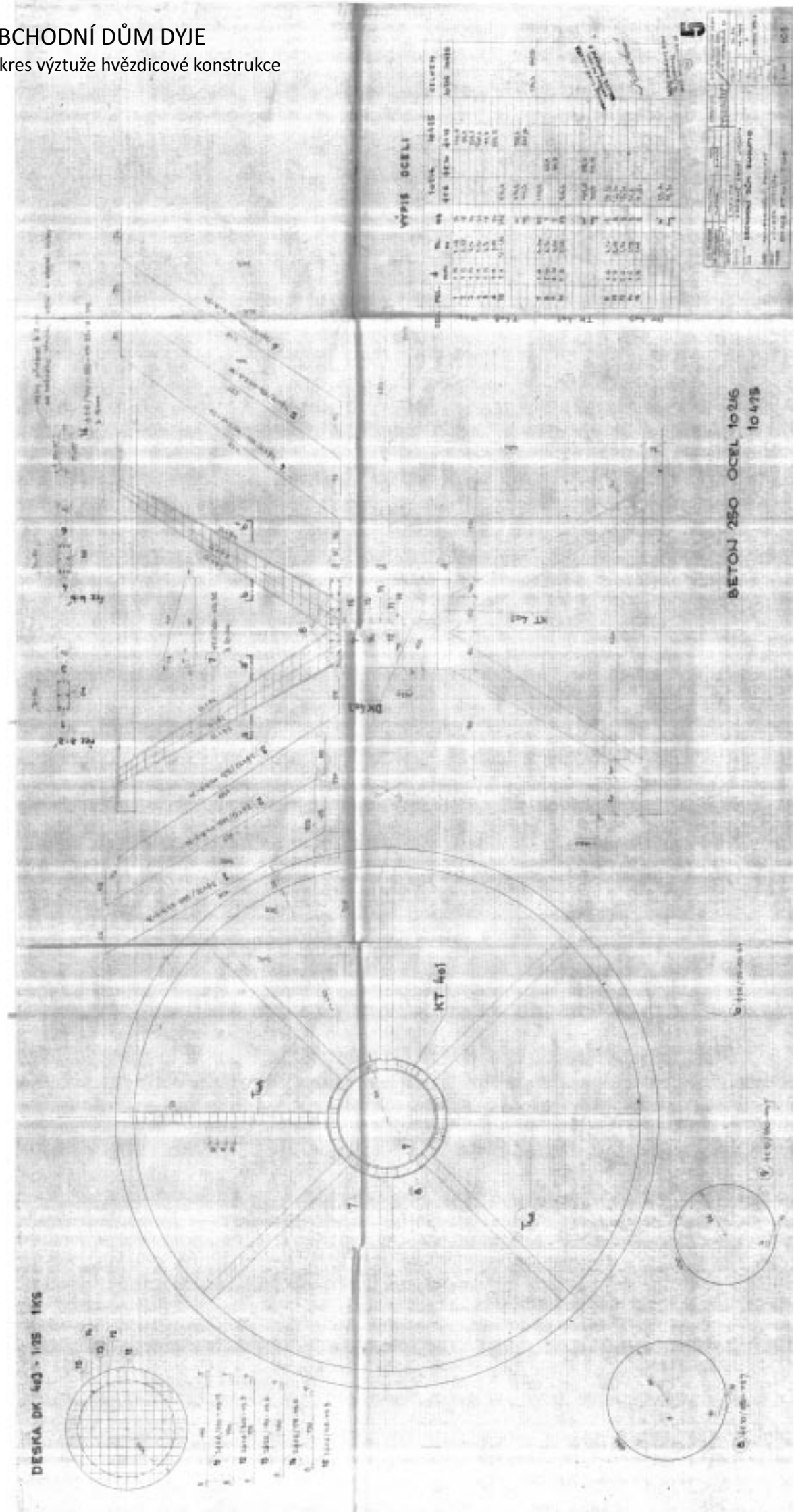
BETON B 250 OCEL 10210 C 10
10425 C 1 23

MAKAL BRNO PILEVA
KOPANÁ PŘÍKRES
MATEK 10425/2

5

Project information and approval stamps, including a signature and date.

OBCHODNÍ DŮM DYJE
výkres výztuže hvězdicové konstrukce

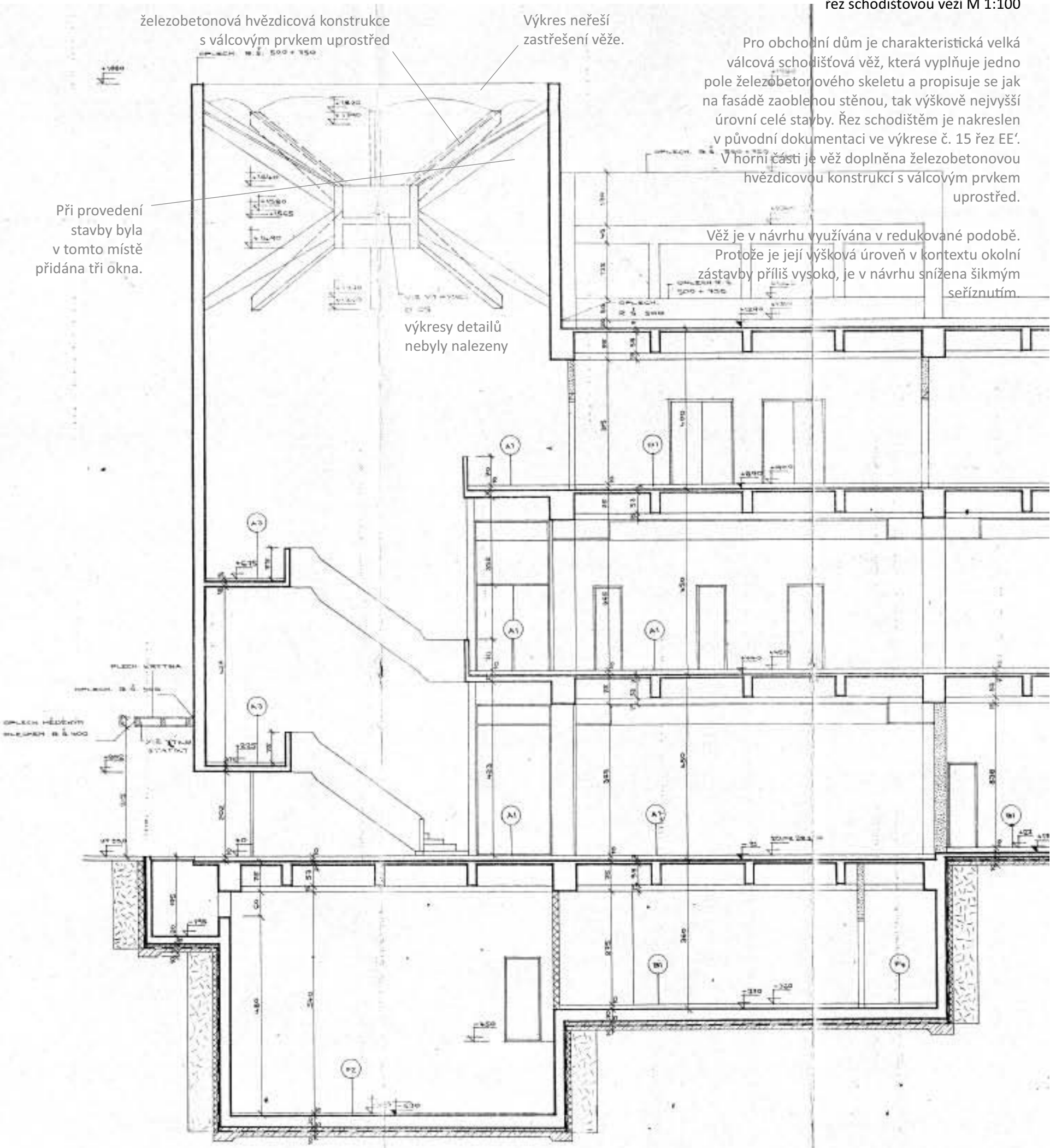

Při provedení stavby byla v tomto místě přidána tři okna.

železobetonová hvězdicová konstrukce s válcovým prvkem uprostřed

Výkres neřeší zastřešení věže.

výkresy detailů nebyly nalezeny

řez schodišťovou věží M 1:100

Pro obchodní dům je charakteristická velká válcová schodišťová věž, která vyplňuje jedno pole železobetonového skeletu a propisuje se jak na fasádě zaoblenou stěnou, tak výškově nejvyšší úroveň celé stavby. Řez schodištěm je nakreslen v původní dokumentaci ve výkresu č. 15 řez EE'. V horní části je věž doplněna železobetonovou hvězdicovou konstrukcí s válcovým prvkem uprostřed.

Věž je v návrhu využívána v redukované podobě. Protože je její výšková úroveň v kontextu okolní zástavby příliš vysoko, je v návrhu snížena šikmým seříznutím.

Děkuji panu doktorovi Janu Kozdasovi, panu doktorovi Michaelovi Ryklovi,
panu profesorovi Václavovi Girsovi a všem mým blízkým.